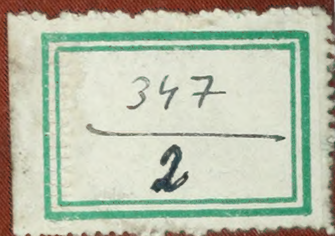
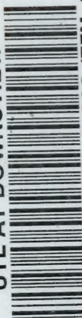
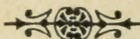

347
2

UTL AT DOWNSVIEW
D RANGE BAY SHLF POS ITEM C
39 10 15 04 02 006 7

مرآة الشؤون

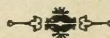

سير سنيهٔ جناب رسالتپناهی يه دائر ايضاحات
ومعلومات تاريخيه يی حاويدر

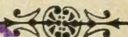

جلد ثانی

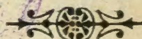
مؤلفی :
مكتوبئ مشيخت عليا قلمی خلفاسندن
يوسف سعاد

{ معارف نظارت جليله‌سنك فی ٨ مايس سنه ١٣١٦
تاريخلی و ١٠٦ نومرولی رخصتنامه‌سنی حائزدر . }

عصر مطبعه‌سی : باب عالی جاده‌سنده نومرو ٥٢

١٣١٨

LIBRARY
JUN 17 1966
UNIVERSITY OF TORONTO

دين اسلام بخشنده [۱]

— ۱ —

ليل سيهفام ضلالت ، بر صبح صفادار هدايته ايرديكى ومهر منير اسلاميت ، مشرق انوار هدادن شعشعهٔ گيتى فروزى ايله پرتو پاش ظهور اولديغى زمان شوساحهٔ فسيحهٔ غبراء ، تماماً برجهالتخانهٔ وسيع الانحايه منقلب اولمش برحالده بولنيور ايدى :

تاريخ ظهور دين اسلامدن التى عصر مقدم سلسلهٔ حيات انبياء كسلمش خلق عالم ايسه فترت زمانيه، فترت انبيا ناميله بين الملأ متعارف اولان اشبو زمان جاهليتده ظلمت ظلم وضلالته دوشمش ايدى .

رفع حضرت عيسادن بعث جناب خاتم الانبيانك اره‌سى بش التى عصرلك بر زمان اولديغى حالده خلقى ظلمت ضلالتدن قورتارمق ايچون هيچ بر يردن نور الهداى رسالت ظهور ايتمامشدر . انجق انبياى سالفه واسطه‌لريله خلقه اعلان اولنان كتب سماويه وقوانين

[۱] «مصور ترقى» جريدهٔ علميه وادبيه‌سنده مندرجدر .

مقدسهٔ الهیه - وبالخاصه انجیل شریف، اوزمان هنوز اللرده بولندقلرندن انلرك انذار ودعوتلری باقی دیمك ایدی .

لكن خلق زیر ادارهٔ تحكمنه المش اولان جهالت، كتب مقدسه‌نك نسخ صحیحه‌سنی دست‌تد اولدن دوشورمش وجهالتله برابرینه تأثیردن خالی قالمیان فكر وارزوی اجتهاد! كتب منزله‌یی تحریفه اوغراتمشدی انجیل شریفك تاریخ تنزیلندن اون اوچ قدر عصر صوكره ظهورایدن مارتین لوتر واكا مماثل علمای خرستیانیه‌نك انی تفسیر وتشریح صره‌سنده استخراجات عقلیه‌ده بولنملرینه دنیا خلقنی استیلا ایدن جنود سیهنمود جهالت ،كویا كه اوزمان بیله براستعداد تام ویرمش ، حاضرلامشدی!

اوعصرلرده انسانی عالمك احوال حالیه وماضیه‌سنه مطلع ایده‌جك وسائط و مدونات منتظمه‌نك عدم موجودیتندن خلقه توجه وتحدث ایتمكده اولان حالت وبرده قوانین مقدسهٔ الهیه احكام شریفه‌سنك بین الخلق متروكیتی كبی ایكی جهت، شو جهالت عمیمه ومستولیه‌یه اساس اولمشدی .

تورات شریف ، جبر شدتك، انجیل شریف ایسه

حلم ومتانت ، صبر وسكونتك صوك درجه‌سنی امر وتوصیه ایتمکده ایدی . که بونلردن اولکیسی ملوك وحکمدارانك ، ایکنجیسی دخی افراد ورعایایی آوودیجی اوامرو وصایایی حاوی اولدیغی اعتباریله ینه جبابره‌نك افراد علیهنده‌کی منافع متغلبانه‌لرینه هرحالده مساعد ایدی .

انسانلر ایسه ظهور اسلام و اکا قریب اولان زمانلرده نه اوجبر وشدته ، نه‌ده بودرجه صبر وسکونته غیر متحمل برطبیعت کسب ایتمشلردی .

بناءً علیه طبیعتلرینك وعموماً طبایع بشرك میل ورغبت ایله‌دیکی عزت نفس علیهنده وبالخاصه حال وزمانك مقتضیاتنه مطابقت وموافقتی زائل اولان کتب منزله قسماً تحریف قسماً ترك وتخفیف ایدلمش ؛ دنیاده دین وخالق یولنده شو صورتله حادث اولان اختلافات ، برپیغمبرك هریرده وهر امرده اعتدالی توصیه ایده‌جك وخلقك عزت نفسی ارزو ایدن طبیعتلرینه دها ملایم ، دها موافق كله‌جك بر کتاب شریف ایله برابر طرف حق جل وعلادن ارسال بیوریلوب تعیین مسالك جهان وتسویهٔ مصالح عباد ایتمسنه احتیاج اشد حاصل ایتمشدی .

مع مافيه كتب منزله ، اوغراديغى تحريفات ايله
برابر خاتم الانبيا افنديمزك اوصاف شريفه‌سنى ينه خلقه
طويورمش واوحضرتك فيض نورنبوتيله ونشرايده‌جكى
كتاب وشريعت غرّاى عدالتيله جهانك شهراه حق
وهدايته واصل اوله‌جغنى تبشير ايله‌مشدر .

بناءً عليه خلقده انك ظهور نور رسالتلرى زمانته
شدتلى ، حرارتلى انتظارلر پيدا اولمشدى . ازجمله مرضعهٔ
رسالتپناهى « حليمه بنت ابى ذؤيب »ك نزدنده افنديمزك
بولنديغى زمان معروض اولدقلرى حالت نا كهانيدن
طولايى حسب اللزوم مراجعت اولنان كاهنك بيانات
ومطالعاتى ، اخيراً شام سياحت تجاريه‌لرنده بحيرا
ونسطورا نام راهبلرله اولان ماجراى ملاقاتى شدت
انتظاره دلالتى تأييد ايدن بشائر ظهور نبوتلرينك الك
مهملرندن ايديلر !

كبار صحابهٔ كرامدن جناب سلمان فارسى حضرتلرينك
دخى لوحهٔ حياتلرنده تصادف اولنان رحلت حقپرستانه ،
سياحت پيمبر جويانه‌سى اساساً ايشته انجق بوكا مبنى ايدى .

كذلك تاريخ نبوتدن اوتوز ايكى سنه مقدم تبريك
موفقيت ايچون صنعايه كيدن عبدالمطلبك سيف بن

ذی الیزندن وقوعبولان استبشاراتی سـیفده‌کی انتظاره،
یدنجی سنۀ هجریه‌ده شرقی روما ایمپراطوری هراکلیوس
ایله ابوسفیان اره‌سنده بوخصوصـه متعلق جریان ایدن
محاوره دخی هراکلیوسـده‌کی فکر پیمبر جویانه‌یه قطعیاً
وصراحةً دلالت ایدر .

رومانك او زمانکی مدنیتنه ، معارف مایه‌سنه‌بر نظر
اولندیغی‌و بعده پیغمبرك حقیقت نبویه‌سنی تحقیق ضمننده
برده هراکلیوس طرفندن ایراد اولنان سؤاللروسؤاللرك
تماس‌ایتدیکی نقطه‌لر ، اساسلر ملاحظه ایدلدیکی تقدیرده
ظلمت جهالتك دنیایی احاطه واستیلا ایتدیکی اویله بر
زمانده هراکلیوسك‌حقیقت نبویه‌یه مدار اطلاع اوله‌جق
بویله اساسلی نقطه‌لری بوله بیلمسی ، انبیای سالفه‌نك
شؤن حیاتیه‌لرینه متعلق معلومات تاریخیـه‌دن بك غافل
اولمـدیغنی وکتب منزله‌دن نبیّ اخرالزمانك اوصـاف
شریفه‌سی حقنده معلومات لازمه استحصال واستحضار
ایده‌بیلمش اولدیغنی بیلدیرمکله برابر ینه جـداً شایان
تعجب کورینور !.

— ٣ —

التی شو قدر عصرك جهـالتله مروری ، معارف

ومدنيتك فقدانني ايجاب ايتمكله كرك جزيرة العرب احوالنك، كرك ممالك سائره‌ده اخلاق عموميه‌نك فسادلنمسنه ، دين و آيينجه برچوق افكار و آثار سخيفه‌نك ميدان المسنه سبب اولمشدى . .

حكمت حكومتلرى ، محضا محاسن اخلاق اساسى اوزرينه مؤسس يونان روماليلر كبى الك متين ومشهور دولتلر ، شو سايه‌ده ! اخلاقجه بيوك فسادلره اوغرامشلر ! اساس ادارهٔ حكومتلرينى اولوجهله بر كره زده‌له‌مش اولدقلرندن بقاء حيات حكومتلرينى تهلكه‌يه صالمشلر !

كذلك عربلر ! او فساده تماماً معروض ايديلر ! سفك دماء ، قتل وزناء ، بهتان وافتراء مثللو مساوئ اخلاقيه ومعبوديت اصنام واوثانه قائل اولمق كبى سخافت اعتقاديه ايله نجابت قوميه‌لرينى لكه‌له‌مشلردى .

والحاصل كورمكده اولديغمز شو خاكدان فسيح ، سراپا بردارالشرار فساد كسلمش ، او عصرلرك هرآنى يعنى هرجزء غير قابل الانقسامى مظلم برر ليال الضلال اولمش كيتمشدى .

بناءً عليه احوال عالمك اصلاحى ، اساس شريعتى

حسن اخلاق ، حكمت بعث ورسالتی تهذیب اخلاق امت اولمق اوزره برپیغمبرك ظهورینه توقف ایتمشدی . لكن بو پیغمبر عظیم الاثر نرده وهانكی قومدن ظهور ایده جكدی ؟

جناب حق اولجه كافۀ عبادینه تبشیر بیورمشدی كه او پیغمبر منتظر ، جانب بطحاده اولاد اسماعیلدن ظهور ایده جك !.

اوت! او پیغمبر مستبشر ، بطحاده واولاد اسماعیلدن ظهور ایتمش ، جزیرة العربی لوث كفر وضلالتدن تماماً تطهیر بیورمشدر .

بشریتك بوده غرائبندندركه آوازۀ صیت خاتمیتی ، كتب مقدسۀ سماویه واسطه سیله خلقك مسامع انتظارینه طولدیرلمش اولان او ذات معظمك اك صوكره آل هاشمدن بریتیم اولدیغی وهردرلو مفاخر خارجیه دن عاری بولندیغی حالده ظهور ایتمسی ، توراتلرله انجیللرك اوبابده كی تصویرات وتوصیفاتنه ، تبشیراتنه مباین كورینه رك صنادید قریشدن چوق كیمسه لری ارتیاب واعتدایه سوق ایتمش وحتی داد حق اولان منصب جلیل رسالتی اكا یاقشدیره مدقلرینی سویله یه بیلملرینه قدر

ایلری‌یه طوغری چوق کیمسه‌لری تجاوزده بولندیرمشدر . صدق رسالتنه ایناندقلری حالده طرف حقدن‌واقع شوتوجیه وجیه رسالته مظهریتندن ناشی او حضرت ذیشانه‌حسدایده‌رك‌ظاهراً تصدیق‌رسالتله شرف قبول تابعیتندن « امیه ابن ابی‌الصلت » کبی چوق کیمسه‌لری‌ده محروم براقمشدر !

رسول بالحق‌اولدیغی‌کرك ارهاصات علیهٔ‌احمدیه‌لری، کرك معجزات باهرات محمدیه‌لریله ثابت وشرف کرانبهای خاتمیتی‌ده حائز بولنان جناب سیدالمرسلین افندیمزك بطحاده شرفظهورلری ایسه عقل وحکمته ، مقتضای حال ومصلحته تماماً موافق برکیفیت ایدی .

زیرا اوزمانلره کلنجه‌یه دکین‌بیوك انقلابات‌وتبدلاته اوغرادیغی کورولمش اولمیان بختیار حجاز ، روما ، ایران کبی دنیانك ایکی بیوك حکومتی طرفندن تهدید وتضییق ایدلمکده ایدی .

بونلره‌یمن حکومت‌حمیریه‌سی‌ده‌برطرفدن‌اشتراك‌ایده‌رك اوده نفس بطحایه طوغری تجاوز کوسترمکده ایدی . که بوحرکتلر زیردست اسارته کیردیکنی کورمیان‌وقور عربلر ایچون اغیر برمسئله اولدیغندن هراوچ حکومت محاربه‌یه مقابله ، مرتبهٔ وجوبده ایدی .

حالبوكه ادوار مدنيتك هنوزسن طفوليتنده بولنان عربلر ايچون امر مقابله ممكن ومتصور دكلدى. چونكه اومثللولره مقابله ، جميع زمانده انجق اجتماع واتحادايله حاصل وقابل اولمقده در !

عربلر ارهسنده ايسه اجتماع واتفاق يرينه بالعكس عظيم اختلافلر موجودايدى. محافظهٔ وطن اوغورنده خدمت ايتملرى، انجق عموماً قبائل وعشائر عربك قوى برجهت وحدت اساسى اوزرنده مؤسس برنقطهٔ اتحادده جمع اولمسنه توقف ايتمكده ايدى. اتفاق واتحاد حصوليچون ميدانده اساس اولهبيلهجك جهت وحدت ايسه يالكز وحدت لسانيهدن باشقه برشى دكلدى .

حالبوكه قبائل عرب بيننده موجود اولان مذهب اختلافاتندهكى شدت ، حصول اتحادخصوصنده وحدت لسانيهدن مأمول بولنهجق هر درلو تأثيراتى تعطيل ايتمشدى .

بناءً عليه عربلر بيننده تضييقات وتجاوزات اجنبيهيه قارشى مقابله ومدافعه ايتمك ايچون مطلوب درجهده قوتلى ، متانتلى اتحاد عمومى حصولى پك مشكلدى . مع مافيه قطعياً الزميق اولوجهله تحقق ايتمش اولان

اتحاد عرب تحصيلی ایچون اول امرده حجـاز قطعه‌سی وبالخاصه بطحا، مرکز اداره اعتبار واتخاذایدلملی ایدی.

ثانیاً اعراب سـائره ارەسنده قریش قبیله‌سی ریاست اداره‌یه تنسیب وانتخـاب اولنملی ایدی . بو ایکی ماده بر کره وجود پذیر اولدقدن صوکره تأسیس اتحـاد مسئله‌سنك تهوین حصولنه مساعد برمسلك قویم تعیین وتهیئه ایدلمش اولیورایدی .

زیراحجاز قطعه‌سی، مناسبت موقعیه‌سی اعتباریله جزیره‌نك برمرکزمهمی اولدیغی کبی عموم عربك حرمت وتعظیمنه مجبوراولدیغی کعبهٔ معظمه‌یی ده‌مشتملدر .بوندن فضله قطعهٔ حجازیه‌ده قبائل عرب ارەسنده اسماعیل علیه‌السلامك نسلی بولنمق شرفنی حائز اولان قریش قبله‌سی اك معتبر وممتاز برقبیله وحتی بنی اسماعیلك لسـانی، لسـان عربك افصحی اولدیغنه مبنی بین‌العرب لسـان قریش، برلسان ادب ایدی .

انکچوندرکه عربك اوزمان انتشـار ایدن بتون اشعاری، آثار ادبیه‌سی قریش لسـانی اوزره انتشـار ایدردی .

ایشـته بطحاده وقریشـیلر ارەسـنده ظهور ایدن

سيدكائنات افنديمز حضرتلرينك من قبل الرحمن نشر وتعميمنه مأمور بيورلدقلری دين مبين اسلام، تأسيس اتحاد ايچون اساسلی برجهت وحدت اولمشدر :

خلقت آدمدنبری صيت شريعت غراسی وعلويت كعب شريفنك آوازۀ رسالت اتماسی، فضای فسيح الانحای ملك وملكوته طنين انداز اولمش بولنان قافله سالار اصفياء جناب خاتم الانبيا افنديمز حضرتلری، يدنجی عصر ميلادی اوائلنه طوغری شرفظهور ايتمش وارتق اوندن اويله دنيا تماماً حقيقتدن اوزاق افكار باطله يه محل قالمامشدر.

— ٣ —

سوء اخلاق يوزندن تزلزل وتخلخل عارضه سنه اوغرامش اولان خلقك اصلاح احوالنه مأمور بولنان حضرت فخر كائنات افنديمز، مكارم اخلاق امتك اتمامنه مبعوث ايدی .

معتدل الاحكام برقانون قويمه توفيقاً تهذيب اخلاقه دقت اولندقجه صلاح واصلاح احوالك حصولی انی تعقيب ايده جكی طبيعی بولنديغنه بناءً قانون مقدس الهی اولان حضرت قرآنك احكام عادلۀ منيفه سی موجبنجه اولا عشيرت قريبه سنی، قوم وقبيله سنی توحيد ذات الهی يه

وكندى نبوت ورسالتنى تصديقه دعوت بيوروب اولوجهله اخلاق باطنه واحوال ظاهرهٔ امتى برابر تهذيب واصلاحه تشبث ايله مشدر .

دعوتك شوزمان ابتدالرنده اوداعئ منهج الصواب هدايت افنديمز، قريشك بتلرى عليهنده كى آيت كريمه يى تبليغ ايتديكى زمانه دكين قوم وقبيله سندن شدت معامله يه بك تصادف ايتمامشكن قريشك واصنامنك حصب جهنم اولديغى اعلان اولنمسى، غليان قريشى موجب اوله رق اندن صوكره اسلام ايله كفرك آچيلان ارهسى بردها بولنه مايوب كرك افنديمز، كرك اصحاب كرامى حقلرنده هر درلو معاملات شديده روا كورولمش، واشبو معاملاتك كافه سنده بعض اقارب پيغمبرى دخى كفار مكه ايله برابر ال برلكى ايتمشلردر !

حتى اصحاب كرامك برارض حبشه بعده مدينه يه، افنديمزك دخى برطائفه نهايت مدينه يه هجرتلرى، قريشك كوستر ديكى شدت اذا ايجابى ايدى !

شايان دقتدركه شدت ممانعت وعداوتلرينك بودرجه سيله برابر كفار مكه؛ دين مبين اسلامك اقطار عالمه طوغرى انتشارينه بردرلو مانع اوله مامشلردر ! لكن سبب نه ايدى ؟

سبب، دين مبين اسلامك مزايای مخصوصه‌سيدر!
فی‌الحقيقه دين اسلام كبی طبيعته ومدنيته مساعد برمذهب
دها عالمده كورولمامشدر . ذات خالقك محضا اثر رحمتی
اولمق اوزره كنزالازل طبيعتده محفوظ بردين كزينی،
وراء حجب الخفاء حقيقتده مستور بركتاب مبينی‌وار
ايدی‌كه ايشته اودين‌ده انجق بزم دين‌اسلام واوكتاب
ده حضرت قرآندر !. ناصل كه انس ايله جان، اتيان
مثل‌قرآن ايچون يكديكرينه ظهير اولسه‌لربيله مثلنی
وجوده كتيره‌ميه‌جكلرينه جزماً معتقدايسه‌ك اوكتاب
مبينك بزه ارائه ايتديكی نهج‌القويم شريعتدن ،صراط
المستقيم هدايتدن‌دها اسلم برطريق ديكرك وضع واتيانته
مقتدر اوله‌ميه‌جقلرينه دخی‌اويله‌جه معتقدز.

بتون دنيانك‌حال حاضرده‌كی مدنيتنه اساس،
اسلاميتدر . سعادت عمرانيه، مدنيت حاضره ظهور
اسلام ايله برابر باشلامشدر :

شريعت اسلاميه، مسلمانلر بيننده مساوات كامله
اعلان ايده‌يورايدی . تورات وانجيل شريفلرده خلقك
بوله‌مديغی‌مساوات، تماماً شريعت اسلاميه‌ده موجوددر!
دين اسلام،حقوق‌ووظائف ترقيده هيچ بركيمسه‌يه

برامتياز ویرمامشدر . یعنی نظر اسلامده هر کس بردر.
انجق لیاقت واقتدار ذاتی ایله یکدیکرندن ممتاز اوله بیلیرلر.
عادی وعالی هر شخص، انجق لیاقت واقتدار ذاتیسی
ایله واصل اقصی المراتب اوله بیلیر .

دین اسلام، امانت ومخالصت، مواخات ومحبت، صدق
وعفت، حیا ونظافت، کذلك تزاور، عیادت مرضا،
اجابت دعوت ولائم کبی ادامهٔ الفت ومناسبته خادم هر
درلو محاسن خلقیه‌یی مسلمانلره مسنون ایتدی .

دین اسلام، حیله، خدعه، کذب، خیانت، بغض
عداوت، غیبه، نمیمه، هتك عرض کبی حصول برودت
ومنافرته مدار اوله‌جق مساوئ خلقیه‌یی مسلمانلر
ایچون ممنوع ومنهی ایله‌مشدر.

دین اسلام، دشمن علیهنده یدواحده کبی متحد ومتفق
اولملرینی مسلمانلره امر وتوصیه ایدیور.

دین اسلام، عزت نفسی وقار وسکینتی توصیه
ایدیور. التزام حقیقت، دفع شبهات، تحری کمال اسلامك
شرائط اساسیه‌سندندر انجیل شریفك امر معاملات
ومعاشراته عائد بعض احکام مفرطه‌سنی حضرت قرآن
« و ان عاقبتم فعاقبوا بمثل ماعوقبتم به ! » آیت کریمه‌سیله

تعـديل ايديور. كه محافظهٔ حقوق، محافظهٔ عزت نفس ایچون شو تعدیل ایله هر کسك النه سلاح المقابله‌یی ویرمش اولیور !.

اسلامده تحصیل علم ومعارف، همان مجبوری درجه‌سنده !. کسب معلومات ایچون بذل ماحصل اهتمام خصوصی پیغمبریمزك طرف اشرفلرندن امر و فرمان بیورولمش و : « جاهل اولان نام مسلمان اوله‌مز » تحذیر عظیمی‌ده شرفصادر اولمشدر .

قوهٔ خالقه، هیئت اجتماعیهٔ اسلامیه‌نك دین ومذهبنی معارفه اولوجهله مستند اوله‌رق وضع وتأسیس ایله‌مش اولدیغندندرکه برمسلمانك کمال دین وایمانی علم ومعارفده‌کی تکمله کوره اولیور. حالبوکه ادیان سائره اصحابی تحصیل معارف ایتدکجه دینلرینی غیب ایدیورلر !.

بونکچوندرکه اهل اسلامه عارض اولان ضعف وانحطاطك ممالك اسلامیه‌یه جهالتك وفساد اخلاقك دخولیله باشلادیغی ثابت بولنیور .

بناءً علیه شرقك محتاج اصلاح اولدیغی تاریخ شناسان طرفندن بیـان اولندیغی زمان ؛ اصلاحات مطلوبه‌نك تأسیسات غربیه‌یی تقلیدایله قابل استحصال اولمیوب

انجق نشر و تعميم علوم و معارف ايله قابل و حاصل اوله جغنى ادعا ايدلمشدى .

كذلك دين اسلامده دنيا فانى بيلديرلمش ، زخارف دنيويه دخى كريه و خسيس برشى اوله‌رق كوسترلمش ! . مع مافيه بونلر ، امر مهم معاشى ، امر اهم معاده ترجيح ايتامك خصوصنه اشارت اولوب يوقسه اسباب مدنيت و معموريت اولان صنعت و معرفتك — دنيايى باقى و ابدى بيله‌رك — درجات عاليه‌يه ايصالى ينه اصحاب و اربابنه امر و توصيه بيورلمشدر .

دين اسلام هر طبع سليمك قبول ايده‌جكى بر دين اولديغى جهتله قريشك شدت عداوت و ممانعتى انك انتشارينه مانع اوله‌مدى .

دين اسلامك مزيتنه بحق واقف اوله‌بيلمش آدملر دينى قبول ايتديرمكده افنديمز هيچ بر كلفت و صعوبته مصادف اولمامشلردر ! . حتى مكه‌ده جناب فاروق اعظم افنديمز ، قبول اسلام ايتديكى كون ابتداء حركتى دين اسلام عليهنده اولديغى حالده مزاياى اسلاميه‌يه وقوف پيدا ايتديكى دقيقه‌دن اعتباراً درحال قبول اسلامده بيوك بر تهالك كوسترمشدى !

كذلك مدينه‌ده « اسيد » ايله « معاذ » رضى الله تعالى عنهما حضرتلرى دخى دين مبين عليهنده شدت كوسترد كلرى حالده حاصل ايتدكلرى وقوف واطلاع سببيله شدتلرى ليئت وملايمته مبدل اولوب كمال ادب ورغبتله قبول اسلام ايتمشلردى .

هيچ برجبر وشدت يوغيكن دين ، كندى كنديته انتشار ايدر ودين مبين ايله تشرف ايدنلر ، انجق كندى خـواهش ورغبتلريله قبول ايدرلر وصـوكره قريش طرفندن برچوق اذياته اوغرادقلرى حالده‌ينه ترك وطنى كوزه الديرلرده ترك دين ايتمزلردى .

كفارك اذيات وتعدياتنه نهـايت ويرلمك اوزره هيئت محترمهٔ اسلاميه مكه‌يى تاريخ نبوتك اون اوچنجى سالنده ترك ايله مدينه‌يه نقل وهجرت ايتمشلردى . فقط نه‌اوراده نه بوراده دينى قبول ايتديرمك ايچون هيچ بر كيمسه‌يه هيچ بردرلو جبر وشدت ارائه ايدلمامش وانجق قبول دين خصوصى ايچون اولنان دعودته اجابت ، هر كسك رأى واختيارينه براغلمشدر .

بونكله برابر حد ذاتنده او دين مبينك حائزاولديغى مزيت ، كيمسه‌يى اجباره محـل براقمدن كنديسنى قبول ايتديريردى .

حتى زمان هجرتدن بر سنه اول تعميم آداب دين ايچون محلى جماعت اسلاميه‌سندن وقوعبولان طلب واستدعا اوزرينه طرف اشرف رسالتپناهيدن وكالة مدينه‌يه كيدن « مصعب » حضرتلرينك دعوت ودلالتيله بنى عبدالاشهل قبيله‌سى هيچ بركونا جبر وشدت اثرى اولميه‌رق عموماً بركونده‌قبول دين اسلام ايتمشلردى ! .

مواخات ومخالصت ، آداب اسلاميه‌دن اولديغندن مسلمانلر بيننده دين ، برر ابطهٔ اتفاق ، بر جهت اتحاد اولمش ، شورابطه ايسه دينده بولنانلرايچون فك وحلى غير قابل صورتده مواخات حصوله كتيرمشدر حتى برى مكه‌ده ، برى بعدالهجره مدينهٔ منوره‌ده اولمق اوزره ايكى دفعه امر مواخات رسمى بيله اجرا بيورلمش واو مواخات فعليه موجبنجه بين‌الاصحاب دفعاتله توارث دخى واقع اولمشدر .

دين مبينك اقتضا ايتديكى مواخات اتحاديه ايجابى اوله‌رق قبائل ، خارجه قارشى يد واحده كبى يكوجود اولدقدن باشقه عصرلردنبرى اقوام عرب بيننده حكم سورن اغتشاشات . حسن ائتلافه انقلاب ايتمش وقان دعوالرى دخى ارەده محو اولوب هر كس اوندن اويله قانندن كچمشدر .

دین اسلام وشریعت غرای احمدیه کبی اساسی متین اولان برقانون عدالت احکامنه خلق دعوت اولنمسیدی نجه عصرلردنبری خلقده دوام ایدن اختلافات جنسیه ومنافرات قومیه‌نك ارض طولوسی التون صرف ایدلسه واوبابده هردرلو فداکارلقلر اجراسنه تشبثده اولنسه ازاله‌سی ممکن اوله‌میه‌جغی محققدی .

حالبوکه ظهور اسلام زمانلرنده هیئت ادارهٔ اسلامیه‌نك ارکانی ، برقاچ ذواتدن عبارت اولوب انلرده وطنلرنده محافظهٔ حیات وحیثیتلرندن عاجز قالدقلریچون بالضروره مدینه اهالیسنك سایهٔ حمایت ومعاونتلرینه هجرت ودخالت ایتمشلرکن دین مبینمزك توصیه‌سی وجهله تاریخ نبوت احمدیه‌دن اعتباراً حصوله باشلایان اتحاد اسلام سایه‌سنده اوتاریخدن انجق جناب فاروقك اواخر خلافت علیه‌لرینه دکین کچمش اولان اوتوز التی سنه ظرفنده هیئت اسلامیه، روما، ایران کبی زمانك اك بیوك دولتلرینی کولکه‌ده براقه‌جق بردولت معظمه اولمش، ممالك اسلامیه حدود چیندن محیط غربی‌یه دکین توسع ایتمشدر . مسلمانلرك ایام مذکوره‌ده کی حسن اتحادلری اکر بر اوتوز التی‌سنه دها دوام ایده‌بیلمش اولسیدی یریوزنده

تثلیثه قائل برفرد آفریده قالمامق اوزره شوکرۀ خاکدان خلقی مسلمانلر طرفندن ادارۀ واحده التنه آلنمش وانزال کتابدن مقصد الٓهی دخی استحصال ایدلمش اوله جغی محقق ایدی .

دین اسلامك توصیه ایتدیکی موادك بریده عدالت ایله استقامت ایدی . حتی عدالت ، فضائلك کلیسی واستقامت ، کرامتك اعظمی اولمق اوزره کوسترلمشــدر !

هیئت اســلامیه نك رایت اقبالی ایچون مادة الاصل اعتلا ، عدالتدر . یالکز برعصر ظرفنده وجوده کلمش اولان شــو هیئت معظمــه آتش حرب خرابه زاری اولمایوب بتون افرادی بردینه ، برمذهبه تابع ، برلسـان ایله متکلم منتظم برهیئت عظیمهٔ سیاسیه ایدی . اسلامك سیف صارم سطوتی فتوحاته دوام ایدر ، عدالت اسلامیه ده ممالك مفتوحــه یی اداره ایدردی یعنی ســطوت قاهرۀ اســلامیه ممالکی فتح وتسخیره ، عدالت باهرۀ اســلامیه دخی ممالکك حسن محافظهٔ انتظامنه وحسن ادارهســنه متکفل بولنیورایدی .

دین اسلام ، ممالك مفتوحه اهالیســنك عرضلرینی ، مال وجانلرینی تأمین ایدر وعدالت اسلامیه انلری مرکز

اداره‌یه ایصندیریر، قویاً ربط ایله‌ردی. چونکه مربوطیت وتابعیتلرینک شروط شرعیه‌سی برکره تحقق ایتدکدن صوکره اهالیٔ مسلحه وغیرمسلحه‌سنه قارشی قتل‌عام کبی وحشت وممالك سائره‌نك اوزمانکی اصول اداره‌لری اوزره حریتلرینی، عرضلرینی؛ الك نازك حسیات مقدسهٔ بشریه‌لرینی ایاق آلتنه المق کبی عظیم جنایت اجرا ایتمك اسلامده یوقدر. فتحدن یعنی ترك سلاح ایتدکدن صوکره عموم اهالی نظر شریعتده مساوات اوزره بولنور بناءً علیه ولات ومأمورین سائره طرفلرندن حقلرنده لطف ورأفتله معامله اولنور ایدی.

دین اسلام، اویله بر دین مبین، اخلاق اسلامیه اویله برخلق کزیندرکه اسلام علیهنده‌نه کندیلری حرکت، نه‌ده غیرلرینی اغرا ایتمامك اوزره وقتیله عهد وپیمان ویردکلری حالده اخیراً نقض ایله اهل اسلامك وقعهٔ احزاب کبی الك طار برزماننده هیئت اسلامیه‌یی شدیداً تهدیده جرأت ایتدکلرندن طولایی علیهلرنده اعلان حربه ونهایت مسلحلرینك قتل واعد امنه حکم‌الله [١]

[١] امربنی قریظه‌نك فصلنه طرفینجه بالانتخاب حکم تعیین اولنان « سعدبن معاذ » رضی‌الله تعالی‌عنه حضرتلرینك ویردیکی

صادر اولمش بولنان بنی‌قریظه یهودیلرینك مدینه‌ده قتل اولندقلری زمان وقت ظهر حرارتنه تصادف ایتدیکندن مبعوث رحمةً للعالمین اولان اوسلطان اقلیم رسالت افندیمز، بنی قریظه‌نك بالكز قتل جزاسنه مستحق اولوب حرارت وجوع ایله عطش کبی برایکنجی، اوچنجی عذابلره استحقاقلری اولمدیغنی ! بالبیان مرقوملرك اعداملری خصوصنك سرین برهواده اجراسی ضمننده ایرتسی صباحه ترك وتأخیر ایدلمسنی : [لاتجمعوا علیهم حرهذاالیوم والسلاح قیلوهم حتی یبردوا] عباره‌سیله فرمان بیوردقدن فضله اسیرلرك اوکنه برقاچ یوك خرما دخی صاچدیروب جوعلرینی دفع بیورمشدی !

حالبوکه اوزمانلرده دنیانك هرجهتلرنده سیما اوروپاده دکل بویله اسرا وافراد اعدا حقنده عالیجنابانه، کریمانه معامله ! حتی عوام اهالی ورعایا حقنده فؤ دالیزم جنایاتنك اجراسی رؤسا واولیای امور ایچون امورعادیه صره‌سنده ایدی !.

قتل واعدام حکمی اوزرینه طرف اشرف رسالتپناهیدن تصویب وامضا ضمننده حکم مشارالیهه خطاباً شرفصادر اولان « لقد حکمت فیهم بحکم‌الله من‌فوق سبعة ارقعة » حدیث شریف اعتباریله !

مثلا انجيل شريف، اساساً جبابره‌نك تحت اسارتلرنده بولنان طوائفه كوندرلمش اولوب احكامى دخى صبر وسكونت يعنى حالت اسارتده چكيلان مظالم وتعدياته قارشى استحصال مرضاى ربانى ايچون ابراز صبر وتحمل وهر خصوصده هر درلو تحريكات جسمانيه‌نك عبادتله تسكين ايدلمسى جهتلرينى توصيه‌دن عبارت بولنديغندن سوزره‌نلر ، واساللركبى قرون وسطانك متغلبه كروهى منافع امت عليهنده‌كى حركات وحشيانه‌لرندن طولايى اهاليده حس ايده‌جكلرى غليان وهيجانى احكام انجيله دعوتله تسكين ايده‌بيله‌جكلردى .

عدالت اسلاميه‌نك بو درجه‌سى ترقئ شوكت اسلاميه‌نك اسبابندن برى ، بلكه برنجيسى اولمشدر .

ايشته اسلاميتك شوجهتله اقطار عالمه انتشارنده ومسلمانلرك برعصر ظرفنده اويله محير العقول برشان عظيم صاحبى اوله‌بيلملرنده‌كى تأثير، دين مبين اسلامك حائز اولديغى مزاياى فاخرهٔ مخصوصه‌نك تأثيريدر !

مع مافيه دين مبينك مؤسس عاليسى وقانون مقدس الهينك واسطهٔ نشر وتعميمى بولنان حضرت پيغمبر ذيشانك اوبابده برچوق خصوصيت احوالى‌ده واردر كه

اوخصوصیتلرك کسب واحرازی بربشر دیکر ایچون ممکن دکلدر . فوق العاده صداقت ، امانت ، سخاوت فوق العاده فراست، زکاوت ، شجاعت وسائر خصایص شریفه‌لرنده‌کی تخصصلری عمومجه مسلم ! .لکن بردقیقه دها وار که انی انجق چشم خرده‌بین بصیرت ادراك ایدر : مظفریات متتابعهٔ رسالتپناهیلری هپ حکمت مداراتله ممزوج! اکثر اجراآت اکثر موفقیات جلیله‌لری مداراتك اثرالخیر نتاجیدر . !

مدارات ، اوحضرت عالی همت ایچون بر مقدمة الجیش مظفریت ایدی . « واغلظ ! » فرمان الهینك شرفصدورینه دکین منافقین واشدای اعدای دین مبین ایله اولان معاشرات ومعاملاتنده ممکن مرتبه مدارات ومماشات صورتیله ادارهٔ مصلحت ایله‌مشدر !

اشبو فرمان الهینك شرفصدورندن اوللری شدته اصلا محل یوغیدی. زیرا قوهٔ اسلامیه‌نك حسب البدایه زمان ضعف ودرماندکیسی اوزمانلر ایدی. اندن صوکره‌کی کونلرده ایسه قوای عمومیه بالنسبه تزاید وتکمل ایتمش اولدیغندن اقتضای حاله کوره هم رفق وملایمت ، هم بالعکس غلظت وشدت ارائه وبعضاً مقتضای مصلحت

اولەرق رفق يرينـه شدت ، شدت يرينه ملايمت دخى اجرا اولنەبيلير ايدى .

مداراتك بودرجەدە حسن تأثيرى اولمسيدى هيئت محترمهٔ اسلاميەنك افكار و آثارينك عليهندەكى حركات منافقانەسيله معروف بولنان «عبدالله بن ابى بن سلول» كبى مشاهير منـافقين ، سيف ساطع شريعتله درحال اعدام اولنەجقلردى .

« لينت خلق ارائه ايتمـك» مفهومنه موضوع اولان مداراتك ضدى غلظت قلب ، خشونت كلام وسائرەكبى شـيلر اولديغى اولا دوشونيلوب بردە « ولوكنت فظـاً غليظ القلب لانفضوا » آيت كريمەسـنك ضمناً دلالت ايتديكى حكمت پولتقيه ملاحظه ايدلديكى تقديردە تماماً تظاهر ايدركه افنديمز مداراته رعايت بيورمش اولمسيدى يعنى اجانبه قارشى وحشتى ودين مبين اسلامدن نفرتى موجب اولەجق لسان شدت قوللانمش وبطش جبارانەدە بولنمش اولسيدى موفقيات معظمەسنه نوعمّا نقصان طريانى محققدى .

اوحالدە مداراتك حسن تأثير كوسترميەجكى برزمان بيله كلميەجكدر .

— ٤ —

ذات عالئ رسالتپناه، صلی علیه الاله افندیمز ، ترك وطن ایتمدکجه اجراأت عظیمه سنه تشبثده بر کونا موفقیتلرینی مشاهده بیوره مامشلردی !.

وقتا که مکه‌یی ترك ایدوب مدینهٔ منوره‌یی تشریف وآرامگاه اتخـاذ بیـوردیلر تعمیم دین اوغورنده حال ومصلحتك ایجاباتنجه کاه صلح ومسالمه، کاه حرب ومقابله طرزنده حرکت بیورمش وهر بر موفقیاتی اوهجرت سنیه‌لری‌نی تعقیباً رونمون اولمشدر .

دینی قبول ایتمکده کمسه حقنده اوزمان جبرو شدت ارائه‌سی قابل اولمدیغندن ابتداء هجرت سنیه‌ده مدینه‌یه جوار اولان بعض قبائل یهود، دین واهل اسلام علیهنده بولنمامالری اوزرینه اولاعهده ربط ایدلمشدی که شوعهد، تجاوزی وتدافعی هرحرکتده اهل اسلامی مشرکین مدینه‌نك تعرضندن تأمین ایدیور دیمکدی .

اهل اسلام ایسه مدینه‌ده اسباب اسکان واستراحتلرینی استحصال ایتدکدن صوکره ینه ایجـاب حال ومصلحت اوله‌رق مکه اهالیسـنك تأدیب وتنکیلنه لزوم کورولمش وبدر اولی ، بطن نخله ، بدر کبری، قرده ، احدوقایعی

كبي دفعاتله عليهلرنده اعلان حرب وحركت ايدلدكدن وبرخيلي شدتلي مقابله‌لرينه تصادف ده اولندقدن صوكره يدنجي سنهٔ هجريه‌ده حديبيه مصالحه‌سي ناميله معروف مصالحه عقدواجرا ايدلمشدر . اشبوصلح ، اساساً حريت وجدان شرطني متضمن بناءً عليه — غايه‌سي اعتباريله — اهل مكه عليهنده برصلح اولديغندن اوسايه‌ده اهل اسلام، علناً ترويج حقيقت ايده‌بيلمش ودين مبينك بلامانع همان سرعت انتشاريني تأمين ايله‌مشدر .

فخركائنات افنديمز، امت مرحومه‌سنك كرك دنيايه كرك اخرايه متعلق هردرلو حوائج ولوازم اجتماعيه‌لرينك تهوين حصولنه مدار اوله‌جق برمسلك تعيين واسلامك هيئت اجتماعيه‌سني مقدس، ابدى الاحكام برقانون الهى اولان حضرت قرآنك حكم منيفي اوزره تأسيس وتشكيل ايله‌مشدر .

لوازم اجتماعيه‌نك تهوين حصولنه مداراتم اولمق اوزره تعيين بيوريلان مسلك ايسه مسلك شريف رسالتپناهيلريدركه اوده انجق سنن سنيهٔ محمديه وسير شريفهٔ احمديه‌لريدر .

شو مسلك شريفك دوام محافظه‌سنده اعتنا اولنديغي مدتجه هيئت اسلاميه ترقيده دائم ايدى . امر اعتناده

تسامح كوستردیکی اندن اعتباراً اسلامده انتظام اداره‌یه خلل کلمش ، انحطاط اثری مشاهده اولنمش وبزی اوج اعلای تکمله ایصال ایچون سمتمزه توجه ایدن بشرای قدسی ادای غالبیت ده‌یاری یولده منع توقیف ایدلمشدر !..

بنی امیه ایله بنی هاشم ارەسنده زمان جهالتدن بقیه اولان منافرت وعداوتك دكل تجدیدینی ! بلکه بقاسنی وجمل، صفین محاربه‌لری، کربلا وقعهٔ دلسوزی، امویلر ایله عباسیلرك یکدیکری علیهنده‌کی دیکر معاملاتی کبی هیئتك بقاسنی مخاطره‌یه دوشورن دها برچوق حالاتدن هیچ برینك وقوعنی شرع عالی تجویز ایتمیور ایدی .

ایشته برچوق شانلی فتوحات وموفقیاته مقابله اسلامك برده بومثللو قانلی احوال ایله صحائف کتابه عالمده ستون شؤناتی لکه‌له‌مسی بزم یعنی هیئت محترمهٔ اسلامیه‌مزك بر تمثال عال‌العال واجب‌الامتثالی اولان ذات رسالتپناهینك مسلك شریفندن عدول وانحراف اولنمسی اثریدر . چونکه اونبی مکرم، بزه اسلامی ملت واحده طانتمشدر . اوحالده اختلاف واغتشاش اولمیه‌جقدی . دائما اتحاد واتفاق اوزره بولنیلوب تفرقه طرفنه قاپو آچلمیه‌جقدی .

والحاصل : طريق هدايت ومدنيتی كوسترن سيد كائنات افنديمز حضرتلری، امت مرحومه‌سنی و — طوغريسی دها شموللی اولمق اوزره — بتون شئون عالم حيات وبشريتی اوپله‌سانه ومستقيم برطريق وثيق اوزره سمت هدايت وسعادته ومسلك لازم السلوك مدنيته اولقدر سوركلی برصورتده سوق وارشاد بيورمشدركه بوخصوص دين ومذهب نقطهٔ نظرن بزه ضله ومخالف اولان بعض مدققين حكمانك بيله دنيانك نهايت دين اسلامی قبول ايده‌جكنی ادعا واعتراف ايتملرينه قدرتأثير كوسترمشدر .

حكمانك اوادعالرينك مرتبهٔ ثبوته واصل اوله‌جغی مسئله‌سنه ايسه دين اسلامك ،طبايعه ملايم كلمه‌جك هيچ برجهتی اولمامق وهر برخصوصده مكارم ومعالیٔ امته موضوع بولنمق كبی اساس متين اوزره مؤسس اولمسی وافرادبنی بشرك ايسه دائما بومثللو معالی‌يه بالطبع ميال بولنمسی ماده‌لری برهاندر .

اوت ! شاهدكلروی مدنيتك روح انروحی مثابه‌سنده اولان اسلاميتك مزاياسنه مرور زمان، كثرت اختلاط سيللريله ملل متمدنه‌جه اطلاع حاصل اوله‌جق واشبو

اطلاع، نقاب عاجز تعصبیده برابر ازاله ایده‌بیلدیکی تقدیرده دین مبین اسلام ایله تدین نقطه‌سی، انی ایشته اوزمان کمال سرعتله تعقیب ایده‌جکدرکه هنده، بلاد افریقیه‌ده، بعض ممالك سائرۂ اجنبیه‌ده اسلامك هیچ برجبر وتضییق اولمدیغی حالده زمان حاضرده‌کی صورت انتشاری بوکا دلالت ایدیور .

مع‌مافیه دین اسلامك آتیاً صورت تعمم وانتشاری حقنده معاشر حکمانك فرضیاتندن خارج اسبابك خلق بیورلمیه‌جغنی‌ده ادعا ایدیله‌مز .

نه بختیار برامت، نه اقباللی برملتز که دینمزك درجۂ کماله واصل اولدیغنی جناب حق پیغمبریمزك لسان رسالتیله بزه تبشیر بیوردی !

یوسف سعاد

١٦ شعبان سنه ١٣١٧

بسم الله الرحمن الرحيم

فصل سادس

اوچنجی سنهٔ هجریه وقایعی

کعب بن اشرفك قتلی • غزوهٔ قرده . ازدواج النبی باحفصه بنت الفاروق. تزوج ام کلثوم . غزوهٔ احد . غزوهٔ حمراء الاسد . ام المساکین . ولادت جناب حسن المجتبی . تحریم خمر

— ١ —

{ کعب بن اشرفك قتلی }

شهر ربیع الاولك اون دردنجی کیجه‌سنده ـ وعلی روایة شهر رمضانده — واقع اولمشدر :

کعب بن اشرف، بر روایتـه کوره اوس قبیله‌سی رئیسی ایدی . روایت اخرایه کوره بنی طی،یاخود بنی نضیر قبیله‌سندن برشـاعر آتشزبان ایدی . هر اوچ روایت ده روایات مشهوره‌دندر .

ذات عالیٔ رسـالتپناهی‌یه عداوت کافرانه سـندن طولایی کرك حضرت پیغمبر صلی الله تعـالی علیه وسـلم

افندیمز، کرك اهل اسلام علیهنده اسان شاعرانه
ایله سوزسویله‌مکدن خالی قالماز، زنکین بر حریف ایدی.
حتی کندی قبیله‌سی خلقندن قبول اسلامه مائل و
مستعدکبی کوردیکی افرادی قتله قدر تهدید واهل اسلامه
عداوتی اولانلری احسانلره غرق ایله تشدید عداوتنه
تشویق ایله‌ردی !
برارالق مرقوم کعبك تحت ریاستنده عقد انجمن
مشورت ایتمش اولان کندی قبیله‌سی علماء یهودیه‌سی :
« شرف قدومی توراتلرده مبشر، بناءً علیه اهل ازعانجه
منتظر اولان نبی ذیشان آخرالزمان بودر » دیدکلرنده
بورأی، کندی افکار حسودانه سنه اویغون کلمیان کعب
لعین، حدت ایده‌رك علماء مرقومه‌یه کیسهٔ سماحتندن
تعیین وتخصیص ایله‌دیکی معاشاتی قطع ایله‌مش واوسوز-
لرندن دونوب ده یانسنده انلرك : «بز اولجه دوشونه‌مامشز.
واقعا آخر زمانده بر پیغمبر کله‌جکدر . لکن بو (محمد
علیه‌السلام) او پیغمبر دکلدر » دیه اظهار ندامت
ایتدکلرینی کورنجه‌یه دکین عطیه‌لرینی ویرمامشدر .
لعینك سیآت کافرانه‌سی یالکز بونکله‌ده قالمدی !
بدرده قریش اردوسنك اوغرادیغی هزیمته‌قارشی حرکات

حربیه‌یه آرتق زره‌قدر مجالی قالمامش ایکن بونك همان مکه‌یه کیدوب حتی هزیمت قریشیه حقنده مکه‌لیلرك اهل اسلام علیهنده افکارینی تهییج ایچون :

(طحنت رحی بدر لمهلك اهله)
(ولمثل بدر یستهل ویدمع)
(قتلت سراة الناس حول حیاضهم)
(لاتبعدوا ان الملوك تصرع)

بیتلرینی حاوی نشائد مخصوصه سویله‌مك کبی هم دیلی، هم الی ایله ایله‌دیکی تحریکات، مشرکین قریشك بالاخره بك از زمانده جسارته کلوب اهل اسلام علیهنده ایاغه قالقمسنه سبب اوله بیلمشدی .

اکامبنی مرقومك ازالهٔ وجودینه لزوم کورولمش وحقنده‌ده فرمان قضا شرفصادر اولمش ایدی ! . ذات عالئ پیغمبری، اصحاب کرامنه :

— « من لکعب ؟ یعنی کعبی کیم اولدیرر ؟ زیرا او، اللهی ورسول اللهی اینجتدی »

بیوردیلر . ملعونك همشیره‌زاده‌سی اولوب اوس قبیله‌سنك بنی عبدالاشهل عشیرتندن اولجه قبول دین اسلام ایله‌مش بولنان ﴿ محمدبن مسلمة الانصاری ﴾ رضی الله عنه حضرتلری ایاغه قالقوب زمین اجابتده دیدی :

— « يارسـول‌الله ! انى اولديرديكمـدن ممنـون اولورميسكز؟ »

بوجوابه طرف اشرف نبويدن محظوظيت اظهار اولنه‌رق :

— « اوت ! »

بيورلدى . اودخى محله‌سى طرفنـه دونوب كيتدى . وايشى برقاچ كون كندى كنديـنه مذاكره وملاحظه ايده طوردقدن صوكره، كعب لعينك سود قرنداشى اولوب « ابونائله » كنيه‌سيله مكنى بولنان « سـلكان ابن‌ام سـلامه بن وقش» نام صحابئ غيرتوره اچدى. موافقت دخى‌الدى.

انك عقيبنده كوريلان لزوم اوزرينه بناءً [عباد بن بشربن وقش، حرث بن‌اوس‌بن معاذ، ابوعيسى بن‌جبير] نام انصار كرام دخى اوايشده اتفاقه داخل اولديلر .

مطلوب اولان اتفاق اولوجهله بركره حصوله كلنجه متفقين، حضور پرنور رسـالتپناهى‌يه كلوب :

— « يارسول‌الله ! بزاكا برشى ديملى‌يز ! انى برشيله قانديرملى‌يز ! فقط نه‌ديه‌لم ؟ »

بعده حضرت حبيب خدا افنديمز دخى :

— « آغزيكزه نه كليرسـه يعنى هرنه‌يى مناسـب كوروسه‌كز انى‌ديكز ! »

فرمانیله انلری افکارنده حر وتماماً مأذون بیوردی .
بومأذونیتی استحصال ایلدکدن صوکره «ابونائله»دن بشقه اولان دیکر اوچ رفیقیله برابر اولدیغی حالده جناب [ابن مسلمه] حضرتلری، ارتق کعب لعینك سمتنه طوغری کیتمشدر .
لعین اوصره‌ده بنی نضیر خورمالقلری اره‌سنده برنخلستانده کندینه مخصوص برقلعه یاپدیرمش انده اقامت ایدردی .
اول وقت که واروب لعینی بولدی . ابن مسلمة الانصاری حضرتلری اکا :
— «یا کعب ! بوآدم [حضرت پیغمبر] بزدن صدقه ایسته‌یه‌رك بزی زورلادی . حالبوکه بزکندی یه‌جکمزی بیله‌زور بولیورز. شمدی‌سزه کلدك . سزدن اودونج برشی الوب اکا ویره‌جکز»
دیرکن کعب انك‌سوزینی برطور ممنونیتله کسه‌رك :
— «والله بن بیلیرم که سزی اندن دها زیاده زورلایه‌جقدر او !»
دیدی . محمد بن مسلمة الانصاری‌حضرتلری سوزنده دوام ایتدی :
— «بزطوغریسی هرنصلسه اکاتابع اولمش‌بولندق.

مستقبلده حالنك نه یه منجر اوله‌جغنی هنوز بیله‌مدیکمز ایچون ارتق براغه‌میورز . باقه‌لم نه اوله‌جق !. مراد ایتدك که بزه بر ، یاخود ایکی بوك حنطه ویره‌سکز »
بوسوزی دیکله‌یه طوران کعب :
— « اوت ! اما بکا رهن ویریکزده !. »
دینجه هیئت متفقه ، صوردی :
— « رهن ایچون نه‌یی مراد ایدرسك ؟ »
اکاقارشی کعب :
— « قاریلریکزی !... »
دیه خباثت جبلیه‌سنی اظهاره جسارت ایدنجه بریکیلر دیدیلر :
— « ناصل اولورده قاریلریمزی سکا رهن ویره‌لم ؟ سن عربك کوزلیسك ! قاریلرایسه کوزللره ذاتاً میل ایدرلر »
اندن صوکره :
— « اویله‌ایسه اوغللریکزی !.. »
دیدیسه‌ده :
— « اوغللریمزده سکا ناصل رهین ویریله‌بیلیر ؟ صوکره انلره عربلر ، بریوك حنطه یه رهن اولان ! دیه سب ایدرلرکه اوده بزه عار عظیمدر »

سوزيله برطرز مستغربانه ده جواب ويرمش اولان هيئت متفقه، اوجوابلرينه :

— « فقط سكا سلاحلريمزى ترهين ايده لم »

سوزينى علاوه ايتدكلرنده رهن مذكور ارتق كعب طرفندن قرين قبول كورولديكندن جناب ابن مسلمه حضرتلرينك هيئتى اووعد ايله دونوب كيرى كلدى. ديكر روايته كوره: رفقاسيله برابر اولديغى حالده كله مامش اولان ابونائله حضرتلرى انلردن صوكره كلوب كعبى بولدقده لعينه:

— « امان اى ابن اشرف ! بن سكا برحاجت ايچون كلدم . سويله مسنى ايسترم . فقط . . . . » ديدى لعين :

— « سويله ! » ديمسيله ابونائله دخى :

— « كان قدوم هذاالرجل [والمراد به محمد رسول الله] علينا بلاء من البلاء . عادتنـا العرب . ورمتنا عن قوس واحدةٍ وقطعت عناالسبل . حتى جاع العيال . وجهدت الانفسُ . واصبحنـا قدجهـدنا وجهـد عيالنـا »

سوزيله عرض مرام ايدركن كعب انك سوزينه قارشى :

— « والله يا ابن ام سـلامه ! بونى سـكا اولديغى واوله جغى كبى خبر ويريردم . ايش ينـه بنم ديديكم كبى اوله جق !»

ديمشدر ! انك اوزرينه جناب ابونائله :

— « بن ایسترم که بزه برمقدار ذخیره صاته‌سکز .
ارزوایدرسه‌کز رهن دخی ویره‌بیلیرز »
دیدی. کعب ایسه:
— « سز بکا قاریلریکزی یاخود اولادیکزی رهن
ویره‌جکسکز ! » دیدیکندن ابونائله :
— « دیمك که بزه حقارت ایتمکی مراد ایتدك .
سن اجمل العرب سك . بز سکا قادینلریمزی ناصل رهن
ویره‌لم ؟ اوغللریمزی ده ناصل رهن ویره‌لم . برياخود
ایکی یوك حنطه‌یه رهن ویریلان! دیه‌صوکره چاغیرلمزلرمی؟»
جوابنی ویردکدن صوکره دوام ایده‌رك :
— «فقط باشقه‌درلو مثلا سلاح کبی برشیئی رهن ویره‌لم»
تمه‌سنی‌ده علاوه ایله‌دیکی اثناده ایدیکه او خصوصده
کعبك‌ده موافقتی حاصل اولمش بولندیغندن او شرطله
ابو نائله حضرتلری دونوب رفقاسنك یاننه کلمش و انلره
« سلاحلریکزی حضور رسول اللهه کتیریکز ! »
دیه امر وتنبیه ایله‌مشدر .
بعده هیئت متفقه ، بر موجب امر وتنبیه سلاحلریله
برابر اولدیغی حالده نزد جلیل رسالتپناهیده طوپلاندیلر .
اره‌لرنده جریان ایدن مذاکره‌نك ختامنی متعاقب قالقوب
کعبك اولدیغی سمته طوغری حرکت ایتدیلر .

اشبو حركتده ذات عالئ پیغمبری ، انلرله برابر اوله‌رق « بقیع الغرقد » نام محله دکین مشی وحرکت بیورمشلردر .

زمان مفارقت همایونلرنده‌ده انلری اولا سمت مقصوده طوغری بالتوجیه [انطلقوا علی اسم‌الله !] دیه عزم وحرکته امر وتنبیه ایلدکدن و [اللهم اعنهم !] دعاسنی‌ده بیوردقدن صوکره کندیلری ایریلوب سعادتخانهٔ نبویلرینه کلمشدر . ایشته ایشلرك بو صورتله وقوعه کلدیکی زمان ، مهتابلی بر کیجه ایدی .

وقتاکه کعبك قلعه‌سنه‌واردیلر . « ابن مسلمة الانصاری » رضی عنه‌الباری حضرتلری وعلی روایةٍ « ابونائله » :

— « یا کعب ! »

دیه‌دیه یوکسك سسله باغیره‌رق لعینی اویاندیرمق ایسته‌مش کعب دخی اوسسی ایشتمشدی . بناءً علیه طیشاری یه چیقمق اوزره حاضرلانوب ایاغه قالقدیغی زمان زوجه‌سی اکا دیدی :

— « بو ساعتده نره‌یه چیقه‌یورسك ؟ »

او دخی :

— « نه‌وار ! ابن مسلمه ایله قرنداشم ابونائله‌در »

جوابنی ویرمشسه‌ده زوجه‌سی :

— « اسمع صوتا كأنه يقطر منه الدم »
دیه ایشـلك ایچنده وجودینی عقلاً حس ایتـدیکی
شر وشأمتی خاطره کتیرمك ایسـتدیکی حالده سـوزی
مفید اوله‌مدی !
بریکی طرفده‌ده جناب ابن مسلمة الانصاری حضرتلری
رفقاسنه .
— « کعب ، بزم یانمزه کلدیکی زمان بن انك صاچنه
یاپشیرم . بنم صاچه محکم یاپشوب‌ده براشارتمی کوردیککز
انده سزده قیلنجلریکزله شدیداً اوروب اولدیریکز ! »
تنبیهاتنی ویرمشدی !
کعب ایسه ، قلعه‌سـندن اینوب البسه‌سـیله متوشح
اولدیغی حالده انلرك یاننـه کلدی . اوستنی ، البسـه‌سنی
کوزل قوقولرله تعطیر ایتمشدی . ابن مسلمة الانصـاری
حضرتلری اوزمان :
— « یا کعب ! شمدی سنده‌کی قوقو کبی کوزل هیچ
بر قوقو عمرمده طویمامشم ! »
دیه‌رك لعینك قولتوغنی اولا قابارتدقده لعین :
— « اویله اوله‌جق‌یا ! نساء عربك اجمل واعطری
قوینمده یاتیور » .

جوابنی ویرمکله ابن مسلمه حضرتلری :

— « باشکزده‌کی کوزل قوقویی قوقلامق ایچون بکا مساعده ایدرمیسکز ؟ »

دیمش اوده :

— « پك اعلا » .

مساعده‌سنی ویرمش اولمغله جناب ابن مسلمه ایستدیکی قدر قوقلادقدن فضله رفقاسنی دخی برر برر قوقلاتمشدر.

دها صوکره « بر دها قوقلایه‌یم » دین ابن مسلمه ، تکرار مظهر مساعده اولنجه قوقلایه‌جق بر وضع ساده دلانه‌ده یاناشوب صاچی محکم دسته‌لیه‌رك رفقاسنه :

— « اقتلوا عدوالله ! » .

دیه امر ایتمش انلر دخی اوستنه صاعقهٔ بلا کبی اینوب لعینی اولدیرمشلردر .

حین قتلده هیئت مذکوره‌نك اللرنده‌کی قیلنجلر یکدیکرینی رد وقرع ایده‌رك حرث بن اوس حضرتلری یاره‌لنمش واتمام قتله بردنبره موفقیت حصوله کلمامشدی .

« محمد بن مسلمه » حضرتلری دیرکه :

— « ایشته او زمان یانمده بولندیردیغم کوچوك قیلنج عقلمه کلدی . چیقاردم . اوجنی لعینك کوبکندن

قارننه صوقوب اشاغی‌یه طوغری شـدتله باصدیردم . قارننی تاقاصیغنه‌قدر کسدیروب‌یاردم . لعین ، اویله بر صیحه چیقاردی‌که قلعه‌نك بتون اهالیسی اویانوب فزع‌اشارتی اولان نار استغاثه‌یی همان یاقمشلردی ! » .

لعینك صیحه‌سنی او کیجه بنی حارثه یهودیلرندن « ابن‌سنینه » نام بر یهودیٔ بنام‌ایشیده‌رك‌نار استغاثه‌یاقمش‌و : « انی‌لاجد ریح دم مسفوح بیثرب ! » دیه اظهار تحزن وتوجع ایتمشدی ! . حالبوکه محل وقعه ایله ابن سنینه‌نك اولدیغی محلك بر فرسخ مسافه ارەسی وار ایدی ! !

امر مطلوب قتل برکره اتمام ایدلدکدن صوکره هیئت کیری‌یه طوغری فراراً عودت ایتدی . اولا بنی امیه‌یه ، بعده بنی‌قریظه‌یه‌وصوکره « بغاث » نام محللره اوغرایوب « حرةالعریض » » کلدی .

مجروح « حرث بن اوس » ك یاره‌سندن شـدتلیجه قان اقمقـده اولمسی کندیسنی خیلی درمانسز براقدیغندن « حرةالعریض » محلندن او حضرت ، مدینـه‌یه دکین فوق‌الاعناق کتیرلدی . « بقیع‌الغرقد » محلنـه کلدیلر . امر مظفریته دلالت ایتمك اوزره اوراده صوت بلند ایله تکبیر کتیرمکه باشـلادیلر . رسول اکرم افندیمز ایسـه او ساعتده صلاة قیام اللیلده ایدی . تکبیرك امر مظفریته

دلالتنه درحال انتقال بيوره رق كنديلري ده همان اولدقلري
يردنبري تكبيره مشغول اولديلر .

جناب حرث ، حضور پرنور رسالتپناهي يه كتيرلديكي
زمان افنديمز ، دهان شريفلرندن ريق ستاره بريق عاليلريله
انك ياره سي اوزرينه نفخ بيوردقلري ساعتده الم جراحت
سكونتپذير اولمشدر !

بو وقعه نك عقيب وقوعنده ايدي اصحاب كرامدن
« محيصه بن مسعود » رضي الله تعالى عنه حضرتلري ،
طرف اشرف رسالتپناهيدن قتلنه مأمور بيوريلان يهود بني
حارثه دن « ابن سنينه » يي اولديردي . حالبوكه جناب
محيصه نك بيوك برادري « حويصه بن مسعود » ، مقتول
مرقوم ايله حليف ومتعاهد اولديغندن محيصه يي :

— « اي عدوالله ! سن ابن سنينه يي قتل ايتدك !
والله قارنكده اولان شحومك بيله انك مالندندر »

ديه توبيخ ايتدكدن صوكره ضربه ده باشلامقله محيصه
اكا خطاباً :

— « اني قتله بني مأمور ايدن ذات عاليشان ، سني
دخي قتله مأمور ايتسه سني دخي قتل ايدردم ! »
ديمشدر .

بوسوزايسه حويصه‌نك دقت وتعجبنی استلزام ایده‌رك :

— « دیمك که شمدی محمد [علیه الصلوة والسلام] بنی قتل ایله سنی مأمور ایتسه بنی قتل ایده‌جکسك »

دیرکن محیصه‌ده :

— « اوت قتل ایدرم! » جوابنی ویردیکندن حویصه :

— « والله بر دین که انکچون محبتلی ایکی قرنداشلر یکدیکرینی قتل ایدر . دین عجیبدر » دیوب همان قبول اسلام ایله‌مشدی که محاورهٔ مذکوره‌یی متضمن اوله‌رق محیصه شو :

یلوم ابن امی لوا مرت بقتله	لطبقت ذفراه بابیض قاضب
حسام کلون الملح اخلص صقله	متی ماتصوبه فلیس بکاذب
وماسرنی انی قتلتك طائعاً	ولوان لی مابین بصری ومارب

بیتلرینی نظم وانشاد ایتمشدر .

— ٦ —

غزوهٔ قرده

قریش تجارینك اولدنبری کیدوب کلمکده اولدقلری شام یولی بدر وقعه‌سندن صوکره مخاطره‌یه دوشدیکندن . مکه تاجرلری عراق یولیله طولاشه‌رق شامه کیتمکه باشلامشلردی !

ایشـته او ، یکی یولده « صـفوان بن امیه » ایله « خویطب بن عبدالعزی » یاخود « ابو سفیان »ك نظارت محافظانه‌سی تحتنده بر قافله‌نك یوله چیقارلدیغی و « ذات ـ القرده » نام محله دکین کیتدکلرنده اندن کچمکه یول بوله ـ مدقلری مسموع ومعـلوم عالی اولمغله رسـول اکرم افندیمز یوز نفر سواری‌یی معیتنه ویره‌رك [زید بن‌حارثه] رضی‌الله عنه حضرتلرینی او قافله‌نك علیهنده همان سوق ایله‌مشدر .

زید حضرتلرینك سریهٔ سنیه قوماندانلغنـه تعیین بیورلمسنده‌کی حکمت ،علیهنه حرکت ایتدیکی اوحوالینك احوالنه وقوف واطلاعی ایدی ! .

اولوقتکه نجد دیارنده [ذات‌القرده] نام صـویك باشـنه واردی قافله‌یی بأذن‌الله تعالی اله کچیره‌بیلدیکندن سحر وقتی اوزرینـه بغتهً یوریوب کافهٔ اموالنی المش وحتی بکر بن وائل قبیله‌سـندن « فرات بن حیان » نام رهبرلرینی دخی سیر واغتنام ایتمشدر .

او وقعه‌ده مال غنیمتدن بیت‌المال ایچون ایردقلری خمس مالك قیمتی یکرمی بیك درهمه بالغ اولمشدی .

— ٣ —

ازدواج النبي با حفصه

حضرت عثمان عليه رضوان الرحمان افنديمز حضرتلرينك همسر عاليكهرلرى « رقيه بنت النبى » صلى الله تعالى عليه وسلم افنديمز حضرتلرينك وقوع وفاتلريله مجرد قالدقلرى زمان ، حضرت عمر الفاروق رضى الله تعالى عنه حضرتلرينك دامادى « خنيس بن حذافه بن قيس بن عدى بن سعد بن سهم بن عمرو القرشى السهمى » نك وفاتنده طول قالمش بولنان كريمهٔ مكرمه‌لرى حضرت « حفصه » رضى الله عنهايى اكا ويرمه‌يى پدرى جناب عمر الفاروق ارزو بيوروب حضرت عثمان افنديمز دخى نيت موافقتلرينى اظهار بيورمش اولدقلرى حالده بالاخره موافقت نيتندن واز كچمكله بوندن طولايى الفاروق حضرتلرى براز مغبر الخاطر اوله قالمش وحتى بو بابده‌كى تأثراتنى تا ذات عالئ رسالتپناهى يه عرض ايتمكدن كنديلرينى بردرلو كيرى اله‌مامشلردى .

الفاروق حضرتلرينك بو اغبرار وتأسفلرينى دفع وتعديل ايچون رسول مكرم افنديمز ، حفصه رضى الله

عنهایی کندی ذات همایون احمدیلرینه تزویج ایله فاروق
مشار الیهی قائم بدرلك شرف عالیبهاسیله دلشاد بیورمشلردی .

— ٤ —

تزویج ام کلثوم

بدر مظفریت عظیمه‌سنی تبشیر ایچون مدینه‌یه کلان
مژده‌جیلرك یوم مواصلتلرنده حضرت عثمان علیه‌رضوان
المنان افندیمزك زوجهٔ مطهره‌لری « رقیه بنت النبی »
صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری فوت اولدیغندن
افندیمز ، ایکنجی کریمهٔ مکرمه‌لری « ام کلثوم » رضی
عنها رب الحی القیوم حضرتلرینی جناب عثمان بن عفان
حضرتلرینه تزویج بیورمشلردر . ام کلثوم حضرتلری ،
اولجه « عتیبه ابن ابی لهب » ك زوجه‌سی ایدی .
رسالتپناه افندیمزك مکه‌ده بولندقلری اثناده حق همایونلرنده
قریش طرفندن روا کوریلان مظالمه عتیبه دخی اشتراك
ایتدیکیچون مکافاةً شام یولنده « زرقاء » نام مرحله‌ده
بر ارسلانك پنجه‌سنده هلاك اولوب اندن کندیسی
طول قالمشدی .

صحابئ مشارالیهك ، بری برینی متعاقب ایکی کریمهٔ

مكرمهٔ نبوى ايله اولان ازدواجى ، « ذى النورين » لقب عاليسيله تلقيب اولنمسنه سبب اولمشدر !

— ٥ —

غزوهٔ احد

اشبو غزوهٔ مشهورهنك شهر شوال يدنجى چهارشنبه كوننده وقوعه كلديكى حقنده تاريخ ، معلومات ويرركن ديوركه :

اهل مكهده تداركات — ابو سفيانك نظارتى

آلتنده اولهرق سوق اولنان قافله . ساحل طريقيله كلوب مكهيه سالماً واصل اولمش ؛ لكن قافله اموال تجاريهسنه حصهدار بولنان افراد ورؤساى قريشك اكثرى — سيوف اسلاميه ايله تلف اولمق اوزره — اوزمان بدرده بولنمش ايدى .

قافلهٔ مذكوره ، اللى بيك التون سرمايهلى وبيك دوه يوكى مال ايدى . مكهيه اثناى مواصلتنده حصهدا-رندن اكثرك بدرده بولنمسى حسبيله حامل اولديغى اموال موجودهسى — مؤخراً بين الشركا تقسيم ايدلمك

اوزره اوزمان ملتجه بردار شوری اعتبار اولنان ـ
دارالندوه‌ده حفظ وتوقیف اولندی .

قریشك بدرده اوغرادیغی هزیمت سببیله بقیة‌السیو ـ
فك پریشان برحالده مکه‌یه وصولنده « صفوان بن امیه »
ایله « عکرمه بن ابو جهل » کبی باباسی تلف ایدلمش
یاخود « عبدالله بن ربیعه » کبی قرنداشی مقتول اولمش
اولان اشخاص ، مشرکین قریشك بدرده ایچدیکی
زهرابهٔ هزیمتك اجیسنی هیئت اسلامیه‌یه تأثیر ایتدیرمك
فکریله اوزمان قریشك ریاست عمومیه‌سی عهده‌سنده
تقرر ایتمش بولنان ابو سفیانك یانه کیدوب :

« محمد [علیه‌الصلوة والسلام] رؤسامزی ، اشرافمزی
اولدیردی . خواص وعوامی ، الك سوکیلی ، الك قریب
خصمندن آییره‌رق بیکس براقدی . تدبیر اودرکه بزه
قافله‌نك تمتعی ایله یاردم اولنه ! تاکه او تمتع سایه‌سنده
بزده عسکر طوپلایوب اوندن انتقام المش اوله‌لم ! . » دیدیلر .
ابو سفیان‌ده بو تدبیری بکنمش دیمك اولدیغندن درحال
موافقت ایتمشدر ! .

بناءً علیه اموالده حصه‌دار بولنان افراددن میدانده
حاضر اولانلری‌ده اقناع وارضا ایتدکدن صوکره ماللری

صاتديردی . قافله‌نك سرمايه‌سی برمثلنی كار ايده‌رك موجود مال يوز بيك التونه بالغ اولمشدی .

ايشته او ، اللی بيك التون كار وتمتعدن يالكز يكرمی بش بيك التونی اله آلوب هيئت محترمهٔ اسلاميه عليهنده عربلردن بربيوك قوهٔ عسكريه ترتيبنه باشلادی .

لكن بدرده قتل ايدلمش اولان اشراف ورؤسای قريشك مرثيه‌لرينی سويله‌يه‌رك ناسك حرب حقنده كی افكار وحسياتنی تحريك وتهييج ايچون ديلی سويلر برقاچ ذواتك ايشه صرف همت ايله‌ملرينه لزوم وار ايدی ! بو خدمت مهمه‌نك عهده‌سندن كلمك اوزره [مسافع ، عمرو بن العاص ، هبيرة ابن ابی وهب ، ابن الربعی ، ابو عزة الجمحی] نام كيمسه‌لرده انتخاب اولنه‌رق قبائل ايچنه كوندرلدی .

« مسافع » ايله « عمرو » و « هبيره » ام القری جوارنده‌كی قبائلی تحريكه مأمور ايديلر . « ابن الربعی » ايله « ابو عزة » ده باشقه يره كيتديلر .

« ابو عزة » كرچه بدر غزوه‌سنده اسير اولوب فيما بعد اهل اسلام عليهنه ديل اوزاتمامق شرطيله مجاناً اطلاق اولنمش اولديغندن بويله نقض عهده تعلق ايده‌جك مأموريتی قبولده بركره تردد كوسترمش ايسه‌ده صفوانك

ابرامنه قارشی طـایانه‌میوب کیتمش وراسـت کلدیکی
مربانه : « اهل اسلام غدریله هر خانه‌سندن برواویلای
مصیبت ، برصدای فلاکت ایشیدیلان مکه‌ده‌کی قومشو.
لریکنزك حقوق جواولرینـه حرمتکز یوقمیدر ؟ » دیه
باغیره باغیره النددن دیلندن کلدیکی مرتبه‌ده ناسی تحریکه
غیرت ایتمشدر .

ایشته‌کرك خطباء مرقومه‌نك تشویقات وتحریکاتی ،
کرك رؤساء قریشك باشـقه درلو ایله‌دکلری تهـدید اتی
سایه‌سنده [احابیش] دیه معروف اولان «بنی مصطلق»
بنی هون بن حزیمه «بنی حارث بن عبدمناف » قبائلندن
ایکی بیك قدر عسکر ترتیب ایدیله‌بیلمشدر .

بونلردن باشقه کرك مکه‌دن ، کرك سـائر یرلردن
اولان ظهورات ایله برابر موجود عسکر اوچبیك نفره
بالغ اولدی که ایچلرندن یدی یوز نفری زرهلی «ایکییوز
نفری‌ده اتلی اولدیغی کبی اردونك اوچبیك‌ده دوه‌سی
وار ایدی .

سرعسـکر بولنان ابوسفیانك « هند » نامنـده کی
زوجه‌سی‌ده یاننـده ایدی . مرقومه هند ، بدرده قتل
ایدیلان پدری « عتبه » ایله برادری « ولید »ك انتقامنی
ایشته بوسفر المق ایچون عسکری تشجیع ایدیور ایدی .

عكرمه ابن ابی جهلك زوجه‌سی و حارث بن هشامك
قیزی اولان « ام حکیم » حارث بن هشامك زوجه‌سی
وولید بن مغیره‌نك قیزی « فاطمه » ، صفوان بن امیه‌نك
زوجه‌سی ومسعود ثقفینك قیزی « برزه » ، عمرو بن
عاصك زوجه‌سی وشیبة السهمینك قیزی « ریطه » ، طلحه
ابن ابی طلحه‌نك زوجه‌سی وسعدك قیزی « سلافه » و « عمره
بنت علقمه بن کنانه » نام نسوانده قوجه‌لریله برابر
اردوده بولنیورلردی . کذلك علمداران عالیشعاران
پیغمبریدن جناب « مصعب بن عمیرو » رضی الله تعالی عنه
حضرتلرینك برادری اولان « ابوعزیز بن عمیرو » ك
والده‌سی « خناس » دخی اوغلی ابوعزیز ایله برابر
اوله‌رق قریش اردوسنده ایدی . دف چالمق وعسکری
اهل اسلام علیهنده غیرته کتیره‌جك اشعار اوقومق اوزره
دها اون بش قدر قادینده محفه‌لر ایله معرکه‌یه طوغری
کلیور ایدی .

عباس بن عبدالمطلب ، بدرده فلاکته وبرچوق خساراته
اوغرادیغندن بحثله عذر کوستره‌رك کیری قالمش اولدقدن
فضله قریشك شو حرکتنه . دائر اعطاء معلومات صره‌سنده
یازدیغی مکتوبی اوچ کونده مدینه‌یه یتشدیرمك شرطیله

بنی غفـاردن سـاعیٔ مخصوص واسطه‌سـیله ذات پاك احمدی‌یه کوندرمشدر .

ساعی ، یولده « قباء » قریه‌سنده حضرت پیغمبری بوله‌رق مکتوبی تقدیم ایدنجـه رسـول اکرم افندیمز حضرتلری ، مکتوبی « ابی بن کعب » رضی‌الله تعـالی عنه حضرتلرینه‌اوقودوب ایشی اکلادقدن صوکره ماده‌نك کتمنی مشارالیهه تنبیه بیوردی .

بعده قبا قریه‌سی اشرافندن وکبار انصار کرامدن « سعدبن الربیع » رضی‌الله عنه حضرتلرینك خانه‌سـنی تشریف وانکله صورت محرمانه‌ده بوکیفیتی مذاکره ایتدیکنك عقیبنده مدینهٔ منوره‌یه عودت بیوروب قریش اردوسنك احوال عسـکریه‌سنی تجسس وتحقیق ایچون « حباب بن المنذر » رضی‌الله تعالی عنه حضرتلرینی مأموراً کوندردی .

لکن اشبو مسئله ، قباده سعد بن الربیع حضرتلریله صورت محرمانه‌ده قونوشـیلورکن صحابیٔ مشـارالیهك زوجه‌سی هر نصلسه مذاکره‌یی دیکله‌مش اولدیغندن قریش اردوسنك منزلی اولان « ذوالحلیفه » یهودیلرینك تخم اراجیفی مدینه‌یه طاغتمغه باشـلاملرندن مقدم مدینه‌نك ایچنی شوحوادث ایله طولمشدی .

امر تجسسه مأمور بولنان صحابیٔ مشارالیه‌ده مدینه‌یه برقوناق بعد مسافه‌سی اولان « عریض » نام محله دکین قریش عسکرینك اچیلدیغنی کورمشدی . جناب حبابك شو مشهوداتی عباسك تحریراتنده‌کی حوادث حربیه‌نك صحتنی تأیید ایله‌دی !.

قریش اردوسی مدینه‌یه طوغری یورویوب کلیر ایکن — والدهٔ ماجدهٔ حضرت رسالتپناهی جناب آمنه‌نك بین‌الحرمین مرقدمبارکلرینی حاوی بولنان « ابواء » نام منزله ایردیکی زمان ابوسفیانك زوجه‌سی « هندبنت عتبه » [شاید اردومز مغلوب اولورایسه هر براعضاسی بزدن براسیره دکشمك اوزره آمنه‌نك قبرینی اچه‌لم‌ده کمیکلرینی چیقاروب یانمزه آله‌لم !] دیدیکی واشبو فکرنده اصرار دخی کوستردیکی حالده عقلی باشنده طاشیان بعض رؤساء قریش : « صوکره محمدیلر، بزم موتالریمزك کمیکلرینی‌ده چیقاریرلر » دیه انی اوفکرك اجراسندن منع ایله‌مشلردر

هجرت سنیهٔ محمدیه‌نك اوچنجی‌سنه‌سی شهر شوال یدنجی چهارشنبه کوننده ایدی‌که قریش عسکری یتشوب جبل احد یاننده کی « عینین » نام طاغك اتکنه نصب خیام ایتدی . و پنجشنبه، جمعه کونلری اوراده قالدی !

مذاکره — جمعه کیجه‌سی ذات عالیٔ رسالتپناهی

رؤيالرنده : « برطاقم صغيرلرك بوغازلنديغنی، ذوالفقار نام قيلنجلرينك اوجنده بركديك حاصل اولديغنی ومبارك ارقه‌لرينه محكم برزره كيوب دست شريفلرينی اوزرهك ياقه‌سنه صوقديغنی » كورمش وصباحلين بورؤيای صالحهٔ رسالتپناهيلرينی اصحاب كرامنه نقل ايدركن : « بوغازلنان صغيرلرك، اصحاب كرامدن شهيداوله‌جق ذواتك وقوع شهادتنه قيلنجلرينك اوجنده‌كی كديك‌ده اهل بيت رسول اللهدن برينك شهادتنه اشارت ومحكم زره‌ده مدينه ديمكدر » ديه تعبير ايله‌دكلرينی متعاقب :

— « شو حاله كوره مدينه ايچنده طوروكز! دشمن ايچری‌يه هجوم ايتمك ايسترسه تدافعی وتحفظی حرب ايديكز ! »

بيورمشلردی!.

اصحاب كرامدن بعض ذوات بوصورتی مناسب كورديكندن باشقه منافق مشهور « عبدالله بن ابی بن سلول » دخی نفاق عظيميله برابرينه :

— « يارسول الله ! زمان جاهليتده بردشمن ظهور ايدوب‌ده نه‌وقت كه مدينه‌دن خروج برله انك قارشيسنه چيقارسه‌ق مغلوب اولورايدك . نه‌وقت كه مدينه‌ده تحصن

ایدوب شمدی بیوردیغکزك عینی اوزره تدافعی حرب
ایدرسه‌ك غالب کلیر، قازانیر ایدك »
دیه بورأیده بولنمشدر .

فی الواقع مدینه‌ده اهل اسلامك تدافعی حرکات
حربیه‌سی هرحالده موافق حال ومصلحت ایدی . زیرا
مدینهٔ منوره‌نك هرطرفی ابنیه ودیوارلرله محاط وکچیدلری
استحکامات منتظمه ایله مسدود ومحفوظ اولدیغندن هیئت
حاضره‌سی برقلعهٔ متینه حکمنده، بردرع قوی مثابه‌سنده
ایدی .

بناءً علیه افراد عساکر مسلمین ازبرمدت مدینه‌ده
ثبات ایله‌دکلری وبوصورتله قریش عسکری اهل اسلامك
مدینه‌دن خروجنه انتظار ایده قالدقلری حالده عربان
عسکرینك، هردرلو حرکات ومتانتنه فتور عارض اوله‌رق
برچوق افرادك صاوشوب کیده‌جکنده احتمال قوی‌ده
وار ایدی .

بالفرض مدینه‌یه هجوم ایتدکلری تقدیرده دخی
استحکاماتدنبری تدافعی مقابله ومقاومت ممکن ایدی .
هرایکی صورتده‌ده قریش اردوسنك قوای عسکریه‌سنه
ضعف کتیره‌جك برحرکتده بولنلمش اولوب اوحالده
ایجاب ایدرسه تدافعی حالندن تجاوزی‌یه بغتةً

تبدیل حرکتده ایدیله‌بیلیر ومظفریتی قازانمق ایچون
قولایلق الده‌ایتمشده اولورایدی .

لکن بدرغزوه‌سنده بولنمیان شجعان اصحاب، غزات
بدرك نائل اولدیغی اجر ومثوباتی، شهدانكده واصل
اولدیغی درجات عالیاتی رسول اکرم صلی الله تعالی علیه
وسلم افندیمز حضرتلرندن ایشتمکله غزوه‌ده بولنوب
احراز درجهٔ شهادت ایده‌مدكلرینه متأسفاً :

— « یارسول‌الله ! بزاللهدن بویله برکونی ایستردك
بزی طیشاری‌یه چیقار ! اعدامزله کوکس کوکسه بوغاز
بوغازه کلوب حرب ایده‌لم »
دیدكلری صره‌ده دیکر بعض اصحابده :

— « اکر تجاوزی حرکاتمز کورولمزسه اعدای دین
بزم ضعفمزه، جبانتمزه حکم ایدر، شیماریر »
سوزینی درمیان ایده‌رك حرکت تجاوزیه‌یی تدافعی‌اوزرینه
ترجیح ایتمشدر .

حتی « نعمان بن مالك الانصاری » رضی عنه الباری
حضرتلری دخی تجاوزی حرکتی پك زیاده‌سیله التزام
ایتدیکندن درکه کندینی ضبط ایده‌میه‌رك ذات رسول اللهه
خطاباً :

— « يارسول الله ! لاتحرمني الجنة ! فوالذی بعثك بالحق لادخلنّ الجنة ! »

دیه قسم ایتمکله اکا جواباً ذات عالیٔ رسالتپناهینك

— « اشهدان لااله الاالله وانی لافر من الزحف »

سوزیله مقابله بیورمسی، حرکات تجاوزیه‌یی — هیچ ایسته‌میه‌رك — اختیاره آرتق لزوم ومجبوریت حاصل ایتمشدر .

اللهك قوتلی برارسلانی، هیأت محترمهٔ اسلامیه‌نك شدتلی برقهرمانی بولنان حضرت حمزه رضی الله عنه افندیمز ایسه مدینه‌ده تحصن برله صورت مدافعانه‌ده حرب ایتمسنی کندی شجاعت قهرمانانه وجلادت دشمن شکنانه‌سنه بردرلو یاقشدیره‌مدیغندن همان چیقوب دشمن اوزرینه هجوم ایتمك ایستردی .

حتی بوارزوسنی حضور پرنور رسالتپناهیده اظهار ایده‌رك :

— « یارسول الله ! سکا کتاب کریم انزال بیوران حضرت ذوالجلال حقیچون یمین ایدرم که خارج مدینه‌یه چیقوب کفار ایله رو برو محاربه ومقاتله ایتمدکجه اغزیمه برلقمه قویمیه‌جغم ! »

دیه قسم ایتمشدی .

ایشته بعض اصحابك بویله حركت تجاوزیه‌یی التزام ایتمسی اوزرینه رسول اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم افندیمز حضرتلری دخی میدانده حرب ایدلمسنه ناخواه وناچار قرار ویره‌رك :

— « صبر وثبات ایدرسه‌کز بوکره‌ده جناب حق سزه نصرت احسان ایدر »

بیوردیلر .

حالبوکه عبدالله بن ابی ، مدینه‌ده متحصناً تدافعی حربی التزام ایدوب اویله‌جه اعطای رأی ایله‌دیکی حالده رأی ومطالعه‌سنك علیهنده حركت بیورلمش اولدیغندن طولایی کوسمشدی !

اوکون جمعه نمازی خطبه‌سنده رسالتپناه افندیمز فضائل جهاد حقنده برمقدار بیانات مخصوصه‌ده بولندی . صلات عصری جماعتله ادا بیوردقدن صوکره ابوبکر الصدیق ایله عمر الفاروق رضی الله تعالی عنهما حضرتلری معیت جلیله همایونلرنده بولندیغی حالده حجرهٔ مطهرهٔ سعادتلرینه کیردی .

افراد عسکریه‌نك کرك حین حضرده ، کرك وقت سفرده الك مهم وظیفهٔ اساسیه‌سی ، حرکات حربیه‌ده

سرعسكرك هردرلو اوامرينه اطاعت ايتمك ورأى وتدبيرينه زره قدر مخالفت كوسترمامكدر. امر بو يله ايكن فخركائنات عليه افضل الصلوة واكمل التحيات افنديمز حضرتلرينك تدافعى حرب وحركتى تنسيب بيوردقلرينه قارشى بعض ناسك انى تجاوزى حركته مجبور ايتملرى پك بيوك برخطا ايدى .

بناءً عليه اوس قبيله سنك رئيسى بولنان وذات عالئ رسالتپناهينك باطل سوزسويله ميوب [وماينطق عن الهوى] سرقرقانيسنه دائماً مظهريتله مؤيد بولنديغنى بيلان «سعد بن معاذ» ايله «اسيد بن حضير» رضى الله تعالى عنهما حضرتلرى، تجاوزى فكرينى التزام ايدن ديكر اصحاب كرامه خطا :

— « سز رسول اللهى، ايستمديكى حالده طيشارى چيقمغه مجبور ايتديكز! ايشى انجق كندى رأى همايونلرينه براقاليديكز . زيرا كنديلرينه وحى الهى كليور . ايشك اقتضاسنى او، سزدن دها ايو بيليور »

ديه توبيخ آميز لاقرديلر ايدنجه انلرده عقللرينى باشلرينه دوشيردكدن صوكره ايتدكلرينه پشيمان اولديلر !.

حركت همايون — حتى او لوقت كه رسول اكرم افنديمز

حضرتلری . بری بری اوستنده « ذات الفضول » . « فضه » نامنده کی ایکی درع قوی یی لابس ومبارك قیلنجلرینی ده حامل اولدقلری حالده حجرهٔ مطهرهٔ سعادتلرندن طیشاری یه چیقدی . اسید ایله سعد حضرتلرینك بعض تو بیخاتنه قارشی متنبه اولان اصحاب کرام :

— « یارسول الله ! بز خطا ایتدك . سنك امر همایونکه مخالفت ایتمیز مراد عالیکز هر نه ایسه اواولسون ! »

سوزیله تصحیح افکار ایتمکه مسارعت ایتدیلر سه ده اوزمان — ینه اواصحابك ابرامی ایله — سلاحلانمش اولدیغندن جوابده :

— « بر پیغمبرکه سلاحلانوب چیقه امر الهی ظهور ایتمدکجه آرتق دونه‌مز ! »

بیوردقدن صوکره « سکب » نامنده کی فرس همایونلرینه بیندی . واردوی همایونلرینی الوب احد طاغی سمتنه طوغری خارج مدینه یه حرکت بیوردی .

مدینهٔ منوره محافظاغنه اوزمان « عبدالله ابن ام مکتوم » رضی الله تعالی عنه حضرتلری قائممقام براغلمشدر .

بیك نفر موجودی بولنان اردوی همایون اوچ فرقه

لوائیه‌یی حاوی ایدی‌که برنجی مهاجرین فرقه‌سنك سنجاغنی « مصعب بن عمیرو »ده؛ ایکنجی اوس فرقه‌سنك سنجاغنی(اسید بن‌حضیر)ده .اوچنجی خزرج قبیله‌سنك سنجاغنی « حباب ابن‌المنذر » حضرتلرنده ایدی .

بوافراد اسلامیه‌دن یالکز یوزنفری زرهلی ،ایکیسی‌ده آتلی ایدی آتلیلرك بری ذات عالیٔ رسالتپناهی، دیکری‌ده «ابوبرده» حضرتلری ایدی !

اثناء حرکتده « سعدبن‌معاذ »ایله«سعدبن‌عباده »[۱] رضی‌الله تعالی عنهما حضرتلری زرهلی اولدقلری حالده ذات عالیٔ پیغمبرینك اوکلرنده یورورلردی .

مدینه‌نك احده‌بعد مسافه‌سی برساعتدن دهاازایکن اردوی همایون؛ اوکون احده قدر وارمیوب یاری یولده «شیخین» نام محلده کیجه‌له‌مشدر .

افراد عساکر اسلامیه‌دن « اسامه‌بن زید، عبدالله‌بن عمر،زیدبن ثابت، ابوسعیدالخدری، رافع‌بن خدیج،سمرة بن‌الجندب » کبی هنوز حرب وضربه اقتداری اولمدیغی کرك سناً، کرك شخصاً معلوم ومتحقق اولان کوچوك چوجقلر ایشته بومحلده کوری‌یه اعاده ایدلملك اوزره امر مخصوص رسالتپناهی شرفصدور بیورمشدر.

---

[۱] معاذ : میمك‌وعباده: عینك ضمه‌لریله‌در .

انجق «رافع بن خديج » حضرتلرينك تيراندازلكده كی مهارتی بیان اولنديغندن انك برابر بولنمسی طرف عالیٔ پيغمبريدن تجويز بيورلدی .

« سمرة بن الجندب » دخی ، رافعك مهارتنه بناءً معيت سنيهٔ حضرت رسالتپناهيده كی عساكر اسلاميه ارهسنده قالديغنی كورونجه : « بن ده دونمم الا رافع ايله كورش طوترز » ادعاسنده بولنديغندن شرفمتعلق بيوريلان ارادهٔ جليلهٔ رسالتپناهی اوزرينه كورش طوتديلر سمرهنك رافع اوزرينه غلبهسی سببله تيراندازلكده كی مهارتی تحقق ايله ديكندن هر ايكيسنك ده عسكرده بولنمسنه مساعده بيورلدی .

اوكيجه « محمد بن مسلمة الانصاری » عليه رضوان الباری حضرتلری اللی نفر عسكر اسلام ايله برابر اردوی همايونك اطرافنی طولاشوب كوزتمك اوزره قرهقوله چيقمش و « ذكوان بن عبدالقيس » رضی الله تعالی عنه حضرتلری دخی اردوی سعادتك ايچنده كزوب خيمهٔ عليهٔ رسالتپناهی‌يی محافظه مأموريتنی ايفا ايتمكده بولنمشدی .

قريش اردوسی طرفندن ده « عكرمه بن ابی جهل » بر فرقهٔ عسكريه ايله قاره قوله چيقارلمشدی .

رجعت منافقين — کیجه‌نك ثلث اخیری کلنجه یعنی سحر وقتی اولنجه رسول مکرم افندیمز «شیخین» موقعندن قالقوب جانب احده طوغری حرکت بیورمقده ایکن، رئیس المنافقین « عبدالله ابن ابی بن سلول » ، بردن بره طوره‌رق :

— « ای قوم ! بیلمیورزکه بو آدم نره‌یه کیدیور ! بزم کبی کار آزموده‌لرك سوزلرینی دیکله‌میورده کنجلرك رأی وتدبیریله عمل ایدیور . بیلکنزکه بن بوندن ایلری‌یه کیتمیه‌جکم دونیورم »

دیدکدن صوکره مدینه‌یه متوجهاً رجعته باشلامقله برابرنده دها اوچیوز نفر اتباعی‌ده دونمش ، حریفك بو رجعت منافقانه‌سی خزرجیلردن « بنی حارثه » طائفه‌سیله اوسیلردن « بنی سلمه » عشیرتنی‌ده تردده دوشورمشدر .

روایات سائره‌یه کوره : اردوی همایون ، احده واروب هر درلو ترتیبات عسکریه اجرا ایدلدکدن صوکره بر خصوصده منافق مشهور « ابن ابی » لك رأی وافکارینه مخالفت بیورلمش اولمقدن انفعال ایدن

ملعون ، ذات عالئ نبـوى ايچون : « اطـاع الولدان وعصانی ! . » دیه دها باشقه بر طاقم ترهات بد خوا-هانه‌ده بولنه‌رق کویا حصافت عسکریه‌سنجه مسلم بیلدیکی درایت منافقانه‌سنه اعتماد بیورلمدیغندن طولایی اوچیوز قدر اتباعنی الوب احدده صفوف اسلامیه میانندنبری مدینه‌یه عودت وایشته او صورتله اردوی همایون افراد عسکریه‌سنه هزیمت دوشورمکی قصد ایتمشدر !

برکت ویرسـون‌که هدایت الهیه ، او ایکی طائفه‌یی فرقهٔ مخـذولهٔ منافقینك خط حرکت منافقانه‌سـنه ایاق باصدیرتمیوب اردوی همایونده الیقویدی .

صباح وقتی اولنجه « شوط » دینیلان محلده صلات صبح جماعتله قیلندی . صباح نمازینك جماعتله اداسـندن صوکره حرب و جهاده تشویق ضمننده رسـول مکرم افندیمز ، مواجههٔ اصحاب کرامده بر نطق بلیغ ایراد بیـورمش ونطق شریفلرینی : [انه قـد نفث فی روعی الروح الامین . انه لن تموت نفس حتی تسـتوفی اقصی رزقها لاینقص منه شیٔ وان ابطأ عنها . فاتقوا الله ربکم واجملوا فی طلب الرزق . لایحملنکم استبطاؤه ان طلبوه بمعصیة‌الله . والمؤمن کالرأس من الجسد . اذا اشتکی تداعی

عليه سائر جسده والسلام عليكم] عبارهٔ شریفه‌سیله اتمام بیورمشلردر .

اثناء عزیمتده بر دیه‌جکده تصادف بیوریلان فرقهٔ اجنبیه‌نك کیملر اولدیغی طرف اشرف‌نبویدن صورلدقده « عبدالله بن ابی بن سلول » ملعونك حلیفلرندن بر طاقم یهودیلردن عبارت بولندیغی خبر ویرلمسی اوزرینه انلره دین اسلام عرض اولنمش ولکن قبول ایتمدکلرندن حضرت پیغمبر صلی علیه‌رب‌البر افندیمز : [انا لا نستعین بمن لیس علی دیننا] بیوره‌رق فرقهٔ مذکوره‌یی‌اردوی سعادتلرندن طرد وتبعید ایتمشدر .

تلاقیٔ صفین — منافقك‌رجعتندن صوکره‌عساکر اسلامیه یدیبوز نفردن عبارت قالدیغی حالده واروب احدطاغنك اتکنده‌غدوة‌الوادی‌یه اینه‌رك مدینه‌یه‌قارشی صف باغلایه طوردی .

وسط اردوی‌سعادتده ذات سامیٔ‌حضرت احمدی ـ کالقمر بین النجوم ـ طوردیلر . «ابوعبیدةعامر بن‌عبدالله الجراح » ایله « سعد بن ابی وقاص » رضی‌الله تعالی عنهما حضرتلری طلیعه‌یه ، « مقداد بن عمرو » رضی‌الله عنه حضرتلری ساقه‌یه مأمور اولدقلری کبی « عکاشه بن

محصن الاسدى » رضى الله عنه حضرتلرى ميمنه يه « ابو مسلمه بن عبدالاسد » رضى الله تعالى عنه حضرتلرى ميسره يه قوماندان تعيين بيورلديلر .

قريش اردوسى ده « عينين » نام جبلك كنارنده اردوى همايونك قارشيسنده برچوراق يرده ايدى .

قريشك علمدارلق مأموريتى اوته دنبرى « عبدالدار بن قصىّ » اولادينه مخصوص اولديغندن بوكره ده ينه عبدالدار اولادندن « طلحه بن ابى طلحه » ، علمدار ايدى .

تير انداز فرقه سنك رياستى « عبدالله بن ربيعه » ده ، ميمنه قوماندانلغى « خالدبن الوليد » ده ، ميسره قوماندانلغى ده « عكرمه بن ابى جهل » ده ايدى . « صفوان بن اميه » ايله « عمرو بن العاص » دخى سوارى برر فرقهٔ عسكريه اوزرينه قوماندان اولدقلرى كبى جمله سى ده سپهسالار قريش ابو سفيانك امارت واسارت عسكريه سى آلتنده ايديلر ! .

اردوى همايونك صول طرفنده قالان « عينين » طاغنده دشمن سواريسنك مرور وهجومنه مستعد كوريلان بر واديك محافظه سنه ، ذات عالئ پيغمبرى

« عبدالله بن جبير بن النعمان » رضى عنه الرحمن حضرتلرينك رياستى التندهاولەرق اللى تيرانداز نفرينى مأمور بيورەرق: « لاتبرحوا ان رأيتمونا ظهرنا عليهم فلاتبرحوا وان رأيتموهم ظهروا علينا فلا تعينونا ! » تنبيهات مخصوصه‌سيله او كذركاهه كوندردى .

ترتيبات — ايكى اردو يكديكرينك قارشوسنه كچمش، حربه حاضر ومنتظر طوريور ايدى .

رسول اكرم صلى الله تعالى عليه وسلم افنديمز حضرتلرى اردوى همايونلرنجه هردرلو ترتيبات عسكريه‌يى دوزلدوب باقدقدن صوكره دست شريفلرينه بر قيلنج الدى . كه اوقيلنجك اوزرنده « قورقاقلقده عار، ايلرى كيتمكده شرف وافتخار واردر. حالبوكه آدم قورقاقلغى ايله قدردن قورتيله‌مز ! » معناسنى افاده ايدن :

فى الجبن عار وفى الاقبال مكرمة
والمرء بالجبن لا ينجو من القدر

بيت حكيمانه‌سى محرر ايدى . بعده عساكر اسلاميه‌يه خطاباً :

— « حقنی ایفا ایتمك شرطیله شو قیلنجی کیم الیر ؟ »
بیوردیلر . اصحاب کرامدن بعض ذوات :

— « بز الیرز یا رسول‌الله ! »

دیدیلرسه‌ده بك التفات بیورلمیوب انجق او اولکی سوزینی تکرارلادیلر .

نهایت شجعان انصاردن مشهور « ابودجانه سماك بن حرث » رضی‌الله تعالی عنه :

— « یارسول‌الله ! بو قیلنجك حقی ندر ؟ »

دیه صوردی : [حقی اکیلوب بوکیلنجه‌یه دکین دشمنه اورمقدر]جوابنی الدیغنی متعاقب ایشته اوشرطی قبول ایدن ابو دجانه حضرتلرینه قیلنجی ویرمشدر .

بهادر مشارالیه قیلنجی الدقدن صوکره باشنه ـ نشانهٔ موت وشهادت اولان ـ قیرمزی وعلی روایهٔ صاری بر صارغی صاره‌رق ایکی اردو ارهسنده کفاره قارشی مفتخرانه کزنمکه وغریب برطاقم نمایش جلادانه کوسترمکه باشلامشدی .

فخر کائنات علیه افضل الصلوة واکمل التحیات افندیمز ، او فدائیٔ نامدارك اویله کزیشنه باقه‌رق :

— « شو يورويش بر يورويشدركه بويله بر زمانده مقبول وباشقه زمانده مغضوب الهى اولور »
بيورديلر .

استداء قتال — ايشته بوصره‌ده ايدى بنى ظفر قبيله‌سندن «ابو الغيداق» كنيه‌سيله مكنى «قزمان» [١] نام بر منافق مرتد طرفندن باب حرب وقتال اچيلمشدر :

مرقوم قزمان ، رسول اكرم صلى الله تعالى عليه وسلم افنديمز حضرتلرى اردوى همايونلريله برابر احده حركت بيورديغى زمان مدينه‌ده قالنجه نسوانك انى لوم واستهزا ايتمسى كويا ناموسنه طوقانمغله همان اردوى سعادته قاتلمش والكايلرى يه كچه‌رك حربه مهيا اوله قالمشدى .

استطراد

قزمانك احده‌كى جهادينى جناب « واقدى » روايت ايتمشدر . فقط جهادينك احدده دكل بلكه خيبر غزوه‌سنده اولديغى حقنده‌كى روايت دها چوقدر .

علامه قسطلانى عليه الرحمه حضرتلرى دخى « خيبر » ده اولديغى التزام ايدن طرفده بولنيور . حتى جناب واقدينك : « ان قزمان تخلف عن المسلمين يوم

[١] قزمان : قافك ضمى زاء معجمه‌نك سكونيله در.

احد . فعيره النساء » عبارەسنك عليهنده علامهٔ مشاراليه:
« لكن قوله يوم احد خالف فيه . وهو لا يحتج به اذا
انفرد فكيف اذا خالف . نعم فى حديث ابى يعلى الموصلى
تعيين يوم احد . لكنه مما وقع الاختلاف فيه على الراوى »
بيوريورلر .

انتهى

كذلك بعثت عليهٔ محمديه‌دن چوق زمان مقدم حضرت
نبى ذيشان آخرالزمانك شرف قدوم عاليلرينى بعض كتب
سماويه‌دن استخراجاً خبر ويرمشكن اثناء ظهور محمديده
وياخود هجرت عليهٔ احمديه‌لرى زماننده حسدندن
طولايى كفر وضلالات يولنى اختياره جرئت ايده‌رك
اللى قدر اتباعى ايله برابر مدينه‌دن قاچوب مكه‌ده
كفار قريشه قاريشمش اولان « ابو عامر فاسق » ،
بوغزوه ترتيباتى صره‌سنده : « بن ميدان محاربه‌ده قومه
راست كلير ايسه‌م جمله‌سنك اهل اسلام عليهنده بكا تابع
اوله جقلرينى بيليورم » سوزينى قريش قارشيسنده لسان تمدحله
سويلر طورور ايدى .

حالبوكه ذات عالئ رسالتپناه اوكافرى « ابو عامر
فاسق » ديه تلقيب ايلەمش اولديغندن قومى دكل‌ده كندى
اوغلنك بيله قبول ايتمك احتمالى يوغيدى .

ایشته او امید ایله فاسق مرقوم ، اوس قبیله‌سنه مقابل اولان عربان ارەسنه كلوب « بن ابو عامرم ! » سوزیله ندا ایله‌دیكی ایشیدلدكده اوس قبیله‌سی « بره فاسق حریف ! » دیه اكا سب ودشنام ایتدكدن باشقه كندیسنه كوستریلان تهدید اوزرینه جانی بیوك بر تهلكه‌دن قورتاروب قاچدی .

ابوعامر ، كندی قوم وعشیرتندن هیچ اومادیغی بویله بر معامله‌ٔ شدیده‌یی كورونجه « بن قوممك ایچندن چیقه‌لی انلرك افكاری . اخلاقی بوزولمش ! » دیه اوسیلرله حربه باشلادی .

اوس قبیله‌سی بهادرلری‌ده ابوعامر فاسقی طاشلره ، اوقلره طوتدیلر . اوستنه طاشلری ، اوقلری یاغمور كبی یاغدیردیلر .

ابو عامر ، اسلام بهادرلرندن كوردیكی تهدیدات جلادانه‌یه مقاومت ایده‌میه‌رك فراره مجبور اولدقدن باشقه اونك فرارینی كورن « هوازن » قبیله‌سی‌ده اوركوب كری‌یه دوندی .

مبارزه — بونلر بومشاجره‌ده ایكن قریش علمدا-

ری « طلحه بن ابی طلحه»، « ارطاة بن شرحبیل» ایله، میدان مبارزه‌یه کیره‌رك :

— « ای محمد اصحابی ! سزك قیلنجکزله بزم کیده‌جکمز جهنم ، بزم قیلنجمزله سزك کیده‌جککز یر جنت اولدیغنی سویلیورسکز. هانی بنم قیلنجمله جنته کیتمك ایستیان ، کندی قیلنجی ایله بنی جهنمه کوندرن یوقمی؟ » دیه باغیردقده حمزه وعلی رضی‌الله تعالی عنهما حضرتلری میدان مبارزه‌یه اتلدقلرینك عقبنده «ارطاة» حمزه‌نك « طلحه » دخی علینك سیف جلادتی ایله جهنمه کیتمشدر .

طلحه مجروحاً دوشرکن عورت یری اچیلدیغندن کورمش اولمامق ایچون حضرت علی کرم‌الله وجهه افندیمز ، یوزینی باشقه طرفه چویردکارینی کورن ذات اشرف پیمبری ، اخیراً اکا :

— « یا علی ! طلحه دوشرکن یوزیکی نیچون باشقه طرفه دوندیردیکز ؟ »

دیه صورمش علی دخی :

— « اچیلان عورت محلنه باقمغه حیا ایله‌دم »

جوابنی ویرمشدی .

طلحه میدان مبارزه‌یه كیردیكی زمان برادری «عثمان بن ابی طلحه» نك النه علمی تسلیم ایتمشدی .

طلحه‌دن صوكره حضرت حمزه نوبتی :

ان علی اهل اللواء حقا
ان تخضب الصعدة او تندقا

دیه طوران یكی علمداره اولاشدیره‌رق ایتدیكی برحمله‌ده علمدار مرقومك برقولنی كسدكدن فضله اوموزندن بری بلنه قدر یاروب اشاغی‌یه ایندیرمش بناءً علیه علمی‌ده الندن دوشورمش اولدیغندن همان «ابو سعید بن ابی طلحه» علمدار اولمش . فقط انی‌ده تا خنجره‌سندن (سعد بن ابی وقاص) رضی‌الله تعالی عنه حضرتلری اوق ایله اورب اعدام ایتدیكندن یرینه (نافع) یاخود (مسافح بن طلحه بن ابی طلحه) كچدیكی حالده (عاصم بن ثابت ابن ابی‌اقلح) رضی‌الله تعالی عنه حضرتلرینك اوقیله مقتولاً دوشمشدر .

اندن صوكره‌ده علمی (حارث بن طلحه بن ابی طلحه) قاپدیسه‌ده انی‌ده (عاصم) حضرتلری ایكنجی براوق ایله دوشورمشدی !.

بعده عمی (کلاب بن ابی طلحه بن عبیدالله) سنجا-
غی قالدیردیغی حالده (زبیر بن العوام) رضی الله تعالی عنه
حضرتلری انی بر حمله‌ده اولدیردی .

صوکره (جلاس بن طلحه ابی طلحه بن عبیدالله)
الدی . اوده (طلحه بن عبیـدالله) رضی الله تعالی عنه
حضرتلرینك النده مقتول اولدی ،

خلاصـهٔ کلام : عبـدالدار اولادندن یدی نفر بابا
اوغل ، برادر ، عموجه سـنجاغك التنده علمدارلق
مأموریتی نامنه فداءً هلاك اولدی .

بونلردن صوکره (شریح بن قارظ) علمداراولدی .
اوده اصحاب کرامدن برینك الندن کیتدی

ارتق عبدالدار اولادندن علمدارلق ایده‌جك کمسه
قالمدیغنـدن انلرك کوله‌لرندن (صواب) نام شـخص
سنجاغی قالدیردی .

لکن اوده بر روایته کوره (سعد بن ابی وقاص)
یاخود (علی بن ابی طالب) وعلی روایةٍ اخری منافق
مرتد (قزمان) نك برحمله‌سیله جهنمه کیتدی .

غریب دکلمیـدرکه قزمانك اسمی اولجه نزد سـامیٔ
نبویده ذکر اولندقجه رسول مکرم صلی الله تعالی علیه

وسلم افندیمز حضرتلری انك حقنده : [اهل جهنمدر !] بیورورلردی ! .

حالبوکه قزمان بوکره پك مردانه ، جلادانه حرب ایتمش وحتی مشرکیندن یدی نفری بیله اولدیرمشدی ! .

لکن نهایتـده کندیسیده الدیغی جریحه‌دن متأثراً میـدانه دوشـه قالدی . اویله تهلکه‌لی بر حالده قزمانه تصـادف ایدن (قتاده بن نعمان) رضی الله تعالی عنه حضرتلری اکا :

— (هنیئاً لك یاقزمان ! یعنی شهادت رتبه‌سی مبارك اولسون قزمان !)

دیمکله قزمان جوابده :

— (بنم املم شهادت دکلدی ! دین اسلامك محا ـ فظه‌سی خصوصیده اصـلا خاطر وخیالمه کلمامشـدر . انجق نه یاپدم ایسه قریش طائفه‌سنك مدینه خرمالقلرینه ضررلری طوقانماسون دیه یاپدم ! !)

دیمش وحیاتنـدن مأیوس قالنجه قیلنجنك قبضـه‌سی طرفنی یره ، اوجنی‌ده کوبکنه طایایوب انك اوزرینـه کندینی قویویرمقله قیلنج ، قارننه کیروب صرتندن چیقمش وحیاتنه ایشته اولوجهله خط ختامی چکمشدر .

بونی بویله (اکتم بن ابی الجون) رضی الله عنه حضرتلری کورمشدی . کلوب ذات سامیٔ رسالتپناهی یه دیدی :

— (بن شهادت ایدرم که سن رسول اللهسك !)

حضرت نبی ذیشان افندیمز دخی :

— (نه او ؟)

بیوردقلرینی متعاقب (اکتم بن ابی الجون) مشهوداتنی حکایه ایله مشدر .

ایشته بونك عقیبنده فخر عالم افندیمز :

— (ان الرجل لیعمل بعمل اهل الجنة فیما یبدو للناس وانه من اهل النار ویعمل بعمل اهل النار فیما یبدو للناس وهو من اهل الجنة)

بیوردیلر .

بو غزوه‌ده ابتدا احراز رتبهٔ شهادت ایدن ذات ، (ابو جابر بن عمرو بن حرام) رضی الله تعالی عنه حضرتلریدر . بعده قیز قرنداشنك زوجی بولنان (عمرو بن جموح) حضرتلریدرکه محاربه‌یه کله‌جکی اثناده : (یارب ! بنی کری‌یه کوندرمه !) دیه جناب حقدن شهادت ایسته‌مشدی . تیر دعاسی هدف اجابته اصابت

ایده‌رك اوغلی (خلاد بن عمرو) ایله برابر شهید اولمشلردر .رضوان‌الله تعالی علیهم اجمعین !

ابو عامر فاسقك اوغلی (حنظله) رضی‌الله تعالی عنه حضرتلری‌که (عبدالله بن ابی بن سلول) نام منافقك قیز قرنداشی (جمیله) یی تزوج ایتمش هنوز بر کیجه‌لك یکی کوه‌کی ایدی باباسی مرتد ، قائم برادری منافق اولدیغی حالده کندیسی دین مبین اسلام اوغو- رنده فداء جان ایده‌جك بهادرلردن اولدیغندن صفوف اعدایه طالوب سپهسالار عسکر مشرکین اولان ابوسفیانك اوزرینه یورودی . لکن (شداد بن اوس) نام مشرك یتشوب جناب حنظله‌یه شهدابه‌شهادتی ایچیردی !

صفدر شهیر (ابو دجانه) رضی‌الله تعالی عنه حضرتلری قیلنجی شرط معلوم ایله الوب باشنه معهود صارغی‌یی‌ده صاردقدن و بر مدت‌ده دشمنه قارشی‌اوضاع جلادانه کوستردکدن صوکره اوکنه کلان افراد مشر- کینی بیچه‌رك صفوف اعدایه طالمش کیتمشدی . حتی صفلرك اوته‌کی طرفنه بیله کچنجه‌ابو سفیانك زوجه‌سی (هند) ك اولدیغی نقطه‌یه وارمشدی .

هندایسه دیکر مغنیه‌لرله برابر صفلرك کری طرفنده
دف چالار وافراد مشرکینك حرب حقنده کی شـوق
وغیرتنی تحریك ایده‌جك اشعار اوقومقله مشغول بولنور
ایکن ابودجانه حضرتلرینك برسیف مسـلول اولدیغی
حالده اوزرینه یتشدیکنی کورونجه شـاشـیردی، لکن
هندی اویله برمخاطره‌دن قورتارمق ایچون هیچ برکیمسه
ابودجانه حضرتلرینك یاننه کلمکه جرئت ایده‌مدی !

ابودجانه حضرتلری ذهننـده : (حضرت پیغمبر
ذیشـانك احسان بیوردیغی سیف شریفه یالکنز قالمش
برقادینك قانی بولاشدیرمق لایق اولمز) کبی ظهور ایدن
بعض ملاحظاته مبنی هنده طوقانمدن کری‌یه دوندی !.

ترصد = حضرت حمزه رضی‌الله تعالی عنه اقندیمز
حمله وهجوم ایله‌دیکی طرفده کروه مشرکین سـوروایله
قاچار هیبتلی برعضنفرشدت‌اثراولدیغندن افرادمشرکینك
اوکونکی اخص آمال مشرکانه‌سی جناب حمزه‌نك ازالهٔ
وجودینه ظفریاب اولمقدن عبارت ایکن یاننـه وارلمسی
مستحیل بولندیغیچون اوزاقدن اوروب ده دوشـورە
بیلمنك چاره‌سنی ارامغه باشلادیلردی .

حتی مشـارالیهك بدر غزوه‌سـنده قتل ایله‌دیکی

(طعيمه)نك برادرزاده‌سی (جبیر بن مطعم)، حبشستان اصولی اوزره حربه اندازلقده ماهر بولنان(وحشی بن الحرب الحبشی) [١] نامنده کی کوله‌سنه :
— (اگر بوکون حمزه‌یی اولدیره‌بیلورایسه‌ك آزاد اول !)
دیمش، (هندبنت عتبه) دخی وحشی یه اوبابده پك چوق مکافاتلری وعد ایتمش اولمق حسبیله وحشیٔ مرقوم، برطاش ارقه‌سنده پوصویه، کمین ترصدده یاته‌رق جناب حمزه‌یی کوزتمکه باشلامشدی !

ابتداء هزیمت = محاربه‌ده شدت . قریش اردوسنده‌هزیمت یته‌رونمااولمشدی. حتی صفوف اعدانك کیری طرفنده دف چالان هند فرقه‌سی تشمیر ساق هزیمت ایده‌رك واویلای فلاکت‌ومصیبتی‌عیوقه طوغری چیقاره چیقاره طاغلره فرار ایتمکه، مجاهدین عساکر اسلامیه دخی قریش عسکرینك میدانده براقدقلری اموالی یاغما یاپمغه باشلامشدی . . . . محاربه‌نك بوآنده کسب ایلدیکی صورت،امهال‌واهماله اصلامساعد اولمیه‌جق

[١] وحشی ، فرط‌عشرته مبتلا برشارب الخمر ایدی . زمان خلافت‌صدیقیه‌ده مقام خلافتی‌تهدید ایدن مسیلمه یی‌ده اولدیرمش وآخر عمرنده افراط ایله ایچدیکی خمرك تأثیریله فوت اولمشدر !

قدر مهم ایدی. حالبوكه « عینین » طاغنده‌كی پچیددن دشمن سواریسنك عساكر اسلامیه علیهنه هجومنی منعه مأمور اولان حضرت عبدالله بن جبیرك تیرانداز فرقه‌سی اویله نازك بر زمانده وظیفهٔ مأموریتلرنجه سهو وخطا ایده‌رك انلرك اشبو سهولری بحكمته تعالی اردوی اسلامك انهزامنه سبب اولمشدر. بونلر عساكر اسلامیه‌نك غنیمت المغه باشلادیغنی كوردكلری انده همان بری برینه خطاباً :

— « ارقداشلریمز غالب اولدی. دشمن بوزولدی. نیه طوریوسكز؟ ای جماعت! غنیمت! »

دیدكدن صوكره یغما كرلك ارزوسیله نقطهٔ مأموریتلرینی ترك ایدوب میدان محاربه‌ده‌كی رفقاسنك یانلرینه قاچمغه باشلامشلر! اوزسان فرقهٔ مذكوره‌نك رئیسی بولنان « عبدالله بن جبیر » رضی الله تعالی عنه حضرتلری انلره:

— « سزی بورایه مأموراً كوندرن رسول اللهك امرینی اونوتدیكزمی؟

دیه نفرات مرقومه‌یی غنیمت طمعندن شدیداً نهی ایتدیكی حالده سوزینی دیكلده‌میوب انجق : [برازده غنیمت آلهلم]. جوابنی آلمشدر!...

جناب « عبدالله بن جبیر ابن النعمان » رضی الله تعالی

عنه حضرتلری، محافظه‌سنه مأمور بیورلدقلری نقطهٔ مهمه‌ده انجق یدی‌سکز نفر ارقداشیله برابر قالمشدی .

حالبوکه قریش اردوسنك میمنه‌سنه قوماندان بولنان « خالد بن‌الولید »، معیتنده کی سواریلرله ایشته اومهم نقطه‌دنبری اردوی همایونك صول جناحی اوزرینه هجوم ایتمه‌یی برقاچ دفعه‌لر تصور ایتمشکن نقطه‌نك مخصوص محافظلرله مجهز بولندیغنی کوره‌رك نیتنی اجرا ایتمکه موفق اوله‌مامشدی. بودفعه محافظین فرقه‌سنك طاغیلدیغنی کوره‌رك همان سرعت فوق‌العاده ایله اومهم نقطه‌دنبری اردوی همایونك اوزرینه ایکی‌یوز اللی نفراتباعیله شدتلی برهجوم ایتمش ونقطه‌نك امرمحافظه‌سنده ثابت قالان عبدالله بن جبیر حضرتلرینی ورفقاسنی اوراده شهید ایله‌یوب نقطه‌یی طوتمشدر .

کچیدی برکره ضبط ایتدکدن صوکره اردوی همایونك صول‌قولندنبری طولاشوب ارقه طرفدن ایتدیکی هجوم‌ایله عساکر اسلامیه‌یی بردنبره شاشیرده‌رق بیوك برتفرقه احداثنه موفق اوله‌بیلدی !.

اهل‌اسلام غالب ومظفر اولمشکن دفعةً ایش برعکس

دوشـدی مظفریت اسـلامیه درحال هزیمت ومغلوبیته دوندی !

ایشته او — خالد فرقه‌سنك شـدتلی هجومی — اثناسـنده ایدی‌که حضرت حمزه رضی‌الله تعـالی عنـه حضرتلری، اوکنه کلان مشرکینی ارسلان کبی پارچه‌لامقـده ایکن « سبـاع بن عبدالعزی » نام بهـادر، اکا قارشی طوردی !

شهادت حمزه = لکن اللهك قورقونج ارسلانی، عادی برسباعی نه اکلار ایدی ؟ حمزه براوروشده سباعی دویره‌رك ایشنی بتیردکدن صوکره باشقه طرفه طوغری قیزغین ارسلان کبی پرتاب ایدرکن درکمین ترصد اولان وحشیٔ معهود، پوصودن صیچرایوب آتدیغی حربه‌ایله بهادرنامدار مشارالیهی رتبهٔ عالیهٔ شهادته ایردیرمشدر. اوزمان مشارالیه ٥٩ یاشنده ایدی . رب ارض عنه

سیدالشـهدای مشارالیهك همشیره زاده‌سی بولنان «عبدالله بن جحش» رضی الله تعالی عنه حضرتلری‌ده ایشته اوصره‌ده « ابوالحکم ابن الاخنس الثقفی »نك الندن شهید اولدیغی کبی مهاجریندن « شماس بن عثمان » رضی‌الله تعالی عنه حضرتلری‌ده رتبهٔ رفیعهٔ شهادته ایرمشـدر .

نسوان قريشك وحشتلرى = وحشى برارالق

شهيد سعيد جناب حمزه نك قارنى ياروب چيقارديغى جكرينى هنده كتيردى !

هند، وحشينك ابرازايله ديكى بوغيرت و وحشيانه سندن صورت فوق العاده ده محظوظ اولمغله برابر شهيد مشار اليهك مبارك جكرلرينى اغزينه آته رق چكنه دكدن صوكره اوستنده كى باشنده كى حلياتى ويانده بولنديرديغى باشقه اشياسنى شكرانهٔ وحشت اولمق اوزره قاتل مرقوم وحشى يه ويرمش بوندن فضله مكه يه عودتنده ديكركونا مكافات نيتنده بولنديغنى وعد وبوخدمتندن طولايى عمرى اولدقچه منتدار ومتشكره اوله جغنى نظماً بيان ايله مشدر :

(نحن جزيناكم بيوم بدر)
(والحرب بعد الحرب ذات سعر)
(ما كان عن عتبة لى من صبر)
(ولا نحى و عمه وبكر)
(شفيت نفسى وقضيت نذرى)
(شفيت وحشى غليل صدرى)

(فشكر وحشى على عمرى)
(حتى ترم اعظمى فى قبرى)

حيرت اسلاميه= خالدك اوصورتله اولان هجومى اوزرينه عساكر اسلاميه يه بيوك بر بوزغونلق دوشدى :

خالد، ارقه طرفدنبرى هجوم ايتمكده اولديغى حالده كيفيتدن بيخبر بولنان اهل اسلامك مسامع دقتنه : [اخراكم ! يعنى ارقه كزه باقيكز اى جماعت!] ديه بر سس كيرديكندن اردوى همايون خلقنه غريب بر حيرت عارضه سى كلدى !.

ايلرى يه سكرتمش اولان فرقهٔ اسلاميه، تلاش ايله كرى يه دوندى . واه كه ارقه ده راست كلدكلرى اهل اسلام ارقداشلرى دشمن ظنيله اوزرلرينه هجوم ايتديلر!

اكرچه اثناء محاربه ده يكديكرينى طانيمق ايچون (اولدير ! اولدير !) معناسنه اولان(امت، امت !)[١] تعبيرينى اوله بينلرنده وضع ايتمشديلر . لكن شاشقينلق ايله او تعبير دخى اونوديله رق دوستى دشمندن فرق ايده مز درجه سنه كلدكلرندن همان برى برينى قيرمغه باشلاديلر .

حملات وضربات اسلاميه يه طايانه ميوب بوزولمش

[١] امانه دن امردر !

اولان مشرکین عسکری؛طوپلانه‌رق اهل اسلام عسکری اوزرینه هجوم ایتدی !

حتی (هندبنت عتبه)نك طاغلره قاچمش اولان فرقه سی بیله مشرکینك بویله غلبه‌سی کورولمکه‌باشلادیغی زمان طاغلردن اینه‌رك دفلرینی چالار و:

(نحن بنـات طارق)

(نمشی علی النمارق)

(ان تقبلوا نعـانق)

(او تدبروا نفـارق)

(فراق غـیر وامق)

کبی هیجان آمیز رجزو اشعار اوقور ایدی !

ایشـته بوقارغشـه‌لقده اهل اسلامدن بعض ذوات ینه اهل اسلام عسکری الندن تلف ومجروح اولمشدر !..

ازجمله کبار اصحـاب کرامدن (حذیفه) رضی‌الله تعالی‌عنه حضرتلرینك [حسیل]اسمیله مسمی بولنان پدر عالیکهرلری(یمان العبسی) رضی‌الله تعالی‌عنه حضرتلری‌ده بوصره‌ده شـهید اولمشـدر. مثلا : [اخراکم] نداسی اوزرینه کمال خلجان ایله کری دونمش اولان فرقهٔ اسلامیه، کریده کی اهل اسـلامی کروه مشرکیندن ظن ایده‌رك

حتى الك اول (حذيفه) ايله باباسى (يمان) حضرتلرينه
راست كلدكلرى حالده قارغشه‌لق ارەسنده‌كيم اولدقلرينى
تشخيصه وقت قالمديغندن همان اوروب اولديرمكه
باشلادقلرنده جناب حذيفه :

— (اى عبادالله ! بو بنم بابامدر !)

ديه باغيرمش واووقته‌دكين مشاراليهك ايشى بيترلديكندن
شهيدمشاراليه، كنديسنى اولديرمش اولان مجاهدين مسلمينه
بالكز : (يغفرالله لكم!) ديه‌بيلمشدر!. (ابن سعد)طبقاتنده
يمان حضرتلرينك (عتبه بن مسعود) رضى الله عنهك
الندن شهيد اولديغنى بيان ايتمشدر .

مشاراليه(يمان)ايله(ثابت بن قيس)رضى الله تعالى عنه
حضرتلرى مهاجمات حربيه‌يه يارامیه‌جقلرى معلوم برر
پيرفانى اولملرى حسبيله سپهسالار انبيا عليه افضل الصلوة
واكمل التحايا افنديمز، اثناء حركت همايونلرنده انلرك
نسوان وصبيانى محافظه مأموريتيله مدينه‌يه عودتلرينى
ايستەمشدى .

لكن هر ايكيسى‌ده رتبهٔ شهادته ايرمك ايچون
برلكده كلملرينى ارزو ايله‌دكلرندن اوبابده‌كى استدعالرينه

طرف عالیٔ پیغمبریدن مساعده بیورلمش وهرایکیسی‌ده برلکده اوکون برمراد اولمشدر .

اعداء دین، بووجهله مسلمین علیهنده بیوك برفرصتی اله کچیرنجه آرتق تاذات عالیٔ رسالتپناهی‌یه طوغری‌هجوم ایتمکه باشلایه‌رق حضرت فخرکائناتك یاننده‌کی جمعیت اسلامیه‌نك اوزرینه طاشلری، اوقلری یاغمورکبی یاغدیردقلرندن محافظین اسلامیه طاغیلدی .

مجروحیت پیغبری — ایشته‌اوساعتده‌ایدی‌که کبار اصحاب کرمدن (سعد ابن ابی وقاص) رضی‌الله تعالی‌عنه حضرتلرینك برادری (عتبه ابن ابی وقاص) نام مشرك ، اتدیغی برطاش ایله، حضرت پیغمبر افندیمزك مبارك الت دوداقلرینی یاردی . والت چکه‌لرینك صاغ طرفنده‌کی رباعیه دیشلرینی دخی‌قیردی !.

لکن عتبه لعینك بووقعه‌ده نبی‌ذیشان حقنده اجرا ایله‌دیکی‌اواهانتندن‌صوکره ذریتی علی‌العموم‌رباعیهٔ یمنادن محرم اولمشدر ! الجزاء من جنس العمل !

(عبدالله بن قمیئة الحارث) نام لعینك آتدیغی طاش دخی افندیمزك یاناقلرینی یاره‌له‌دقدن باشقه درع شریف

نبوینك، وجنهٔ شریفه‌یی سترایدن قسمدن ایکی حلقه‌یی قیروب یاره‌نك ایچنه طوغری باتیرمش ایدی .

ذات مرحمتسمات رسالتپناهی، کندی مبارك قانلری طوپراغه طاملایوب ده اندن طولایی قومنه عذاب ایمسون دیه یاره‌لرندن اقان قانلری دست شریفلریله سیلوب هوایه طوغری آتار و :

— (یارب ! قومم جاهلدر . سن انلره هدایت ایت !) دعاسنی ایدردی !

غریبدرکه جریحهٔ شریفه‌لرندن سیلوب ده مبارك اللریله هوایه طوغری آتدیغی قان طاملالری، برده‌ا یره دوشمزدی !

استطراد

حضرت جبریل علیه‌السلامك، طرف اشرف ربانیدن کندی طبیعت ملکیه‌سنه بخش بیورلمش اولان سرعت برقیه‌سنه نسبتله دها باشقه سرعت فوق‌العاده ایله نزول وصعود ایتدیکی روایته کوره برقاچ دفعه وقوعه کلمشدرکه بریسی ده ایشته بووقعهٔ الیمه‌در .

حتی اودرجه سرعتله که قان طمله‌سی وجودمسعود

نبویدن انفکاك ایدوب ده ارضه طوغری سقوطه باشلادیغی
انده مقامندن حرکت ایدن جبریل علیه السلام، هنوز
قان طمله لری، یره واصل اولمزدن اقدم یتشمش، قانك
یره طاملامسنه محل براقامشدر !

شایدکه یره طاملاسیدی مکه یاخود عربستان خلقنه
بربیوك بلا کله جك، یاخود بتون کرهٔ ارض اوزرنده
بردهایشیللك کورولمیه جکدی .

دیگر دفعه لردن بری جناب یوسف علیه السلامك
چاه کنعانه، ابراهیم علیه السلامك نار نمروده القا ایدلدکلری
کونلرده در .

لکن حضرت جبریلك نزول وصعودی حرکاتنده
کم وکیف مسافه نسبتنك موجود اولوب اولمدیغنده کی
حقیقت بك ده قابل ادراك دیگلمز اوانجق علم محیط ربانیه ده در.
انتهی

(ابن شهاب)نام ملعونك، بازوی شریف حضرت
نبوی یی اوق ایله یاره لدیغی روایتی ده بعض آثارده کورلمشدر.
مبارك یاناقلرینك یاره لندیغی ورباعیهٔ ثنالرینك ده
قیرلدیغی زماندن صوکره استعیذ بالله [لیس لك من الامر
شیٔ . . . . الی قوله فانهم ظالمون] آیت کریمه سنك

شرف نزولنه دکین هر صباح نمازی رکعت اخیره سی رکوعنده (سمع الله لمن حمد) دیدکدن صوکره سجده یه کیتمزدن مقدم حضرت پیغمبر :

— (اللهم العن صفوان بن امية وسهيل بن عمرو و الحرث بن هشام !)

دیه بددعا بیورورلردی .

اوقارشقلق ارەسنده ایدی مشرکیندن برفرقه، ذات اشرف نبوینك اوزرینه هجوم ایتدی . لکن طرف عالئ پیغمبریدن مأموراً حضرت علی کرم الله تعالی وجهه افندیمز، اوفرقه یه قارشی چیقوب خذله مرقومه نك رئیسی (هشام بن امیة المخزومی)ی قتل ایتمش رفقاسنی ده فرار ورجعته مجبور ایله مشدر .

ایشته بومقاتله ده جناب علی کرم الله وجهه حضرتلرینك قیلنجی قیرلدیغندن حضرت نبی ذیشان افندیمز، «ذوالفقار» نام سیف شریفی اکاویرمش واوغازئ نامدار، ذوالفقاری ایشلتمکده کوستردیکی جلادته بناءً طرف ذیشرف نبویدن: «لافتی الاعلی ولاسیف الاذوالفقار» ستایش جلیلنه مظهرده اولمشدر .

فرقهٔ مذکوره نك اولوجهله رجعت قهقریه سنی

كورن باشقه برفرقه‌دها هجوم ایتدیسه‌ده انك دخی رئیسی بولنان (عمروبن عبدالله الجمحی) یی جناب علی اولدیرمکله اتلرده مخذولاً دوشمشدر .

بعده باشقه برفرقه‌نك هجومنده بهادر مشار الیه، اوفرقه‌نك‌ده رئیسی (بشربن مالك) ی قتل ایتدیکندن دیکرلری صاوشوب قاچمشدر .

ام عماره‌نك جلادتی = بواثناده (ام عماره) نامیله معروفه اولان (نسیبه) رضی‌الله تعالی عنها حضرتلری — که مازن بن نجار اولادندن کعبك قیزی وانصار کرامدن (زیدبن عاصم) رضی‌الله تعالی عنه حضرتلرینك زوجه‌سیدر — میدان محاربه‌یه چیقوب، رسول ذیشان اوزرینه هجوم کوسترن خذلهٔ مشرکینه قارشی بیوك مدافعه‌لر ایتمش وجناب علی کرم‌الله وجهه افندیمزه اوبابده مظاهرت مخصوصهٔ مردانه‌ده بولنمشدر .

مشارالیهانك اوکونکی شجاعت وجلادت مردانه‌سی هروجهله تحسین وتقدیر بیورلمشدی .

حتی رسول اکرم صلی‌الله تعالی علیه وسلم افندیمزك اوزرینه اویله هجوم ایدن فدائی مشرکلردن برینك ایاغنی

قیلنج ایله کسوب حریفی آتندن اشاغی دوشوردکدن صوکره اولدیرمشدی ،

لکن کندیسی‌ده برقاج یردن یاره‌لندیغندن قانلری آقار حالبوکه ینه جریحه‌لرینی هیچ صایمقسزین بی پروا حمله ایدر وقوجه‌سیله برابر اوغللرینی حربه تشجیع ودشمن نه‌طرفدن هجومه‌باش کوسترر ایسه همان زوجی ایله اوغللری برابر یتشوب دفع وتنکیل اعدایه اقدام ایدردی .

بناءً علی ذلك حضرت پیغمبر انلرك حقنده:

— (یارب ! بونلری بکا جنتده رفیق ایت !) دیه اوکون دعا بیورمشدر.

بوصره‌ده ملعون (عبدالله بن قمیئة الحارث)، (بکا محمد [علیه الصلوة والسلام] ی کوستریکز ! یا او، یا بن) دیه نبی اکرمك اوزرینه هجوم ایتمشدی . جنابه (نسیبه) رضی الله تعالی عنها، ابن قمیئه ملعونه قارشی چیقه‌رق اکا اوچ دفعه قیلنج اوردیسه‌ده بری بری اوزرنده ایکی قات زره کیمش اولان حریفك وجودینه قیلنجی ایشله‌ده‌مدی . لعین ایسه حضرت (نسیبه)یی اوموزندن یاره‌له‌دی ! نسیبه حضرتلرینك مدافعهٔ جنکاورانه‌سنی قیلنج ایله برطرف ایده‌بیلمش اولنجه اولاً راست کتیردیکی

علمدار نبوی (مصعب بن عمیرو) رضی الله عنه حضرتلرینی — رسول مکرم افندیمز ظنیله — شهید ایتمشدر . زیرا علمدار مشارالیه، زرهنی کیدیکی زمان شخصاً فخر عالم افندیمزه پك زیاده سیله بکزردی !

جناب مصعبك وقوع شهادتندن صوکره لواء شریفی حضرت نبی ذیشان افندیمز علی یه تسلیم بیوردی .

اراجیف وسوء تأثیراتی = ابن قمیئه لعین، جناب مصعبی شهید ایله دکدن صوکره دونوب ابوسفیانك نزدینه واره رق اکا :

— (بن محمد [علیه الصلوة والسلام] ی اولدیردم).

دیمش بناءً علیه حوادث، عسکر ایچنده قولرا کبی یاییله قالمشدی .

بعض آثار تاریخیه، وقعه نك بوراسنی بیان ایدرکن دیورکه :

(ابن قمیئه، طاش اتدقدن صوکره برارالق یاناشه رق ذات جلیل الصفات رسالتپناهینك بوکرلرندن قیلنج ایله شدتله اوردیغی حالده مبارك وجود مسعود همایونلرینی ستر ایدن ایکی قاتلی زرهك منع ومقاومتنه قارشی چوق کسدیره مامش ایکن آتندن اشاغی یه دوشوره بیلدیکندن همان آتی آلوب کروه مکروه مشرکینه قارشدقدن صوکره

« ای قوم بن محمدی اولدیردم . ایشته آتی ده!) نهیق ملعنتی چیقارمشدر

تاریخلک بوبابده کی بیاناننده نظر واردر . دین مبین اسلامك محافظه‌سی اوغورنده شهدابهٔ شهادته تشنه اولان اصحاب کرامك شمشیر جلادتلرینك منسل بولندیغی بویله برغزوه‌ده مرکوب سعادت مصحوب پیغمبری بولنان آتی ابن قمیئه‌نك عنوةً اله کچیروب کیده‌بیلمه‌سی مستبعد کورینور!

روایته کوره ابلیس علیه اللعنه دخی، طاغ اوزرندنبری یوکسك سس ایله :

— « محمد [علیه الصلوة والسلام] قتل ایدلدی !» دیه باغیرمشدی. کرك اومنحوس حوادث، کرك اوحوادثی مؤید دیمك بولنان بوسس اهل اسلامده تعریفه کلمز درجه‌ده بیوك برتأثیر حاصل ایده‌رك شاشقینلق وقارشیقلغه سبب اولدی . افراد اسلامیه‌ده جرئت وجسارت قیرلدی . هرکس یأس وملالته دوشدی.

کروه مشرکینده ایسه عکسنه تأثیر حاصل اولدی . کفار ، جسارته کله‌رك او حضرتك اوزرینه هجوم برله یاننده‌کی عسکری طاغیتمقده وهر طرفندن احاطةً حمله وتجاوز کوسترمکده ایدی .

سطحی نظر اولان کوزلر ، ذات عالیصفات رسا-

لتپناهی‌یی او زمان پك بیوك بر تهلكه ایچنـده قالمش كورورلردی !

حتی او قدر بیوك مخاطره‌ده قالدیلردی‌كه بشر قوۀ مدافعه‌سـیله حفظی ارتق دائرۀ امكاندن خارج قالمش اولدیغندن حضرت جبرائیل ایله میكائیل علیهما السلام ، او زمان صورت بشرده كورینوب رسالتپناه افندیمزی محافظه‌ده سائر محافظین ومجاهدین اسلامیه‌یه مشـاركت ومظاهرت ایتدكلری واو اثناده نبی ذیشـانك اوفاجق برطاقم طاشلری الوب اعداء دین اوزرینه آتمغله دشمنده‌اندن رعب حصوله كلدیكی روایاتدندر .

اهل اسلام ایسه رسول ذیشـانی كوره‌مدكلرندن باشـقه قتل اولندیغی حوادثنی‌ده ایشـتدكلرندن ارتق شاشـیردیلر ! نه یاپه‌جقلرینی ، نه یاپمق‌ده لازم كلدیكنی بیلمدیلر . جمله‌سی‌ده پریشان وحیران برحالده‌قالدیلر !

حضرت علی كرم الله وجهه ، دیرایمش :

جناب روح جسم كائنات علیه افضل الصلوة والتحیات حضرتلری ، بر ارالق كوزومك اوكندن غائب اولدی . بن بیوك بر حزن وحیرته دوشدم . بلكه شهیداولدی ! دیه شهدانك اراسنده‌ده ارادم . انده‌ده بوله‌مدم . صوكره دیدم‌كه : (اشجع المرسـلین افندیمزك كفاردن فراری

احتمالی یوقدر مگرکه حق تعالی بزه غضب ایدوب انی حضرت عیسی علیه السلام کبی سمایه رفع بیورمش اوله! او حالده بنم ایچون کفار ایله مقاتله ایتمکدن خیرلیسی یوقدر) دیه‌رك قیلنجی چکوب مشرکین عسکری اوزرینه یورودم. قیلنجمدن قورقان افراد عساکر مشرکینك ایکی طرفه اچیلمسی اوزرینه کوردم‌که اول فریدالانبیاء حضرتلری وسط عسکر اعداده پا بر جای ثبات‌وشجاعت اولمش طوریور ! . اکلادم‌که جناب حافظ حقیقی، حبیب اکرمنی ملائکهٔ کرامی ایله حفظ و حمایه بیورمشدر!

حضرت عثمان ذی‌النورین رضی الله تعالی عنه ، انصار کرامدن (سعد ، عقبه) نامنده ایکی صحابی ایله برابر اولدیغی حالده : (مادام‌که او حضرت نبی ذیشان قتل اولنمش بزده باشمزك چاره‌سنه باقه‌لم) دیه اوزاقلره طوغری قاچمشدی . وقعه‌دن اوچ کون صوکره کلدیلر. حضرت پیغمبر اوزمان انلره خطاباً :

— (لقد ذهبتم فیها عریضة)

بیوردی .

(سعد بن عثمان) کبی دیکر بعض اهل اسلامده دونوب مدینهٔ منوره‌یه قدر کلمشلردی .

باشقه بر فرقهٔ اسلامیه‌ده بری برینه :

— (کاشکی عبدالله بن ابی بن سلول شمدی حاضر اولسیدی‌ده ابو سفیاندن بزم ایچون امان ایسته‌یه ایدی) دیدیکی کبی منافقین کروهندن برطاقم دخی :

— (محمد [علیه الصلوة والسلام] اکر حق پیغمبر اولسیدی قتل اولنماز ایدی . او حالده سزده اسکی دین واخوانکزه دونکز !)

دیمکه قدر جرئت ایتمشدر که حضرت نبی ذیشانی هم (رسول الله) هم ده (بعیـد عن الهـلاك) اولمق اوزره اعتقـاد ایتمش اولدقلرینی اظهـار ایدنلری رد ایده‌رك نبی ذیشـانك انجق رسول الله اولدیغنی حق تعالی استعیذ بالله [وما محمد الا رسول قد خلت من قبله الرسل . افان مات او قتل انقلبتم علی اعقابکم ومن ینقلب علی عقبیه فلن یضر الله شیئاً وسیجزی الله الشاکرین] آیت کریمه‌سنی انزال بیورمشدر .

اهل اسـلامك بو هزیمت باعث الکدورتی اثناسنده (انس بن مالك) رضی الله تعالی عنه حضرتلرینك عم بزرکوارلری (انس بن نضر) حضرتلری مجاهدین اسلامیه‌نك منهزملرینه خطاباً :

— (ای جماعت مسـلمین ! محمد [علیه الصـلوة والسلام] قتل اولندیسـه رب وخالقی حی لایموتدر .

او كيمك عليهنده حرب وقتال ايتديسه سزده انك
عليهنده ايديكز ! دين مبين اوغورنده حائز مرتبهٔ شهادت
اولهرق اوكا ملاقاتى ايستهمزميسكز ؟)
ديهرك منهزمين اسلاميه‌يى حربه تشويق ايتدكدن وبعده
(اللهم انى اعتذر اليك مما يقول هؤلاء وابرأ اليك مما جاء
به هؤلاء) ديدكدن صوكره كنديسى ده همان صفلر
اراسنه طالوب ايتديكى مقاتله‌ده سكساندن فضله قيلنج ،
سونكو ، اوق يارەلريله شخصى طانيله‌ميه‌جق درجه‌سنه
كلدكدن صوكره نهايت احراز رتبهٔ شهادت ايتمشدر .
رضى الله تعالى عنه !
رسول اكرم صلى الله تعالى عليه وسلم افنديمز ايسه
حربك اك قورقونج ، اك بحرانلى اولان بويله زمانلرنده بيله
يرندن هيچ قيملدانمامشلردى !
مهاجر كبار اصحاب كرامدن « ابو بكر الصديق ،
عمر الفاروق ، على المرتضى ، عبدالرحمن بن عوف ،
سعد بن ابى وقاص ، زبير بن العوام ، طلحه بن عبيدالله ،
ابو عبيده بن الجراح ، مقداد » وانصار كرامدن ده
« ابو دجانه ، حباب ابن المنذر ، عاصم بن ثابت ، حارث
بن الصمه ، سهل بن حنيف ، سعد بن معاذ ، اسيد بن
حضير ، سعد بن عباده ، محمد بن مسلمه » رضوان الله

تعالى عليهم اجمعين حضراتى حول شريف رسول اللهده
پروانه كبى دونوب طولاشوب محافظه‌ده غيرت كوستريورلردى.
اصحاب كرامدن « كعب بن مالك الخزرجى » رضى الله
عنه حضرتلرى قارشيده رسول اللهى كورديكنده مسروريت
وممنونيتندن طولايى بى اختيار :

— (يا معشر المسلمين ! هذا رسول الله !)

ديه فرياد ايده‌رك اطرافده‌كى ديكر اصحاب كرامى‌ده
كيفيتدن خبردار ايتديكنك عقيبنده اوملجأ عالم ذات
رسالتك زير سايهٔ سعادتلرنده اوتوز نفر بر جماعت
اسلاميه همان مجتمع اولمش واصحاب سائره‌ده برر برر
طوپلانمغه باشلامشدى .

امداد — (زياد بن السكن) رضى الله تعالى عنه
حضرتلرى انصار كرامدن اون درت نفر فدائى يكيتلرله
برابر كلوب حضور عالئ نبويده اثبات وجود ايتدى.
مشركيندن كيمى حالا رسول ذيشان اوزرينه طاش،
اوق اتار ، كيمى‌ده طوموز طوبى كبى جمعيتلى برفرقه
اولوب هجوم كوستررايدى .

(ابو دجانه) رضى الله تعالى عنه حضرتلرى ، نبى
محترمك اوزرينه قاپانوب اعدانك طاش ، اوق كبى

كلان هر درلو مرميانته قارشى سپر طوريور ايدى .
چوق يرندن جريحه‌دار اولمشدى .

كذلك طلحه رضى الله تعالى عنه حضرتلرى‌ده بعينه (ابو دجانه) حضرتلرى كبى كنديسنى حضرت رسول محترمه سپر طوتديغندن برشدتلى ضربه ايله الى ياره‌لنوب مؤخراً چولاق قالمشدى . [١]

(سعد بن ابى وقاص) رضى الله تعالى عنه حضرتلرى ـ تير اندازلكده‌كى مهارت فوق العاده‌سى ايله مشهور اولديغندن ـ نزد سامئ رسالتپناهيدن آيرلميوب كفاره اوق آته‌رق مدافعه ومحافظه ايدردى .

حتى اوكون جناب سعد حضرتلرينك دشمن يوزينه بيك اوق اتديغى آنكچون طرف عالئ پيغمبريدن : [ارم يا سعد ! فداك ابى وامى] دعاى عالئ نبويسنه مظهر بيورلديغى مشهوردر !

او صره‌ده مشركيندن بر فرقه‌نك شدتلى هجومى واقع اولمغله حضرت نبى مكرم افنديمز ، حاضر بولنان اصحاب كرامنه :

[١] خلافت ، جناب على‌يه توجه ايتديكى زمان امتك ايچندن الك اول حضرت طلحه اخذ يد بيعت ايتمش ومشار اليهك چولاق اولديغى حالده امر بيعتى ابتدا اجرا ايتمسى بعض طرفدن فال خير عد ايدلمامشدى ! .

— (بونلره كيم قارشی چيقه‌جق ؟)
بيورديلر. (زياد بن السكن) حضرتلری ، اكا جوابده :
— (بن يا رسول‌الله !)
ديدكدن صوكره فدائی رفقاسيله برابر همان ميدان
مدافعه‌يه چيقوب جمله‌سی شهادت رتبه‌سنی احراز
ايدنجه‌يه‌دكين غزا ايتمشلردر. رضوان‌الله تعالی عليهم اجمعين !
(زياد بن السكن) حضرتلرينك مجروحاً يره
دوشديكی زمان امر عالیٔ پيغمبری ايله يردن قالديريلوب
حضور پرنور نبوی‌يه كتيرلمشدی .
رسول اكرم صلی‌الله تعالی عليه وسلم حضرتلری ،
اوغازیٔ نامداری قوجاغنه الدی . صوك نفسده وجه
پاك تاب نالك احمدی‌يه باقه باقه تسليم روح ايتمك شرف
عاليبهاسنی احراز ايتديرمك كبی حقنده بيوك بر التفات
فوق العاده‌يی ابذال بيوردی !
(وهب بن قابوس مزنی) رضی‌الله عنه حضرتلری ،
برادر زاده‌سی (حارث بن عقب) حضرتلری ايله برابر —
وقعه‌دن تماماً بيخبر اولديغی حالده انجق — رسول مكرم
افنديمزی زيارت شرف بيمثالنی احراز فكری ايله جبل
مزينه‌دن مدينهٔ منوره‌يه كلمش ايكن حضرت نبی ذيشانك
جانب احده عزيمتلرندن خبر الديغنده همان مدينه‌دن

چیقـوب اردوی همایونه التحاق ایتمش فقط او التحاق زمانی زمان هزیمت اسلامیه‌یه مصادف اولمغله مجاهدین اسـلامیه‌نك دین مبین اسـلام محافظه‌سی اوغورنده‌كی غیرتلرینه اشتراك ایتمش اولمق اوزره كندیسنی درحال میدان حربه آتمش ودین اسلام اوغورنده اویله مردانه بر حربده ایتمشـدركه صحابیٔ مشارالیهك اوكون ابراز ایله‌دیكی غیرت بهادرانه وشجاعت جنكاورانه‌سی طرفین عسكرینه جداً ولهرس اولمشدر .

حتی ایكی دفعه رسول اكرمك اوزرینه هجوم ایدن فرقهٔ مشركینه قارشی چیقوب دفع بلا ایتمشدی .

بونلردن صـوكره بر اوچنجی فرقه هجوم ایدركن حضرت نبی ذیشان ، اصحاب كرامنه :

— « یا بونلره كیم قارشی چیقار ؟ »

بیوردیلر . جناب ابن قابوس حضرتلری :

— (بن یا رسول‌الله !)

جوابنی ویرمكله رسول مكرم صلی‌الله علیه وسلم افندیمز انك ـ وقوع شهادتی و ـ اخلاصندن طولایی كندی محظوظیتنی بللی ایده‌رك :

— (یا وهب ! قالق وجنت ایله مبشر اول !)

فرمان عالیشـانی ویرمش ، جناب وهبك اخص آمال

خالصانه‌سی انجق حضور پیغمبریده رتبهٔ رفیعهٔ شهادتی
احراز ایتمکدن عبارت اولدیغندن همان ممنوناً آتیله‌رق
او فرقه‌یی ینه دفع ایتمکه موفق اولمشسه‌ده بو دفعه
کندیسی‌ده آرادیغی شهادت رتبهٔ عالیه‌سنی بولمش وبر
مراد اولمشدر . یارب ارض عنه !

بعده نبی محترم افندیمز ، او شهید سعید نامدارك
جنازه‌سنی نزد همایونلرینه جلب ایتدیره‌رك روحنه سلام
ودعالر ایتدیکی صره‌ده :

— (بن سندن خوشنودم یا وهب !)

بیوردی ! حضرت عمر الفاروق رضی‌الله تعالی عنه
حضرتلری ، انکچون : (وهب بن قابوس کبی فوت اولمه‌یی
جانمه منت بیلیرم) دیردی .

مخیریقك فداکارلغی — مدینه اهالیٔ یهودیه‌سندن (مخیریق) ؛ هم زنکین ، هم‌ده عالم وفاضل بر
ذات ایدی .

مخیریق ، حضرت نبی محترم افندیمزك نبی‌اخرالزمان
اولدیغنه ایناممش ایدی . لکن بردنبره اظهار اسلام
ایتمکدن — منافقین ومتعصبین یهوده قارشی — حذر
ایتمکه مجبور اولیور ایدی .

حتى احد كونى ديكر رؤساء يهوده خطاب ايدەرك ديمشدى كه :

— (كتب سماويەنك بياناتنه كوره بوكون احدده حرب وغزا ايدن ذات شريفك نبى ذيشان اخرالزمان اولديغى آزادۂ اشتباهدر . او حالده اكا معاونت دخى اوزريمزه فرضدر)

رؤسا ، جوابلرنده :

— (بوكون يوم سبتدر . بر ايشده بولنەميەجغز . محاربەيه ناصل كيدەلم ؟)

ديدكلرندن مخيريق او جوابه قارشى :

— (او ذات شريفك شريعت اسلاميەسى ، يوم سبتده ايش كورمامك شريعت يهوديەسنى چوقدن فسخ ونسخ ايتمشدر ! قالقيكز كيدەلم ياردم ايدەلم)

ديديكى حالده سوزينى ديكلەدەمامشدر .

حالبوكه كنديسى طورمغه بر درلو صبر وتحمل ايدەمديكيچون اعلان اسلام ايدەرك برازى منافق ، برازىده اصل يهود اولمق اوزره برقاچ كشىده برابرنده بولنديغى حالده قالقوب احده كلدى ! عساكر اسلاميەنك فنا حالده متحير قالديغى زمان ايدى !

اهل اسلامك اويله حيرت ومغلوبيتنى كورن نبى

اسرائیل ایسه ـ او هزیمته قارشی ـ بیهوده یره
جان ایله جومردلك ایده‌میه‌جکلرینی بداهةً
اکلاتدقلرندن حضرت مخیریق ، حضور عالیٔ پیغمبری‌یه
کیدوب اولاً کلمهٔ منجیهٔ شهادتی زیور زبان صدق ومخا-
لصت ایتدکدن صوکره :

— (یا رسول‌الله ! بوکون سزه معاونةً ایده‌جك
اولدیغم محاربه‌ده کری‌یه دونمامك عزم قویسنده بولنیورم.
شایدکه شهید اولور ایسه‌م بتون مال وملکم سزکدر .
الله سزه ناصل امر ایدرسه مالم حقنده اویله‌جه معامله
ایدیکز !)

دیه وصیت ایتدی . [١]

جناب مخیریق ، اوکون دیدیکی وجه اوزره شهادت
مرتبه‌سنی احرازه موفق اولمشدر . یارب ارض عنه !
بناءً علیه حقنده رسول اکرم صلی‌الله علیه وسلم
افندیمز : (مخیریق ، ملت یهودك خیرلیسیدر) بیوردیلر .

ینه بو صره‌لرده (عثمان بن مغیرة المخزومی) سواری
اولدیغی حالده حضرت رسول مکرمك اوزرینه طوغری

[١] وصیتلری موجبنجه بتون اموالی جناب رسول‌اللهه
انتقال ایتمش ، او دخی غزادن مدینهٔ منوره‌یه عودت همایونلرنده
کاملاً تصدق بیورمشدر .

هجوم ایدرکن اولجه ابو عامر فاسقك ، اهل اسلامی ایچنه دوشورمك ایچون قازدیغی قویویه دوشمشدر .
(حارث بن الصمه) رضی الله تعالی عنه حضرتلری درحال یتشه‌رك ملعون حریفی اورادە اولدیردی . حارث ، مقتولنك آتیله سلاحلرینی المقده ایکن (عبید بن عامری) عثمانك امدادینه قوشه‌رق جناب حارثك اوموزینی یاره‌لەمش (ابو دجانه) رضی الله تعالی عنه حضرتلری دخی بری طرفدن یتشه‌رك عبیدی مقتولاً یره دوشورمشدر .

فدالٹ ابی = مشرکین اردوسنك ماهر تیر اندازلرندن (حبان بن العرقه)[١] ایله (مالك بن زهیر) ، یقین یرده بر طاش ارقه‌سنه یاتوب اتدقلری اوقلریله اصحاب کرامی ازعاج ایتمکده ایدیلر .

حتی رسول اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم افندیمزك آزادلیلرندن (ام ایمن) رضی الله تعالی عنها حضرتلری ، غزات اسلامیه‌یه صو کتیریر ، ومجروحلرك جریحه‌لرینه باقمغی کندینه مهم بر وظیفه ایدنمش بولنور ایکن مرقوم (حبان) ك آتدیغی اوق ، از قالدی مشارالیهایه اصابت ایدیور ایدی .

[١] حبان : حاء مهمله‌نك کسری ، بانك تشدیدیله وعرقه : عین وقافك فتحه‌لری ، رانك کسریله‌در .

اویله بر اوقه فدا اولمغه مشارالیها ایچون همان رمق قالدیغی حالده قورتولدیغنی کورن حضرت رسالتپناه ، تیر انداز شهیری جناب (سعد بن ابی وقاص) رضی‌الله تعالی عنه حضرتلرینك النه براوق ویره‌رك اکا :

— (ات یا سعد ! الله تعالی راست کتیره !)

بیوردقدن صوکره سعد ، اوقنی همان آتمش وباذن‌الله اصابت ده‌ایله دیکندن حبان لعین ، فی‌الحال هلاك اولمشدر .

دیکری (مالك بن زهیر) دخی اهل اسلام اوزرینه اوق اتمق اوزره باشنی بیلان کبی طاشك ارقه‌سندنبری چیقاروب اوزادیرکن حضرت سعد ، اکاده بر اوق عشق ایتدیکندن مالك ، باشندن اوریله‌رق مقتولاً دوریله قالمشدر .

اثار شجاعت تیر اندازانه‌سی یالکز بوکا منحصر اولمیان حضرت (سعد بن ابی وقاص) رضی‌الله تعالی عنه افندیمزك دشمن یوزینه بیك اوق آتدیغی وبناءً علیه طرف عالئ پیغمبریدن :

— (ارم یا سعد ! فداك ابی وامی)

خطاب مستطاب عالیسنه مظهر بیورلدیغی مشهوردر .

ایشته اعداء دین هر هانکی بر طرفدن هجوم ایتدیسه اهل اسلامدن بر طاقم غیرتلی فدائیلرك مقاومت

بهادرانه وصولت صفدرانه‌لرینه قارشی هجوملری ، محو اسلام اوغورنده‌کی افکاری تماميله‌اجرايه موفقيت‌حاصل ايتمك درجه‌سنه وارمقدن كيرى قالدى .

بناءً عليه اهل اسلامی ايستدكاری كبی محو ايده‌میه‌جكلرینی اكلادقلری سببيله‌شدت بازارحرب‌وقتال براز سكونتپذير اولمغه ارتق ميل ايتمشدى . مع مافيه اصحاب كرام ، هرحالده بويله مخاطره‌لى يرده طورمه‌يى جائز ومناسب كوره‌مديكندن رسول اكرم ايله برابر واروب جبل احدك اتكنده مأمن كوردكارى يرده طورديلر .

قتل ابى بن خلف = رؤساء قريشدن واشداء

اعداء دين مبين اسلامدن (ابى بن خلف [١]) شدت عداوتيله معروف اولديغندن ذات عالئ نبوى بوكره اصحاب كرامنه :

— (ابى بن خلفدن‌امين دكلم شايدكه هجوم ايده‌جك اولور ايسه بنى خبردار ايديكز !)

ديه تنبيه بيورمشدى !

ايشته او صره‌ده ابيك :

[١] ابى : همزه‌نك ضمى ، بانك فتحى ايله اسم مصغردر .

— (يا محمد [عليه الصلوة والسلام] شمدى يا سن
بنى اولديره جكسك يا بن سنى اولديره حكم)
ديه باغيره باغيره رسول مكرم صلى الله تعالى عليه وسلم
افنديمز حضرتلرينه طوغرى طولى ديزكين هجوم ايتديكى
كورلمكله حاضر بولنان اصحاب كزين حضراتى ملعون
حريفى قارشولامق ارزوسنده بولنديلرسه‌ده :
— طوقانميكز ! براز دها ياقلاشسون !)
ارادهٔ سنيهٔ پيغمبريسى شرفصدور ايتديكندن ضرورى
توقف ايده قالديلر .
لكن او وقته قدر لعين . براز دها ياقلاشمش
اولديغندن نبى محترم افنديمز ، مبارك اللرينه (حارث بن
صمه) نك همان حربه‌سنى الوب مرقومك طرفنه طوغرى
آتمش وقابورغه كميكنى قيرمشدر . ابى ، او زمان آتندن
اشاغى يه دوشمشدى !
ابى ، قومنك يانند ه :
— (محمد [عليه الصلوة والسلام] بنى اولديردى)
ديه باغيرمقده اولديغنه مبنى سيريسنك اولديغى يره باقمش
بولنان ابو سفيان ، اكا :
— (سنى قورقيله جق درجه‌ده تهلكه‌لى صورتده

جريحـه‌دار كورميورم . بونجه تلاش نه ! بره‌سی وار ایسه‌ده یاره‌سی یوقدر)
دیه تسلیت ویرمك ایسته‌مش اولدیغی حالده ابی بن خلف :
— (محمـد [علیه الصلوة والسـلام] مكه‌ده ایكن كندیسنه بركون سنی اولدیره‌جكم دیمشــدم . اوده بكا انشاءالله بن سنی اولدیره‌جكم دیه جواب ویرمشدی . ارتق او بنی اولدیردی . حربه‌سنی یدم بوحربه ضربه‌سنك تأثیرندن خلاص بنم ایچون ممكن دكلدر)
دیمش وفی الواقع مكه‌یه كیـدركن یولده و [سرف] نام منزلده اوكوز كبی باغیره باغیره متأثراً هلاك اولمشدر .

دعاء نبوی = مبـارك وجنهٔ شریفهٔ نبویه‌یی ـ اتدیغی طاش ایله ـ جرح ایدن « عبدالله بن قمیئة الحارث » نام مشرك ملعون حقنده نبی ذیشـان علیه صلوة الرحمن افندیمز حضرتلری : [اقمأك الله = یعنی : الله سنی خور وحقیر ایتسون] دیه بد دعا بیورمشلردی .
لعین مرقوم ، مكه‌یه عودت ایتـدكدن بر قاچكون صوكره بر طاغده اویقویه یاتمشدی . لكن اوراده كندیسنه مسـلط اولان یبانی برطاغ كچیسی بوینوزلریله سوسه سوسه حریفك قارنی ییرته‌رق جكرینی پارچه پارچه طاغیتدیغندن ابن قمیئه هلاك اولمشدر .

كذلك نبی ذیشان افندیمزك مبارك رباعیهٔ ثنالرینی قیرن « عتبه بن ابی وقاص » حقنده دخی : [ییلی تکمیل ایتمسون] دیه بد دعای نبوی شرفصادر اولمش ایدی . بعدالمعاوده سنه‌سی ایچنده عتبه هم مشرك اولدیغی حالده عازم راه بئس القرار اولوب کیتمشدر .

رسول مکرم صلی الله تعالی علیه وسلم افندیمز حضرتلری ؛ احد اتکنده اتخاذ ایدیلان مأمن یرده بر قاچ اصحاب کرامیله بروجه مذکور طوپلاندقلری صره‌ده براز اولجه بعض اطرافده صاقلانمش اولان اهل اسلام منهزملری‌ده اوسر وسنبلستان رسالتك پایکاه عالیلرینه طوغری آب روان کبی آقوب کلدیلر .

او اثناده حضرت علی کرم الله وجهه ،زرهنك طاشی ایله صو کتیروب ذات عالیٔ رسالتپناهی‌یه ـ جریحهٔ نبویه‌ده‌کی قانلرینی ییقاتدقدن صوکره ـ آبدست دخی الدیرمشدر . لکن اقتدارسزلقلرندن طولایی رسول اکرم افندیمز وقت ظهر نمازینی قاعداً ادا بیورملریله اصحاب کرام دخی قاعداً اداء صلات ایتدیلر .

مبارك وجنهٔ شریفهٔ احمدیه‌یه باتمش اولان ایکی حلقه‌یی « ابو عبیده عامر بن عبدالله الجراح » رضی الله تعالی عنه حضرتلری اوك دیشلریله چکه‌رك چیقاردی .

حتى چيقار ير كن كنديسنك اولكى ايكى ديشى ده دوشمشدى !

ابو عبيده حضرتلرينك اوصورتله حلقه لرى چيقار - ديغى اثناده حلقه نك چيقديغى يرندن بوشانوب اقان قانى ابوسعيدالخدرينك باباسى « مالك بن سنان الخدرى » رضى الله تعالى عنه حضرتلرى امديكندن حقنده مشكوة صدر شريف رسالتدن : [من مس دمى دمه لم تصبه النار] بشارت عظماسى بارقه نثار طلوع وظهور اولمشدر . رضوان الله تعالى عليهم !

موت ذات رسالتپناهى يه دائر نشر اولنان اراجيف ، مدينه يه واصل اولمقله (فاطمة الزهراء) رضى الله تعالى عنها حضرتلرى همان اغلايه اغلايه احده قدر كلمشدى .

او زمان جريحهٔ نبويه دن اقان قانلرك سيلانى هنوز كسلمامشدى . حضرت فاطمه ، بر حصير پارچه سنى ياقه رق كولنى ياره لرك اوزرينه باصمقله قان ؛ اقمقدن درحال كسيلدى .

بر روايته كوره جناب فاطمة الزهراء حضرتلرى كلمامش ، بلكه كلان ، - كريمهٔ مكرمهٔ محمديه نك تعديل كدورتى ضمننده بر فداكارلق ابراز ايتمش اولمسى نتيجه سيله - خبر موت رسول اللهى تحقيق ايتمك اوزره بنى دينادن بر قادين ايدى . لكن بوروايتك ضعفى آشكاردر .

(هند بنت عتبه) ايله سائر نسوان قريش ، ميدانی خالی بولنجه شهدانك بورونلرينی ، قولاقلرينی كسدكدن باشقه انلردن بيله‌زيكلر ، كردنلقلر ترتيب ايده‌رك كويا بوصورتله اهل اسلامه حقارت اجرا ايتمش اولديلر !

ابو سفيان ، احد اتكنده يكی پيدا اولمقده كورديكی جمعيت اسلاميه‌يی طاغيتمق نيتيله بر فرقهٔ مشركين ايله باشقه يولدن انلرك اوست طرفنه چيقوب بلاء سماوی كبی اشاغی‌يه طوغری هجوم ايتمك ايستديكی منظور وياخود مسموع همايون جناب پيغمبری اولدقده طرف اشرف نبويدن : [يارب ! ارتق اورايه چيقه‌ما- سونلر !] ديه نياز ايدلمش اولمغله دعاء نبوی مستجاب اولديغندن ابو سفيانك فرقه‌سی او بابده‌كی افكارينی اجرايه موفق اوله‌مامش يعنی هر نقدر چبالاديسه‌ده طاغه طوغری يوقاری چيقمغه بر درلو امكان بوله‌مامشدر !

ختام حرب = ايشته حضرت پيغمبر صلی عليه رب البر افنديمزك تأثير دعاء عاليلريله ارتق نائرهٔ حرب وقتال سكونتپذير اولمشدی .

لكن رسول مكرمك صاغ اولوب اولمديغنده ابو

سفیانك شبهه‌سی قالدیغندن حقیقت حاله مطلع اولمق ایچون اوچ کره :

— (ایچکزده محمد [علیه الصلوة والسلام] وارمی)

دیه‌باغیردیغی حالده‌اوزمان‌طرف ذیشرف‌نبویدن :

— (صوصکز ! جواب ویرمیکز !)

امر همایونی‌ویرلمش اولدیغندن جواب آله‌مامش تکرار اوچ دفعه :

— (یا ایچکزده ابن‌ابی قحافه [ابو بکر الصدیق] وارمی ؟)

دیه‌ندا ایتمشدر. فقط‌ینه‌سس چیقمدیغندن اوچ‌دفعه‌دها :

— (یا عمر بن‌الخطاب وارمی ؟)

دیدکدن صوکره ینه جواب آله‌مینجه ارتق دیکر اصحاب کرامی صورمغه لزوم کورمدی ! .

زیرا دین مبین اسلامك قیام ودوامنه انلرك برر سبب محض اولدقلرینی یقیناً بیلدیکندن باشقه‌لرینی صورمق کندیسنجه لازم دکلدی .

ابوسفیان، هیچ‌بر جواب آله‌مامشدی. دونوب‌قومنه:

— (اکر صاغ اولسیدیلر البته جواب ویریرلردی. اوچی‌ده فوت اولمش . ارتق ایش‌ده بیتمش ! .)

دیدی . عمر الفاروق رضی‌الله تعالی عنه حضرتلری ، طایانه‌مدی . دیدی‌که :

— (ای اللهك دشمنی ! یالان سویلیورسك صایدیغك ذواتك هپسی‌ده صاغدر . الله سنی رزیل ایتمك ایچون هر اوچنی‌ده صاقلایور . برکون انلر سنك حقکدن کله‌جکلردر)

ابو سفیان اوزمان ؛ بوکا :

— (محاربه ، نوبتله‌در . بوکون بدر کوننه بدل)

دیه جواب ویردیکندن حضرت عمر الفاروق رضی‌الله تعالی عنه افندیمز :

— (اوت اما مزیت حربیه‌ده مساوی دکلز . زیرا بزم مقتوللریمز جنتده ، سزك مقتوللریکز جهنمده‌در)

دیمش ابوسفیان دخی عمرك اوجوابنه مقابل :

— (عالی اول هبل ! عزیز اول هبل !) [۱]

سوزیله هبل نام بتلرینه عرض تشکر ایتمشدر !

مکر ابو سفیان ، احد وقعه‌سنده سفری تصمم وتصور ایتدیکی زمان هبلك یاننه کیتمش ، و (کیده‌یممی ؟ یوقسه کیتمیه‌یممی ؟) دیه قرعه اتدیکی حالده

---

[۱] هبل : هانك ضمی ،بانك فتحی ایله اسم صنمدر .

(اوت كيت !) طرفی چیقمش اولدیغندن مظفریتی هبلك اشارتندن بیله‌رك اكا تشكر ایتمشدر !

بعده حضرت عمر الفـاروق رضی‌الله تعـالی عنه افندیمز ، امر عالئ رسالتپناهی ایله [الله اجل واعلی] دیدیكندن مقابلنده ابو سفیان‌ده :

— (بزم عزامز وارده سزك عزیكز یوقدر)

دیه عزی دیدكلری بتلریله اظهار فخر ومباهات‌ایتدی. اكا قارشی [١] حضرت فاروق طرفندن :

— (الله بزم مولامزدر . سزك مولاكز یوقدر)

جواب صوابی سردوبیان ایدلدی بونی ایشیدن‌ابوسفیان غایت صمیمانه بر وضعده اوله‌رق عمری‌دعوت ایتدی :

— (بری كل یا عمر !)

جناب عمر الفـاروق رضی‌الله عنه افنـدیمز دخی رسـول مكرم حضرتلرندن اذن اله‌رق براز ایله‌ری‌یه واردی ابو سفیان ، دیدی‌كه :

— « یا عمر ! الله ایچون طوغری سویله ! بز محمد [علیه‌الصلوة والسلام] ی قتل ایتدكمی ؟ »

جناب فاروق رضی‌الله تعالی عنه‌ده :

[١] عزی : عینك ضمی ، زاء مشـددەنك فتحی ایله اسم صنمدر .

— « يوق والله رسول اكرم ، شمدی سنك دیدیکك سوزلری ایشیدیور ! »

جوابنی ویردی ، ابو سفیان دخی ، بوكا قارشی :

— « بن سكا ابن قمیئه‌دن زیاده ایناتیرم »

دیدکدن صوکره قومی طرفنه طوغری کیری دونوب کیتدی!

لکن دونه‌جکی زمان :

— « کله‌جك سنه سزکله بدرده کوروشه‌لم »

دیدیکندن رسول اکرم صلی‌الله تعالی علیه وسلم افندیمز حضرتلرینك تعلیمی ایله جناب فاروق افندیمزده [ان شاءالله] جوابنی ویرمشدی ! .

فرق مشرکین ، بو درجه‌ده غالب ومظفر گلمشکن جناب حق ، انلرك قلبلرینه خوف ورعب براقدیغندن ایدی‌که همان محاربه‌دن کلیاً فراغت ایتدکدن باشقه کیجه اولنجه جمله‌سی‌ده مکه‌یه دونوب رجعت قهقریه ایله رجعت ایتدیلر .

سعد بن الربیع — او اثناده حضرت نبی‌ذیشان:

— « عجبا سعد بن الربیع ، نه حالده‌در ؟ شهدا ارەسنده‌میدر ؟ یوقسه مجروحین ایچنده‌میدر ؟ اکا طوغری اون ایکی قارغی ایله هجوم ایدلدیکنی کوردم ! »

بیوردقدن صوکره ارامق ایچون حضرت « محمد بن مسلمه »
رضی الله تعالی عنه حضرتلرینی کوندردی .

او حضرت دخی شـهدانك اولدیغی محله واروب
برقاچ دفعه :

— « یا سعد ابن الربیع ! »

دیه ندا ایتدیکی حالده سس چیقمامش ایکن [رسول الله
بنی سکا کوندردی یا سـعد ! نه حالده سـك ؟] دینجه
ضعیف بر سسله :

— « بن شهدا اره‌سنده‌یم ! »

جوابنك کلدیکنی ایشـتدیکندن او سمته کیدوب ابن
ربیع حضرتلرینی شهدا اره‌سـنده کوردی که : قیلنج ،
قارغی ، اوق ایله جسمنك هر طرفی دلیك دشیك اولمش !
حالت نزعده ! .

ایشـته اویله بر حالده شانلی ابن الربیع ، کوزلرینی
آچه‌رق قارشیسنده دیکیلان « ابن مسلمه » حضرتلرینه :

— « رسول اللهه بندن سلام سـویله ! ودی که :
بن جنتك قوقوسنی طویه‌یورم ! . قومکه دخی بنـدن
سلام سـویله‌دکدن صوکـره دی که : کیرپکلریکز
قیملداندقجه پیغمبریکزه اخلاص خصـوصنده عندالله
معذور اوله‌مزسکز »

دیدیکنك عقبنده روح پرفتوحلرینی تسلیم ایتمشدر .

« سعد ابن الربیع » حضرتلری ، عقبه‌ده رسول اکرمه بیعت ایدن کبار اصحاب کرامدن اولوب « اسعد بن زراره » حضرتلرندن صوکره انصار کرامك اعظم واشرفی ایدی. یارب ارض عنه !

تأسف — بعده رسول اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری شهدایی معاینه بیورور ایکن عم مبارکلری جناب حمزه رضی الله عنه حضرتلرینی بورونی ، قولاقلری کسیلمش ، قارنی یارلمش ، جسمی پاره پاره ایدلمش برحالده بولدیلر . اندن طولایی اول قدر متأسف ، اول قدر محزون ومکدر اولدیلر که سیدالانام علیه الصلوة والسلام افندیمز حضرتلرینك هیچ برزمانده بو مرتبه متأثر اولدیغی کورولمامشدی .

حتی روایته کوره جناب حمزه‌یی او هیئتده کورونجه کمال تأثریله برابر :

— « آه اکر حمزه‌نك همشیره‌سی راضی اوله‌جق اولسیدی حمزه‌یی دفن ایتمکسزین شو هیئتیله براغه‌رق وجودینی قوشلره ، سباعه ، حشراته یدیریردم . تا که روز حشر وجزاده کمال قدرت الهیه‌سنی اظهار ایچون

اونی جانورلرك قرندن ، قوشلرك قورصاقلرندن چيقا-
روب ناصل حشر ايتديكنی كفار كوره ! »
بيوردقلری مرويدر .

اول وقت حضرت جبريل امين نازل اولەرق سما-
واتده [حضرت حمزه ، اللهك ورسول اللهك ارسلانی!]
ديه يازلمش اولديغنی خبر ويرمشدر .

شهيد مشار اليهك همشيرەسی « صفيه بنت عبدالمطلب »
رضی الله تعالی عنها ، قرنداشی حمزەيه باقمق اوزره مدينەدن
احده كلمشدی .

لكن حمزەنك وجود عاليسی ، همشيره كبی فلاكت
احواله هركسدن زياده اجيەجق اولان بر اقربايه
كوستريله بيلەجك درجەسندن خارج بر صورت وحشيا-
نەده قيلمش اولديغندن همشيرەسی انی كوروبده
قورقمامق ومتأثر اولمامق ايچون حضرت نبی محترم افنديمز ،
زبير بن العوام حضرتلرينه خطاباً :

— « يا زبير ! والدەك صفيەيی منع ايت ! تاكه
حمزەنك جريحەلرينی كوروبده جزع ايتمسون ! »
بيورملريله حضرت صفيه اكا مقابل :

— « قرنداشمه نه ايدلديكنی ايشتدم . لكن

اوده حق تعالى‌نك رضاء شريفى اوغورنده چوق
بر شى دكلدر »
ديديكندن طرف عالئ رسالتپناهيدن ينه زبيره :
— « يا زبير ! براق باقسون ! »
بيورولمش صفيه دخى باقه‌رق قرنداشيچون استغفار
ايله‌مشدر .

غريبدركه اوكون صباحلين « عبدالله بن جحش »
ايله تير انداز شهير « سعد ابن ابى وقاص » رضى‌الله
تعالى عنهما حضرتلرى ، بر كناره چكيلوب دعا ايله‌
دكلرى صره‌ده « سعد ابن ابى وقاص » رضى‌الله تعالى
عنه : [يارب ! بر بيوك دشمن اوزرينه راست كلوب
حرب ايده‌يم وغالب دخى اوله‌يم] ديديكى كبى « عبدالله
بن جحش » حضرتلرى‌ده اكا آمين اوقودقدن‌صوكره :
[يارب ! بن‌ده بر بيوك دشمنه راست كلوب حرب
ايده‌يم . نهايت شهيد دخى اوله‌يم . بورونم ، قولاقلرم
كسيلسون ! تاكه روز جزاده سن بكا : بورونك ،
قولاقلرك نرده كسيلدى ؟ ديجه بن‌ده : يارب ! سنك
ورسولكك يولنده كسيلدى ديه‌يم] ديه دعا ايتمشدى .

بوكره شهدايى معاينه صره‌سنده جناب سعد «

عبدالله بن جحشی او ایستدیکی وجه اوزره بورونی ، قولاقلری کسیلمش کورونجه تعجب ایده‌قالمشدر !

انصار کرامدن « ابو جابر » رضی‌الله تعالی عنه حضرتلرینك وجودلری دخی اول قدر بر صورت وحشیانه‌ده پارچه پارچه قیلمشدی‌که کیم اولدیغی یالکز پارمقلرندن کوچ حال ایله بیلنه‌بیلدی .

حضرت نبی محترم افندیمز ، شهدایی حال وهیئتلری اوزره دفن ایتدیردکدن باشقه زمان حیاتلرنده بینلرنده الفت وانسیت موجود اولان شهدایی ایکیسی ، اوچی بر قبرده وضع ودفن ایتدیردی .

مثلا حضرت حمزه ایله مشارالیهك همشیره زاده‌سی « عبدالله بن جحش » ، ایکیسی بر یرده ؛ کذلك « ابو جابر » ایله قیز قرداشنك زوجی « عمیرو بن جموح » و « خارجه بن زید » اوچی بر قبره قونلدیلر . رضوان‌الله تعالی علیهم اجمعین .

بو محاربه‌ده‌کی تلفات مشرکین ، یکرمی ایله اوتوز اره‌سنده بر مقدار اولدیغی حالده شهدانك مقداری — بش التیسی مهاجریندن متباقیسی هپ انصار کرامدن اوله‌رق — یتمش نفر ایدی . بونلردن باشقه‌اهل اسلامك برچوق جریحه‌داری‌ده موجود ایدی .

حتى « قتاده بن نعمان » رضى عنه الرحمن حضرتلرينك بر كوزى ، محاربه‌نك الك بحرانلى بر زماننده چيقارلمش ايدى . قتاده ، كوزى آوجنده اولديغى حالده حضور پر نور رسالته كلدى . فقط كليشى دعاء برء و عافيت استدعا ايدر بر وضع اوزره ايدى ! . افنديمز :

— « يا قتاده ! ايسترسه‌ك يرينه قويه‌يم . ايسترسه‌ك طورسونده حق تعالى جنتده كوزيكى سكا اعاده ايتسون ! »

ديمكله قتاده اكا :

— يا رسول‌الله ! بن حب نساء ايله مألوفم . نسوان بكا صوكره كور حريف ديرلر »

جوابنى ويرديكندن طبيب نسخهٔ كبراى ناسوت اولان حبيب ذيشان خدا افنديمز ، انى مبارك اللريله الوب يرينه قويدقدن صوكره : [اللهم اكسه جمالاً] ديه حقنده برئه و عافيتله دعا بيورمش ، اوده اسكيسندن دها صاغلام بر صورتده ايولشمش اولمغله حضرت قتاده ، بالاخره « ذوالعين » ديه تلقيب ايدلمشدى .

صحابهٔ مشارالیهدن مرويدركه او ، كوزه اوندن اوليله بردها آغرى كلمامشدر !

مؤخرا مشاراليه قتاده حضرتلرينك اوغلى ويا

اوغلنك اوغلی ، خلفای امویه‌دن « عمر بن عبدالعزیز »ك
حضورینه کیردیکنده جناب خلیفه اکا :

— « سن کیمسك ؟ یا فتی ! »

دیه‌صورمش اوده‌اشبو وقعهٔ غریبه‌یی تلمیح ایده‌رك :

انا ابن الذی سالت علی الخد عینه
فردت بکف المصطفی احسن الرد
فعادت کما کانت لاحسن حالها
فیا حسنها عیناً ویا حسنها اید

دیه صورت شاعرانه‌ده جواب ویرمش بعده خلیفه
حضرتلری دخی زمان سعادتك حماست اسلامیه‌سنی یاد
وتحطر کبی بعض حسیات مشتاقانه‌یه معروض قاله‌رق :

— « بمثل هذا فلیتوسل الینا المتوسلون ! »

دیمشدی !

ایشته بو درجه‌یه واران هزیمت اسلامیه ، هضم
وکظمی مشکل بلاء سماوی صورتنده عساکر اسلامیه‌یه
من طرف‌الله ویرلمش بر تربیهٔ معنویه اولدی .

زیرا افراد عسکریه ایچون هیچ بر سر عسکرك
امور عسکریه‌ده ایشنه قاریشمق قطعیاً جائز دکلکن
وجودلری مستقبلده‌کی فتوحات عظیمه‌یه مرهون اولان
جمعیت عسکریه افرادندن ، سر عسکرلرینك رأی وتد-

بيرينه مداخله ايتمكه جرئت ايتمش بولنانلرك - معظمات امور آتيـهده هر حالده بصيرتلى واطاعتلى بولنملرى شمديدن اهون برصورتده اخطار ايدلمش اولمق اوزره - تربيهلرينه لزوم طبيعى حاصل اولمش ديمكدى .

مثلا منام همايون رسالتپناهيده - حقيقتنك عينى اولمق اوزره - بر درع قوى اولهرق مشاهده بيوردقلرى مدينهٔ منورهده طوروبده تدافعى حربى تصميم ايتمش اولان رسول اكرم صلى الله تعالى عليه وسلم افنديمز حضرتلرينى تجاوزى حرب وحركته مجبور ايتملرى پك بيوك بر خطا اولمغله آتياً ظهورى موعود اولان حادثات حربيه ايچون آرا واوامر عليهٔ نبويهيه قارشى امثالى غفلتدن انتباه حاصل ايدلمش اولمق حكمتى اساسنه مبتنى بولنان شو صورتله تربيه ، اسلام عليهندهكى اك شدتلى مضرات سياسيهيى رفع ومنعه خادم بر مخطرهٔ سماويه ديمك اولديغى شبههسز ايدى .

نبى ذيشان افنديمز حضرتلرى ، تعبيهٔ جيشده پك فوق العاده برمهارت مخصوصه ايله صفوف عساكر اسلاميهيى ترتيب وتعبيه ايلهمش واو ترتيب منتظمك محسناتندن اولهرق بدايت امرده بردفعه بيله عساكر اعدا بوزولمش

و طرف اهل اسلامدن مظفریت قازانلمش ایکن رکبان اعدانك هجومنی منع ایده‌جك نقطه‌ده دیكیلان تیر انداز فرقهٔ اسلامیه‌سنك ، امر عالیٔ نبوی‌یه مخالفتله نقطه‌لرندن آیرلملری مظفریتك یکیدن غیب ایدلمسنه واعداده قالان هزیمتك بو دفعه اهل اسلامه توجه ایتمسنه سبب اولوب کیتمشدر ! که هنکام محاربه‌ده مأمور اولدیغی بر نقطه‌یی ترك ایتمك ، برعسکر ایچون نه قدر بیوك جنایت اولدیغنه شو وقعه برهان اوله بیلور .

شهدایی دفن ایتدیردکدن صوکره فخر عالم صلی الله تعالی علیه وسلم افندیمز حضرتلری ، مبارك وجه شریفلری پرخـون وقلب پاك تاب ناك همایونلری محزون اولدیغی حالده دونوب مدینهٔ منوره‌یه کلدی .

مدینه‌ده شـهدانك اولاد وعیـاللری و اقرباسی ، تأثراتندن اغلادقجه کروه مکروه منافقین ممنوناً کولرلردی!

حتی احد یولنده « شـیخین » موقعندنبری اتباعیله برابر کری‌یه دونوب بعض افرادی عزیمت ایله عودت ارەسنده مترددبراقمش اولان مشهوررئیس المنافقین «عبدالله بن ابی بن سلول » لعین ، بعض اتباعنه خطاباً :

— « اکر سز بنم امریمی طوتمیدیکز محـاربه‌ده

حالکز ناصل اولور ایدی ؟ او کیدنلرده بکا اطاعت
ایدوب ده قاله ایدیلر قتل اولنمزلردی ! »
دیه نفاقنی بسبتون اظهار ایتدیکندن حقنده استعیذ
بالله [الذین قالوا لاخوانهم وقعدوا لو اطاعونا ما قتلوا .
قل فادرؤا عن انفسکم الموت ان کنتم صادقین] آیت
کریمه‌سی نازل اولمشدی .

اهل اسلامك بو مغلوبیتنی کورن یهود طوائفی ده
عهدلرینی نقض ایدوب یوز چویردیلر !

اهل اسلام ایچنده او آنه دکین معلوم اولمیان
منافقینی میدانه چیقارمقده اشبو هزیمتك بر باشقه
فائده‌سی ده کورولمشدر !

بناءً علیه اوندن اویله دین واهل اسلامه دوست
ودشمن اولانلر تمامیله بللی اولدی !

٧

غزوهٔ حمراء الاسد

قریش اردوسی ، احد مظفریتندن صوکره یوزلرینی
مکه‌یه چویره‌رك کیدرکن « عکرمه ابن ابی جهل » یولده
سائر رؤسای قریشه خطاباً :

— « نه ایش کوردیکز باقه‌یم ! بویله بر بیوك

غالبيته مظهر اولمشكن محمديلری بیتیرمدن کری یه دونه -
بیلدیکز . انلر ینه طوپلانیرلرده اوزرلریمزه کلیرلر .
ایوسی بوکه دونوب مدینه یه کیده‌لم‌ده انلری کوکندن محو
ایدوب کچه‌لم . »

دیمش وبوکا مقابل اوله‌رق « صفوان بن امیه » ده :

— « شایدکه اوس وخزرج قبیله‌لرندن احدده
حرب ایتمیان آدملر ، تلف اولان اقربالرینك انتقامنی
آلمق ایچون حدت ایدوب‌ده بزم علیهمزده حرکت ایدر -
لرسه ایش ، بر عکس اولور . شان مظفریت بزده ایکن
یرلریمزه کیده‌لم »

سوزیله عکرمه‌نك رأینی جرح وابطال ایله‌مش « ابو
سفیان » ایسه بو ایکیسنك رأیی بیننده متحیر ومتردد
اولدیغی حالده « روحاء » مرحله‌سنه واردقدن صوکره
الآن دوام ایدن مجادله ومناقشهٔ حربیه ، عکرمه‌نك
رأینك ترویج وقبولی ایله نتیجه پذیر اوله‌رق تکرار مدینه
اوزرینه حرکت صورتی قرارکیر اولمشدی ! .

حالبوکه انلرك یولده‌کی او مناقشاتی دوام ایدرکن
یانلرنده بولنه‌رق سوزلرینی دیکله‌مش اولان « عبدالله
بن عمر المزنی » او کیجه‌نك فرداسی صباح نمازی وقتندن

اول مدينه‌يه كلوب كافهٔ مسموعاتنى رسول ذيشانه افاده ايتمشدى .

بعده رسول اكرم افنديمز دخى ايكى مستشار مؤتمنى « ابو بكر الصديق » ايله « عمر الفاروق » رضى الله تعالى عنهما حضرتلرينى نزد همايونلرينه همان جلب برله « ابن عمر المزنى » نك افاداتنى انلره سويله‌يه‌رك استشاره بيورمشلر . جناب شيخين دخى احد محاربه‌سنده اهل اسلامه توجه ايتمش اولان هزيمتدن طولايى مسلمينك ضعيف دوشمديكنى كوسترمك ايچون همان چيقوب تعقيباته باشلانمسى صورتنى مناسب كورديلر .

رسول اكرم صلى الله تعالى عليه وسلم افنديمز حضرتلرى صباح نمازينى مسجد شريفلرنده جماعتله ادا بيوردقدن صوكره اصحاب كرامنى دعوت ايتمك اوزره بلال رضى الله تعالى عنه حضرتلرينى ندايه مأمور بيوردى . او منادئ شهرتشعار دخى :

— « دونكى كون احد حربنده بولنان غزات كرام ، شمدى بوراده حاضر اولسون ! دشمنك ارقه‌سنه دوشيله‌جكدر »

ديه ندا ايتدى . عقيب نداده مجروحينه‌وار نجه‌يه قدر كافهٔ

اصحاب کرام همان حاضر اولدی . مجروحین دخی جریحه‌لرینی صاروب کلدیلر !

حضرت پیغمبر ؛ مدینهٔ منوره امور محافظه‌سی قائممقاملغنی « عبدالله ابن ام مکتوم » ه واردوی همایون علمدارلق مأموریتی‌ده حضرت علی کرم‌الله تعالی وجهه افندیمزه ویره‌رك التیوز اوتوز قدر احد غازیلریله برابر صباح نمازندن صوکره همان ایرکنجه مدینه‌دن سواری اولدیغی حالده « حمراء الاسد » نام محله واردی .

حمراء الاسد محلی ایسه مدینه‌یه سکز میل مسافه‌سی بعید ومدینه‌دن « ذوالحلیفه » نام محله کیدن یولك صول طرفنده بر یرك اسمیدر حضرت سید کائنات علیه افضل الصلوة واکمل التحیات افندیمز اردوی همایونلرینی بودفعه اوراده قوروب اوطوردی .

ابو معبد خزاعینك اوغلی « معبد » کندینك بر مصلحت ذاتیه‌سیچون مکه‌یه کیدرکن اردوگاه نبوی‌یه اوغرادقدن باشقه حضور عالیٔ رسالتپناهی‌یه‌ده کله‌رك احدده اصحاب کرامندن بعضنك مصاب اولمسندن طولایی رسول اکرمه راسمهٔ تعزیتی ایفا ایتدکدن صوکره قالقوب مکه‌یه طوغری یولنه دوام ایتمشدی .

معبد ، قريش اردوسنك معسكرى بولنان «روحاء»
دن كچركن « ابوسفيان » ايله كوروشديكى صره‌ده ابو
سفيان اهل اسلام عسكرندن اوترى اكا :
— « كريده نه كوردك ؟ »
ديه صورمش اوده :
— « محمد [عليه الصلوة والسلام] ؛ اويله بر بيوك
اردو ايله مدينه‌دن چيقمش‌ده سزه كليوركه عمرمده
او قدر بيوك بر جمعيت عسكريه كورمدم . دونكى محا-
ربه‌ده كريده [مدينه‌ده] قالمش اولانلرده بوكون حركت
ايتمشدر . سزك ايچون پك حدتلى ، شدتلى كورينيورلر ! »
جوابنى ويرديكنى ايشيدن ابوسفيان برطرز مستغربانه‌ده:
— « سن نه سويليورسك ؟ اهل اسلام عسكرنده
حركته مجال قالديمى ؟ »
دينجه معبد اكا :
— « اوراسنى بيلمم . انلر شمدى هر حالده حمراء
الاسده كلديلر . سز بورادن قالقمدن انلرك اتلرينك
آلنلرينى كوره‌جكسكز ! »
جوابنى ويريركن « صفوان ابن اميه » ده :
— « كورديكزمى ؟ ايشته بنم ديديكم شى چيقدى !
هايدى صاوشه‌لم »

دیه رأینده طبیعی اصرار کوستردیکندن ترددی شدتلی
برخوف وخشیته منقلب اولان ابوسفیان ، همان اردوسنی
قالدیروب مکه‌یه طوغری قاچمشدر .

معبد ، اوزمان هنوز داخل دائرهٔ دین اسلام اولمق
شرفیله تشرف ایتمامشدیسه‌ده اهل اسلام طرفداری
اولدیغندن قریش اردوسنی بو صورتله قورقودوب
صاوشدیردقدن باشقه کیفیتی‌ده مخصوص بر آدم واسطه‌سیله
حضرت نبی ذیشانه عرض واخبار ایتمشدی !

بو سفرده قریش اردوسندن کری‌یه قالمش اولان
شاعر هاجی « ابو غرة الجمحی » ایله بنی امیه‌دن
« معاویه بن مغیره » نام ایکی شخص اهل اسلام
النه دوشمشدر .

ابو غرة ، ذاتاً اهل اسلامه عداوتی ، دین مبین
واهل اسلام علیهنده‌کی شدت لسان شاعرانه‌سی یعنی
هجویاتی ایله معلوم ومبرهن بر حریف یاوه‌کو اولوب
حتی « فیما بعد اهل ودین اسلام علیهنده بولنمامق
شرطیله بدر اسارتنده » مجاناً اطلاق بیورلمش ایکن
بو دفعه قریشك ترتیبات وتجهیزات عسکریه‌سنجه ابراز
معاونت حمیتپرورانه ! فکریله عربانی حربه تشویق
یولنده‌کی غیرتی ایله عهد وشرطنی نقض وفسخ ایتمش

دیمك اولدیغندن ارتق ـ اقدام وهمت شاعرانه‌سنك مكافاتی ! اولمق اوزره ـ ازالهٔ وجودینه بین الاسلام لزوم قطعی تحقق ایتمشدی .

شاعر ، وار قوت فصاحت وبلاغتنی اغزینه ودیلنك اوجنه ویره‌رك بر چوق بلیغ سوزلر سویله‌مش واو صورتله یقه‌یی قولای قورتارمق ایسته‌مش ایسه‌ده لسان فصیحك قورتاره‌بیله‌جكی حددن دها اوته‌یه كندینی سیئآت سابقهٔ شاعرانه‌سیله اتوب كچیرمش اولدیغندن سوزلرینك هیچ تأثیری بیله اولمیه‌رق هر ایكیسی‌ده قتل واعدام ایدلدیلر .

حضرت رسول خدا افندیمز ، اردوگاه سعادتلرنده اوچ وعلی روایةٍ بش كون توقف بیوردقدن صوكره جمعه كونی اردوی همایونلریله برابر مدینهٔ منوره‌یه عودت بیورمشلردر .

٨

ام المساكین

و

(زینب بنت خزیمه رضی الله عنها)

شهداء احددن « عبدالله بن جحش » رضی الله تعالی

عنه حضرتلرینك زوجه‌سی « زینب بنت خزیمة بن الحارث » رضی‌الله تعالی عنهایی رسول‌الله صلی‌الله تعالی علیه وسلم افندیمز ، نكاحلامشلردر . مشارالیها ، احدده زوجنك وقوع شهادتیله طول قالمشدی .

كندیسنك دائما فقرا ومساكینی اطعام واقداره چالیشیر خیر پرور بر قادین اولمسی ، طرف اشرف رسالتپناهیدن [ام‌المساكین] كنیه‌سیله مكنیه بیورلمسنه سبب اولمشدی .

لكن زمان ازدواجدن بر ایكی ای صوكره وفات ایتمشدر . رضی‌الله تعالی عنها !

٩

ولادت جناب حسن المجتبی

بو اثناده جناب حسن المجتبی بن علی المرتضی كرم‌الله تعالی وجههما حضرتلری فاطمة الزهراء رضی‌الله تعالی عنها حضرتلرندن تولد ایتدیسه‌ده هانكی آیده تولد ایتدیكی مختلفدر . بعض تواریخ ، رمضان شریف اواسطنده بعضی‌ده شوالده تولدلرینی یازیورلرسه‌ده هرحالده اوچنجی سال هجریٔ نبویده تولدلری متفقدر .

مشارالیهك صورت وقوع ولادتلری بحثی صحیفهٔ

رضـويه‌دن نقلاً « حديقة‌السـعداء » ده بسـط وبيان ايدن جناب فضـولينك مقاله‌سی بروجه آتی خلاصةً درج اولنمشدر :

« اسماء بنت عميس » ، زمان ولادت حضرت مجتبی‌ده قابله وظيفه‌سنی ايفا ايتمكده ايدی . اول كلشن ولايتك حديقهٔ عفتنده نشـو ونما بولوب فضـای وجوده كلديكنی ايشيدن رسول ذيشان افنديمز حضرت فطمه‌نك خانه‌سنی تشريف براله مولود مكرمی كورمكه اولان خواهش رسـالتپناهيلرينی اظهار بيـورمش ــ قابله بولنـان ــ « اسماء » دخی او حضرت مجتبی‌يی كهربائی بر بيز ايله صاردقدن صوكره كتيروب رسول اكرم افنديمزه تقديم ايتمك ايسته‌مشدر فقط نبی ذيشان :

— « يا اسماء ! سـكا ديمدممی كه اولاديمه صـاری خرقه صارمه ! »

بيوردقلرندن كافوری رنك بر باشقه خرقه صاروب بعده تقديم ايتمشدر .

حضرت پيغمبر : او مولود نجيبـك نه اسم ايله تسميه ايدلمسی مناسب اوله‌جغنی جناب علی كرم‌الله وجهه‌دن سـؤال بيورديلر اوده :

— « يا رسـول‌الله ! اولاديمی تسميه‌ده سزه تقدم

ایتمم . لکن مساعدهٔ علیه‌کز اولور ایسه « حرب» یاخود « حمزه » دیه تسمیه ایدرم »

دیمش بوکا جوابده رسول اکرم افندیمزده :

— « حکم خدا هر شیدن مقدمدر »

بیورورکن جبرائیل علیه‌السلام نازل اوله‌رق :

— « یا رسول‌الله ! علی سکا ، موسایه‌هارون‌منزله‌سنده‌در . جناب علینك اوغلنی ، هارونك اوغلنك حسن اولان اسمیله تسمیه ایت ! »

دیدیکندن او اسم شریف ایله تسمیه ایدلمشدر .

١٠

تحریم خمر

شرب خمرك زمان تحریمنی بعض تواریخ ، تاریخ هجرت نبویه‌نك دردنجی سنه‌سنده اولمق اوزره کوستریور ایسه‌ده اکثریت — ایشته بو — سنهٔ ثالثه‌ده اولمقده‌در .

خمر حقنده ایکی درلو نهی الهی ، وقوع بولمشدر . بری : حالت سکرده نمازه شروع اولنمامسی حقنده‌کی استعیذبالله [یا ایها الذین امنوا لاتقربوا الصلوة وانتم سکاری حتی تعلموا ما تقولون . . .] آیت کریمه‌سی !

دیکری : مطلقـا شرب خمری نهی وتحریم حقنده استعیذ بالله [یا ایها الذین امنوا انما الخمر والمیسر والانصاب والازلام رجس من عمل الشـیطان فاجتنبـوه لعلکم تفلحون] آیت کریمه‌سی !

دفعهٔ اولیده نازل اولان آیت کریمه‌نك سبب نزولنده ایکی وجه اوزره روایت واردر :

برنجی روایت : کبار اصحاب کرامدن « عبدالرحمن بن عوف » رضی الله تعالی عنه حضرتلری ، بر بیوجك ضیافت ترتیب واوضیافته افاضـل اصحـابدن بر جمعیتی دعوت ایده‌رك اکل طعـام وشرب خمردن صـوکره حاصل اولان سکر حالیله قالقوب اقشام نمازینی جماعةً ادایه باشلادقلرنده مقتدالری بولنان ذاتك نمازده اوقو - دیغی « قل یا ایها الکافرون » سـورهٔ شریفه‌سنی [... اعبد ماتعبدون ولا انتم عابدون مااعبـد] دیه‌جك فاحش غلط اوله‌رق اوقومسیدر .

بو آیت کریمه‌نك نزولنـدن صـوکره شرب خمره اشـتهاسی اولانلر ، کوندوز ، ایچمیوب انجق صـلات عشـایی ادادن صوکره ایچرده اویقویه اویله یاتارلردی . صباح اولنجه‌یه دکین ده سکر حالی کچردی . سکاری اوله‌رق نمازه شروع ایتمکه محل قالماز ایدی .

بو حال ، اصحاب كرام بيننده برمدت دوام ايتديسه‌ده جناب عمر الفاروق رضی الله تعالی عنه حضرتلرينك - روايته كوره - بالاخره : « اللهم ! ان الخمر تضر بالعقول والاموال . فانزل امرك فيها » ديه‌دعا بيوردقلری كيجه‌نك صباحنده قمارك وشرب خمرك مطلقا تحريمی حقنده‌كی آيت كريمه نازل اولمشدر .

ايكنجی روايت — شرب خمرك حرام اولمديغی زمانلرده بعض اصحاب كرام دخی خمری ايچه‌رك سكارا اولدقلری حالده كلير حضرت فخر كائنات عليه افضل الصلوة والتسليمات افنديمزله برابر طوروب نماز قيلار اولدقلرندن حق تعالی ؛ شرب خمر وقماری سورة المائده ده‌كی او آيت كريمه‌يی انزال ايله كلياً ومطلقاً نهی وتحريم بيورمشدر .

فصل سابع

دردنجی سنۀ هجریه وقایعی

وقعۀ بئر معونه . سفیان هذلینك قتلی . بعث الرجیع . غزوۀ بنی نضیر . سلام ابن ابی الحقیقك قتلی . غزوۀ ذات الرقاع . ولادت حسین . ام سلمه . بدر صغری

۱

—○ وقعۀ بئر معونه ○—

روایته كوره غزوۀ احددن درت وياخود بش ماه صوكره یعنی دردنجی سنۀ هجریه اوائلنده صفرده ایدی بر كون « عامر بن صعصعه » قبیله‌سندن ومشایخ نجددن « ابو براء » كنیه‌سیله مكنی [عامر بن مالك بن جعفر ملاعب الاسنه » نام كیمسه مدینۀ منوره‌یه بعض هدایای امیرانه ایله كله‌رك حامل اولدیغی هدایاسنی ذات عالیٔ رسا- لتپناهی‌یه عرض وتقدیم ایتمشدی .

لكن طرف اشرف پیغمبریدن قبوله رغبت كوستریله- میوب انجق : « قبول دین اسلام ایتمدیككز حالده

هديه‌كی قبول ایتمم » دیه نجدی مرقوم دین مبین اسلامه
دعوت بیورلدیغی صره‌ده اكا قارشی عامر، جوابده :
— « بن‌ده قبـول ایدرم . فقط نجد حوالیسـنه
اصحابكدن برقاچ ذوات كوندرلدیكی حالده حـوالیٔ
نجدیه‌ده‌كی عربلر شرف اسلام ایله مشرف اوله‌جقلر »
سوزینی درمیان ایتمكله حضرت پیغمبر :

— « انی اخاف علیهم اهل نجدٍ = قورقرم كه اصحابم
حقنده غدری روا كورمك ایسترلر »
دیه اظهار تردد بیورلدیغنی متعاقب عامر دخی :
— « نجـده كلدكلرنده بنم عهد وامانم آلتنه كیرمش
اولورلر انلره كیمسه برشی یاپه‌ماز »
سوزیله تأمینات ویرمشدی .

ایشته بونك اوزرینه اهل نجده تعلیم قرآن كریم
ایچون اعاظم انصار كرامدن [منذر بن عمرو الساعدی]
رضی الله تعالی عنـه حضرتلرینـك ریاسـتی آلتنـده
یتمش ـ وعلی روایةٍ قرق ـ نفر قراء كرامدن مركب
بر هیئت مخصوصه‌یی او تاریخده نجده اعزام بیوردی كه
رئیس هیئت بولنان جناب منذرك آلنده « ابو براء » لك

برادر زاده‌سی « عامر بن الطفیل » [١] نامنه خطاباً برده مکتوب همایون نبوی وار ایدی .

هیئت محترمهٔ مذکوره ایچنده عتقای صدیقیه‌دن « عامر بن فهیره » رضی الله تعالی عنه حضرتلری دخی موجود ایدی .

هیئت ، « مطاب سلیمی » نامنده‌کی رهبرلریله قالقوب مدینهٔ منوره‌یه درت قوناق مسافه اوزاق بولنان « بئرمعونه » نام محله واردی .

او محلده جناب « منذر » نامهٔ همایونی « انس بن مالك » رضی الله عنه حضرتلرینك دایسی [حرام بن ملحان] رضی عنه الرحمن حضرتلرینك الیله عامر بن الطفیله کوندردی .

ملعون عامر ایسه نامهٔ همایونی اوقویوب نه یازلدیغنی اکلامق عادتنه رعایت ایتمدن عونه‌سندن برینه ایما ایله امر ایده‌رك جناب « حرام » حضرتلرینی همان اوروب

---

[١] بوادی ادارهٔ اسلامیه‌ده مداش کندی اداره‌سنده قالمق یاخود افندیمزدن صوکره خلافت کندیسنه ترك وتوجیه اولنمق شرطلری قبول ایدلمدیکی تقدیرده غطفان عسکریله محاربه‌یه قیام ایده‌جکنی مرقوم بیان ایده‌رك رسالتپناه افندیمزه شدیدالتهدید برنوطه ویرمشدی ! .

اولديرتديرمك دنائت وحشيانه‌سنی ارتكاب ايتدكدن باشقه كريده‌كی هيئت مبعوثهٔ قرا عليهنده دخی هجوم ايتمك ايچون كندی قوم و قبيله‌سی بولنان «بنی عامر» ی اولا دعوت ايتديكی حالده عامريلر :

— « بز ابو برانك اهل اسلامه قارشی ياپديغی عهد وامانی بوزه‌میز »

ديه اجابتدن امتناع ايتمكله باشقه قبيله‌لره مراجعته مجبور قاله‌رق صوكره بنی سليمدن « عصيه ، رعل ، ذكوان » قبيله‌لرينی طوپلايوب بئر معونه‌يه كيتمش واو هيئت قرايه بغتةً هجوم وجمله‌سنی شهيد ايتمشدر :

جناب « حرام » ك بری طوپال اولمق اوزره ايكی‌ده رفيقی وار ايدی . طوپال اولان بنی دينار بن نجاردن « كعب بن زيد » ، ديكری‌ده « منذر بن محمد » ايدی . رضی الله تعالی عنهما .

حرام ، نامهٔ همايون پيغمبری‌يی تسليم ايتمك اوزره عامر بن طفيلك اولديغی سمته طوغری كيدركن ايكی رفيقنه :

— « سزبندن پك اوزاق طورميكز ! بن طوغريدن طوغری‌يه بنی عامره كيدرم . اكر بكا امان ويريرلرسه

سزده یانمه کلیکز ! والا دیکر ارقداشلریمزه طوغری
قاچیکز ! »
دیه تنبیه ایتمشدی .

« حرام » ، بنی عامره واردی . انلره دیدی :
— « طرف رسول اللهدن رسالتله مأمورم . بکا امان
ویریرمیسکز . تاکه رسالتمی ایفا وتبلیغ ایده‌یم »
اوزمان انك ارقه طرفندن کیزلیجه بر آدم — وعلی روایة
ابن الطفیل لعین — یانته صوقوله‌رق سونکوبی شدتله طایامش
واوشدته قارشی جناب « حرام » اولا ً [الله اکبر فزت] دیه‌رك
بعده سونکو یاره‌سندن دوکیلان قانلرینی الیله ، آوجیله
طوتوب باشنه یوزینه سوردکدن صوکره‌ده [ورب الکعبة]
سویله‌مشدر بو سوز ایله حرام ، رتبهٔ شهادته واصل
اولوب فوز ونجات بولدیغنی دشمنلره قارشی مع القسم
بیان ایدیور ایدی ! .

ایکی رفیقلر ، انك اوغرادیغی حالی کورونجه
قورتلمق ایچون همان دونوب رفقاسنه طوغری
قاچمه‌یی ایستدیلر .

لکن ایاغی صاغلام اولان « منذر بن محمد » رضی الله
عنه حضرتلری کفارالندن قورتیله‌مدی . طوپال اولان

« كعب بن زيد » ايسه هر نصلسه خلاص بولوب برطاغ دیه‌سنده قالدی ! . .

ابن الطفيل ، ایکی صحابیٔ نامداری اویله برحاله قویوب کچدکدن صوکره هیچ طورمدن هیئت مبعوثه‌یی‌ده عموماً شهید ایتدی ! !

انجق ایچلرنده « عمرو ابن امية الضمری » رضی‌الله تعالی عنه حضرتلری ایله دیکر بر صحابه او زمان دوه‌لری طاغده اوتلاده طوردقلری جهتله مقاتله میدانده بولنمقدن مصون قالمشلر .

وقعه‌دن صوکره موقع قتاله طوغری دونوب‌ده وقوعاته آکاه اولدقلرنده جناب « عمرو ابن امیه » حضرتلرینه رفیقی :

— « نه یاپه‌لم ؟ »

دیه صورمش عمرو دخی :

— « وقوعاتی همان رسول‌اللهه عرض ایده‌لم »

جوابنی ویرمکله اوبری .

— « ارتق بن منذر بن عمروك شهید اولدیغی یردن ایریلوب‌ده صاغ دونمکی ایسته‌مم »

دیمسیله برابر همان سل سیف ایده‌رك اعدا ایله

مقاتله‌یه کیریشمش ونهایت احراز مرتبهٔ شهادت دخی ایتمشدر .

شهید مشارالیهك احراز شـهادت ایله‌دیکنه مقابل قبول اسارت ایتمش اولان « عمرو » ، کندیسنك « بنی مضر » دن اولدیغنی ابن طفیله بیلدیرنجه « عامری »لرده ذاتاً بنی مضر نسـلندن اولدقلری حسـبیله بینلرنده‌کی قرابت نسبیه‌یه رعایةً ملعون ابن طفیل ، جناب عمروی سالماً آزاد ایتمشدر .

هیئت مبعوثهٔ محترمه‌نك عموماً شهید و « ابن امیه » حضرتلرینك‌ده اسیر دوشوب‌ده انك ابن طفیل طرفندن مظهر امان ایدلدیکی اثناده لعین اکا :

— « رفیقلریکی طانیرمیسنك ؟ »

دیمش اوده :

— « نعم طانیرم »

دیه جواب ویرمش اولمغله‌ابن طفیل ، معیتنه او حضرتی الوب‌شهدایی برابر کزمشلر. کزرلرکن‌انلرك کیم‌اولدقلرینی ملعون عامر ابن الطفیل صوره‌یور ایدی .

عتقـای صـدیقیه‌دن « عامر بن فهیره » رضی‌الله تعالی عنه حضرتلرینه راست کلدکلرنده ابن طفیـل ، شهید مشارالیهك جسدینه اشارتله :

— « بو كيمدر ؟ »

دیه صوروب عمرودن :

— « عامر بن فهيره »

جوابنی الدی . انك اوزرينه ابن الطفيل :

— « یا او ، قتل ایدلدکدن صوكره بن انك هوایه قالديريلوب‌ده بعده ينه يره ايندیرلديكنی كوردم. حتى انكله ارض اراسندنبری افق سمایی كوردم »

ديمشدی !

حضرت رسول اكرم صلى الله تعالى عليه وسلم افنديمز حضرتلری بو وقعهٔ فجيعه‌دن خبردار اولدقده صورت فوق‌العاده‌ده متأثر اوله‌رق : « بو ایش ، ابو برانك ايشيدر . بن ایسته‌میه‌رك انك ابراميله جواز ويرمش باشلامشدم » سوزيله اظهار ندامت وتأسف بیوردیلر .

حتى اصحاب الرجيع ايله بو وقعه‌نك خبرينی بر كیجه‌ده المش اولملری حسبيله تأثر فوق‌العاده‌لرندن طولانی ذات همایونلرينه شدتلی بر حما عارض اولمش وطرف عالئ پیغمبريدن او حمایه خطاباً :

— « كيت ! رعل ، ذكوان ، عصيه [١] كبى اللهه ورسول الله عصيان ايدنلره ! . »

ديه امر دخی بيورلمشدی .

ابو براء عامر ايسه حضرت نبی ذيشـان افنديمزك بو درجه‌ده متأسـفانه ومتأثرانه بر كلامده بولندقلرينی ايشتمكله اندن كنديسنه بر تأثر حاصل اوله‌رق كدرندن فوت اولمشدر .

لكن عهـد وامانك اولوجهـله حكمسز قالمش اولمسندن طولايی عادت عرب اوزره كندی خاندانك ناموسی لكه‌لنمشدر .

حتی اوغلی « ربيعه بن ابی براء عامر » ، بو وفاسز- لق لكه‌سنی عمزاده‌سی ابن طفيل لعينك قانيله ييقايوب تميزله‌مك اوزره ملعونك اعـدامنه بر وقت تشـبث بيله ايتمشدی .

حضرت نبی محترم افنـديمز ، ابن طفيلك اشـبو اهانتندن طولايی كنديسنه بد دعا ايتدكدن باشقه بر آی قدر مدت هر صباح [عصيه ، رعل ، ذكوان] قبيله -

[١] رعل : رانك كسری عينك سكونيله ، وذكوان : ذال معجمه‌نك فتحی كافك سكونيله وعصيه : عينك ضمی ياء مشدده‌نك فتحی ايله‌در .

لرينه‌ده بد دعا ايتمش اولديغندن اره‌دن چوق زمان
گچمكسزين « عامر بن طفيل » — « عامر بن صعصعه‌نك »
قيز قرنداشى مره‌نك زوجه‌سى « سلول بنت ذهل
بن شيبان » ك خانه‌سنده ـ چيقارديغى يومورجه‌دن
[١] وقبائل مذكوره‌نك‌ده يدى يوز مقدار افرادى
طاعون و وباء ، قحط وغلاء وحما كبى بليات تأثيريله‌هلاك
اولمشدر . عامرك چيقارديغى طاعون ، قولاغنك ديبنده
بيوك بر [غده] شيش ايدى ! .

— ٢ —

سفيان هذلينك قتلى

دين واهل اسلام عليهنده شديداً حركت ايدنلرك
برى‌ده « سفيان بن عبدالله بن نبيح الهذلى » ايدى .
حتى بر اوالق اهل اسلام عليهنده حركت ايچون بعض
تداركات كورمكده ايدوكى مسموع عالئ جناب رسالتپنا ـ

[١] عامر بن طفيلك اونبرنجى سنهٔ هجريه‌ده وقوع
وفاتى روايات تاريخيه‌دندر . لكن قبائل مرقومه ايچنده
اولوجهله حكمفرما اولمش بولنان شو حادثه‌نك هانكى تاريخده
ايدوكنى تعيين ايدر هيچ بر اثره تصادف ايله‌ديكمى درخاطر
ايده‌ميورم .

هى اولمغله مرقومك قتلنه اصحاب كرامدن (عبدالله بن انيس) [١] رضى‌الله تعالى عنه حضرتلرينى مأموراً عرفات مقابله‌سنده محل اقامتى بولنسان « نخله » ياخود « عرنه » يه اسرا بيورمشلردى‌كه مشارالیهك مدينه‌دن شو صورتله انفكاكى شهر محرم بشنجى كوننده‌ايدى !

حين حركت وانفكاكنده افنديمز ، بعض وصاياده بولنمشلردر ديديلركه :

— « يا عبدالله ! سفيان ، عادت‌عرب‌اوزره‌نسبكدن سؤال ايدرسه خزاعه‌دن اولديغكى سويله ! »

عبدالله :

— « يا رسول‌الله ! بن انى بيلوب‌ده‌تشخيص‌ايده‌مم ! ناصل قتل ايده‌بيله‌يم ؟ »

ديدى . افنديمز جواب ويرديلر :

— « علامتى شوكه : سن انى كورديكك زمان هيبتندن قورقارسك ! »

عبدالله‌ايسه كيمسه‌دن‌قورقماز ايدى . غايتله جسور برذات ايدى . دير ايدى‌كه :

[كيتدم . بر اقشام وقتجغزنده ايچلرينه توجه

---

[١] انيس : همزه‌نك ضمى ، نونك فتحى ، يانك سكو. نيله اسم مصغردر .

ایتدم . وقت صلاة حلول ایتدی . بنی بیلیرلر دیه نماز قیلمقدن قورقوب انجق ماشیاً ایما ایله قیلدم . بعده بر راعیه‌یه راست کلدم . دیدم که :

— « سن کیمك چوبانیسك ؟ »

راعیه جواب ویردی :

— « سفیان بن عبداللهك ! »

— « سفیان شمدی نرده ؟ »

— « ایشته کلیور ! »

زمان کچمامشدی . عصاسنه طایانه طایانه چیقه کلدی . بن انی کوردیکم زمان شدت هیبتی سببیله خوفمدن کندیمی هم تقاطر عرق یاخود تقاطر بول ایدر هم‌ده دیترر بر حالده بولمشدم ! سلام ویردی . نسبمدن‌ده صوردی . بن :

— « خزاعه دنم [دیکر قوله کوره] فی‌الاصل جهینه دنم شمدی خزاعه‌یه دخیلم »

دیدم . بعده سوزمده دوام ایتدم :

— جئت لاتصرك واکثرك واکون معك »

بز بویله‌قونوشیورایدك .سفیان ، سود کتیرمسنی‌راعیه‌سنه امر ایتدی . راعیه ، سودی کتیروب بکا ویردی . بن‌ده براز مص ایدوب سفیانه ویردم . سفیان ، همان

دوه کبی ایچمکه باشلادی . بورونی سـودك کوپوکنده
یاخود قایماغنده نهان اولور اولمز قیلنجله بوینی اوروب
کلەسنی دوشوردم !

قول آخرده :

سفیان ایله موانست واظهار مخالصتدن صوکره صحبت
ایدەرك بر مقـدار مشی وحرکت ایتدم . حتی مرقوم
صحبتمدن محظـوظ دخی اولدی . صـوکره بن کویا
ایاغمك دیکندن انجندیکی بهانه‌سـیله تأخره باشـلادم .
او ایسه : « الحق یا اخا جهینه ! » دیه التحاق واتصـالمه
ابرام ایدردی . بن‌ده تدریج ایله کیری قالیورایدم اوده بنی
کیری براقمغه باشلامشدی. ایشته اویله برحالدن بالاستفاـ
ده همان ارقه‌سـندنبری بوینی قیلنجمله اوروب طاغه
قاچدم برمغاره‌ده کیزلندم .

مرقومك عشیرتی بنی‌شدتله تعقیب وتحری ایدیورـ
لردی . معقبلردن بری کلدی النـده بر طاغارجق ایله
نعلینی وار ایدی . مغاره‌نك قاپوسی اوکنه قریب اوطوـ
روب بول ایله‌دی . باب غارده بر عنکبـوت ــ معجزهٔ
مخصوصهٔ احمدیه‌دن اولمق اوزره ــ نسج بیوت ایتمشدی.
او آدم‌ده بو حالتی کورونجه داخل غاری تحری‌یه لزوم

كورمدن كيری‌یه دوندی . فقط دونركن طاغارجنی ایله نعلنی اونودوب براقدی . بن همان انلری الدم . یوله دوشدم . كیجه یول الیر . كوندوز صاقلانیر ایدم . مدینه‌یه یتشدم رسول‌ذیشان افندیمزه مسجد شریفلرنده ملاقی اولدم . بنی كوردكلرنده : [افلح الوجه] بیوردیلر . بن ده : [وجهك یا رسول‌الله !] دیدكدن صوكره ماهو الواقعی عرض واعلام ایتدم .

موفقیتمی تقدیر ضمننده بكا برعصا احسان و :

— « تخصربهذه یا ابن‌انیس فی‌الجنة ! فان‌المتخصرین فی‌الجنة قلیل »

دیه فرمان بیوردیلر]

صحابیٔ مشارالیه ، مدینهٔ منوره‌دن انفكاك كندن اون سكز كون صوكره محرم یكرمی اوچنجی جمعه ایرته‌سی كونی معاودت ومواصلت ایتمشدی .

بعث الرجیع

شهر صفرده ایدی‌كه مكهٔ مكرمه ایله مدینهٔ منوره ارەسنده‌كی عربلرك [بنی هون] قبیله‌سندن متفرع

عضل ، [١] قاره ـ عشیرتلرندن برقاچ شخص ـ
ابو سفیانك تحریکات وتسویلاتی تاثیریله ـ حضور
رسول اللهه کلوب :

ــ « یا رسول الله ! بزده دین اسلامی قبول ایتمش
کیمسه‌لر واردر . لکن آداب اسلامیه‌یی لایقیله
بیلمیورلر . اصحابکدن برقاچ ذاتی کوندرسه‌ك‌ده انلره
تعلیم ایتسه ! »

دیملری اوزرینه رسول مکرم صلی الله تعالی علیه وسلم
افندیمز اصحاب کراملرندن [عاصم بن ثابت ابن ابی اقلح]
رضی الله تعالی عنه حضرتلرینك ریاستی التنده « مرثد
ابن ابی مرثد الغنوی ، خالد ابن ابی بکیر اللیثی ، خبیب
بن عدی ، زید بن الدثنه [٢] ، عبدالله بن طارق ،
معتب بن عبید البلوی » رضوان الله تعالی علیهم اجمعین
حضراتندن مرکب بر جماعت اسلامیه‌یی عشائر مذکو-
ره‌نك ایچریلرینه طوغری بعث بیورمشدی .

وقتا که جمعیت مذکورهٔ اسلامیه مکهٔ مکرمه ایله

---

[١] عضل : فتحتین ایله قبیله اسمیدر .

[٢] خبیب : خاء معجمه‌نك ضمی بانك فتحی یانك سکو-
نیله اسم مصغردر . دثنه : دالك فتحی ثاء مثلثه‌نك کسریله‌در .

عسفان ار هسنده « رجيع » نامنده کی قویو یه یاخود [هده —
هدأة] (١) نام موضعه مواصلت ایتدی مواصلت
مذکوره دن خبردار اولان عضل ، قاره قبیله لری سفیان بن عبدالله
بن نبیح الهذلینك انتقامنی اهل اسلامدن الق اوزره
« بنی هذیل » دن بر طاقم ایله بالاتفاق یوز کشی اولدقلری
حالده « رجیع » محلنده هیئت مبعوثه یه قارشی کلوب —
جماعت مذکوره یی همان عموماً اخذ وتوقیف ایتمه یی
ایسته مشلردر :

فرقهٔ مشرکین ، هیئتك قوندیغی بر منزلده کوریلان
خورما چکردکندن استدلالاً ایز واسطه سیله یتشدیلر !
لکن جناب عاصمك فرقه سی ، کیفیتدن خبرداد
اولنجه طاغده بر پناه محکم اتخاذ ایده رك انده تحصن
ایتمشدر .

او زمانه دکین تحصنکاهلرینك هر طرفنی قوشاتمش
اولان کفار ، هیئت متحصنه یه :

— « بزه تسلیم اولانلر جانلرندن امیندرلر »
خبرینی کوندرمشسه ده عاصم ، اکا مقابل اوله رق :

---

(١) هدأة : فتحات ایله وهده : هانك ودال مشددهنك
فتحه لریله اسمدر .

— « بن كافرلره تسليم اولهمم »

ديدلدن و :

— « يا رب ! بن جهد وجهادم ايله سنك دينكى حمايه ايتدم . سن دخى بنم لحمى ايادئ كفاره دوشمكدن حمايه و نبيكى بزدن خبردار ايت ! »

ديه دعا بيوردقدن صوكره صورت شديده‌ده مدافعه‌يه قالقشوب نهايت شهيد اولمشدر .

رتبهٔ شهادتى احرازده « خالد » ايله « مرثد » دخى مشاراليهه پيرواولديلر . رضوان الله تعالى عليهم اجمعين !

ديكر رفقا ايسه ارتق دست اسارته كچمكه بالضروره مجبور قاله‌رق يرلرندنبرى كفاره طوغرى اينديلر . حالبوكه استيمان ايدنلره امنيت ويرمش اولان كفار ، مسلمينك دها حين نزوللرنده اللرنده‌كى يايلرينك اوتارينى چوزه‌رك انلرله اللرينى صيقى صيقى‌يه باغلامشدر .

ايشته او درلو امانك صورت مشكلاتنى كورمش اولانلرك ايچنده غيرتلى « عبدالله بن طارق » حضرتلرى ، امانه قارشى اللرك اويله بر صورت شديده وقاهره‌ده باغلانديغنه تعريضاً : « ايشته بزه اولكى غدر ! . » ديمسيله برابر كنديني تسليم ايتمكدن ارتق امتناع

ایتدیکندن کفارك انی تسلیم نفسه مجبور ایتمك حقنده‌کی هر درلو جهد واقداماتی ثمره‌سز قالدیغیچون مشارالیهی اوراده اوروب همان شهید ایتمشلردر ! رضی الله تعالی عنه !

« طبقات ابن سعد » ك بیاننه کوره :

بقیة النبال اولان هر اوچ صحابی صیم صیقی باغلانوب مکه‌یه کتیریلیورلر . ایدی « مر الظهران » ه مواصلت اولندیغی صره‌ده ایچلرندن باغنی چوزه بیلمش اولان « عبدالله بن طارق » حضرتلری همان قیلنجی چکه‌رك فراره باشلادیغندن کفار ، مشارالیهی طاش ایله شهید ایتمشلردر . قبر منوری ، « مر الظهران » ده‌در .

« خبیب » ایله « زید بن الدثنه » رضی الله تعالی عنهما حضرتلری ایسه مکه‌یه کتیریلوب انده صاتلدیلر .

بدر غزوه‌سنده خبیب طرفندن باباسی قتل ایدلمش بولنان « حرث بن عامر بن نوفل » ك اوغللری ؛ کویا مقتول بابالرینك انتقامنی الیور امیدیله « عقبه بن الحرث » نام لعین ، خبیب حضرتلرینی الوب شهید ایتدی .

فقط حافظ دمیاطینك بو مسئله‌یه اعتراض ایده‌رك :

— « خبیب بن عدینك بدرده حرث بن عامری

قتل ایتدیکنی اهل مغازیدن هیچ بری ذکر ایتمامشدر.
انجق حرث بن عامری قتل ایدن ، خبیب بن اساف
ایدوکنی خبیب بن اساف ایسه خزرجدن اولوب خبیب
بن عدینك اوسدن بولندیغنی ذکر ایدرلر »
دیدیکنی علامه عینی عمدة القاریلرنده یازمشدر .

دیکر روایته کوره مشارالیهی الوب‌ده شهید ایدن
عقبه دکل ! بلکه « حجیر یاخود حجر بن کعب » یاخود
« حجیر بن ابی اهاب التیمی » نام مشرك ایدی .

« زید بن الدثنه » حضرتلرینی‌ده « صفوان بن
امیه » صاتون الەرق کولەسی نسطاس الیله شهید
ایتمشدر . رضی الله تعالی عنه !

جناب خبیب ، حرثك اوغللری یاننده بر مدت
زنجیر بند بر حالده قالمشدی . مشرکین قریش عندنده
رعایتی لازم کلان اشهر حرم چیقوب‌ده مشارالیهك
قتلنده بأس قالمدیغی تسلیم ایدلدیکی زمان قوم مرقوم ،
انك قتلیچون بریرده طوپلاندی .

او وقت خبیب مغدور ؛ استحداد ایچون عقبه‌نك
همشیره‌سی « زینب بنت حرث » دن بر اوستره استعاره
ایتدی . مرقومه ، آخرلره حکایه ایدردی :

« غافل بولندیغم بر زمان چوجغم قوشەرق زنجیر

بنـد طوران خبيبه كيتدى . خبيب انى الوب ديزينك
اوستنه اوطورتدى . بر النده‌ده اوستره طوريورايدى.
جانـندن اميدينى كسمش اسـير ، النـه كچن صـوك
فرصتده بيوك بر انتقام اولمق اوزره چـوجغى بوغازلر
ديه صورت فوق‌العاده‌ده قورقدم . حالبوكه بنم بوخو ـ
فمى خبيب سزمش اولديغندن ايدى‌كه بكا : « چوجغى
اولديرر ديه‌مى قورقيورسين ؟ قورقمه انشاءالله بن انى
ياپمم ! » ديدى . عمرمده خبيبدن دها خيرلى بر اسيرى
كورمدم . حتى زنجير ايله باغلى طوروب حركته مجالى
اولمديغى حالده انك اوطورديغى يرده تازه صالقم‌اوزوم
يديكنى كوردم . اواثناده ايسه‌مكه‌ده ذاتاً اوزوم يوغيدى.
بوده اكا طرف الهيدن ويرلمش بر رزق ايدى »

خبيب ، قتل اولنمق ايچـون حرم كعبه‌دن تنعيمه
كتيرلدكده مشركينه خطاباً :

— « بنى براز قويويرسـه‌كزده ايكى ركعت نماز
قيلديرسه‌كز »

ديمكله كنديسنه مساعده ويريله‌رك نمازينى قيلمش وبعده:

— « آه اكر حقمده اولومدن قورقدى‌ده مدت
حيات افتراص ايديور ديه ظن ايتميه‌جك اولسـيديكز
نمازيمى دها زياده‌اوزاديرايدم »

دیدکدن و کفار حقنده‌ده « اللهم احصهم عدداً واقتلهم بدداً ولا تبق منهم احداً » دیه دعا بیوردقدن صوکره :

لقد جمع الاحزاب حولی والبوا
قبائلهم واستجمعوا کل مجمع
وقد قربوا ابناءهم ونساءهم
وقربت من جذع طویل ممزع
وکلهم یبدی العداوة جاهداً
علی لانی فی وثاق بمضیع
الی الله اشکوا غربتی بعد کربتی
وماجمع الاحزاب لی عند مصرعی
فذا العرش صبرنی علی ما اصابنی
فقد بضعوا لحمی وقد ضل مطمعی
وقد عرضوا بالکفر والموت دونه
وقد ذرفت عینای من غیر مدمع
وما بی حذار الموت انی لمیت
ولکن حذاری حر نار تلفع
فلست بمبدٍ للعدو تخشعاً
ولا جزعاً انی الی الله مرجعی
فلست ابالی حین اقتل مسلماً
علی ای جنبٍ کان لله مصرعی

وذلك فى ذات الاله وان يشأ
يبارك على اوصال شلو ممزع

نشيدۀ شهيدانه‌سيله بعض حسياتنى اظهار ايتمش وانى‌متعاقب (ابوسروعه) [١] كنيه‌سيله مكنى « عقبه بن حرث» ياناشوب مشاراليهى شهيد ايتمشدر .

حضرت خبيب ، نمازينى ادا ايله‌دكدن صوكره حاضر اولان مكه‌ليلرك يوزينه بر باقدى ! لكن انلرى كيمى النه طاش المش ، كيمى‌ده خبيب عليهنده شماتت لسانيه ايله‌مشغول كوردى . باقديغنك سببنى بيان ضمننده صوكره ديدى‌كه :

— « والله يارب ! قارشيمده انجق دشمن يوزينى كوريورم . رسولكه بندن سلام كتيره‌جك برفرد يوقدر . يارب ! سن ، رسولكه‌واصحابنه بندن سلام تبليغ بيور ! »

مرويدركه حضرت نبى محترم افنديمز ، مدينۀ منوره‌ده منبر اوزرنده‌هم اوساعتده‌خبيبك سلامنى آلوب رد بيورمشلردى !

قتل ويا صلب اولنه‌جقلرك ايكيشر ركعت نماز

---

[١] سروعه : سينك كسرى ، رانك سكونى واو وعينك فتحه‌لريله‌در .

قیلملری ، شهید سعید مشار الیهدن قالمش بر عادت مستحسنه‌در .

« عاصم بن ثابت » رضی الله تعالی عنه حضرتلری ، [سلافه بنت سعید] نامنده مکه مشرکه‌لرندن بر قارینك « مسافح، حارث بن طلحه بن ابی طلحه » نامنده‌ایکی اوغلنی احدده ـ وعلی قولٍ بدرده ـ اولدیرمش بناءً علیه مرقوم ایکی مقتوللرك اناسی سلافه‌ده : [عاصمك قفا کمیکیله شراب ایچرم !] دیه قسم ایتمشدی .

بوکره جناب عاصمك رجیع حوالیسنده شهید ایدلدیکنی ایشتمش اولان مزبوره سلافه ؛ بنی هذیله آدم کوندره‌رك حضرت عاصمك قفاسنی الدیرمق ایستدی . واو خصوصده بر چوق اموالده وعد ایله‌دی . لکن انی حفظ وحمایه ایچون آری نوعندن اوله‌رق طرف حقدن کوندرلمش اولان بعض مخلوقاتك مدافعات حافظانه‌لرینه قارشی یانه بیله واریله‌مدیغندن قفانی الدق انلر ایچون ممکن اولمامشدر !

حضرت شهیدك طرف حقدن شو صورتله حمایه بیورلمسی ، بالاخره « حمی الدبر [١] » لقبیله تلقیب ایدلمسنه سبب اولمشدر .

---

[١] دبر : دالك فتحی بانك سکونیله‌در .

بعث الرجيع وقعه‌سنك عقيبنده ایدی رجیع حوا-
لیسی اهالیسنی تنکیـل ایتمك اوزره افندیمز ، شـهر
ربیع الاولده ایکی یوز نفر اهل اسلام ایله برابر مدینه-
دن حرکت ایله‌مشدی . فقط اهالئ مرقومه‌نك مرعوباً
طاغلره قاچمسندن طولایی ملاقات ممکن اوله‌میه‌رق عودت
ایدلمشدر .

٤

ــــ غزوهٔ بنی نضیر ــــ [٢]

بنی نضیر ، ملل یهودیه‌دن ویثرب حوالیسنده قبل-
الهجره تقریباً [٢٣٤٠] ده توطن ایتمش اولان فرق
اسرائیلیه‌دن بر بیوك قبیله‌در .

محل ومسـکنلری مدینهٔ منوره‌یه ایکی میل بعـد
مسافه‌ده بر ناحیه‌اولوب محکم حصارلری ، مکمل سلاحلری
وار ایدی .

اهل اسـلام علیهنده بولنمـامق اوزره ذات عالئ
رسالتپناهی ایله اولجه معـاهده ایله‌دکلری واو حضرتك
بدر غزوه‌سـنده‌کی مظفریت جلیـله‌لرندن صـوکره :
« کتب سماویه‌ده موعود ومبشر اولان نبی ذیشان آخر

[٢] نضیر : کبیر وزننده‌در .

الزمان بو ذاتدر » دیمکده باشلادقلری حالده هیئت اسلامیه علیهنده مشرکین قریش ومنافقین مدینه ایله ـ کاه خفی وکاه جلی ـ مخابرەدن‌ده خالی قالمازلردی .

هله احد هزیمت اسلامیەسندن صوکره افکار واطوار یهودیانەلرینی بسبتون دکشدیرمش اولدقلرندر ـ که ـ او درلو معاهدەنك بنی عامره شمولندن هنوز خبردار اولمزدن مقدم ـ اصحاب کزیندن « عمرو ابن امیة الضمری » حضرتلری بئر معونه فلاکتنك اجیسنی چیقارمق فکریله بر ارالق اله کچیردیکی فرصتدن بالاستفاده بنی عامردن ایکی آدمی سهواً قتل ایتدیکندن انلرك دیت شرعیەلرینی ورثەسنه ویردیروب او صورتله احقاق بالحق ایله مأمور اولان صاحب عدل وشریعت افندیمز حضرتلری ، اشبو فعل قتل حادثەسی اوزرینه جناب عمروه خطاباً :

— « یا عمرو ! سن بو بابده خطا ایتمش اولدك . انلر بزم عهد وامانمز التنه کیرمشدیلر . شمدی انلره دیت شرعیه ویرمك لازم کلیور »

بیوردقدن صوکره اصحاب کرامندن « ابو بکر الصدیق ، عمر الفاروق ، علی ، زبیر ، طلحه ، سعد بن معاذ ،

اسید بن حضیر ، سعد بن عباده » رضوان الله تعالی علیهم اجمعین حضراتیله برابر اولدیغی حالده او مسئله ایچون شهر ربیع الاولده بر جمعه ایرته‌سی کونی کیدوب بنی نضیرك « زهره » نامنده‌کی قریه‌سی اهالیسنه مسافر اولمش ومبارك ظهر شریفلرینی بر دیواره طایایه‌رق استراحت بیورمشلردی .

خونهٔ یهود ایسه حضرت نبی ذیشانك دیواره متصل بر وضعیت مستریحانه‌ده بولندقلرینی کوردکلری انده : « ایشته تام فرصت بو فرصتدر . خانه‌نك طامندن بری اوزرینه‌قوجه بر طاش دوشوروب محمد [علیه الصلوة والسلام] ی ایزه‌لم » فکرینی اجرا ضمننده مذاکره‌یه کیریشدیلر !

« عمرو بن جحاش بن کعب [۱] » نامنده بر لعین حریف ، بو فجیع خدمت مشؤمه‌نك اجراسنی تعهد ایتمشدی !

لکن هجرت علیهٔ نبویه‌نك وقوعی حسبیله کرك اهل کتابدن اولان یهوددن ، کرك مشرکین عربدن بر چوق افراد وجماعاتك پیغمبر مستبشر اولدیغنه تماماً

[۱] جحاش : جیمك کسری وتخفیف حاء مهمله ایله‌در .

ايناندقلرى او حضرت خاتم الانبيايه ايمان ايتمكه باشلا - دقلرندن طولايى نظر دقتى اچيلمش وايمانه تقرب ده ايله‌مش بولنديغى حالده يهوديلرك اهل ودين اسلام عليهنده‌كى شدت افكارينه قارشى حزم واحتياطدن قور - تيله‌ميان « سلام بن مشكم » ، مجلس مذاكره افرادى اره‌سنده بولنه‌رق او زمانه دكين نبوت ورسالت احمديه حقنده يهوديلره مدافعةً سويله‌ديكى سوزلرينه اوراده تكرار ايتدكدن صوكره :

— « توراتلرك دلالات مبشرانه‌سنجه نبوت ورسا - لتنده ارتق شبهه‌يه محل قالميان بو ذات شريف عليهنده هرنه درلو فساد ترتيب ايتسه‌كز هرنه صورتله حركت ايتسه‌كز هپ بيهوده‌در . زيرا الله تعالى حضرتلرى فسادكزى سمادن اكا بيلديره‌جك ؛ كنديسنه هيچ بر ضرر طوقانميوب امورنده موفق اوله‌جق ، انك فيوضا - تيله دنيالر طوله‌جقدر . »

ديمشدر .

فى الواقع جبريل امينك اخبارى ايله ذات عالئ رسالتپناهى بو خيانت يهوديه‌دن خبردار اوله‌رق يرندن همان قالقوب مدينهٔ منوره‌يه طوغرى حركت بيورديلر .

او زمان انك معيت همايونلرنده بولنمش اولان اصحاب کرام حضراتی ، بدایت امرده او حضرت رسول خدا نك مثلا دفع ضرورت بشریه ایچون تباعد ایله دیکنه وبر کیزلی محله چکیلدیکنه ذاهب اولمشلرسهده نهایت مدینه‌یه عودت عزم عالیسنده بولندقلرینی اکلاملریله اصحاب دخی عودتده او حضرتی تعقیب ایتمشلردی !

معاودت علیهٔ نبویه‌دن صوکره « ابن مشکم » ایله بنی نضیر یهودیلری ارەسنده او بابده‌کی مباحثه ومناظره دها زیاده مشتد اوله‌رق یهودیلرك افکارینه قارشی « کتب توراتیه ایله مبشر اولان پیغمبر مستبشر اخرالزمان البته بو ذات عالیشاندر » دیه ابن مشکم طرفندن صورت مصرانه‌ده ادعا ایدلمکله یهودیلر :

— « مادام‌که اویله‌در محمد [علیه الصلوة والسلام] ایله بر مباحثه ایده‌لم . حق پیغمبر اولدیغی او مباحثه نتیجه‌سنده ثابت اولور ایسه هپمزده ایمان کتیره‌لم »

دیه حضور عالئ رسالتپناهی‌یه مخصوص ایلچیلر کوندره‌رك :

— « کندیلری‌ده معین بر یرده علمای اصحابدن اوتوز نفر ایله کلسونلر . بزده کندی علمامزدن اوتوز آدم کوندره‌لم مباحثهٔ دینیه‌یه کیریشلسون ! اکر صدق نبوتلری ثابت ومتحقق اولور ایسه هپمزده ایمان ایده‌لم »

تكليفنده بولنـدقلرندن كيفيت نزد عالئ نبويده قبول بيورلمش ايكن يهوديلر جايه‌رق تكليف مذكوری براز تعديل ايله :

— « خير ! اوتوزر آدم دكل : طرفينـدن ميدان مباحثه‌يه يالكز اوچر آدم چيقارلسون ! »

ديديلر .

حضرت نبی ذيشـان عليه صلوةالرحمن افنـديمز بونی‌ده قبول ايده‌رك اصحاب كرامنـدن يالكز اوچ ذات ايله برابر تعيين اولنان محلی تشريف بيـورديلر . يهود طرفندن‌ده اوچ آدم كله‌رك اچيلان باب مباحثه ومنا ـ ظره‌ده يهوديلرك تماماً ملزم ومبهوت قالدقلری صره‌ده بر يهودی قادينی ـ كه معيت جليـلهٔ احمـديه‌ده بولنان اوچ اصحاب كرامدن « محمد بن مسـلمه » حضرتلرينك همشيره‌سی ايدی ـ كمال تلاش ايله كلوب قرنداشنه :

— « بو يهوديلرك افكاری مباحثه وقبول اسـلام دكل : بلكه رسول‌اللهه سوءقصددر . حتی ايشته كريدن جمعيتـله كليورلر ! »

ديديكنك عقبنده‌كی مشهوداتاوخبری تأييدوتصديق ايتديكندن رسول خدا اصحاب كراميله برابر كنديلرينی

خيانت يهوديه‌دن قورتارمشلردی. که‌ایشته‌بو وقعه‌دن صوکره حضرت پیغمبر ، بنی نضیر یهودیلرینه خطاباً : [اخرجوا من بلدی ! ولا تسألونی بها ! وقد هممتم بما هممتم به من الغدر . وقدا جلتکم عشراً . فمن رؤی بعد ذلك فقط ضربت عنقه] دیه محمد بن مسلمة الانصاری رضی عنه الباری حضرتلری واسطه‌سیله خبر کوندره‌رك اون کونه دکین انلرك ترك دار ودیار ایتملرینی شدیداً امر وتکلیف ایتمشدر .

بو خبر وتکلیف اوزرینه یهودیلر دخی همان ترك وطن ایچون حاضرلانمغه باشلامشلردی ... رئیس المنافقین « عبدالله بن ابی بن سلول » ـ وعلی روایةٍ « حيي بن اخطب [١] » ـ بنی نضیره :

— « چیقمایکز ! بز سزه معاونت ایدرز . بنی قریظه یهودیلریله برابر معاهد ومتفقکز اولان بنی غطفان قبیله‌سیدخی طبیعی امداد ایدرلر !)

دیه کیزلی سوز ویردیکندن یهودیلرده ترك دیار حقنده‌کی موافقت نیتندن صرف نظر ایده‌رك :

---

[١] حيي : حاء مهمله‌نك ضمی یای اولانك فتحی یاء ثانیه‌نك تشدیدیله اسم مصغردر !

— (بز وطنمزدن چيقمیز ! نه یاپار ایسه‌ك یاپ !)
جوابنی ویردیلر. انك اوززینه (سـلام بن مشكم) نام کیمسـه ، (حيي ابن اخطب) ه غایت صمیمی براخطـار خیرخواهانه‌ده بولندی :

— (والله يا حيي ! ابن ابيك سكا دیدیکی لاقردی باطلدر . او ، سنی ورطهٔ هلاكه دوشورمك استیور .)
سلام، وخامت انجامی بیلدیردیکی حالده لعین حيي، عداوت كافرانه‌سنی عنودانه بر وضعده بللی ایده‌رك :

— (نأبى الا عداوة محمد والا قتاله)
جوابنی ویرمکله سلام اکا :

— (فهو والله جلاؤنا من ارضـنا وذهاب اموالنا وشرفنا وسبى ذرارينا مع قتل مقاتلينا)
تبشیر الیمیله مقابله ایتمشدی .

ایشته او صره‌ده جناب سیدكائنات افندیمز ، اصحاب کرامنی طوپلایوب مسجد شریفلرنده امامت مأموریتنه [عبدالله ابن ام مکتوم] رضی الله تعالی عنه حضرتلرینی تعیین ولواء شریفی‌ده جناب علی کرم الله وجهه حضرتلرینه اعطا بیوردقدن صوکره شهر ربیع الاولده اردوی سعادتلریله کیدوب بنی نضیری تحت محاصره‌یه الدی .

علامه قسطلانی ، وقعه‌نك غزوهٔ بدردن التی ماه صوكره وقوعه كلدیكنی یازیور . لكن « محمدبن اسحق »، دردنجی سنهٔ هجریه صفرنده اولمق اوزره كوسترمشدر!

اردوی همایون جناب رسالتپناهینك بنی نضیر حوا-لیسنه مواصلتی صره‌سنده یهودیلرك الك مشهور تیر اندازلرندن « عزول » نام لعینك آتدیغی اوق خیمهٔ سعادته واصل اولدیغندن همان سایبان سعادتك محلی دكشدیرلمشدی .

مرقومك ، شجاعتنه اغتراراً كیجه بر خدعهٔ حربیه اجراسی فكرنده بولنمسنه محل براقمامق اوزره شیرخدا حضرت علی المرتضی افندیمز ، بعدالغروب اردوكاه اسلامدن ایریلوب قلعه‌نك مهم بر كذركاهنده اختفا ولعینك محتمل اولان هجوم وتجاوزینی منع تصوریله ترصد ایده قالمش ایكن جناب مرتضی‌نك عین تصوری اوزره مرقومك بر قاچ ارقداشلرله برابر كلمكده اولدیغنی كوره‌رك همان اوزرلرینه هجوم ولعینك قفاسنی قطع برله حضور پرنور رسالتپناهی‌یه عرض وتقدیم ایتدیكی مرویدر .

امر محاربه او درجه‌یه كلدیكی زمان « عبدالله بن ابی بن سلول » اهل اسلام علیهنده یهودیلره معاونت

ضمننده ایشه علناً مداخله‌یه جرئت ایده‌مدیکی کبی متفق ومعاهد کوردکلری بنی قریظه یهودیلریله بنی غطفاندن ده امداد کلمینجه هر یردن مأیوس قالان بنی نضیر ، التی کونلك شـدتلی برمحاصره‌یه وطـاش ، اوق اتمق کبی بر چوق تضییقات عسکریه‌یه قارشی مقاومته مجال بوله‌میه‌رق نهایت « اسلحه‌دن باشقه هر درلو اموالندن‌دوه‌لرینـه یوکله‌ده بیلدکلری قدر اموال واشـیالی الوب ترك دار ودیار ایتملری » شرطیله مسـاعده وامان ایسته‌مشلردر .

حضرت نبی ذیشان دخی بو درلو شیئه راضی اوله‌رق احسان امان بیورملرندن بالاسـتفاده بر خانه خلقی یالکنز بر دوه یوکی المق اوزره همان التی یوز دوه‌یه یوکله‌ده بیلدکلری قدر اموال واشیاسنی الدقدن صوکره کیمی ارض فلسطیندن « اریحا » یه ، کیمی دمشـقدن « اذرعات » دیارلرینه قدر چکیلوب کیتدی .

انجق « سلام ابن ابی الحقیق » ایله « حیی بن اخطب » ك عائله‌سی خیبر یهودیلرینه التحاق ایتمشـدی . ایچلرندن دین مبین اسلامی قبول ایدنلر ایسه « سـفیان بن عمیر بن وهب » ایله « سعد بن وهب » نامنده ایکی کشیدن عبارتدر .

بنی نضیرك برچوق اشیاسی مثلا « اللی عدد درع ، اللی عدد دمیر طاس ، اوچیوز قرق عدد قیلنج » كبی شیلری ید اغتنام اسلامه گچدی .

حین مقاتله‌ده طرف اشرف رسالتپناهیدن شرفصادر اولان ارادهٔ سنیه موجبنجه بنی نضیرك نخلستاننده‌كی خورما اغاجلر كسلمشدر . قطع نخیلك امر ایفاسنه اصحاب كرامدن « ابو لیلی المازنی » ایله « عبدالله بن سلام » رضی‌الله تعالی عنهما حضرتلری مأمور ایدیلر .

جناب ابو لیلی ، نخیلك الك قیمتلی جنسلرینی كسمش عبدالله بن سلام ایسه بالعكس الك فنالرینی كسوب ایولرینی ابقا ایتمش اولدیغندن بالآخره وقوع بولان استیضاحه ابولیلی :

— « نخیلك ایولرینی كسدم تاكه كفار بنی نضیره چوق تأثیری اوله ! »

عبدالله دخی :

— بیلدم كه اهل اسلامه قاله‌جق ! خرمالر ایسه انفس اموال بنی نضیر اولمغله فنالرینی كسوب ایولرینی براقدم ! »

جوابنی ویرمشدی .

هر ایکی صحابیٔ مشارالیهك ایسه شو صورتله اولان جد واجتهادلرینك مقرون صواب اولدیغنی حق تعالی: « ماقطعتم مـن لينة اوترکتموها قائمةً على اصـولها فبأذن الله » آیت کریمه‌سیله بیلدیرمشدر .

مع مافیه نخلستان مذکورك « بویره » اسملی موضعده بولندیغنی وقطع دکل ، احراق ایدلدیکنی روایت ایدن‌ده اولمشدر . حتی احراق مذکوره شاعر عالیٔ نبوی جناب حسان رضی عنه الرحمن افندیمز :

وهان على سراة بنی لؤی

حریق بالبویرة مسـتطیر

کفتار شاعرانه‌سیله اشارت ایتمش واکا عمزادهٔ نبوی ابو سفیان بن الحرث بن عبدالمطلب دخی :

ادام الله ذلك من صنيع

وحرق فی نواحیها السعیر

سـتعلم اینا منهـا بنزهٍ

وتعلم ای ارضـينا تضير

قطعه‌سیله جواب ویرمشدی !

فقط احراق مذکورك محل وقوعی وبیت محررك موردی طائف غزوه‌سی زمانی ایدوکنی وافنـدیمزك طائف نیتیـله حین حرکت همایونلرنده « اوطاس » نام

محلدن مرورلرنده مالك بن عوفك منظور عالی اولوب احراقی فرمان بیوریلان قصرینك یانمسی اولدیغنی امام زهریدن نقلاً سیر الکبیر یازمشدرکه صحیحیدر بلکه بو اولمق لازم کلیر !

مهاجرینك امر تعیشلرینی کندی اوزلرینه المش اولان انصار کرامك بك بیوك بر یوك التنده اولدقلرینه هر زمان هرکسدن زیاده دقت بیورن رسول اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم افندیمز ؛ انصار کرامك او درلو یوکلرینی تخفیف فکر عالیسیله بو سفرکی اموال غنایمی یالکز مهاجرینه تقسیم ایتمه‌یی ارزو ایده‌رك انصار کرامه خطاباً :

— « اکر ایسترسه‌کز ینه اولکی کبی مهاجرین ، مالکزده حصه‌دار بولنمق اوزره بوغنایمی جمله‌کزه تقسیم ایده‌یم . ایسترسه‌کز کندی اموالکز منحصراً سزك اولمق اوزره بو غنایمی یالکز مهاجرلره ویره‌یم » بیوردیلر. انصار کرام ایسه :

— « یا رسول الله ؟ بو غنایمی مهاجرلره تقسیم بیوریکز ؟ بزمماللریمزدن‌ده ایستدیککز مقداری الوب انلره ویریکز ؟ »

دیه‌ممنونیتله جواب موافقت ویردکلرندن اکا قارشی حضرت ابی بکر الصدیق رضی الله تعالی عنـــه حضرتلری یرندن قالقوب انصار کرام حضراتنك مهاجرین حقنده ابراز بیوردقلری سماحت فوق العـادهلرندن طولایی کندیلرینه علناً بیان تشکر ایتمشدر .

ایشته او زمان انصارك مدح وثناسی حقنده (کندی احتیاجلری اولســه بیله نفسـلری اوزرینه مهاجرینی ترجیح وایثار ایدرلر) معنای منیفنی افاده ایدن :[ویؤثرون علی انفســهم ولوکان بهم خصـاصة] آیت کریمه‌سی نازل اولمشدر .

بناءً علیه غنـایم ، یالکز مهاجرینه ترك وتقسـیم ایدلدی . فقط بنی نضیر یهودیلری رؤساسندن (سلام ابن ابی حقیق) ك مشهور قیلنجی انصار کرامدن (سعد بن معاذ) رضی الله تعالی عنه حضرتلرینه احسان بیورلدیغی کبی انصاردن بهادر مشهور (ابو دجانه سماك بن حرث) ایله (ســهیل بن حنیف وحارث بن الصمه) رضی الله تعالی عنهم حضراتنك فقر واحتیاجلرینـه بناءً انلره‌ده غنایمدن برمقدار آیرلدی .

ھ

سلام ابن ابی الحقیقك قتلی [۱]

(ابو رافع) کنیه‌سیله مکنی اولان مرقوم ، خیبر یهودیلری اره‌سنده وقع حیثیتیله واهل اسلامه شدت عداوتیله معروف ایدی . سلام ، صدر اسلامده بنی نضیر میاننده متمکن ایکن انلرك مدینه جوارندن طرد واجلا اولندقلری زمان یهود خیبره التحاق ایده‌رك خیبرك جهت شمالیه سنده و [عنزه] نام محلده ساکن اولمشدی .

وقتاکه اوس قبیله‌سی بهادرلری رضاء شریف حضرت رسالتپناه اوغورنده کعب ابن اشرف کبی بر دشمن دینك ازالهٔ وجودینه موفق اولدی او سیلره هر حالده رقیب کچینان خزرج قبیلهٔ مشهوره‌سی دخی اکا مقابل بر خدمت ابرازیله نظر رسول اللهده قربیت کسب ایتملرینی فریضهٔ ذمت مخالصت بیله‌رك حریفی قتل ایچون ذات عالئ رسالتپناهیدن

[۱] سلام : سینك فتحی ، لامك تشدیدیله وحقیق: حاء مهمله‌نك ضمی ، قافك فتحی ، یانك سکونیله‌در .

استیذان ایتمشلردر . حضرت پیغمبرده مساعده بیور-
مشدی . بعده [عبدالله بن عتیك بن قیس بن الاسود
بن مسلمه] ایله [عبدالله بن عتبه ابو قیس الذکوانی]
رضی‌الله تعالی عنهما انصار کرامدن وخزرجیلردن
معیتلرنده « مسعود بن سنان الاسلمی ، عبدالله انیس
الجهنی ، ابو قتاده الحرث بن ربعی ، خزاعی بن الاسود
بن الخزاعی » نام درت نفر اصحاب کرام بولندیغی حالده
خیبر قلعه‌سنه کیدوب کونشك غروبی زمانی محل
مقصوده مواصلت ایتدیلر . اشبو وقعه ، بر روایته
کوره تاریخ هجرتك التنجی سنه‌سی رمضاننده ایدی .
عقیب وقعهٔ قتل کعب ابن اشرفده واقع اولمقده روایت
دیکردر . لکن علیهنده حرکت اولنان سلامك یهود بنی
نضیردن ایکن انلرك اول الحشر اجلالری زماننده
خیبره التحاق ایتمش بولندیغنه وبنی نضیر وقعه‌سی‌ده
قول مشهوره کوره دردنجی سنهٔ هجریه‌سنده وقوعه
کلدیکنه نظراً قتل سلام وقعه‌سنك دخی ترتیبجه قتل
کعب بن اشرفی دکل وقعهٔ بنی نضیر بحثنی تعقیب ایتمسی
لازم کلیر .

جناب عبدالله رضی‌الله عنه حضرتلری اولا رفقا-
سنی کیزلدکدن وبعده دربان کندیسنی فرق وتشخیص

ایدەمز دینیله‌جك قدر قیافتنی‌ده تبدیل ایله‌دکدن صوکره
قلعه قاپوسندن ایچری‌یه کیرمشدر :

ابو رافع لعینك حصنی قاپوسنه یاقین کلدیکی زمان
اقشام اولمش وقاپو دخی همان کلیدلنمك اوزره برحالده
بولنمشدی . عبدالله‌او زمان رفقاسنه :

— «سزشوراده‌برازطوروکز ! بن‌ایلری‌یه کیده‌یم‌ده
باقه‌لم کیره‌بیلیرمی‌یم ؟ »

دیه‌رك آیرلدی . حالبوکه او زمان قلعه‌نك کلیدی همان
قاپویه اورولمق اوزره ایدی .

دیکر روایته کوره قلعه اهالیسندن برینك اشکی
او اقشام کلمامش اولمغله انی ارامق ایچون قندیل الده
اولدیغی حالده طیشاری‌یه چیقمش اولان کیمسه‌لره ،
قندیلك ضیاسنه قارشی تشخص ایدر قورقوسیله
عبدالله ، کندی البسه‌سیله اوستنی باشنی اورتوب حاجت
بشریه‌سنی دفع ایدر کبی بروضعیت‌اوزره یره‌اوطورمشدی .

اشك بولنوب‌ده قاپودن ایچری‌یه سوق اولنور
ایکن بواب :

— « کیره‌جك اولان‌کیرسون ! قاپویی کلیدلیه‌جکم »
دیه ندا ایتمش‌اولدیغندن‌بوده برتقریب‌غریب‌ایله ایچری‌یه
صوقوله‌رق برکوشه‌یه کیزلندی .

اولوقت ابو رافع لعينك ندماسی برمدت قونوشدیلر کیجه‌دن بر مقدار زمانده کچدی . بعده ابورافعك مجلس مصاحبتنده کیلر طاغیلدی .

عبدالله حضرتلری کوردی‌که ابو رافعك یاننده کیمسه قالمدی . اورته‌لقده‌کی سسلرده کسیلدی ! . ایشته هرکسك او صورتله یاتاغنه یاتوب کیجه دخی وحشت وظلمتنی اولانجه قوتیله یایدیغی اثناده جناب عبدالله ، قاپویه یاناشه‌رق کلیدی اچدی . تا که اهل قلعه وقعه‌دن خبردار اولسه‌لر قولایلقله فرار ممکن اوله !

بعده ابو رافعك کوشکی طرفنه دوندی . نردباندن بری یوقاری چیقدی . ملعون ایسه کندینه مخصوص بر غرفه‌ده ایدی . غرفه‌نك ایچریسی‌ده قاراکلق ایدی .

بناءً علیه ملعون سلامك نرده یاتدیغنی بیله‌مدیکی کبی اکلامق ایچون قندیل استعمالی‌ده مستحیل اولدیغندن چار ناچار چاغیرمقدن باشقه قولایلق بوله‌میان عبدالله :

— « یا ابا رافع ! »

دیه سسلندکده خشیتلر ایچنده اویانمش اولان لعین ، حیرتله :

— کیم او ؟ »

دیمش واویله بر جوابك ورودینه منتظر طوران

عبـدالله‌ده قیلنجنی سسك چیقـدیغی یره اورمق اوزره قصد ایتدیکی حالده‌صیحه ایدن ملعونك وجودینه‌راست کتیره‌مامشدر .

ایشـك ارتق کسـب ایتـدیکی صورت واهمیتـه قارشی خدعه ودسیسه‌یه مراجعت لزوم اشـدی تحقق ایتمش دیمك ایدی . آنکچون عبدالله ، سسنی بر طرز مددکارانه‌ده‌تبدیل وکویا ابورافعك‌عونه‌سندن بری‌یتشوب قاپودن کیرمشه تشبیه ایده‌رك لعینی شویله چاغیردی :

— « نه اولدی یا ابا رافع ! »

لعین‌ده :

— « الا اعجبك لامك الویل ! بریسی کیردی . بکا قیلنج ایله اوردی »

دیر ایکن سـوزده‌کی سسندن بالاسـتفاده بر دها قیلنج چالدیسه‌ده‌ینه‌راست کتیره‌مدیکنی‌متعاقب لعینك‌زوجه‌سی قالقه‌رق باغیرمشدر .

عبدالله ایسه قیلنجی او زمان صرتی اوستی یاتمقده بولنان لعینك قارنـنه طوتوب شدتله باصدیرمش وقیلنج اشاغی‌یه طوغری اینرکن کمیك چیتیردیلری‌ده چیقارمش اولدیغنه باقه‌رق ارتق تماميله اولدیره‌بیلدیکنه یقین‌حاصل ایتدکدن صوکره قاچمغه نیتلنمشدی .

بناءً عليه نردباندنبری اشاغی‌یه طوغری تلاش ایله اینیورایدی . لکن نردباندن اینرکن یره‌قدر ایندی ظنیله ایاغنی یاکلش باصدیغندن دوشوب برایاغی‌اغیرجه اینجنمش یاخود عضو ساقی کلیاً قیرلمشدر .

مع مافیه رفقاسنه کلوب انلره :

— « چابك کیدیکز ! رسول‌اللهه مژده ایدیکز ! » دیدی .

لکن کندیسی ملعونك هر حالده خبر هلاکنی ایشیدوب بعده کیتمك اوزره کیجه اوراده قالدی . او زمانکه خروسلر اوتمکه باشلادی . برینك طام‌اوستنه چیقه‌رق موت‌ابی رافعی‌اعلان ضمننده نداء النعی مصیبت الدیردیغنی ایشتدکدن صوکره همان دونوب کمال حظ وامنیتله حضور رسول‌اللهه کلمشدر .

ایشته بو صورتله اوس قبیله‌سی بهادرلرینك کعب وقعه‌سنده کوستردکلری فداکارلغه مقابل خزرج دلا- ورلری دخی رضاء پیغمبری اوغورنده شو مهم ایشی بحق بجرمشلردر . رضوان‌الله تعالى علیهم اجمعین !

— ٦ —

غزوهٔ ذات الرقاع

بر ارالق نجدده آل غطفاندن بنی ثعلبه‌نك مدینهٔ منوره اوزرینه حرکت قصدیله تجهیزات عسکریه‌ده بولندیغی مسموع عالیٔ نبوی اولمغله مدینه محافظه‌سنه داماد مکرملری عثمان ذی‌النورین رضی‌الله تعالی عنه حضرتلرینی قائممقام براقدقدن صوکره شهر جمادی‌الا- ولی - وعلی روایةٍ شهر ربیع‌الاول - ده فخر عالم صلی‌الله تعالی علیه وسلم افندیمز حضرتلری اردوی همایونلریله دیار نجده حرکت بیوروب غطفان قبائلی اراضیسندن مدینه‌یه ایکی کونلك مسافه‌سی بعید و « بنی فزاره ، بنی اشجع ، بنی انمار » دن قیس طوائفنك مسکنی بولنان « شدخ » یاخود « ذات‌الرقاع » نام‌وادی‌یه دکین کیتدیکی حالده اهالیٔ نجددن قیام وحرکته‌حاضر- لنمش اوله‌رق تصادف اولنان بر جماعت عسکریه‌نك طاغلره طوغری فراراً قاچمسی سببیله حرب وقوع بولمقسزین عودت ایدلمشدر .

اشبو غزوه‌ده عساکراسلامیه ، هجوم اعدادن امین

اولەمیەرق یکدیکرینی تخویف ایلەدیکندن حضرت نبی محترم افندیمز ، صلات الخوفی ادا بیوردیلر .

« جابر بن عبدالله » رضی الله عنه حضرتلرندن نقل اولنورکه :

— « اثنـاء معـاودت نبویەدە حرارت هوانك پك مشتد اولدیغی زمان عسکر اسلام ، « عضاه » [۱] نام اغاجی چوق بر وادی‌یە کلمش واستظلال ایچون اندە نزول دخی ایدوب اویقویە یاتمشدی .

سید کائنات افندیمز دخی منزل اتخاذ بیوردقلری بر « سمره » اغاجی دالنه سیف شریفلرینی اصەرق اویقویە یاتمشلردی .

هرکس ایشتە بو وجه اوزره اویقودە ایکن ارەدن براز مدت کچنجه حضرت رسول اکرم افندیمز چاغر- دیلر . بز کیتـدك . انك نزد شریفلرندە « غـورث بن الحارث » اسمندە وعلی روایة « دعثور بن الحارث » نامندە بر اعرابینك اوطوردیغنی دخی کوردك !

رسول اکرم صـلی الله تعالی علیه وسـلم افندیمز ، اعرابئ مرقومە اشارتله بیوردیلرکه :

[۱] عضاه : عینك کسری . ضاد معجمەنك تخفیفیله اسم شجردر .

— « شو اعرابى ، بن اويقوده ايكن كلوب قلنجمى
چيقاردى . اوياندم اعرابى‌ى يانمده يالين قيلنج كوردم .
بكا : « سنى بندن شمدى كيم منع ايدر » ديه صوردى .
بن‌ده : [الله !] ديه جواب ويريركن حضرت جبريل
همان اعرابينك كوكسنه طوقاندى . انك عقيبنده قيلنج
اعرابينك الندن دوشدى . بن الىمه قيلنجى الوب صوكره
اكا ديدم‌كه : « سنى بندن كيم منع ايدر » . بو سؤاله
اعرابى :«هيچ كمسه منع ايتمز » جوابنى ويردى ! . . »
سيد الانام افنديمز او اعرابى‌يه عقاب دكل :
بلكه لطف ايله معامله بيوردقلرندن ـ واقدى كبى
بعضلك روايتنه كوره ـ اعرابى همان قبول دين مبين اسلام
ايله‌دكدن فضله دونوب بلده‌سنه كيتدكدن صوكره چوق
كيمسه‌لرك قبول اسلاملرينه‌ده سبب اولمشدر .

٧

ولادت حسين

رضى الله تعالى عنه

شهر شعبان شريفك اون بشنجى ـ وعلى رواية اون
اوچنجى ـ صالى كونى جناب [حسين] بن على المرتضى
رضى الله تعالى عنهما حضرتلرى « فاطمة الزهراء »

رضی‌الله تعالی عنها حضرتلرندن تولد ایده‌رك شرفبخش
مهد وجود اولمشدر .

ام سلمه

رضی‌الله عنها

بنی مخزومدن (ابی امیه) کنیه‌سیله مکنی (سهیل
بن مغیره بن عبدالله) ك قیزی و (ابو سلمه بن عبدالا-
سد) حضرتلرینك زوجه‌سی بولنان (ام سلمه هند)
رضی‌الله تعالی عنها حضرتلری ، زوجنك وقعهٔ احدده
الدیغی جریحه‌دن متأثراً فوت اولمسیله طول قالمش -
قرق درت یاشنده - بر قادین ایدی .

بو صره‌ده انی رسول اکرم افندیمز کندی نفس
همایونلرینه شهر شوالده تزویج بیوره‌رق امهات مؤمنین
عدادینه ادخال بیورمشلردر .

مشارالیها ، بدایت ظهور اسلام زمانلرنده مکه‌دن
حبشه هجرت ایدن مسلمین ارەسنده زوجی «ابو سلمه»
حضرتلریله برابر هجرت ایتمش مؤخراً ده ینه مکه‌یه
عودت ایتمشدی .

٩

بدر صغرى

احد وقعه‌سنده ابو سفیان، عمر الفاروق رضی الله تعالی عنه حضرتلرینه خطاباً :

— « کله‌جك سنه بدرده سزکله کوروشه‌لم »

دیمش حضرت عمر الفاروق دخی :

— « ان شاءالله »

جوابنی ویرمشدی .

وقت موعودی کلنجه ابو سفیان ، مکه‌دن عسکریله برابر چیقوب بدره کلمك اوزره ایکن « مرالظهران » ناحیه‌سنده [مجنه] نام محله یتشدیکنده قلبنه طرف حقدن خوف ورعب القا اولندیغندن ایدی‌که همان او محلدن رجعت ایتمه‌یی تصور ایتمشدی :

اوصره‌ده نعم التصادف قبیلـه‌دن اوله‌رق یولده راست کتیردیکی «نعیم بن مسعود اشجعی» نام کیمسه‌یی اعزازاً یاننه الوب اکا :

— « یا نعیم ؟ بن احـدده محمد [علیه‌الصلوة والسلام] ه وعد ایتمشدم‌که ایشته بوکون بدره کیدوب اوراده مسلمانلرله کوروشه‌لم. حالبوکه بوسنه ، سنة الجدب

[١] در ، بزه میوه وسودك كثرتله موجود بولندیغی سنه یاراشیر . باشقه زمانلرده حرب ایتمكه قدرتمز اولماز . انكچون رجعتی تصور ایدیورم . لكن محمد [علیه الصلوة والسلام] چیقسه ده بن چیقمسه م محمدیلرك قریش علیهنده كی جرئتی آرته جق ؟ شو حالده سن كیت مدینه یه ده انلری قورقوت ! اگر موفق اولور ایسه ك غیرت وخدمتكه مكافاةً سكا اون دوه وار »

دینجه نعیم ، عین توصیه یی الندن كلدیكی قدر اجرا ایتمك نیتیله همان قالقوب مدینه یه دوندی .

بر روایته كوره :

ابو سفیان ، « نعیم بن مسعود الاشجعی » یی دكل بلكه مدینه یه كلیر بر طاقم اتلی كیمسه لری كوروب انلره عین وجه اوزره بیان حال ایتدكدن صوكره بر دوه یوكی اوزوم وعد ایتمش وایفای وعده ده « سهیل بن عمرو » كفیل اولمشدر .

نعیم بن مسعود الاشجعینك مدینه یه وصولنده مسلمینی ، بدر ایچون بعض تجهیزات وترتیبات عسكریه ایله مشغول كوروب دیدی كه :

---

[١] قحط وغلاسنه سی ! دیمكدر .

— « ابو سفیان کبی رؤسای قریش سزك ایچون عسکر طوپلادی . انلر ، یاقین دیاریکزه قدر اچیلوب کلدیلرده سزك چوق کیمسه‌لریکزی قیردیلر . اکر سز انلره یاقین کیدرسه‌کز بتون بتون قیریلیرسکز ، هیچ بریکزی صاغ براقمازلر ؟ »

بو تسویلات ، بعض افراد اسلامیه‌نك قلبنده باشقه درلو تأثیر حاصل ایله‌دیکندن افراد اصحاب کرامك وقوعات قلبیه‌لرندن خبردار اولان او راز آشنای دقایق احوال قلوب :

— (والذی نفس محمد بیده لا خرجن الیهم وحدی ، ولولم یخرج معی احد)

دیه یمین وقسم بیوردقدن صوکره خواص اصحاب کراملرندن — یالکز اونی سواری اوله‌رق روایته کوره — بیك بشیوز قدر ذوات ایله برابر چیقدیلر . که اشبو حرکت همایون ؛ غرهٔ ذی‌القعده‌ده واقع اولمشدر . لکن استعیذ بالله [الذین قال لهم الناس ان الناس قد جمعوا . . . .] آیت کریمه‌سنك تفسیرنده اولوقتکی حرکت همایون نبویده رسول مکرم افندیمزله برابر اوله‌رق بدر صغرایه کیدن افراد عسکریه‌نك یالکز یتمش نفردن عبارت اولدیغنده بتون کتب تفاسیر متحدالمقال بولنیورلر .

بو مقدار قليل ايسه او زمانكی مصلحتك ايجاب ايتديكی اهميته كوره براز بعيد اولسه كركدر . چونكه احد غزات كرامی يدی يوز كسور نفردن عبارت ايكن اوچ بيك شو قدری حاوی اولان مشركين اردوسنه مغلوب اولمشدی . بناءً عليه ايجاب مصلحت احد عساكر اسلاميه‌سندن دها از برهيئت ايله دكل بلكه دها كثرتلی، دها جمعيتلی بر اردو ايله برابر قارشی چيقمق ايدی . او حالده آثار تاريخيه‌نك بياناتنه اعتبار ايده‌رك غزات بدر صغرانك يتمش دكل : بيك درتيوز ويا بيك بشيوز اولديغنه قائل اوله بيلورز .

زمان حركتلرنده مدينهٔ منوره محافظه قائممقاملغنه (عبدالله بن رواحه) رضی الله تعالی عنه حضرتلرينی تعيين ايدوب لواء شريفی ده جناب علی المرتضی كرم الله وجهه حضرتلرينه ويرمشدر .

حالبوكه ابو سفيان ، اردوی همايونك بو حركتندن خبردار اولديغندن قورقوسندن همان دونوب مكه‌يه قاچدی .

قريشك قوت وصولت اسلاميه‌دن احترازاً بلامصادمه اوصورتله مكه‌يه قاچمسی كندی اعتبارينه طوقانمش ، لكن اهل اسلامه شان وشرف ويرمشدر .

فصل ثامن

بشنجی سنهٔ هجریه وقایعی

زینب بنت جحش . نزول آیت حجاب ، غزوهٔ دومة الجندل ، غزوهٔ بنی مصطلق .غزوهٔ خندق یا غزوهٔ احزاب . غزوهٔ بنی قریظه ، اعشی الباهلی

۱

{ زینب بنت جحش }

رضی الله عنها

مشارالیها ، عمهٔ علیهٔ احمدیه « امیمه بنت عبدالمطلب » دن متولده‌در . بر ارالق کندیسنی افراد قریشدن برینی ایستمکله قبول ویاردی حقنده‌کی مطالعه‌لرینی اوکرنمك ایچون همشیره‌سی « حمنه » یی فخر کائنات افندیمزه کوندردی .

جریان ایدن مشاوره نتیجه‌سنده زینبی اکا دکل بلکه « زید بن حارثه » رضی الله تعالی عنه حضرتلرینه مناسب کوردیکندن طولایی ویرمك تصور عالیلرنده بولندقلرینی اکلایان « حمنه » حدتله :

— « عمه‌کزك قیزینی کوله‌کزه ویره‌جکسکزها ! »

ديدكدن صوكره كلوب جواب رسول اللهى زينبه تبليغ ايتمش ، (زينب) دخى ـ كنديسنه زيدى مناسب كوره ـ مديكنه بناءً ـ غضب وحدت ايتديكچون متعاقباً حقنده توبيخ وتأديبى متضمن استعيذ بالله [وما كان لمؤمن ولا مؤمنة اذا قضى الله ورسوله امراً . . .] آيت كريمه‌سى انزال بيورلمغله توبه‌يه مجبور اوله‌رق :

— (يا رسول الله ! مناسب كورديككزى ياپيكز !) ديه اظهار موافقت ايلمش رسول اكرم‌ده انى جناب زيده تزويج بيورمشدر .

حضرت زينب رضى الله تعالى عنهانك مؤخراً زيددن مفارقتيله عدتى منقضيه اولنجه استعيذ بالله [فلما قضى زيدمنهاوطراً زوجناكها ...] آيت كريمه‌سى نازل اوله‌رق حضرت رسول كبريا شهر محرمده بالتزوج اكا دخول بيورمشدر .

ازدواجنك محضا بر امر الهى ايله وقوعه كلمش اولمسنه استناداً حضرت زينب رضى الله عنها زوجات سائرهٔ نبويه‌يه قارشى :

— (سزى اوليا كز تزويج ايتديلر . بنى ايسه ربم يدى

قات سماواتك اوستندنبری تزویج بیوردی)
دیه اظهار فضل وافتخار ایدردی .

٢

آیت حجاب وتسترك نزولی

زینب بنت جحش رضی الله تعالی عنها حضرتلرینك
یوم ولیمه‌سنده عموماً نسوان اسلامك تحجب وتسترلری
حقنده‌كی آیت كریمه نازل اولمشدر .
(انس بن مالك) رضی الله تعالی عنه حضرتلرندن
منقولدركه ولیمهٔ مذكوره ایچون حاضرلنمش اولان طعامه
دعوت اولنان اصحاب كرام طاقم طاقم نوبتله ییوب
كیدرلردی !. دعوتلی اصحاب كرامدن اوچ نفر، طعامدن
صوكره دارالعروسده اطالهٔ مكث ایده‌رك قالدیلر .
كیتملرینی انلره ضمناً اخطار اولمق اوزره رسول اكرم
افندیمز ، طیشاری‌یه چیقدی . نزد همایونلرنده انس
حضرتلری‌ده موجود ایدی . حضرت عائشه رضی الله
تعالی عنهانك اوطه‌سی قاپوسنه‌دكین كلدكدن صوكره اصحاب
ثلثه‌نك چیقدقلری امیدیله كیری‌یه دونه‌رك دارالعروسك قاپوسنه
قدر كلدی. لكن هنوز چیقمدقلرینی اكلامقله تكرار دونوب

اولكى وارديغى محـله دكين يورومش وعزيمت وعودت خصوصى اوچ دفعه تكرر ايتمشدر .

صوككى عودتنده اصحاب ثلثه‌نك چيقدقلرينى كور - مكله درحال ستر وحجاب امر بيورمش وعقيبنده استعيذ بالله [يا ايها الذين امنوا لاتدخلوا بيوت النبى الا ان يؤذن لكم . . . . .] آيت كريمه‌سى نازل اولمشدر .

آيت كريمه‌نك نزوليله امهات مؤمنين حجاب ارقه‌سنده قالديغى زمان آبا وابناء كبى اقارب :

— (يا رسول الله ! بز دخى ديكرلر كبى انلره حجاب طيشاريسندن تكلم مى ايده‌جكز ؟)

ديملريله جناب حق : (لاجناح عليهن فى آبائهن ولا ...) آيت كريمه‌سنى انزال ايله انلره مساعده بيورمشدر .

جناب فاروق اعظم حضرتلرينك رأى عالئ فارو - قانه‌لرنده‌كى اصابت محققه‌سى دلائل واضحه‌سندندركه اشبو حجاب مسئله‌سنى ، آيتك نزولندن اولجه دفعاتله التزام وحتى ذات رسالتپناهى‌يه دخى عرض واعلام ايتمشدى .

ينه انس بن مالك رضى الله عنه حضرتلرندن نقـل اولنوركه عمر الفاروق رضى الله تعالى عنه حضرتلرى : (اوچ شيده ربمك ارادهٔ عليه‌سـنه توافق ايتمش اولدم) ديدى : (يا رسـول الله ! لوا تخـذت من مقام ابراهيم

مصلیً) دیدم . ربم‌ده (واتخذوا من مقام ابراهیم مصلی) آیت کریمه‌سنی انزال بیوردی . (یا رسول الله ! یدخل علی نسائك البر و الفاجر فلوا مرتهن ان یحتجبن) دیدم . آیت حجاب نازل اولدی . زوجات طاهرات نبویه، غیرتده اجتماع ایتدیکی زمان حق همایون رسالتپنا - هیده : (عسی ربه ان طلقکن ان یبدله ازواجاً خیرا منکن) دیمشدم . جناب حق‌ده عین وجهله انزال آیت بیوردی .

٣

غزوهٔ دومة الجندل

دومة الجندل ، مدینه‌یه اون بش ، دمشق شامه بش منزل مسافه‌ده اوزاق بر قیودر اکا نسبتله بلده‌یه‌ده (دومة الجندل) دینیله‌یور .

بعض اهالیسی ابناء سبیله تعرض ایتمکه جرئت ایتمکده اولدقلری مسموع عالیٔ جناب پیغمبری اولدقده هم اشقیاء مرقومه‌یی تأدیب : همده شام طریق تجا - رتنی تأمین ایتمك اوزره حضرت رسول اکرم صلی الله وتعالی علیه سلم افندیمز ، بیك نفر اهل اسلام بهادری

ایله برابر اولدیغی حالده مدینهٔ منوره‌دن شهر ربیع الاول یکرمی بشنده حرکت بیوردیلر .

سمت مقصوده مواصلتلرینه همان آز بر شی قالدیغی یرده‌کی اهالینك تصادف اولنان حیوانات سوریلری اغتنام ایدلدی . چوبانلر ، حرکت اسلامیه‌دن خبر الدقلری زمان ترك خدمتله فرار ایتمش اولدقلرندن قورتیلدیلر .

روایته کوره اردوی همایون اوراده ایکی کون آرام ایتمش ایدی . بنی ناجیه ایله بنی فزاره‌نك « عیین بن حصین » نام رئیسلری ، بلده‌لرنده حسب الموسم چایر بولنمدیغندن بحثله حیواناتی مدینهٔ منوره جوارلرینه دکین سوروب اوتارمغه ـ بعض قیود ایله مقید ومشروط اولمق اوزره ـ مساعده احسانی ذات رسالتپنا ـ هیدن استدعا ایتمکله اکا اولوجهله مساعده ویرلمشدر .

اندن صوکره (دومة الجندل) بلده‌سنه حرکت بیورلدی ایسه‌ده کافهٔ اهالیسنك طاغیلوب میدانده کیمسه قالمامش اولمسی حسبیله حرب وقتال وقوعه کلمدی .

آدملرندن اله کچیریلوب ده قبول دین اسلام خصوصی کندیسنه امر وتکلیف بیوریلان یالکز بر نفر آدم ، همان شرف دین اسلام ایله مشرف اولدی .

ذات عالئ رسالتپناهی ، اردوی همایونلریله برابر او بلده‌ده برقاچ كون اقامت بیوردقدن باشقه بعض مفرزهٔ عسكریه‌یی اطرافه چیقاردیغی حالده كیمسه بولنه‌مینجه بلا قتال مدینه‌یه عودت بیورلمشدر . اردوی همایونك مدینهٔ منوره‌یه مواصلتی ، ربیع الآخر یكرمیسنده ایدی .

٤

غزوهٔ بنی مصطلق

یا

{ غزوهٔ مریسیع }

بنی مصطلق ، خزاعه قبیله‌سی عشائرندن برعشیرت اولدیغی كبی « مریسیع » ده [١] خزاعه دیارنده قدید ناحیه‌سنده او عشیرته مخصوص بر صویك اسمیدر . كه فرعه بركونلك فرعده مدینه‌یه اوتوز ایكی ساعت مسافه‌ده اوزاق برمحلدر .

خزاعیلردن « بنی مصطلق » عشیرتنك رئیسی « حرث بن ابی ضرار » نام شخصك ، اهل اسلام علیهنده كرك كندی

[١] مریسیع : میمك ضمی ، رانك فتحی ، یانك سكونی سینك كسریله یای ثانیه‌نك وعینك سكونلریله اسم مصغردر !

عشيرتندن ، كوك كنديه قريب عشائر سائره‌دن عسكر طوپلامقده اولديغی مسموع عالئ نبوی اولمغله افنديمز ، روايتـه كوره اولا تحقيق ماده ضمننده « بريده بن الحصيب » حضرتلرينی مأموراً اوجانبه كوندرمشدی . فقط تحقيق واقع مسموعاتك صحتنی تأييـد ايتـديكندن مدينهٔ منوره‌ده (ابو ذر الغفاری) رضی‌الله تعـالی عنه حضرتلرينی بالاستخلاف شهر شعبانك ايكيسی يا اوچنده بيك نفر عساكر اسلاميه ايله برابر حركت بيورديلر .

لكن بوغزوه‌نك سنهٔ سادسهٔ هجريه‌ده وقوعبولديغی‌ده روايت ديكردر .

اردوی همايونده يالكز اون نفر آتلی بولنديغی كبی زوجات طاهرات نبويه‌دن (عائشه) رضی‌الله تعالی عنها حضرتلری‌ده معيت عليهٔ احمديه‌ده بولنيور ايدی .

كروه مكروه منـافقيندن‌ده برچوق افراد، اردويه قاتلمشدی . حتی روايته كوره هيچ بر وقتده عساكر اسلاميه ايله برابر بوقدر منافقك حركت ايله‌ديكی يوغيدی .

سردار قلمرو رسـالت افنـديمزك بيوك براردو ايله مدينه‌دن حركت همايونلری خزاعيلرجـه مسموع اولدقده (حرث بن ابی ضرار)ك باشنده‌كی جمعيت اشقيا ،

مهابت اسلامیه یه قارشی بیوك بر خوف وخشیته معروض قالدقدن باشقه یاننده عشائر سائره‌دن مجتمع اولان عربان ایسه اوخشیته هیچ تحمل ایده‌میه‌رك طاغلمشدی .

« حرث بن ابی ضرار » ك خشـیته دوچار اولان عسـکری اسکی قوت وانتظـامی غیب ایده‌رك بوزوق دوزن بر صورتده اوته‌ده‌بریده قالدقلرندن « مریسیع » صوینده مراکب عسکریه‌لرینی صولار طورولرکن اردوی همایون اوزرلرینه بغتةً کلوب چاتدی .

رسول اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم افندیمز انلره اولاً « دین اسـلامی قبـول ایدنلر ، جان ومالدرندن امیندرلر » دیه قبول اسلام خصـوصنی تکلیف ایتدیکی حالده دیکله‌ده‌میوب بلکه مقاومت ومقابله‌یه تشبثاتنی کور - دیکندن همان طرفینجه اوق ایله حرب وقتاله کیریشلمك لازم کلمش حضرت پیغمبر عساکر اسـلامیه‌یی صف صف ترتیب ولواء مهاجرینی ابو بکر الصدیق ؛ لواء انصاری سعد بن عباده رضی الله تعالی عنهما حضرتلرینه تسلیم بیوردقدن صوکره اردوی هیئت مرتبه‌سیله دشمن اوزرینه یوروتمشدر . نبی مصطلق عسکری ایسه او صورتله اولان هجوم اسـلامه طیـانه‌میوب اون نفر تلفـات ویره‌رك بوزولدی .

عساكر اسلاميه طرفندن يديبوز قدر اسير وبش بيك قويون ايله اون - وعلى روايةٍ ايكى - بيك دوه اله كچيرلدى .

اسرا ميانىنده « حرث بن ابى ضرار » ك (جويريه) نامنده‌كى قيزى‌ده بولنه‌رق (ثابت بن قيس) ك حصه‌سنه دوشمش اوده انى بدله ربط ايتمشدر .

فخر عالم صلى الله تعالى عليه وسلم افنديمز حضرتلرى بدلى ثابت حضرتلرينه ويره‌رك (جويريه) يى الوب آزاد ايله‌دكدن صوكره كنديلرينه تزوج بيورديلر. كه اوزمان (جويريه) يكرمى ياشنده ايدى .

(جويريه) رضى الله تعالى عنها حضرتلرينك او صورتله امهات مؤمنين عدادينه التحاق شرف عالمبها - سنه مظهر اولمسى اوزرينه نزدنده اسير بولنان كافهٔ اصحاب كرام :

— (رسول اللهك اقرباسى ناصل اسير اولملى ؟) ديه اللرنده‌كى اسرايى آزاد ايتمشلردر .

زمان معاودت اسلاميه‌ده يولده مهاجريندن و (بنى ليث) قبيله‌سندن (هشام بن صبابه) يى ، انصاركرامدن و (عباده بن صامت) حضرتلرينك متعلقاتندن برى طرفندن دشمن ظنيله قتل ايدلمشدى .

ينه او اثناده ايدی‌که جناب (عمر الفاروق) رضی الله تعالی عنه حضرتلرينك اجيری (جهجاه بن سعيد الغفاری) ايله حليف عبدالله، ابن ابی بولنان (سنان بن وبر الجهنی) آره‌سنده وقوعه کلان بر منازعه اوزرينه — اسلام عليهنده‌کی حسيات منافقانه‌سی هر زمان خارجه تأثير کوسترمکدن خالی قالمیان — منافق مشهور (عبدالله بن ابی بن سلول) :

— (شو مهاجرلره باقيکزکه هم بزم سايه‌مزده کچينيورلر همده بزه حقارت ايديورلر . آرتق انلره برشی ويرميکز . تا که طاغيلوب کيتسونلر ! هله بر کره مدينه‌يه کيده‌لم ده عزيز اولانلر البته ذليل اولانلری قوغوب چيقاره بيلير !)

سوزيله ، مدينه‌يه وارير ايسه اهل اسلامی اورادن طردا يدوب چيقاره‌جغی معناسنی قصد ايتمش اولدقدن صوکره :

— (شو چکيلان حقارتلر، هپ سزك ايشلريکزك جزاسيدر . بلده‌لريکزی مهاجرلره ويرديکز . مالکزی انلره تقسيم ايتديکز . بونلره اکر برشی ويرميه‌جك اولسه‌کز هيچ بريسی ايچمزده ياشايه‌مز . هپسی ده چکيلوب کيدر)

ترهات منافقانه‌سنی‌ده اسکی سوزلرینه علاوه ایتمشدر .

منافق لعینك بو ترهاتنی ، اصحاب کرامدن ومهاجریندن (زید بن ارقم) رضی‌الله تعالی عنه حضرتلری ایشیدوب متأثر اولمش بولنمغله کلوب مسموعاتنی حضرت رسول اکرمه تمامها افاده ایله‌دیکندن اوزمان حضور پرنور رسالتپناهیده حاضر بالمجلس بولنان جناب عمر الفاروق رضی‌الله تعالی عنه حضرتلری :

— (یارسول‌الله ! عبدالله بن بشیره امر بیور . که او منافقی شمدی اولدیرسون !)

دیدیکی حالده سید کائنات علیه افضل الصلوة واکمل التحیات افندیمز حضرتلری ابن سلولك ظاهراً اسلام اولدیغنه باقه‌رق اکا مساعده ویرمدی .

عبدالله بن ابی بن سلول لعینك اوغلی واصحاب کرامدن (عبدالله) رضی‌الله تعالی عنه حضرتلری ، باباسنك ترهات منافقانه‌سنی ایشتدکده حضور سامئ رسالتپناهی‌یه کلوب :

— (یارسول‌الله ! بابامك قتلنی مراد بیوریورسه‌کز امر بیورده شمدی کیدوب باشنی کسه‌یم)

دیدیکی حالده حضرت پیغمبر صلی علیه رب البر ، اکاده مسا-

عده ويرميه‌رك بلكه خير ايله دعا وباباسنه ضرر وقوعنی تجويز اتميه‌جكنی جواباً افاده بيورديلر .

اثناء معاودتده مدينهٔ منوره‌يه مواصلت اولنديغی زمان مشاراليه (عبدالله) رضی‌الله عنه حضرتلری :

— (اكر اللهك ورسولنك عزتنی اقرار ايتمسه‌ك والله شوقيلنجمله بوينكی اوره‌جغم)

ديه باباسی (عبدالله‌ابن ابی) يی مدينه‌يه دخولدن شديداً منع ايتمشدی . منافق ، اوغلنك او تهديدينی (ويحك افاعل انت) سوزيله صايمامه‌يی ايستدی! لكن ، جناب عبداللهك سوزنده‌كی جديتنه قارشی عزت الهيه واحمد يه‌يی اقراردن باشقه بر طريق اسلم اولمديغنه‌ايناندیغند ندركه (اشهد ان العزة لله ولرسوله وللمؤمنين) ديه‌رك تسليم كيفيت ايله‌دكدن صوكره دخول مدينه‌يه موفق اوله‌بيلمشدر .

بناءً عليه حضرت رسول اكرم ، غيرتلی عبدالله حضرتلريچون : (جزاك الله عن رسوله وعن المؤمنين خيراً) دعاسنی بيورديلر .

مدينه‌يه تقرب ايله‌دكلری زمان آتليلری دوشوره‌جك قدر شدتلی بر روزكارك اسمسی اوزرينه رسول كبريا :

— « ایشته بوکون نفاقی عظیم اولان بر منافق مدینه‌ده فوت اولدی »

دیه روزکارك او آنده‌کی هبوبی موت منافقه دلیل اولدیغنه اشارت بیورمشلردی

مکر اوکون عظماء یهود بنی قینقاعدن (زید بن رفاعه) نام منافق فوت اولمشدی !

اردوی همایون، عودت ایتدیکی زمان غرهٔ رمضان شریفده مدینه‌یه مواصلت ایتمش اولدیغنه کوره مدت سفر یکرمی یدی ، یکرمی سکز کون اولمق لازم کلیر .

یولده ــ وعلی روایة بنی نجار دیارنده ــ سهواً قتل ایدلمش اولان (هشام بن صبابة الکنانی) نك (مقیس) نامنده‌کی مشرك ــ ومکه‌ده مقیم ــ برادری ، مواصلت اسلامیه‌دن صوکره مدینهٔ منوره‌یه کله‌رك قبول اسلام ایتمکله برابر طلب دیت ضمننده رسول‌الله افندیمزه بث شکوی دخی ایله‌دیکندن یا قاتلك میدانه چیقارلمسی ویا دیتك طرفلرفلرندن تسویه ایدلمسی خصوصنی تبلیغ ایتمك اوزره بنی فهردن بر ذاتی مقیسه ترفیق ایده‌رك هرایکیسنی بنی نجاره کوندرمش ایدی .

بنی نجار، قاتلی اظهاره امکان بوله مدیغندن امر عالیٔ وسالتپناهی اوزره مقتولك دیتی اولمق اوزره مقیسه یوز دوه ویرمشلر !

مقیس ایسه دیتی آلوب مدینهٔ منوره‌یه متوجهاً بوله چیقدقدن صوکره شیطان ، انك ضمیر پر تقصیرینه « برادر یکك دیتی‌اوله‌رق برقاچ شی ایله اکتفا ایتمکلکك سکا عاردر . یانکده‌کی آدمی اولدیر! که نفسی نفسه مقابل اولدیرمش اولورسك » وسوسه‌لرینی طولدیرمغله بولدیغی فرصتدن بالاستفاده همان برطاش اوروب رفیقنی اولدیرمش والدینی دوه‌لری :

قتلت به فهراً وحملت عقله
سراة بنی النجار ارباب قارع
وادرکت ثاری واضطجعت موسداً
وکنت الی الاصنام اول راجع

کبی بعض اشعار اوقویه اوقویه مکه‌یه طوغری سوق وایصال ایده‌رك کندیسی ده مرتد اولمشدر .

فتح مکه سنه‌سنده دمی هدر ایدیلان مشرکیندن بری ده مرقوم مقیس ایدی .

٥

غزوۀ خندق

يا

{ غزوۀ احزاب }

بو غزه ، شهر شوالده وقوعه كلمش ومدتى ده يكرمى كوندن زياده دوام وامتداد ايله مشدر .

نقض عهد ايله دكلرندن طولايى بنى نضير ايله بنى قينقاع يهوديلرينك مدينه دن طرد وتبعيد ايدلملرى حميت يهوديه سنى اوياندير مش اولان ويهوديلرك اهل اسلامه ورسول كبريايه بر ابو الجهل عداوتى ديمك بولنان « حيى بن اخطب » ، « كنانه بن ابى الربيع » كبى بر طاقم رؤساء يهودايله برلكده مكه يه كيده رك اشراف مشركين قريشه :

— « سزكله متفق اولور ايسه ك اهل اسلامى محو واستيصال ايده بيله جكز »

ديه مسلمين عليهنده بعض شدت كوسترمش ، اشراف مرقومه دخى ذاتاً دشمن اولديغندن او خصوصده اتفاق حصولنه يك چابك موفقيت حاصل اولدقدن صوكره حيى ، اورادن ديار نجده كيتمش واهاليسنى اتفاقه دعوت برله انلردن

« بنی غطفان ، بنی سلیم » کبی بعض قبائل وعشائری دائرهٔ اتفاقه ادخال ایده‌بیلمشدر .

ایشته بو موفقیت اوزرینه قریش واکا متفق بولنان اتباعی، تجهیزات عسکریه‌یه باشلامق اوزره دارالندوه‌ده عقد لواء مشورت ایدوب حضرت رسول کبریا ایله محاربه ومقاتله‌یه عموماً قرار ویردکلری زمان ابو سفیانك ریاست قوماندانیسی آلتنده ـ اوچیوزی آتلی اولمق اوزره ـ قریش واتباعی بولنان احابیشدن وبنی کنانه‌دن کذلك اهل تهامه‌دن درتبیك عسکر طوپلانمشدر. که اشبو عسکرك بیك بشیوز رأس دوه‌سی‌ده موجود وعلمداری روایته‌کوره « عثمان بن ابی طلحه » ایدی !.

اولوقت‌که قریش اردوسی‌همان متهیئ حرکت برحال سفرده اولدیغی کورولدی بنی خزاعه‌دن بری مکه‌دن درت کیجه‌ده کندیسنی مدینهٔ منوره‌یه یتشدیروب کیفیتی حبیب خدایه تبلیغ واعلام ایتمشدی .

حضرت پیغمبر ، درحال اعیان وارکان امتی جمع ایده‌رك مسئله‌یی زمین مشاوره ومذاکره‌یه وضع بیوردیلر . هرکس بو بابده‌کی مطالعه‌سنی بیان ایدیور ایدی . سلمان فارسی رضی‌الله‌عنه حضرتلری‌دخی اوزمان‌مجلس مذاکره‌ده حاضرایدی . رأی ومطالعه‌سنی بیان ایتدی . دیدی که :

— (يا رسول الله ! بز فارس اقليمنده سوارى بر دشمن عسكرينك هجوم وتجاوزندن قورقديغمز زمان اطرافمزه خندق قازارايدك . دشمن سوارى عسكرى ده خندقدن كچه‌مزدى . بزده امين اولورايدك)
رسول اكرم صلى الله تعالى عليه وسلم افنديمز حضرتلرى انك اشبو رأيني بكنديكندن همان موقع تطبيق واجرايه قونلمق يعنى اطراف مدينه خندقله قوشادلمق اوزره مدينهٔ منوره‌ده قازمه كوره‌ك كبى نقدر آلات وادوات حفريه وار ايسه هپسنى طوپلاتمشدر ..

استطراد

و

{ سلمان رضى عنه الرحمن }

سلمان فارسى حضرتلرى ، سيد كائنات عليه افضل الصلوة واكمل التحيات افنديمزك خواص خدامندن وكبار اصحاب كرامندن بر ذاتدر .

كنديسى ايران بلادينك (نيشابور) شهرى مجوسيلرندن (فيروز) نامنده بر آدم ايكن بر اراالق تنصر ايده‌رك ديار شامه كلمش اوراده علوم دينيه‌يى تحصيل ايتدكدن صوكره (موصل ، نصيبين ، اموريه)

طرفلرینه طوغری کیتمش ، او اثناده ایسه فخر هرد وجهان علیه صلواة الرحمن افندیمزك پیام رسالتلرینی اك صوك یاننده بولندیغی بر راهبدن ایشتمش ونبی ذیشان آخر الزمانكده (محل هجرتی عربستانده بین الحرتین خورمالقلی بر یردر . صدقه قبول ایتمز . هدیه آلیر . مبارك ظهر شریفلرنده بین الکتفین خاتم نبوتی بولنه‌جقدر) طرزنده بعض اوصاف شریفهٔ رسالتپناهیلرینی‌ده المش بولنمغله بنی کلبدن بر کروه نصرانی ایله همان رفیق اوله‌رق مدینهٔ منوره‌یه کلمشدر :

فقط خائن رفقاسی ، سلمانی طوتوب (وادی القری) ده بر یهودی‌یه صاتملریله آلان یهودی (بنی قریظه) دن ایکنجی بر یهودی‌یه صاتمش اوده جناب سلمانی مدینه‌یه کتیرمشدر.

سلمان ، مدینه‌یه اولوجهله کلمش اولدقدن صوکره بر زمان حضور عالیٔ رسالتپناهی‌یه کلوب حالنی عرض وبیان ایده‌رك رقیتنی کتابته ربط ایتدیردی . انك او صورتله کتابته کسلمش اولمسی اوزرینه بدلنی ذات عالیٔ رسالتپناهی ، صاحبنه اعطا ایده‌رك سلمانی آزادبیوردیلر بناءً علیه فارسیٔ مشارالیه ایشته بو وجه اوزره موالیٔ

كرام جناب پيغمبرى صره‌سنه كچمك شرفنى احراز ايله‌مشدر .

علامه قسطلانى حضرتلرينك بيانته كوره بدل‌مكاتبه‌سى [قرق التون بدل ايله برابر اوچيوز عدد خورما فيده‌سنى ديكمك خدمت بدنيه‌سى] ايدى !

اودرلو بدل ايله كتابتى كسلدكدن صوكره رسول ذيشان افنديمز، اصحاب كرامنه خطاباً :

— « سلمان قرنداشكزه معاونت ايديكز ! »

بيورمقله هركس كيمى اون بش فيده، كيمى دها فضله ويا اكسك ويره‌رك مجموعى تام اوچيوز فيده‌يه بالغ اولنجه جناب سلمان، طرف ذيشرف پيغمبريدن :

— « يا سلمان ! سن كيت‌ده بونلر نرده ديكيله‌جك ايسه‌يرلرينى قاز ! لكن قازمق ايشى بيترسه بكا خبر ويرده فيده‌لرى كندى الله ديكه‌جكم »

امروفرما همايونيله مأمور بيورلمش اولديغندن اكا كوره حركت ايدوب ايشى اتمام ايتدكدن صوكره برموجب امروفرمان خبر ويرمش وبعده رسول ذيشان افنديمز دخى اواوچيوز فيده‌دن ايكى‌يوز طقسان طقوز عددى كندى مبارك دست شريفلريله غرس بيورمشلر برعددينى‌ده جناب فاروق، ديكمشلر دى. بوده معجزاتندركه

مغروسات پیغمبری همان اوسنه میوه ویردیکی حالده فاروقك
دیکدیکی نخله قورومشدی . رسالتپناه افندیمز. فاروقك
قورومش نخله سنی سوکوب یرینه بردیکرینی ینه یدعلیه-
لریله دیکدیلر . نخله لرك غرس ایدلدیکنی متعاقب طاوق
یمورطه سی قدر برالتون قطعه سی جیب همایون
رسالتپناهیدن سلمانه احسان بیورلدی . سلمان دخی
اوالتونله دینی تأدیه وتسویه ایتمشدر .

جناب سلمانك اوچیوز اللی سنه یاشادیغی مروی
وآثارده مذکورایسه ده عمرینك ایکیوزاللی سنه اولدیغی
روایتی بالنسبه صحته قریب کوریله بیلیر . عیسی علیه السلامك
وصیسنه ادراك ایتدیکی دخی روایت اخرادر ! تاریخ
وفاتی بعدالهجره سنه [٣٦] انتهی

رسول کبریا افندیمز ایله متفق ومعاهد بولنان بنی
قریظه یهودیلرینك اللرنده کی اومثللو ادوات وآلات
امر حفرده قوللانلمق اوزره النمش وحضرت پیغمبر؛
اهل اسلام ایله برابر خارج مدینه یه چیقوب خندقی
حفره باشلاتمشدر . خندقك ایسه عمقی اون؛ عرضی قرق
زراع اولمق اوزره ترتیب ایدلمش ایدی .

ذات عالیٔ رسالتپناهی، اهل اسلامی حفر خندقه تشویق

ایچون بالذات ظهر شریفلریله طوپراق طاشیر ومبارك اللریله حفره چالیشیر ایدی .

بناءً علیه عملهٔ اسلامیه، فرط مرتبه دقت واهتمام اوزره سعی واقدام ایدرلردی. هله جناب سلمان فارسی رضی الله تعالی عنه حضرتلری، غایت قوتلی،وبویله معظمات اموربدنیه‌ده خدمته الیشق اولدیغندن اون آدمك کوره‌جکی ایشی یالکز کندیسی کورور ایدی .

حتی بوندن طولاییدرکه انصار کرام، قوتلی سلمان حضرتلریله افتخار ایتمك اوزره :

— « سلمان بزدندر »

دیدکلرندن مهاجرین کرام دخی عین وجهله :

— « خیر ! سلمان سزدن دکل بزدندر »

دیرایکن هرایکی طرفه قارشی ذات عالئ نبوی طرف اشرفلرندن‌ده :

— « سلمان بزدندر »

تلطیف سعادترديف رسالتپناهيسی ابذال بیورلمغله کیفیته شاعر :

لقدرقی سلمان بعدرقه
منزلة شامخة البنیان
وکیف لاوالمصطفی قدعده

من اهل بيته المعظم الشان
قطعهٔ دلنشینی ایله اشارت ایتمشدر .

ایشـته خندق بو صورتله حفر اولنور . ایکن سید کائنات علیه افضل الصلوة والتحیات افندیمز حضرتلرندن پك چوق معجزات غریبه ظهور ایتمشدر :

از جمله انصار کرامدن « نعمان بن بشیر بن سعد » رضی الله تعالی عنه حضرتلرینـك والده‌سی ، دایی‌سی « عبدالله بن رواحه » ایله زوجی « بشیر » رضی الله تعالی عنهما حضرتلرینه قیزینك الندہ اوله‌رق برمقدار خرما کوندرمشدی .

قیز ، النده خرما اولدیغی حالده كچركن رسول ذیشان کوروب :

— « خرمایی بورایه کتیر ! »

دیه قیزجغزی چاغیردی . قیز دخی خرمایی کتیروب اونبی کریمك مبـارك ایکی آوجی ایچنـه قویدی . لکن آوج طولمدی .

انك اوزرینه رسول اکرم افندیمز ، بر بز کتیردەرك خرمایی او ، بزك اوستنه قویوب یایدقدن صوکره خندقده ایشله‌یان اهل اسلامی خرما یمکه اصحـاب کرامدن بری واسطه‌سیله دعوت بیوردی .

اصحابده طاقم طاقم کلەرك بیز اوستندەکی خرمادن طویونجەیە قدر یدیلر . اصحاب یدکجە خرما زیادەلشوب بیزك اطرافندن طاشار دوکیلیر ایدی ! .

جناب خیرالبریە علیە وعلی صاحبە افضل الاثنیة والتحیە افندیمز، آج اولدقلری سببە بناءً صلب کریملری بوکیلوب‌دە کندیلرینك ایشدن کیری قالماملریچون مبارك بطن شریفلرینە طاش باغلی اولدیغی حالدە طوپراق طاشیە طوروورلردی. انصار کرامدن جناب « جابر بن عبدالله » رضی الله تعالی عنە حضرتلری، او نبی محترم صلی الله تعالی علیە وسلم افندیمز حضرتلرینە خطاباً :

— « یارسول الله ! بکا اوە قدر کیتمکە اذن ویر! » دیمکلە مظهر اذن عالیٔ رسالتپناهی اولەرق خانەسنە کیتمش وزوجەسی « سهیلە » یاخود « سهیمە بنت مسعود ابن اوس الظفریة الانصاریە » یە :

— « رسول اللهی آج کوردم. انك آج طوردیغنی کورمکە تحمل ایدەمدم . سندە یینەجك برشی وارمی؟ » دیە صورمش سهیلەدە :

— « اوت بر مقدار اربە ایلە بردە ضعیف قوزیجغمز وار » جوابنی ویردکدن صوکرە قوزویی ذبح واربەسنیدە طحن ایدوب بعدە جابر لحمی چولمك ایچنە، چولمکیدە

اوچ طاش اوستنده آتشه وضع وار به اونی ده خمیر یاپدیره رق چولمکده کی صو همان قاینامغه باشلار ایکن دونوب جانب جلیل جناب رسالتپناهی یه کلمشدی .

باشـقه برروایته نظرا قوزویی کسوب لحمنی ایردقدن صوکره اربه اونی هنوز خمیر یاپدیرمدن کلمشدی .

بردیکر روایته کوره ده قوزویی جابردکل زوجه سی سهیله کسمشدی. حتی سهیله نك قوزی یی نوجهله کسدیکنی کورن ایکی چوجغندن بری، دیکرینـه: « آنام قوزویی ناصل کسمش ؟ سکا کوستره یم می » دیه برادرندن آلدیغی «کوستر ! » جواب موافقتی اوزرینه همـان انی قزغانك یانـه یاتیروب بوغازلامشدر . لکن چوجغك بوغازندن قان فیشقیرمقده اولدیغنی سهیله کورمکله برابر همان صیحه ایتمکه باشلادیغندن النده بچاق بولنمش اولان چوجق، صبیٔ مذبوحك اوستندن اتلایوب قاچمق اوزره ایکن موازنهٔ حرکتنی غائب ایده رك قاینار قزغانه دوشمش درحال هلاکده اولمشدر .

بعده سهیله ، هرایکی چوجغی قالدیردی . برر بزه بورویه رك بركوشـه یه صـاقلادقدن صوکره رسول الله افندیمز ایچـون حاضرلامقده اولدیغی طعـام الضیافه قیدینه دوشدی .

وقتـا كه حضرت جابر ، نزد عالئ نبوى يه كلدى ذات رسالتپناهى يه كيزليجه اوله‌رق :

— « يارسول الله! شويله بويله بر مقدار طعامجغزمز وار بيـوريكز كيده‌لم . يانكزه ايكى يااوچ ارقداش ده اليكز ! »

ديدى. حضرت پيغمبر ايسه: « طعامكك مقدارى ناصل» ديه صوره‌رق مقدارى اوكرنمكله« كثيرطيب» بيوردى.و:

— « كيت سهيله‌يه سـويله ! بن اويكزه واروب طعامى كورونجه‌يه دكين چولمكى آتشدن اندير مسون ! اكمكى ده تنوردن چيقارمسون!»وعلى رواية «ارپه اوننى بن كلدكجه خمير ياپمسون ! »

امرينى ويره‌رك انى خانه‌سنه كوندردى !

بعده موجود عملهٔ اسلاميه‌يه خطـاباً ده :

— « بيـوريكز جابرك خانه‌سـنه ! »

ديه ندا ايتديردى !

تمام بيك نفر بولنان اهل خندق ايله برابر اوندقلرى حالده حضرت نبى ذيشان افنديمز واروب جابرك خانه‌سنه ايندى .

لكن حضرت جابر رضى الله عنه افنديمز ، حاضرليه‌بيلديكى طعام الضيافه‌نك قلت وعدم كفايتيله برابر اوجماعت

كثيره‌نك كلديكنی كوروب شاشيردی . لكن نه‌ياپسون !
آرتق چاره‌يوق ايدی! جمعيت تماميله كلمشدی! حق حيرت
واضطراب فوق‌العاده لرندن طولايی زوجه‌سی سهيله‌يه:

— « ايواه يمكمز يتميه‌جك ! رسول الله بتون اصحابيله
برابر اولديغی حالده كلدی »

ديديكندن سهيله :

— « او، سكا طعامكك كميتندن صوردیمی ؟»

سؤالنده بولنوب جابردن :

« اوت صوردی ! »

جوابنی المقله :

— اويله ايسه الله ورسول الله ، ايشی دها ايو بيليرـ.
بز طعاممزك كميتنی كنديسنه خبر ويردك »

ديه‌اوندن اويله هيچ تلاش كوسترمامشدر .

حضرت نبی محترم ، كافهٔ اهل خندق اصحابيله برابر
اوله‌رق جابرك خانه‌سنه‌سايه اندازعزواجلال اولدقلرندن
جابره .

— « ياجابر ! جناب الله طرفندن بوخانه‌كزك توسيع
ايدلمسنی ايسترميسكز؟»

بيوروب جابردن «اوت !»جوابنی الديلر. بعده اولاً ايكی
ديزی اوستنه اوطوره‌رق دعا ايتمكه باشلاديلر .

صاحب‌خانه جابر ، روایت ایتمشـدر که دعاء نبوی ساعتنده خانه‌نك طاوانی یوکسلمش ! درت دیواری دخی طیشاریلره طوغری چیقه‌رق بنا کنیشلنمشدر ! .

بعده مبارك دست شریفلرینی طعام اوزرینه وضع برله دعا بیوردی . وصوکره اصحاب کرامنه :

— « ایچری کیریکز ! لکن یك ده‌غابه لقله کیرمایکز ! یعنی آزار ، آزار کیریکز »

بیوردیلر .

آرپه اوننك خمیر ایدلمسندن مقدم مواصلات همایونك وقوعنی روایت ایدنلرك آثار تاریخیه‌سی ده حضرت نبی محترم افندیمزك اولاً خمیره ، بعده چولمکك ایچنده‌کی صویه توکوروب صوکره برکتله دعا بیوردقلری طرزنده کورولمکده‌در .

تناول طعام امر بیورلدی . حضرت جابر ، اوزمان اصحاب کرامی سفره باشنه اونر اونر سوق ایدردی . اصحاب کرام دخی تماماً طعام ایده‌رك یالکز ذات عالی رسالتپناهی ایله جابر قالدیلر . رسول اکرم حضرتلری جابره بیوردیلر که :

— « کتیر ! چوجقلری ! سن بن انلر برابر یملك یه‌جکز »

جابر دخی کتیرمك اوزره طیشاری‌یه چیقدی . سهیله چوجقلرك اویومقده اولدیغی جوابنی ویرمکله جابر، جوابی عین افاده‌اوزره افندیمزه تبلیغ ایتدی . لکن حضرت رسول اکرم صلی‌الله تعالی علیه وسلم افندیمز :

— « والله ایکی چوجقلر برابر اولمینجه یمك یمم »

دیه قسم ایتدیکندن جابر چوجقلری المق ایچون تکرار سهیله‌نك نزدینه کیتدی . سهیله دخی ارتق مجبور قاله‌رق : « فدونك وایاهم ! » دیدکدن صوکره چوجقلرك اوستنده‌کی اورتویی قالدیرنجه هرایکی چوجغك ده اورتو التنده متعانق بر وضعده اویبنایه طوردقلرینی کورمش وهر ایکیسنی‌ده یرندن قالدیره‌رق حضور پرنور رسالتپناهی یه کوندرمشدر !..

بعدالطعام ایکی چوجغك باشنه اوکون کلمش اولان وقوعاتی حضرت جابره خبر ویرمکله جابر هم متحیر ، هم‌ده متشکر اولمشدر .

ذات عالئ نبوینك اولاً تناول بیوروب بعده اصحاب کرامك اکا تبعاً سفره‌یه اوطوردقلری روایتی- ده واردر !

معجزات باهرات جناب محمدیه‌دندرکه بر مقدار اربه

اتمكيله بر ضعيف قويونجغزدن عبارت اولان طعامی بيك كشی بيتيره‌مدی !

حتی طعامك بقيه‌سی ده قالمغله حضرت رسول اكرم صلی الله عليه وسلم افنديمز سهيله‌يه :

— « يا سهيله ! سن شو بقية الطعامی اكل ايت ؟ وايسترسه‌ك اهدا دخی ايت ! »

بيورمشلردر .

بوده معجزات باهرات جناب رسالتپناهيدندركه حضرت سلمانك بولنديغی طاقمك حصه‌سنه اصابت ايدن قسمدن بر يرده بياض بر قوجه‌مان قيا چيقمشدی . طاقم افرادی ، بر چوق اوغراشدقلری حالده طاشی يرندن طرح واخراجه بر درلو موفق اوله‌مشلر . نهايت « عمرو بن عوف » رضی الله تعالی عنهك اشارتی اوزرينه سلمان ، حضور پرنور پيغمبری‌يه كيده‌رك كيفيتی عرض ايتديكندن حضرت پيغمبر كلدی . سلمانك النده‌كی كولونكی الوب خندقه ايندی . وظهر شريفلرينی خندقك بر كنارينه طايايه‌رق « بسم الله . . . . » ديمكله برابر همان طاشه اوردی . طاشك ثلثنی قوپارتدی ! . .

بو برنجی اوروشده كولونك ايله طاشك يكديكرينه اولان شدت تماس وتصادمندن بر شراره پارلايوب

طاشك جهت يمانيه سنه طوغرى صيچرادى. رسول ذيشان عليه صلواة الرحمن افنديمز :

— (الله اكبر . بكا يمنك مفتـاحلرى ويرلدى . والله بن شمدى اولديغم يردن برى صنعانك قاپولرينى كوريورم)

بيورديلر. كولونكى بعد البسمله قايايه بر دها اوروب نصفنى قوپارمش وعين وجهله برشراره دها بلاد روميه وشاميه جهتنه طوغرى صچرامش بولنمغله :

— (الله اكبر . بكا شامك مفتاحلرى ويرلدى . والله بن بوساعتده شامك قيرمزى كوشكلرينى كوريورم) بيوردقدن صـوكره قايايه بر اوچنجى دهـا اورديلر . طاش ، كثيبـاً مهيلاً محو اولدى . كذلك ضربهٔ ثالثه ده بلاد ايرانيه جانبنه طوغرى صيچرايان شرارهنك صخره دن ظهورينى متعاقب افنديمز :

— (الله اكبر . بكا فارس اقليمنك مفتـاحلرى ويرلدى . والله بن بوانده حيرهنك كوشكلرينى ، مدائن كسرايى كورهيورم)

بيورمشدر ! . .

اشبو تبشـيرات جليلهٔ نبويهنك مشـكات صدر

شريف رسالتدن ظهور وتجلی ایتدیکی اثناده نزدسامیٔ
حضرت پیغمبریده حاضر بولنوب بشارت عظیمهٔ مذکو-
رهیی دیکلهمش اولان جناب سلمان :

— (طوغری سویلهدك یارسول الله ! صفتلری سنك
بیوردیغك کبیدر)
دیمکله رسالتپناه افندیمز دخی :

— (هذه فتوح یفتحها الله بعدی یا سلمان !)
بیوردیلر . ایشته بونك اوزرینه کروه مکروه منافقیندن
(معتب بن قشیر) نام شخص لعینك بولندیغی طائفه ،
اهل خندقه خطاباً :

— (مدائن کسرایی وقصور حیرهیی مدینهدن بری
کوریورم دیهسزه خبر ویروبده برطاقم خیالات
وتصورات باطلهیی وعد ایدن محمد [علیه الصلوة
والسلام] ك شو سوزلرندن تعجب ایتمزمیسکز ؟
حالبوکه سز اعداکزه قارشی تجاوزدن وانلرله مردانه
مبارزهدن عاجز اولدیغکز ایچون اطرافکزه خندق بیله
قازوب طوریورسکز)
دیمکه قدر جرئت ایتمشلردر !

معاملات حفریه . برروایته کوره التی کون ، دیکر

روایته کوره ایکی هفتـه روایت اخرایه نظراً برآی ظرفنده ختام بولدی .

قریش اردوسی (مرالظهران) نام محـله کالدیکی زمان نجددن ـ بنی فزاره قبیـلهسی شـیخی (عیینه بن حصین بن حذیفه بن بدر) ك قومانداسی التنده اولهرق ـ کلان بنی غطفان قبائلی عسکری ایله ملاقات ایتمشدر .

بنی مره قبیلهسی شـیخی (حارث بن عوف بن ابی حارثه) نام شخص دخی عساکر غطفانیهنك ایچندهایلری کلمش امیرلردن ایدی .

ینه او محلده عساکر نجدیهدن بنی سلیم ، بنیاشجع ، بنی اسـد بنی فزاره ، بنی مره قبـائلی عسـکرلریده (سـفیان بن عبد شمس ، مسعر بن رجیله بن نویره بن طریف ، طلحه بن خویلد ، عیینه ، حارث بن عوف) ك ریاسـتلری التنـده اولهرق قریش اردوسـنه التحـاق ایتدیلرکه عمومنك مجموعی اون وعلی روایةٍ اون ایکی بیك نفره بالغ ایدی .

ابو سفیان ، ایشـته او بیوك اردوسیله مدینهٔمنوره اوزرینـه طوغری یورودی . شـو ترتیب اوزرهکه : (عیین بن حصین) ایله (حارث بن عوف) ك اللرندهکی عسـاکر نجدیه ، مدینهٔ منورهنك جهت شرقیهسـندن

بری کلوب جبل احد طرفندن (ذنب نعمی) نام محله ایندی .

ابو سفیانك قوماندası التنده بولنان قریش وبنی کنانه ، احابیش ، اهل تهامه عسکری‌ده جهت غربیه‌سندن کلدی .

جناب قافله سالار انبیا علیه صلوات رب الاعلی حضرتلری دخی عساکر اسلامیه‌ایله برابر خارج مدینه‌یه چیقوب (سلع) نام طاغه ارقه ویره‌رك دشمنه قارشی طوردی .

موجود عساکر اسلامیه ایسه یالکز اوچ بیك ؛ آتلیسی‌ده اوتوز التی نفردن عبارت اولوب مهاجرین فرقه‌سنك سنجاغی (زیدبن حارثه) ده انصارك سنجاغی (سعد بن عباده) رضی‌الله تعالی عنهما حضرتلرنده ایدی .

مشرکین اردوسی ، همان بر حمله‌ده اهل اسلامی محو ومضمحل ایتمك نیتیله دهشتلی برصورتده هجوم ایتدی .

حالبوکه اویله برطرز مدهشده هجوم ایده کلیرایکن اوکلرینه‌قیامت برخندق عظیمك چیقیویردیکنی کوردکلری کبی متحیر طوره قالدیلر !

خندقدن کچیله‌جك بریر بولمق ایچون اوته‌یه ، بری‌یه

قوشـديلر لكن تجمـكه امكان بولهمـديلر . هرنه طرفدن سكرتديلر ايسه اهل اسلام طرفندن اوق وطاش كبي بعض مرميات ايله شدتلى مدافعاته تصادف ايلدكلرندن نهايت بالضروره محاربه يه وعساكر اسلاميه يى محاصره التنه المغه وطرف اهل اسـلامدن ده مقـابلهٔ مردانه يه كيرشيلدى .

ايشته اهل اسلامك بويله الكزياده تلاشلى ،ومشغول بولنديغى برصره ده ايدى كه اولجه معاهده ايتمش بولنان بنى قريظه يهوديلرينك نقض عهد ايله دكلرى ايشيدلمشدر:

« حيي بن اخطب »ملعون بنى قريظه يى اغوا ايچون « كعب بن اسد » ك يانه كيتديكى زمان قدوم حييدن خبردار اولان كعب ،قاپوسـنى قاپايوب حيي لعينى قبول ايتمامكله حيي :

— « آچ قاپويى يا كعب ! »

ديه باغيرمش كعب دخى جوابده :

— « اى حيي ! سن مشئوم بر آدمسك بن عهد ايتدم. محمد [عليه الصلوة والسـلام] ايله ارهمزده كى عهـدى نقض ايده‌مم »

ديمش حيي ايسه :

— « هله آچ ! قونوشه‌جغم »

اصرارنده بولندیغی حالده ینه :

— « یوق آچه‌مم »

جوابنی المغله :

— « والله ایچری کیرر سه‌م اضافهً اطعام طعامه مجبور اولمق قورقوسیله اچمیورسك »

دیدیکندن کعب ، ارتق قاپویی آچمغه مجبور اولمشدر .

اره‌لرنده جریان ایدن محاوره‌نك بدایتنده :

— « ویحك یا کعب ! جئتك بعزالدهر وبحرطام . جئتك بقریش علی قادتها وسادتها حتی انزلتهم بمجتمع الاسیال من دومة . وبغطفان علی قادتها وسادتها حتی انزلتهم بذنب نعمی الی جانب احد . قدعاهدونی وعاقدونی ان لایبرحوا حتی یستأصلوا محمداً ومن معه »

وادیلرنده کزن ملعون حیی ، کعبدن :

— « جئتنی والله بذل الدهر وبجهام قدیهرق ماؤه ویرعد ویبرق لیس فیه شیء . دعنی ومحمدا وماانا علیه . فانی لم ارمن محمد الاصدقاً ووفاءً »

مقابله‌سنی کوردیکی حالده دره‌دن تپه‌دن بحث ایده‌رك نهایت « اکر محمدیلری استیصال ایده‌مدن قریش مکه‌یه

رجعت ایدوب ده محمدیلرك علیهکزه قیام ایتملری احتمالی خاطریکزه کلیور ایسه امر استیصال اتمام ایدلدکجه عودت ایتمملرینه مدار اولمق اوزره عظماء قریشدن یتمش دانه‌سنی سزه رهن ویردیریرم » عهد وثیقنی ویرمش اوصورتله کعبك افکارینی تشویش وتسمیم ایده‌رك عهدینی نقض ایتدیرمشدر . شو محاوره‌نك زمان جریاننده « نعیم بن مسعود اشجعی » دخی او مجلسده حاضر ایدی .

نقض عهد مسئله‌سندن باشقه برده حتی اهل اسلام خندقده محافظه ایله مشغول بولنور ایکن کیجه‌لین بنی قریظه یهودیلرینك کلوب مدینهٔ موره‌یی باصه‌جقلری حوادثی شیوع بولدیغندن اشبو حوادث بین الاسلام موجب اندیشه اولمش ویك مهم بر کیفیت کورونمشدر .

زیرا رئیس بنی قریظه بولنسان « کعب بن اسد » ایله اولجه معاهده ایدلمش اولمق حسبیله اوطرفدن امنیت کامله مأمول اولنیور ایدی .

لکن امنیت بو صورتله بر کره منسلب اولنجه مسموعاتی تحقیقه مأموراً کوندریلان ذاتلرك تحقیقاتنده « حیی بن اخطب » لعینك کلوب کعب بن اسد ایله ملاقات ایتدیکی و آنك

تسمیم واغواسیله بنی قریظهنك دخی حقیقةً نقض عهد ایله‌دیکی اکلاشلدی ! .

بنی‌قریظه ایسه ذاتاً قبائل مشهوره‌دن « اوس » قبیله‌سنك عهد وامانی التنده بولنمغله رؤسای اوسیه‌دن «سعد بن‌معاذ ، سعدبن عباده ، عبد الله بن رواحه ، خوات‌بن جبیر» رضوان الله‌تعالی علیهم اجمعین حضراتی بنی‌قریظه حصارینه باارادهٔ سنیهٔ جناب رسالتپناهی عزیمت ایده‌رك نقض عهدك عواقبی بتون افراد وقبائل یهود حقنده موجب خیراولمامق اوزره مهم‌واهمیتی‌نسبتنده‌ده وخیم بر نتیجه ویره‌جکنی بیان ایله‌نصیحت ایتمش‌ولکن یهودیلر ،نصایح واقعه‌دن متنصح ومتأثر اوله‌میه‌رق بلکه نقض عهد ایله‌دکلرینی بتون بتون اظهار وحتی رسول ذیشان افندیمز علیهنده تفوهاته‌ده جرئت ایتمشلردر .

سفراء مشار الیهم حضراتنك زمان عزیمتلرنده رسول اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم افندیمز انلره :

— « باقیکز اکر ایشتدیکمز صحیح ایسه کیفیتی کندی اکلایه‌بیله‌جکم براشارت ویالحن مخصوص ایله بکا افهام والاصراحةً اعلام ایدیکز»

دیه امر بیورمشلردر! یهودیلرك رسول کبریا علیهنده‌کی اشبو جرئت بدزبانانه‌لرینی . کوروب پك زیاده‌سیله

متأثر ومتأذی اولمش بولنان جناب «سعد بن معاذ» رضی الله تعالی عنه حضرتلری: «بنی قریظه یهودیلریله حرب ایتمدکجه الله تعالی بنم جانمی الموسون!» دیه دعا ایتمشدی.

اصلاح بنی قریظه‌یه مأمور هیئت سفارت، ایشی یولنه قویمغه موفق اوله‌مامقسزین عودت ایتدی. وکیفیتی اعلام ضمننده بر موجب امر وتنبیه حضرت پیغمبری لحن مخصوص اجراسنه مراجعتله:

— «عضل والقارة احذر . . . . الخ.»

تعبیرات مخصوصه‌سیله مسئله‌یی رسول اکرمه عرض وافهام ایتمشلر واکا قارشی رسول مکرم صلی الله تعالی علیه وسلم «حسبنا الله ونعم الوکیل» دیدکدن صوکره:

— «سزه مژده ای جماعت مسلمین! بو ایشلک صوکی خیرلیدر»

بیورمشلردر! مع فیه نسوان وصبیان اسلامیه، یهودیلرک مطمح نظر تجاوز خواهانه‌سی بولنان مدینهٔ منوره ایچنده یالکز اولمغله بنی قریظه‌نک نقض عهد ایدیشنه قارشی انلرک اوحالده براغلمسی مناسب کوریله‌مدیکندن کیجه‌لری مدینه شهرینی محافظه ایچون ذات رسالتپناهی «زید بن حارثه» رضی الله تعالی عنه حضرتلرینی اوچیوز

نفر و« سلمه بن اسلم» رضی الله تعالی عنه حضرتلرینی‌ده
ایکی یوز نفر عسکرله کوندردی .

کندیلری‌ده کریده قالان عساکر اسلامیه ایله برابر
صباحلره قدر خندق خطنی محافظه ایله‌دکدن باشقه
صورت مطلوبه‌ده قازیله‌میه‌رق قالمش اولان برنقطه ،
دشمن طرفندن کیجه کذرکاه اتخاذ ایدلمك ملحوظ
بولندیغندن حضرت پیغمبر ایشته اونقطه‌یی بالذات
بکله‌رلردی ،

کروه مکروه منافقین ایسه اویله برحالده یکدیکرینه:

— « اولاد وعیالمزی کریده بر اغوب‌ده بوراده
سفالت ایله بکله‌یه طورمامز عقللی ایشی دکلدر)

دیه رك برطاقم سبکمغز اعتقاد اولان افرادی وسوسه‌یه
طوتمقده اولدقلرندن خارج مدینه‌ده خانه‌سی بولنانلرك
بنی‌سلمه بنی حارثه کبی بعضی پیشکاه عالیٔ نبوی‌یه کلوب

— (یارسول الله ! بزم خانه‌لریمز مستحکم دکل .
بنی قریظه‌نك ملحوظ اولان هجومنه قارشی‌پك تهلکه‌ده!)

دیه کویا اولاد وعیاللرینی محافظه بهانه‌سیله خندقدن صاوشوب
کیتمه‌یی ارزو وطرف عالیٔ پیغمبریدن — اوصورتله —
رخصت استدعا ایتدیلر .

برده مدت محاصره اون بش کون قدر امتدادایله‌دیکی

حالده غالبيت يامغلوبيت كبى برنتيجه يوز كوستره مديكندن عساكر اسلاميه يه فتور كلمش وبرطرفدن حكمنى شدتله يوروتن قحط غلادخى ايجه اشتداد ايدرك اوصاندير مش ايدى .

ايشته بوكبى احوال اسف انكيزى فرصت اتخاذ ايدن ابن ابى مثللو بعض منافقين :

— « محمد [عليه الصلوة والسلام] بزه قياصره و اكاسره كوشكلرينى وفتوحات مراقيه يى وعدايده يور . بز ايسه شمدى خندق ايچنده محبوس قالدق . بر آديم بيله آته ميورز اويله قصور قياصره يى وعد ايده جكنه بوكون امتنى شو بليه دن قورتارسه يا ! »

ديمكه باشلاديلر .

حتى « اوس بن قيظى » نامنده كى منافق دخى كثرت عساكر قريش جهتنه ايما ايله برابر عساكر اسلاميه دن بعض ذواته :

— « يا اهل يثرب ! سزك ايچون بوراسى شايان اقامت برير دكلدر . مدينه ده كى منزللريكزه رجعت ايديكز » ديه هزيمت اسلاميه حقنده كى خواهش منافقانه سنى اظهار اتمكدن كنديني كيرى الهمامشدر ! .

اواثناده سيد كائنات عليه افضل الصلوة و اكمل

التحيـات افنديمز حضرتلری ، برارالق غطفـان وبنی
فزاره قبائلی رئیسلری « عیینه» و« حارث » ایله خفیـاً
مخابره ایدوب مدینه‌ده خرما محصولنك برثلثی انلره ویرلمك
اوزره رجعته موافقتلرینی المشدی. بودرلو مصالحه بابنده هنوز
وحی الهی شرفظهور ایتمدیکندن کیفیتی یالکز اصحاب
مجلس مذاکره ومشاوره سنه وضع وحواله بیـوردیلر .
لکن رؤسای انصار کرامدن « سعدبن معاذ » رضی الله
تعالی عنه حضرتلرینك عدم موافقتی اوزرینـه دردست
تنظیم اولان مصالحه‌نامه ییرتیلوب اتلمشدر .

حالبوکه طوائف عربان، بویله مدت مدیده محاصرات
عسـکریه‌یه الیشق اولمیوب بلکه یالکز مصـادمات
سیفیه ورمحیه کبی جندیانه برصورتده یکدیکریله چارپشدقدن
صوکره یاغالب یامغلوب هر نه اولور ایسـه اولسون بر
نتیجه ویروب طاغیلیرلردی .

بو دفعه هردرلو مشهودات ومسموعاتك عکسـنه
اوله‌رق اوکلرینه چیقان قیامت خندق ، دهاطوغریسی
جزیرة العربده هنوز امثالی کورلمامش،ایشیدلمامش بر
بیوك سدحائل ، دشمن عسکرینی هفته‌لرجه حبس وتوقیف
ایتمش ونهایت‌ده تماماً اوصاندیروب رجعته مجبور ایله‌مشدی.
علی الخصوص قیش موسمی اولدیغندن بر طرفدن

افراد عسکریه صوغوقدن متأثر بولنمقده دیکر طرفدن وسائط نقلیه‌لری هم صوغوقدن همده علفسزلکدن تلف اوله کیتمکده ایدی .

اومدتده خندقك منع وحیلولتی سببیله طرفینجه مصادمهٔ سیفیه وقوعه کلمامش ایکن برکون « عامر بن لوئی » قبیله‌سندن « عمرو بن عبدود عامری » نام جنکاور شهیر ایله برابر « عکرمه بن ابی الجهل المخزومی ، هبیره بن ابی وهب ، نوفل بن عبدالله بن مغیره ، ضرار بن الخطاب ، مرداث بن محارب » نام جندیلر ، آتلرینی زیاده زورلایه‌رق خندقك برطاریرندن آتلادوب میدانه کردیلر . برروایتـه کوره « نوفل بن عبدالله المخزومی » خندقدن بری طرفه کچه‌مامش بلکه کچمك اوزره آتنی دپوب زورلادیغنده آت ایله برابر خندقك درونه دوشمش وانك اوزرینه یتیشان جناب علی المرتضانك سیف صارم سطوتی ، اکا زهرابهٔ موت هلاکی ایچیرمشدر .

« ابوسفیان » ایله « خالد بن الولید » دخی بونلره ارقه اولمق فکریله برفرقهٔ مشرکین ایله برابر خندقك کنارینه دکین کلدکلری حالده بری کچه‌میه‌رك اوته‌کی کنارده سیرجی کبی طوره قالمشلر .

عمرو بن عبدود العامری ، اوزمان طقسان یاشنده

بر پیر سالخورده ایدی . پك چوق وقایع حربیه‌ده بولنمش ویالکز برباشنه نیجه فرق عسکریه‌یی اوروب طاغتمش سنی کچکین، شخصی پیشکین، بر بهادر نامدار، برسلاحشور شهرتشعار ایدی . ایشته بویله اولدیغی ایچون کافهٔ قبائل عرب، انی بر بلوك سواری عسکرینه بدل عدایدردی .

عمرو، خندقدن آتلایجه رفقاسندن براز ایلری‌یه کلوب مبارزایستدی. حضرت علی کرم‌الله وجهه افندیمز:

— « یارسول‌الله ! مبارزه‌یه بن چیقه‌جغم »

دیمکله ذات عالئ رسالتپناهی، اکا :

— « سن اوطور یاعلی ! کلان عمرودر ! »

بیوردیلر . اهل اسلام طرفندن هنوز کیمسه میدان مبارزه‌یه کیرمامشدی .

قیلنجنه اعتمادی زیاده اولان عمرو، ایسه اهل اسلامه میدان اوقویه‌رق تکرار :

— « ایچکزده مبارزه ایده‌جك اریوقمی؟ هانی سزك موتالریکزه وعدایله‌دیککز جنت نرده قالدی »

دیمش وبونك اوزرینه علی‌المرتضی افندیمز ایاغه قالقوب مبارزه ایتمك ایستدیسه‌ده رسول اکرم مساعده بیورمانجه میدان مبارزه‌یی بك کنیش کورمکه باشلامش حساب ایله‌یان عمروبن عبدود :

— « ارميدانده چیقه‌جق يوقمی ؟ »

سوزيله اهل اسلامه قارشی تااوست پرده‌دن باغیرمشدر.

کافر عمروك او حرکات واطوارينی کوروب آرتق صوك درجه‌ده حدت ایتمش بولنان حضرت علی، همان :

— « عمروده اولسه چیقارم يارسول‌الله ! »

ديه يرندن قالقديغنـدن ذات عالیٔ نبوی، کندی درع شريفلرينی اکسـاو « ذوالفقـار » نام قلنجلريله‌ده انی تجهيز وتقليد بيوردقدن صوکره :

—« يارب ! عمم عبيده بدرده، حمزه احدده شـهيد اولدی . يانمده بر برادرزاده‌م علی قالدی . سن انی محافظه بيورده بنی يالکز براقمه ! »

ديه حقنده دعا ايتدی .

شيرصولت‌سمير حضرت رسول کبريا جناب علی‌المرتضا افنديمز پياده اولديغی حالده ميدان مبارزه‌يه آتلادی . . « عمروبن عبدود » ه طوغری کيدوب اکا اول امرده علی‌وجه الشرعی قبول دين مبين اسلامی تکليف ايتدی. لکن ملعون عمرو، برقهقهٔ سخره آميزايله کوله‌رك:

— « بودرلو آغيز ايله هيچ بر کيمسه‌نك قارشـيمه چيقه‌جغی خاطريمه بيله کلمزدی . سن کيمسك ؟ سويله !» . ديه صورمش اول حضرتده :

— « علی بن ابی طالبم »

جوابنی ویردیکنی متعاقب عمرو :

— « عملریکك ارەسندە میدان مبارزەیه چیقەجق ار یوقمی ؟ آ برادر زادەم! سن دها چوجقسك . بن سنك پدرکله چوق زمان قرنداش کبی کچندم . شمدی سنك قانکی دوکمك بکا کوج کلیور »

دیمکله حضرت علی دخی :

— « طوغری اما بن سنك قانکی دوکمکله محظوظ اولیورم . لکن سن ده بنم کبی پیاده اولملیسك »

دیمشدر .

بوسوز عمروك حمیت جاهلیه سنه طوقاندیغندن پك زیادەسیله حدت ایدەرك همان آتندن اینەرك حضرت علی افندیمزك اوزرینه هجوم برله قیلنجی شدیداً حواله ایتدی . اکا قارشی شیر خدا دخی الندەکی قالقانی سپر طوتدی .

ملعون عمرو، کمال حدت وشدتله قیلنجنی اویله برقوتده حواله ایتمشدی که حضرت علی کرم الله وجهه افندیمزك سپر طوتدیغی قالقانی ایکی پارچه ایتمش وباشلرینی برازیارەلەمشدر

اندن صوکره حمله نوبتی جناب علی یه کلمشدی . علی، عمروه خطاباً :

— « سن بکا یالکز اولدیغك حالده مبارزه ایتمك

اوزره بو میدانه کیرمدکمی ایدك؟ او کتیردیکك ارقداشلرك
کیملردر؟»

دیر ایکن عمرو :

— « یوق ! هانی ؟ »

دیه کیری یه طوغری باقمش علی دخی انك او التفاتندن
بالاستفاده همان ایکی ایاغنه قیلنج اوروب حریفی دویره رك
اولدیرمشدر !.

عمروك مقتولاً یره دوشمسی اوزرینه جنکاور شهیر
جناب رسول کبریا حضرت علی المرتضا افندیمز «الله اکبر»
دیمش وانی ایشیدن کافهٔ اصحاب کرام ده بر آغیزدن «الله اکبر»
دیه تکبیرده علی یه تابع اولمش واشبو تکبیر صداء دهشت
اداسی دشمن اردوسنه بك مدهش بر غلغلهٔ رعب وهزیمتك
دوشمسنده تأثیر مخصوص حصوله کتیرمشدر .

عمرودن صوکره «نوفل بن عبدالله المخزومی» راکباً میدان
مبارزه یه صوقیله رق ارایستدی . لکن « زبیر بن العوام »
رضی عنه السلام حضرتلری انی اویله بر اوزوب اولدیردی
که نوفل، یوقاریدن اشاغی یه طوغری ایکی پارچه، اولدقدن
باشقه التنده کی آکری ده کسیله قالمشدر .

انکیچون جناب « زبیر » رضی الله تعالی عنه حضرتلری :

— « سنك قلنجك كبي قلنج كورمدك »
ديانلره :

— « انی بابان قیلنج دکل . بیله کدر »
دیه جواب ویرایدی .

بوندن صوکره‌ده عمر الفاروق رضی‌الله تعـالی عنه حضرتلری، میدان مبارزه‌ده طوران برادری « ضرار بن الخطاب » اوزرینه هجوم ایتدیکندن علی ایله زبیر رضی‌الله تعالی عنهما حضرتلری‌ده « عکرمه، هبیره، مرداث » نام کمسه‌لرك اوزرینه هجوم ایدوب هر دردینی‌ده همان کری‌یه طوغری رجعت واردولرینه التحاقه مجبور ایتدیلر .

عکرمه بن ابی الجهل اوزمان جان قورقوسیله قاچوب کیدرکن مزراغنی دوشوره‌رك یولده براقمش اولمغله اندن طولایی شـاعر شـهیر حضرت حسان رضی‌الله تعالی عنه عکرمه‌یی پك فنا هجو ایتمشدر .

« عمرو بن عبدود » ك اوشجاعت جنکاورانه‌سی ایله برابرینه موفق اوله‌میه‌رق پك کوچوك کوردیکی « علی بن ابی طالب ! » الندن نهـایت هلاك اولوب دوریله قالمسی، عساکر صولت مأثر اسلامیه‌یی ممنون وفرق مخذوله مشرکینی‌ده صورت فوق العـاده ده مأیوس ودلخـون ایله‌دیکندندرکه ابوسفیان :

— « بزم ایچون خیرلی برایش یوق ! . »
دیه خندقك کنارندن اردوکاهنه کیتدی !

فرداسی مشرکین، بنی قریظه یهودیلریله برابر هر طرفدن اهل اسلامی احاطه ایتدی. اقشاملره دکین اوق محاربه سی ده دوام ایتدیکندن عساکر مسلمین کوز آچمغه بیله وقت بوله مدی.

اقشام اولوب ده دشمنك برازچکلمسی اوزرینه اهل اسلام بر مقدار نفس اله بیلدی. لکن:

— « دشمن یارین ده بویله هر طرفدن شدتلی هجوم و تضییق کوستره جك اولور ایسه حالمزنه اولور. »
دیه مسلمین خیلی تلاش واندیشه ایتدی.

حالبوکه جناب الله، خلاص مسلمینك اسبابنی تهیئه ایتمشدی:

اوله ایمان ایتدیکی حالده اسلامنی هنوز اظهار ایده مامش بولنان « نعیم بن مسعود اشجعی غطفانی »، او اثناده خندق کنارینه کاوب خط محافظلرینك اذنیله بری طرفه کچدی. وحضور پرنور نبویده کلمهٔ شهاتی زیور زبان صدق ومخالصت ایتدکدن صوکره دیدی که:
— « یارسول الله ! قبائل عرب بنم اسلامی هنوز

بیلمزلر . اگر امرایدرسه کز دین اسلامه خدمت ایده‌بیلیرم »

رسول اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم افندیمزده جوابده:

— « محاربه بر نوع خدعه‌در . سن ده بزم ایچون بر حیله ایدییور ! »

بیوره‌قله دهات عربدن بولنان جناب نعیم ، دهاء سیاسیسی سایه‌سنده بر ایش کورمك اوزره بنی قریظه ناحیه‌سنه کیده‌رك انده « کعب بن اسد » ایله ملاقات ایتدی .

« کعب بن اسد »ك یاننده معتبران واحبار یهوددن برقاچ کیمسه‌لرده بولندیغی حالده نعیم اکامحرمجه اوله‌رق:

— « ای اشراف بنی قریظه ! سزی نقدر سودیکمی بیلیرسکز . مجرد سزه اولان خلوص ومحبتم ایچون برقاچ کوندر حالکزی دوشونیور ایدم »

کبی وادیلرده سوزسویلیوب یهودیلرك :

— « بزم سکا هر وجهله اعتماد وامنیتمز واردر . سویله باقه‌لم »

دیه اظهار امنیت ایتدیکنه قارشی کوکسی کنیشلنان جناب نعیم:

— « بن ایشك شوراسنی هیچ نظر دقتدن اوزاق

طوتميورم: مثلا : قبائل قريش وبنى غطفان. محمديلرى استيصال ايتمك افكاريله بورالره قدر كلديلر . غيرت واقدامده ايده‌يورلر . لكن محمديلرده مقاومات ومدافعات مردانه‌ده بولنمقدن هيچ كيرى طورميورلر . حالبوكه ايشدن خيرلى برنتيجه بك مأمول اولمديغندن قبائل عرب، ارتق اوصانمغه باشلادى . بك صيقيليرلرسه سزى يالكز كندى باشكزه براغوب قاچه‌جقلر . ايشته‌اوزمان حالكز يماندر . محمديلرك نچه‌سنه دوشه‌جكسكز . سزده ذاتاً نقض عهد ايتمش اولديغكز ايچون حدت ايدن محمديلر،سزى صاغ براقمازلر . شوحالده حقكزده تصور ايده‌بيلديكم طريق اسلم، قريش ايله بنى غطفاندن برطاقم اشرافى رهن اوله‌رق المكزدر . تا كه انلر دخى ايشى بتيرمدكجه سزى ميدانده محمديلر نچه‌سنه براغوبده كيتميه‌لر !»

ديمش وحقيقت رنكيله ملون اوله‌رق كوستردیكى هر بر سوزينى يهوديلره تصديق وقبول ايتديرمكه موفقده اولمشدر .

بعده اورادن آيريلان نعيم، ابوسفيانك مجلس مذاكره‌سنه‌ده كيده‌رك :

— « برشى ايشتدم . لكن بنم سويله‌ديكمى كيمسه‌يه

سویله‌میکز ! خبریکز وارمی ؟ بنی قریظه یهودیلری محمد [علیه‌الصلوة والسلام] ایله اولان اسکی‌معاهده‌لرینی بوزدقلرینه نادم اولدیلر . حتی انکله کیزلیجه‌یکی براتفاق بیله‌یاپمشلر . نقض عهددن طولایی‌ابراز ایتمش‌اولدقلری جنایت عصیانیه‌لرینی عفوایتدیرمك اوزره قریش‌ایله بنی غطفان اشرافندن رهن‌طریقیله برطاقم رؤسا ومعتبرانی سزدن الوب‌ده اکاویرمکی دخی‌وعد ایتمشلردر . شایدکه سزدن بودرلو رهن‌المق ایسترلرسه صاقین ویرمیکز . زیرا اشراف ورؤسایه یازیق اولور »

سوزیله اشراف قریشیه ورؤساء غطفانیه‌یی برچوق اوهام وشبهاته‌دوشوردی . ابوسفیان دخی‌بنی قریظه‌نك بوبابده‌کی‌افکارینی آکلامق‌اوزره :

— « بز بورایه‌سزدن بعض رؤسانك تشویقیله کلدك . سزایسه شمدی پك آغیرطاورانیورسکز . بوراسی عربلرجه اوزون مدت اوطوریله‌جق یردکلدر . افراد ووسائط نقلیهٔ عسکریه‌مز کرك برودتدن ؛ کرك‌زادوذخیره سزلکدن قیریلوب کیتمکده . شوحالده یارین هپ‌برابر برشدتلی هجوم ایده‌لم ده ایشه ایوکوتوبرنتیجه ویره‌لم »

دیه یهودیلره خبرکوندردی . انلرك ایسه :

— « یارین جمعه ایرته‌سیدر . برایشده بولنه‌میز .

اوبر كون برابر حرب ايدرز . لكن شو شرطله كه بزه اشراف ورؤسا كزدن تمش كشى بى رهن ويرمليسكز . انلرى حصارمزده توقيف ايدرزده سزدن امنيت كسب ايتمش اولورز »

جوابنى ويردكلرينه قارشى مشركين اردوسنك اركانى : « نعيمك بزه ديديكى صحيح ايمش ! » ديمش وانك اوزرينه :

— « بز سزه نه رهن ويررز نه ده سزدن امداد اميد وانتظار ايدرز . ايسترسه كز بزمله برابر حرب ايديكز . ايسترسه كز ايتميكز ! ايتمديككز حالده بزده مملكتمزه كيدرز . فقط سزده محمديلرك پنچه سنه دوشر بلا كزى بولورسكز »

ديه مقابله ايتمش اولنجه بنى قريظه دخى « نعيمك بزه ديديكى صحيح ايمش ! » ديدكدن صوكره نقض عهد ايتدكلرندن طولايى صحيحاً نادم اوله قالمشلردر .

روايت ديكره كوره : « نعيم بن مسعود اشجعى » اوزمان هنوز اسلامى قبول ايتمش دكلدى . كفر حاليله برابر حضور پرنور رسالتپناهى يه كلوب ديدى كه :

— « يا محمد [عليه الصلوة والسلام] ! بنى قريظه سكا غدر وخيانت ايتديلر . ابوسفيان طرفدارى اولديلر ! »

انك بوسوزی اوزرينه افنديمز ، مسئله‌یی مبهم براقمق اوزره :

— « بلكه بزانلره اويله امرايتمشزدر !»

بيورديلر . نعيم، اندن صوكره قريش اردوسنه طوغری كيتدی. نعيمك حضور عاليدن آيرلمسی اوزرينه حضرت عمرالفاروق رضی‌الله تعالی‌عنه افنديمز :

— « يارسول‌الله ! نعيم شمدی شوكلامكزی اشاعه ايدر. خلق بيننده‌ده حاشا دهان شريفكزدن كذب صادر اولديغی شيوعبولوركه اوشيوع، بزه يهوديلرك نقض عهد ايتملرندن دها آغيركلير »

ديمكله اكا :

— « الحرب خدعة ياعمر ! »

جواب صوابی ويرلمشدی .

نعيم، قريش اردوسنه كيتديكی زمان حيي لعينك وعدی اوزره عظماء قريشدن يتمش نفری رهن طريقيله طلب ايتمكه بنی قريظه طرفندن مأمور ومبعوث اولان آدمی محضر قريشده كوره‌رك ابوسفيانه ديدی كه :

— « محمد [عليه الصلوة والسلام] ك قطعا يالان سويله‌مديكنی بيلميرمسك ؟ »

ابوسفيان جواب ويردی :

— « اوت بیلیرم ! »

نعیم، سوزینه دوام ایتدی :

— « بن شمدی اندن ایشتدم که بنی قریظه نك ابوسفیانه طرفدارلقلری بزم امریمزله‌در دیدی ! اوحالده بونلرك طلب رهن ایتملری، اتفاق واقعه مبنیدر . سزدن یتمش آدم اله‌جقلر ، اکا ویروب قتل ایتدیره‌جکلر ! »

ابوسفیان بیوك برتلاش ایله :

— « دیمك که سن بونی اندن ایشتدك ! »

دیدی . نعیم اکا قارشی

— « اوت ایشتدم ! »

دیه تأمین ایتدیکندن ابوسفیان :

— «لات وعزی حقیچون یمین ایدرم‌که ایش سنك دیدیکك کبیدر ! »

دیدکدن صوکره استمزاج ضمننده اوله‌رق :

— « ایش اوزادی . معاهده‌مز اوزره یارین متفقاً محمدیلر اوزرینه هجوم ایده‌لم . حاضراولیکز !)

دیه قریظه یهودیلرینه برنوطه ویردی . اوکون ایسه یوم جمعه ایدی . یهودیلر جواب ویردیلر :

— (یارین یوم السبتدر. برایشده بولنه‌میز. یاریندن

صوكرەدە بزم سنزكلە متفقاً هجوم ایدەبیلمەكلكمز ایچون مطلوبمز اولان یتمش آدم رهنی آلمالی یز . المادقجە قلعەدن چیقە میەجغز !)

بنی قریظە ایلە قریش اردوسی آرەسندە حصولە، باشلامش اولان رشتۀ ارتباط واتفاق شوصورتلە بركرە قیریلنجە تفرق واختلاف آنك یرینەقائم اولدیغندن اندن صوكرە احزابدە آثار انهزام مشاهدە اولنمشدر .

بنی قریظە، محمدیلر علیهنـدە حرب وحركتدن وقریشیلر ایلەدە اتفاق ومناسبتدن كلیاً وازكچوب حصارلرینە قاپاندیلر . بیطرفلك صورتنی كندیلر ایچون سلامتلی بر مسلك بولدیلر !

ایشتە عربان عسكریلە یهودیلر طوائفی ارەسندەكی رابطۀ اتفاق بوصورتلە قیریلوب شدتلی براختلاف واختلال یوزكوستردی . انكچون اوكوندن صوكرە وقوعە كلان برقاچ كونلك محاصرەدە قریش عسـكری اسكی شدتنی كوسترەمامشدر .

نهایت برچهارشنبە كونی ایدی وقت ظهرایلە وقت عصرارەسندە ذات عالئ رسالتپناهی : « اللهم یاصریخ المكروبین ویامجیب المضطرین اكشف همی وغمی وكربی . فانك تری مانزل بی وباصحابی » دیە دعابیورور ایكن مبارك

وجه شريفلرنده آثار سرور وبشاشت مشاهده اولندی .
مكر اوزمان حضرت جبريل امين كلوب حق تعالى طرفندن روزكار وملائكه ايله امداد بيوريله جغنى تبشير ايتمش ايدى . رسول اكرم صلى الله تعالى عليه وسلم افنديمز دخى اصحاب كرامنه « مژده !.. » بيوردى .
وقت عصرايله وقت صلوة غروب ارەسندەصوغوق وشدتلى برروزكاراسمكه باشلايەرق روزكارك شدتهبوبى تأثيريله يردن قالقـان توزلرى، طوپراقلرى مشركينـك يوزلرينه، كوزلرينه آتوب يكديكرينى فرق وتشـخيص ايتمزدرجەسنده دشمن معسكرنده برقيامت فورتنەقوپدى
روزكار اولقدر اشتداد ايتدى كه اقشامكى ارزاق عسكريه اولمق اوزره قريش عسـكرينك آتش اوسـتنه قويدقلرى چولمكلرى دويردى .
خيام بى انتظـام عسكريەلرينى‌ده يردن سـوكوب هوالرده اوچوردى .ايشته بودرلو حادثۀ سماويه يالكز دشمن اردوسى معسكرينه مخصوص اولوب باشقەطرفلرده هيچ برشى يوغيدى . زيرا اوفورتنه يالكز اعداء دين مبين عسـكرينى تهديد ايچون طرف اشرف حقـدن كوندرلمشدى.
لكن عساكراسلاميەنك‌ده كيمى صووغك ، كيمى‌ده

آچلغك تأثيريله طايانه‌میوب اطرافه طاغيلمش اولديغندن رسول محترم افنديمزك معيت سنيهٔ رسالتپناهيلرنده يالكز اوچيوز قدر عسكر قالمشدى .

دشمنك احوال عسكريه‌سندن برخبر كتيرمك اوزره اصحاب كرامدن (حذيفه بن يمان) رضى الله تعالى عنه حضرتلرينى اوكيجه فخر عالم افنديمز، مشركين اردوسى ايچنه اعزام بيورمشلردى !

جناب (حذيفه) قريش اردوسى ايچروسنه كيرنجه كوردى كه دشمن عسكرى پك پريشان برحال يأسده ، كنديلرينى بيله شاشيرمشلر! فرارايله قرار، بيننده متردد ومتحير قالمشلر !

ابوسفيان، بروضع نوميدانه‌ده :

— « اى ناس ! بوراسى بزم ايچون طوره‌جق، اكلنه‌جك يردكل . انكله برابر بنى قريظه ايله‌ده اتفاقمز بوزولدى. ارامزه شدتلى براختلاف دوشدى. آكلاشلدى كه موفقيت بزده قالميه‌جق ! ايشته بن كيده‌يورم . سزده كليكز ! »

ديه عسكرينه تنبيهات وتبليغات مخصوصه اجرا ايله‌دكدن صوكره دوه‌سنه بينوب مكه طرفنه كيتدى . اتباعى‌ده طريق رجعتده اكا پيرو اولدى .

هر طائفه‌نك رئيسی مثلا «طليحه بن خويلد الاسدی» كبی رؤسا، عشيرتنی «يابنی فلان ! هلموا الی !» ديه چاغيرير وكلوب يانده طوپلانانلره‌ده «النجاء النجاء» سوزيله كنديلرينی يولنده تعقيب ايتملرينی تنبيه ايده‌رك همان يوله دوشرلردی !

مرويدركه اوزمان دشمن عسكرينه رعب وخشيت ويرمك ايچون كوكدن بيك نفر ملائكه ايمشدی . حتی دشمن اردوسنك اطرافنده تكبير صدالری، سلاح شاقيرديلری ايشيديليور ايدی .

حذيفه رضی الله تعالی عنه حضرتلری دونوب كلير ايكن يولده كوزينه يكرمی قدر سواری عسكری كورينوب اكا :

— «ياحذيفه ! دوستكه خبرويركه الله تعالی آنك اعداسنی منهزم وپريشان ايتمشدر)

ديدكلری ده مرويدر .

تجسسه مأموراً كونديريلان صحابیٔ مشاراليه، مشهودات مسموعاتنی نبی اكرمه عرض ايتدی. اكا قارشی رسول خدا افنديمز حضرتلری دخی طاتلی تبسم بيورديلر .

مشركين اردوسی رجعت ايدركن (عمرو بن العاص) ايله (خالد بن الوليد) ايكی يوز نفر عسكرله دمدار تعيين

اولاندقلرندن اردونك ارقه‌سی النجه‌یه دکین انلر معسکرده ثبات ایتدیلر .

حالبوکه مشرکین طوائف عسکریه‌سی کیجه‌اویله بیك درلو خوف وهیجان ایله یالکز جانلرینی قورتاروب قاچارلرکن اردوکاهلرنده برخیلی دخایر عسکریه وبعض امتعهٔ حربیه براقمش ایدیلر . فرداسی اهل اسلام انلری طوپلایوب اردکاه اسلامه کتیرمشدر .

روایته کوره بونلردن باشقه خرما یوکلی اوله‌رق یکرمی رأس دوه‌ده اله کچیرلدی که ابوسفیان اودوه‌لری رؤساء یهود بنی نضیردن (حیی بن اخطب) نام لعینه کوندرمش اوده خرما یوکله‌ده‌رك انلری صاحبنه اعاده ایتمشدی عساکر اسلامیه ، مذکوردوه‌لرك بعضی وحموله‌سی بولنان خرمالری ییوب دفع جوع ایتمش اولدیلر .

ایشته اردوی همایونده حکمنی بك شدتلی یوروتمش اولان قحط وغلا بلیه‌سی بوجهتله زائل وانك یرینه برکت دفعةً قائم وحاصل اولمشدر .

رسول اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم افندیمز بونلردن صوکره اصحاب کرامنه خطاباً :

— (ارتق نوبت تجاوز سزه کلدی . قریش بوندن

بويله سزك اوزريكزه كله‌جك دكلدر)
بيوردی !

بوغزوهٔ احزابده تلفات مشركين درت وشهدادخی – ايكيسی اوس، اوچی خزرج قبيله‌سندن اولمق اوزره – بش نفردن عبارتدر

انجق اعاظم انصار كرامدن (سعدبن معاذ) رضی الله تعالی عنه حضرتلری، محاربه‌نك الك صوك دورلرنده (حبان بن العرقه) نام تيرانداز‌ك آتديغی اوقدن قولی اغيرجه مجروح قالوب اخيراً جريحهٔ مذكوره‌نك تأثيريله شهيداً فوت اولمشدر . رضی الله تعالی عنه !. فقط حبان مرقومك يوم احدده سعدبن ابی وقاص حضرتلرينك رمی سهم شهامتيله تلف ايدلديكی يازلمشدی .

ابوسفيان، اورجعت قهقريه‌سی ايله مكه يولنه دوشوبده (جانمی ارتق منزل سلامته چيقاردم) ديه‌بيله‌جك قدر قاچدقدن صوكره :

(باسمك اللهم ! بن لاته، عزايه، اسافه، نائله‌يه، هبله يمين ايدرم كه برجمعيت عسكريه ايله سنك اوزريكه كلمكدن مقصد ومرادم، سنی استيصال ايتمدكجه كيری دونمامك ايدی . حالبوكه سن بزه قارشی چيقمه‌يی ياخود بزم سنكله ملاقات ايتمكلكمزی كريه كورديكك ايچون عربلرجه

هنوز معلوم ومشهود اولمیان برخندق ایشنه یاپشوب کندیکی انکاه محافظه ایتدك . عربلر انجق قارغیلرینك کولکه‌سنی، قلنجلرینك حدتنی بیابیرلر . سن اوخندقی یالکز بزم قلنجلریمزدن قاچمق ایچون یاپدك سنك ایچون بندن احدکونی کبی دها برکون واردر !)

معناسنی افاده ایدن : (باسمك اللهم ! فانی احلف باللات والعزی واساف ونائله وهبل . لقدسریت الیك فی جمع واناارید ان لا اعود ابداحتی استأصلکم . فرأیتك قدکرهت لقاءنا . واعتصمت بالخندق بمکیدة ما کانت العرب تعرفها وانما تعرف ظل رماحها وسیوفها . ومافعلت الافراراً من سیوفنا ولقاءنا . ولك منی یوم کیوم احد) مکتوبنی ذات عالئ رسالتپناهی‌یه کوندردیکندن حضرت رسول مکرم افندیمزده (بسم الله . . . . محمد رسول اللهدن صخربن حربه ! بکا مکتوبك کلدی . الله تعالی سنی حماقتله مغرور ایتمشدر . اما بزی استیصال ایتمك اوزره کلدیککی وموفق اولمدقجه دونمامك عزمنده بولندیغنی سویلدیکك شیلر اویله بر ایشدرکه من طرف الله سنك علیهکده وقوعبوله‌جق وجناب الله حسن عاقبتی بزه احسان بیورمجقدر . سنك اوزرینه

ده بر كون كله جكدركه ايشته اوكونده بنم لات وعزاى اساف ونائله يى هبلى پارچه پارچه قيروب آتديغمى كوره جكسك!) عباره سيله ترجمه ايديلان :

— (بسم الله الرحمن الرحيم من محمد رسول الله الى صخر بن حرب . قد اتانى كتابك وقديماً غرك بالله الغرور . اما ماذكرت انك سرت الينا وانت تريد ان لاتعود حتى تستأصلنا . فذلك امر يحول الله بينك وبينه ويجعل لنا العاقبة. وليأتين عليك يوما كسر فيه اللات والعزى واساف ونائله وهبل . حتى اذكرك ياسفيه بنى غالب !)

ديه جواب ويرمشدى !

٦

غزوهٔ بنى قريظه

خندق غزوه سى نتيجه لنوب ده معاودت همايون شرفوقوعبولديغى ساعت، شهر ذى القعده نك يكرمى اوچنجى ـ وعلى رواية شهر ذى الحجه نك اوچنجى — كوننده وقت ظهر ايدى .

ذات عالئ رسالتپناهى صلوة ظهرى بعدالاداء زينب رضى الله تعالى عنها حضرتلرينك خانه سنى تشريف

وسلاحلرینی ترك برله مبارك باشلرینی حضرت مشارالیهایه
ییقادیرلرکن درحال جبریل امین ـ سواری وهم بر عمامهٔ
سیاه ایله متعمم ومعتجر اولدیغی حالده ـ کلوب :

— (سن سلاحکی ترك ونزعمی ایتدك یارسول الله !)
دیدی. افندیمز ده:

— (نعم).

بیورمقله حضرت جبریل :

— (سکا امداده کلان ملائکه هنوز سلاحلرینی
براقمدیلر . الله تعالی سنی بنی قریظه اوزرینه سفر ایله
مأمور ایتمشدر . بن ده معیتمده کی ملکلرله انلره عامدیم.
قلعه‌لرینی انلر واسطه‌سیله تزلزله اوغراده‌جغم)
دیه‌رك معیتیله برابر دونوب بنی قریظه یهودیلری سمتنه
طوغری کیتمشدر .

بونك اوزرینه حضرت نبی محترم صلی الله تعالی علیه
وسلم افندیمز، بلاله :(اللهك امرینی دیکله‌یه‌جك واکا اطاعت
ایده‌جك اولانلر، صلوة عصری بنی قریظه ناحیه‌سنده
قیلسونلر ! دیه ندا ایت !) امرینی اعطا وبعده درع
شریفی اکتسا بیوردیلر. سیف شریفلرینی ده قوشاندیلر.
سونکولرینی ده اله الدقدن صوکره (لحیف) نام آتلرینه بینوب
حرکته حاضر اولدیلر .

مدينهٔ منوره محافظه قائمقاملغنه (عبدالله بن ام مكتوم) رضی الله تعالی عنه حضرتلرینی تعيين ولواء شريفی جناب علی المرتضى افنديمزه بالتسليم انی برمفرزهٔ عسكريه ايله مقدمة الجيش نصب بيورديلر. حضرت علی دخی، كيدوب سنجاغی بنی قريظه حصارلرينك ديبنه ديكديكندن حدت ايدن يهوديلر، اكا قارشی جناب رسول كبريايه وزوجات طاهرات حقنده فنالقردی سويله‌ديلر.

لكن مسلمين سكوت ايدوب انجق:

— (سزكله ارامزده يالكز قيلنج واردر)

ديديلر. حضرت پيغمبر، اردوی همايونلريله برابر مدينه‌دن قالقوب مقدمه‌لرينی يولده تعقيب بيورورلركن بنی نجاردن برطاقم نفراته تصادف ايده‌رك. انلره:

—(سزه بريسی تصادف ايتديمی !)

ديه‌صوردی . انلرده:

— (اوت ! دحية الكلبی حضرتلری تصادف ايتدی! حتی بزه سلاحلانمامزی امر وتنبيه ايتدكدن باشقه [رسول الله شمدی سزه بوراده اوغرايه‌جقدر] ديمشدی)

جوابنی ويرنجه ذات عالیٔ رسالتپناهی:

— (ايشته اوكورديككز، جبريل امين ايدی).

بيورمشلردی.

وقتا كه شـير خدا حضرت على المرتضى ، رسـو كبريانك شرف وصول همايونلرينى كوردى . النـده كى لواء شريفى (قتادة الانصارى) رضى الله تعالى عنه حضرتلرينه بالاعطا حضور عالى يه كله رك :

— (يارسول الله ! سزك بوخبيثلره يك قريب كيتمكز مناسب اوله ميه جق !)

ديدى . رسول اكرم افنديمز :

— (غالبا حقمده انلردن براذيت ايشتدك !)

بيورملريله جناب على دخى جواب ويردى :

— (اوت)

بوسوزه مقابل :

— (بنى كورسيديلر انلر اويله برشى سويله يه مزلردى)

ديه جواب ويرن سلطان اقليم رسالت ، اردوى سعادتلريله برابر حصاره واصل وبرصو كنارينه نازل اولوب يهوديلره :

— (اى خنزيرلرله ميمونلرك قرنداشلرى ! الله سزه غضب ايتمش واوزرلريكزه نقمتنى اينديرمشدر . بكاندن شتم ايديورسكز ؟)

بيورنجه هيبت احمديه دن اوركمش اولان يهوديلر ، فنالاقردى سويله مدكلرينه يمين وقسملر ايده رك :

— (یا اباالقاسم ! اغزیکزدن بویله فنالقلر دیکی چیقماز ایدی !)

دیدیلر .

عساکر اسلامیه اطرافدن فرقه فرقه کله‌رك اقشامه دکین اوچ بیکدن عبارت اولان کافه‌سی ده طوپلاندی ایچلرندن اوتوز التیسی سواری ایدی .

اون بش کون دوام ایدن محاصره‌دن صوکره یهودیلر، هر درلو حرکات وتحملات یهودیانه‌لرینی توکتمش ایدیلر.

نهایت جناب رسالتپناه افندیمزك امر محاربه‌و محاصره‌دن قطعا فراغت بیورمیه‌جقلری واوتقدیرده غالب و مظفر اوله‌جقلری یهودیلرجه تسلیم ایدلدیکندن (ثعلبه‌بن سعنه) و(اسیدبن سعنه) نام ایکی برادرلرله (اسیدبن عبید) هر اوچی متفقاً بنی قریظه‌یه :

— (یابنی قریظه ! اسلامی قبول ایدیکز ! که مال وجانلریکزدن امین اولورسکز والله بوذات، ابن الهیبانك اولجه سزه خبرویردیکی ذاتدر) دیدکلری حالده: (بو، اوذات دکلدر!) جوابنی المشدیلر .

شو امر حادث حقنده تدابیر لازمه اتخاذی ایچون تشکیل اولنان مجلس مخصوص مشورتده رئیسلری بولنان

(كعب بن اسد) نام يهودى دخى عموم افراد انجمنه خطاباً:

— (يامعشر اليهود ! شو آدمك صدق نبوتنه ايمان وكنديسنه اولوجهله اتباع ايده‌لم. والله سزجه محققدركه بو آدم مدينه‌دار هجرتى اولمق اوزره كتابلريكزده هردرلو اوصاف عاليه‌سنى بولديغكز نبى ذيشان آخر الزماندر . بنى اسرايئلدن مبعوث اولمديغندن طولايى حسديكزدن باشقه هيچ برشى اكا متابعتدن سزى منع ايتميور ! بن اكا قارشى نقض عهد ايلديكمدن ذاتاً استكراه ايدردم هرحالده باشمزه كلان هردرلو بلاوملاٴت ، ايشته شو اوطوران مشؤم حريفك يوزندن كلمشدر)

ديه (حيى بن اخطب) نام لعينه اشارت ايتديكى حالده:

— (ديديكك كبى اولسه بيله بز توراتك حكمندن آيريله‌ميز . انى باشقه بركتاب ايله استبدالده ايده‌ميز !) جواب ناصوابنى ويرمكده مجلسى متفق الافكار بولنجه كعب :

— (اوده اولمزسه اولا اولاد وعيالمزى اولديره‌لم. بعده هپ مسلول السيوف اولديغمز حالده محمديلرك اوزرينه شدتلى هجوم ايده‌لم . ياجمله‌مز هلاك ياخود مظفر اولورز)

مطالعه‌سنى درميان ايتدى !

فقط اومطالعه‌نك عليهنده مجلس طرفندن :

— (بز ، اومسكين عيال واولاديمزى اولديردكدن صوكره هلاك اولمزسه‌ق بيله دنياده ارتق بزم ايچون نه خير قالير !)

رديه‌سى وارد اولنجه كمبك :

— (اويله‌ايسه بوكيجه جمعه ايرته‌سى كيجه‌سيدر . محمديلر بزدن امين اولورلر واردولرنجه بك احتياطه رعايت ايتمزلر . اينه‌لم بردن هجوم ايده‌لم . بلكه ظفرياب اولورز) كبى بياناتى عليهنده تكرار مجلس طرفندن :

— (يوم سبته حرمت قاعدهٔ دينيه‌مزه خلل كتيره‌ميز او ، بزدن اولكيلرك ياپمديغى برايشدر)

اعتراضى درميان ايدلديكندن ايچلرندن (عمرو بن سعدى) نام كمسه اوبابده‌كى مطالعه‌سنى :

— (اويله‌ايسه يهوديلككزى محافظه ايدرسكز لكن جزيه ويرمكده راضى اولورسكز !)

زمينده ايراد ايله‌مش يهوديلرده آنى :

— (عربلره جزيه ويرمكه بورجلنمكدن قتل اولنمق دها خيرليدر)

سوزيله رد وجرح ايتمش اولدقلرينى متعاقب طرف عالئ پيغمبريدن برروايته كوره« ابولبابه هارون بن عبدالمنذر

الانصاری » رضی الله تعالی عنه حضرتلری انلرله مکالمه ایتمك اوزره مأموراً اعزام بیورلمشدر .

اثناء مکالمه‌ده مأمور مشارالیه، برالی ایله صقالنی دیکر الیله‌ده بوغازینی طوتوب برطرز غریبده رمز وایما اوله‌رق یهودیلره کوستردیکی اشارتله « صاقین قفالریکز کسیله‌جك ! » مفهومنی القا ایتدکدن صوکره ایش کوره میه‌رك کیری کلمشدر !

مرویدر که اوزمان ابولبابه، ایتدیکی معامله‌ٔ اهانتکارانه‌نك پك بیوك برخیانت وجنایت اولدیغنك فرقنه واردیغندن درحال نادم اولمش وحتی حس وحاصل ایله‌دیکی حجابی سببیله حضور رسالتپناهی‌یه دخی کله‌میه‌رك باشقه طرفه صاوشدقدن فضله سوء عملنه‌مبنی مجازاةً کندی کندینی بردیره که باغلامش « والله بوندن صوکره نه‌یرم، نه ایچرم تاکه یا اولورم یاخود حضرت مولا بنی عفو ایدر » دیه قسم‌ده ایتمشدی !

برمدت بووجه اوزره مقاومت ایده‌طوران یهودیلر یکرمی کوندن زیاده دوام وامتداد ایدن محاصره سببیله آچلقدن بیتاب وتوان قاله‌رق جمله‌سی یأس وفتوره دوشدی بناءً علیه بنی نضیر یهودیلری کبی کندیلری‌ده دوه‌لرینك طاشیه‌بیله‌جکی قدر اشیا آلوب دیار آخره کیتملری شرطیله

حصاردن چیقارلملری استدعاسی ضمننده رسالتپناه افندیمزله مخابره یه باشلادیلر . لکن استدعالری نظر اعتباره النه مدی .

ایشته اول حالده حضرت علی المرتضی کرم الله وجهه افندیمز :

— (یاعمم حمزه نك ایچدیکی شهد ابه‌شهادتی ایچر طاتلی جاندن یکرم یاحصاره طالار کیرورم !)

دیه داخل حصاره طوغری هجوم ایتمکه باشلادی . اکا اویولده (زبیر بن العوام) حضرتلری ده رفیق اولدی .

حالبوکه اوجهتله اولان هجوم ، صبیان ونسوانی ایاق التنده براغه‌جغی جهتله پك ده تحسین وتجویز ایدلمامشکن یهودیلر ، بلاعهد وشرط نفسلرینی وحصارلرینی تسلیمه مجبور اولدیلر که مجموعی طقوزیوز یاسکزیوز قدر کیمسه‌لر ایدی .

بونك اوزرینه ابتدا ایچلرنده حرب وضربه مقتدر اولان درت‌یوز قدرینك اللری ارقه‌لرینه باغلاندی .

اولجه ـ یعنی ایکنجی سنهٔ هجریه‌سی شهرشوالنده ـ جوارمدینه‌ده کی محللرندن طرد وتبعید ایدلمش اولان بنی قینقاع یهودیلری ، خزرج قبیله‌سنك عهد وامانندهبولندقلری کبی بنی قریظه یهودیلری ده خزرجیلره معادل بولنان اوس قبیله‌سنك حمایه‌سی وعهد وامانی التنده اولدقلری حالده

(اهل اسلام علیهنده بولنماملری) شرطیله جناب رسالتپناه افندیمزه عهد وثیق ویرمشلرکن اهل اسلامك اك مشغول بولندیغی ، اك چوق صیقلدیغی برطار وقتده نقض عهد ایتمش وعلیهلرنده واقع اولان بودفعه‌کی حرکت اسلامیه‌ده حضرت نبی ذیشانه واهل بیت رسالتپناهیلرینه سب وشتم کبی برچوق فنالاقیرديلری ایتمکه جرءة ایتمش بولنملرینی نظر اعتباره کتیرن اکثر اهل اسلام ، انلرك اعدامی رأینی قبول والتزام واو رأیده اصرار ایتمشدر .

لکن بنی قینقاع مسئله‌سنده اشراف خزرجیه‌دن منافق شهیر (عبدالله ابن ابی بن سلول)ك نیاز وابرام شفیعانه‌سی سببیله آزاد ایدلمش بولنان قینقاعیلره قیاساً انلرك مظهر اولدقلری اماندن بنی قریظه‌نك‌ده حصول استفاده‌لری ضمننده آزاد ایدلملری اوسیلر طرفندن استدعا ایدلدیکندن ایشه رؤسای اوسیه‌دن (سعد بن معاذ) رضی الله تعالی عنه حضرتلری حکم انتخاب ایدلمشدر .

سعد حضرتلری ایسه خندق وقعه‌سنده قولندن اوق ایله یاره المش بولنمغله فراشنده خسته یاتیور ایدی . مشارالیهی همان برحماره وعلی روایة بردوه‌یه ارکاب وحضور پرنور رسالتپناهی‌یه احضار ایتدیلر .

جناب سعدی را کباً احضاره مأمور اولان اوسیلر، یولده :

— (یاسعد ! بنی قریظه حلیف ومعاهدلرکدر . حقلرنده لطف ورأفتله معامله ایت ! عبدالله بن ابیك بنی قینقاعی بویله برحالدن تخلیصده نقدر سعی ایتدیکنی بیلیرسك)

دیه‌رك صورت شفیعانه‌ده اطناب کلام ایتدکلرندن سعد حضرتلری صقالنی‌الیله صیغایوب صوکره :

— (لقد آن لسعدان لاتأخذه فی‌اللهٔ لومة لائم)

بیوردیلر .

تعبیردن منفهم‌اولان معنای‌تهدید، اوسیلرجه‌هیجانی موجب اوله‌رق هپسی براغزدن :

— (هلکت قریظة والله !)

دیمشلردر .

حالبوکه سعد، خندق مسئلهٔ زائله‌سی اثناسنده بنی قریظه‌نك نقض عهد ایتدیکندن وبرده مصلحت تحقیقیه ایچون مکالمه‌یه مأموراً کیتدیکی زمان کندیسنه بدمعامله‌ده بولنمش اولملرندن طولایی پك زیاده‌سیله کوجنوب حتی :

— (بنی قریظه ایله حرب ایتمدن الله، بنم جانمی الماسون !)

ديه دعا ايتمشدى .

حضرت پيغمبر، سعده :

— (قدجعلت الحكم فيهم اليك. فاحكم فيهم !)

بيورديلر .

سعد، قالقوب بنى قريظه طرفنه توجه واقبال ايده رك:

— (عليكم عهد الله وميثاقه ان الحكم فيكم ماحكمت؟)

ديدى . بنى قريظه دخى :

— (اوت !)

جوابنى ويرديلر .

بعده جانب اشرف رسالتپناهى يه ده خطاب ايتدى . لكن صورت تحليف وتحكمده ذات عالئ نبوى ايله مواجهه دن حجاب ايتديكندن مجرد تبجيل واجلال ايچون وجهنى جانب آخره تمييل وصيغهٔ خطابى لفظ غائبه تبديل ايده رك :

— (وعلى من هنا ؟)

ديدى . افنديمز دخى رضا واجازتلرينى:

— (نعم !)

تعبيريله اظهار بيورديلر .

ايشته اندن صوكره سعد حكم ايتمشدر :

— (انى حكمت فيهم بان تقتل الرجال وتسبى النساء

والذرية وتقسيم الاموال)
سعدك حكم واقعه‌كی اصابت تامه‌سنی تأیید ضمننده جناب نبوتپناه افندیمز :(لقد حکمت فیهم بحکم الله من فوق سبعة ارقعة) بیوردیلر . شو ستایش جلیله مظهر بیورلمش اولان حکم مشارالیهك حکملکنده اساساً یهودیلرك رأیی ده منضم بولنمش اولدیغندن ارتق کیمسه‌نك بردیه‌جکی قالمامغله دیدیکی کبی ده اجرا ایدلمشدر .

حصارده موجود اولان اموال واشیا طوپلاندیغی زمان بیك بشیوز قیلنج، اوچیوز درع، بیك مزراق، بشیوز قالقان، وبرچوق حیوانات ومواشی وبرطاقم اوانیٔ بیتیه واثاثك یداغتنام اسلامه کچدیکی آکلاشلمشدی .

اموال غنایمك مدینهٔ منوره‌یه نقلی وحیوانات ومواشینك بنی قریظه اوه‌لرنده رعی ایچون مرعالرده موقةً ترك ایدلمسی خصوصی طرف اشرف رسالتپناهیدن امر بیورلدی .

ایشته بو وجهله عساکر اسلامیه غانماً وسالماً مدینهٔ منوره‌یه عودت ایتدکده ارکك اسیرلرك (اسامه بن زید) رضی الله تعالی عنه حضرتلرینك ، قادین اسیرلرك دخی (قلابه ابنة الحارث النجاریه) نك خانه‌سنده اقامت ایتملری وایرته‌سی صباحی مدینه سوقاغنده قویولر حفریله ذکوردن اولان اسیرلرك مقتولاً اوقویولره القاسی امر بیورلمش

اولديغندن قتل والقـايه مأمور بولنان شـير خدا (على المرتضى) كرم‌الله وجهه حضرتلريله (زبير بن‌العوام) رضى‌الله تعـالى‌عنه حضرتلرى طرفلرن عين مضمون ارادهٔ سنيهٔ جناب رسالتپناهى اوزره اجرا اولنمشدر .

فقط قتل اسرا ايشى تماماً بيتمزدن مقدم حرارت نهار يعنى وقت ظهر حرارتى مشـتد اولمغـله حضرت رسول جليل عليه افضل التحية والتبجيل افنديمز :

—(لاتجمعوا عليهم حر هذا اليوم والسلاح قيلوهم حتى يبردوا)

بيوروب اسرا حقنـده اظهـار رأفت ايتديكنـدن قالان اسيرلر ايرتسى كونه براغلمشدر.

صـباحلين اسـيرلرك اوكنه برقاچ يوك خورما دخى طاغيدلمشدى .اسرا ايسه مربوط اليداولدقلرندن خورمايى اوك ديشلريله يردن آلوب يديلر ! بعده كما فى‌الاول قتل واعدام اولنديلر !

مقتللرينـك (دار ابى‌الجهـم) جوارنده اولديغى وقانلرينك داخل مدينهٔ منوره‌ده (احجار الزيت) نام موضعه دكين سيلان ايتديكى مرويدر .

اثناء محاصره‌ده حصاردنبرى يووارلايوب دوشورديكى قوجه برطاش ايله اهل اسـلامدن [خلاد بن سـويد]

رضی الله تعالی عنه حضرتلرینی شهید ایتمش اولان و (حکم) نامنده کی یهودینك زوجه سی بولنان (نباته) اسملی بر یهودی قاریسی ده اولدیرلمشدر. مرقومه نك زوجی کندیسنه زیاده محبتلی اولمغله برابر شو مقاتله ده حیاً خلاصنك ده امکانسز اولدیغنی یقیناً بیلدیکندن فوتندن صوکره سوکیلی زوجه سنك اهل اسلام النه دوشمامسی خصوصنه مدار اولمق فکرینه بناءً حکم لعینك، امریله ملعونه (نباته) طاشی حصاردنبری جناب خلادك اوستنه دوشورمش وقصاصاً قتله اولوجهله استحقاق کسب ایله مشدر.

روایته کوره اصحاب کرامدن (ثابت) رضی الله تعالی عنه حضرتلرینی وقتیله اسارتدن قورتارمش بولنان (زبیر) نام یهودی حقنده صحابیٔ مشارالیه، شفاعت واسترحام ایده رك انی قیلنجدن قورتارمشدی.

لکن یهودیٔ مرقوم، بتون ذکور اقرباسنك قتل ایدلدیکنی کورنجه کندیسنك ده اقرباسی یاننه کوندرلمسی حقنده وقوعبولان استدعاء یهودیانه سی اوزرینه اودخی اقرباسنه پیرو ایدلمشدر.

اصحاب کرامدن «سعد بن زید» حضرتلری، سبایا وذراریٔ بنی قریظه نك برقسمنی نجد طرفلرنده سلاح وآت کبی اشیاء حربیه ایله (سعد بن عباده) حضرتلری ده

قسم دیکرینی شام طرفلرنده کذلك اشیا ایله مبادله یه مأمور بیورلدقلرندن انلرده اولوجهله یاپمشلردر .

هر درلو غنایمك خمسی افراز اولندقدن صوکره قالان قسم غزات اسلامیه یه تقسیم وانجق عقارات واراضیٔ بنی قریظه، انصار کرامك انضمام رأی وموافقت عالیه لریله مهاجرین اسلامیه نك خانه سز اولان فقراسنه ترك وتخصیص بیورلمشدر .

ذات عالیٔ رسالتپناهی افندیمز، اسیرلرك ایچنده «ریحانه بنت شمعون» نام قیزی کندیلرینه انتخاب برله اعتاق وبعده تزوج بیوردیلر .

زوجهٔ مشارالیها، حجة الوداع سنه لرینه دکین یاشامش واوننجی سنهٔ هجریه ده فوت اولوب «بقیع» قبرستاننه دفن ایدلمشدر .

«سعد بن معاذ» رضی الله تعالی عنه حضرتلری جریحه لری فنالشوب شهیداً فوت اولمشدر .

حضرت ابی بکر الصدیق رضی الله تعالی عنه افندیمز مهاجرین اسلامیه نك افضلی اولدقلری کبی شهید سعید مشار الیه ده انصار کرامك اشرف وافضلی وطور واخلاقجه هر کسدن زیاده عمر الفاروق رضی الله تعالی عنه افندیمزه مشابه بولنورایدی .

وقوع ارتحالی اهل اسلامی یك زیاده سیله کدرلندیرمش وحقنده حضرت سید الانام علیه الصلوة والسلام افندیمز: — « سعد بن معاذ [رضی الله عنه]ك وفاتیله عرش اعلا دترەدی ! وجنازەسنه یتمش بیك ملك حاضر اولدی » بیورمشدر. قبر منورینك مسك کبی کوزل قوقدیغی وتراب قبرندن بر پارچەنك اصحاب کرامدن برینك النده مسکه تحول ایتدیکی شرح بخاریده مذکوردر. یارب ارض عنه !

بو اثنالرده ایدی که « بلال مزنی »: کندی قبیلەسندن درتیوز قدر اتباعی ایله برابر مدینهٔ منورەیه کلوب قبول دین مبین اسلام ایتمشدر . رضی الله تعالی عنهم !

٨

اعشی الباهلی

معلقات سبعەنك طبقهٔ خامسەسی اصحابندن « میمون بن قیس » اسمیله مسمی و « ابو بصیر » کنیه سیله مکنی [اعشی الباهلی]نام شاعر آتشزبان، برارالق مدائح ومحامد سینهٔ نبویه یی حاوی ترتیب ایلەدیکی قصیدەسنی هم تقدیم، هم ده او وسیله ایله حضور پر نور رسالتپناهیده شرف مثولی احراز ایتمش اولمق فکر مخصوصی ایله نزد همایون احمدی یه

– بشنجی سال هجریده – متهیئ عزیمت اولدیغی خبرینی ایشیدن کروه مکروه مشرکین؛ صیت اسلامیه وشهرت نبویه‌نك کویا شاعرك وساطت شاعرانه‌سی سببیله شایع ومنتشر اولمسندن قورقدیغندن « اعشی، اکر قبول دین اسلام ایدرسه شعریله‌بتون قبائلی بزم علیهمزه تحریك ایدر » دیه اوفکردن منعه همان ابوسفیانی مأمورتعیین ایتمشلردی.

ابوسفیان، شاعره چاته‌رق نره‌یه کیده‌جکنی صورمش. اوده شریعت غرای اسلامیه‌نك ناشر عالیسی اولان ذات جلیل احمدی‌یی مدح ایچون نزدهمایونلرینه متهیئ عزیمت اولدیغنی ودین مبین اسلامی قبوله مائل بولندیغنی افاده ایتمکله ابوسفیانك اکا:

—« ای اما او، هیچ ترك ایده‌میه‌جکك شیلردن سنی منعه قیام ایده‌جك! مثلا قماردن، ربادن، شرب خمردن منع ایله‌یه‌جکدر »

دیدیکنه مقابل اعشی‌ده : — « بن ذاتاً قمارایله ربا ایله الفتم یوقدر . لکن مادام که اویله‌در . شمدیدن بتون بتون محروم قالمدن شومطهرمده‌کی شرابی ایچه‌یم » جوابنی ویرمشدی .

ابوسفیان؛ اعشینك جواب شاعرانه‌سنی دیکله‌دکدن؛ صوکره ایدی اعشی؛ مدینه‌یه عزیمت فکرندن تماماً

وازكچوب كيرى يه دونمك ودين اسلامىده قبول اتمامك شرطيله يوزدوه وعد ايدهرك اقناع ومملكتنهده ارجاع ايتمشدر .

لكن اعشى: موعود دوهلرى الير اميدیله دونوب كيرى كلير ايكن راكب اولديغى دوهسندن دوشهرك - نه دين اسلامى قبول شرفنى احرازه، نه ده موعود دوهلرى الغه موفق اولمقسزين - فوت اولمشدر .

اشعارينى دائما مترنماً سويلهمكله معتاد بولنمسى سببيله كنديسنه « عرب چالغیجیسى » معناسنه [صناجة العرب] دينيلمشدر .

اعشى؛ شعراء جاهليهارهسنده اقتداريله تميز وتفرد ايتمش ومدح وهجوده پك يوكسك درجهده حسن تصرفه مالك بناءً عليه اووادیده كنديسنه مخصوص برطرز شعر وفكر اتخاذ ايلهمش، شاعر رنكين مقال ايدى .

فصل تاسع

التنجی سنهٔ هجریه وقایعی

نجده حرکت . غزوهٔ ذی قرد . وقعهٔ غمر . وقعهٔ ذی القصبه . وقعهٔ جموم . وقعهٔ عیص . وقعهٔ طرف . وقعهٔ وادی القری . بعث دومة الجندل . وقعهٔ غمج . ام القرفه . اسیر بن زرامك قتلی . مثله وعكلیلر وقعه‌سی . مصالحهٔ حدیبیه .

— ١ —

نجده حرکت

شهر محرمده ایدی انصار کرامدن « محمد بن مسلمة الانصاری » رضی الله تعالی عنه حضرتلری؛ اوتوز نفر سواری عساکر اسلامیه ایله برابر نجد دیارینه عزیمت ایتمش واوراده اوردیغی برعشیرتك یوزاللی رأس دوه‌سیله برخیلی قویونلرینی اخذ واغتنام وبنی حنیفه اشرافندن « ثمامـه بن اثال » [١] نام ذاتی اسیر ایتمشدی .

ثمامه مأسوراً مدینهٔ منوره‌یه واصل اولدیغنده مسجد

---

[١] ثمامه : ثاء مثلثه‌نك ضمی، میمك فتحی ایله‌در .

شريف نبوينك بر دیره کنه باغلانمشدی. حضرت نبی اکرم افندیمز اکا توجه واقبال ایله خطاباً :

— « وماوراك ياثمامه ؟»

بیوردقلرنده ثمامه خوف وهیجانی یوزنده بللی اولدیغی حالده جوابده :

— « اکر بکا عقاب ایدرسه‌ك مذنبه عقاب ایتمش اولورسك . اکر من واحسان ایدرسه‌ك شاکرالنعمه من واحسان ایتمش اولورسك . اکر مال ایسترسه‌ك بك چوق مال واردر »

دیدی .

ثمامه؛ اسلامه کلدکدن صوکره دیدی که :

— « یا محمد [علیه‌السلام] ! بوندن اول‌للری روی زمینده سنك وجهکدن اکره [حاشا] کوردیکم هیچ برشی یوغیدی . شمدی جمیع اشیادن زیاده اوبنم محبوب قلبم اولدی . سنك دینکدن زیاده منفور ومبغوضم برشی یوغیدی . شمدی اندن دها زیاده سوکیلی برشیئم یوقدر . سنك بولندیغك شوشهردن زیاده احقر کوردیکم برمحل یوغیدی . شمدی دنیاده اندن دها زیاده اشرف برمحل تصور ایده‌میورم »

مملکتنك مکه طرفنه اولان ذخیره اخراجاتنی قطع ایتمك شرطیله ثمامه مجاناً اطلاق بیورولدی . افندیمزدن الدیغی

مساعدهٔ مخصوصه‌اوزرینه عمره ایچون اوزمان مکه‌یه‌ده کیتمشدی .

مشرکین مکه اکا : [صبأثمامة] دیدیلر . ثمامه انلره شویله جواب ویردی :

—« لا . ولکن اسلمت مع رسول‌الله صلی‌الله تعالی علیه وسلم »

ثمامه ،مملکتنه عودت‌ایتدیکی زمان، شرطی‌موجبنجه مملکتنك مکه طرفنه اولان ذخیره اخراجاتنی قطعیاً منع ایتمشدر .

۲

غزوهٔ ذی‌قرد

خلال ربیع‌الاولده ایدی مدینهٔ منوره‌یه اوچ‌ساعت مسافه‌ده کائن [غابه] نام‌محلك مرعاسنده «ابوذرالغفاری» رضی‌الله تعالی‌عنه حضرتلری، مخدوملریله برابر خدام نبویه‌دن رباح اسمنده‌کی کوله‌نك نظارتلری‌التنده‌اولدیغی حالده رسالتپناه افندیمزك صاغیلیر یکرمی رأس دوه‌لرینی کودرلرکن بنی‌غطفان قبیله‌سندن فزاره عشیرتنك رئیسی [عیینه بن حصین بن بدرالفزاری] نام کیمسه، قرق

ـ وعلى رواية اللى ـ نفرسوارى اتباعى ايله برابر اولديغى حالده برچهارشنبه كيجه‌سى بغتةً باصوب جناب ابى ذر رضى الله تعالى عنه حضرتلرينك اوغلنى شهيد ودوه‌لرى اخذوسوق ايله‌ديكى خبرينى رباح، مدينه‌يه ايصال ايله‌مشدر.
روايته كوره :

كيجه‌لين وقوعه كلمش اولان اشبو وقوعاتى رباح، مدينهٔ منوره‌يه يتشـديرمك اوزره صباح نمازندن مقدم قوشوب كلير ايكن يولده اصحاب كرامدن تصادف ايله‌ديكى [سلمه بن الاكوع] نام تيزپاى شـهير، رباحك سبب سرعتنى صورمش اوده جواباً ماهوالواقعى بيان ايتمشدى

حالبوكه جناب [سلمه بن الاكوع] غايت ماهر بر تير انداز اولديغى كبى قوشمقده ده طاقت بشريه‌فوقنده دينيله‌جك قدر سرعت صاحبى ايدى . خبرى الديغنـك عقيبنـده غطفانيلرى همان تعقيبه شـتابان اولمش وهم‌ده يتشـوب حيوانلرى انلرك ايادىٔ اغتصابندن تخليص ايله‌مشدر :

سلمه بن الاكوع رضى الله تعالى عنه حضرتلرندن مرويدركه :

[مدينه‌دن « غابه » طرفنه چيقدم . كيجه ايدى . دها صباح اذانى ده اوقونمامشدى . يولده بكا « عبدالرحمن بن عوف » رضى الله تعالى عنه حضرتلرينك مدينهٔ منوره‌يه

متوجهاً راست کلان برغلامی ـ یاخود رباح ـ کمال خلجان ایله قوشار ایکن :

— « رسول اللهك دوه‌لری کیتدی !»

دیدی . بن :

— « کیم آلدی ؟ »

دینجه اوده کمال تلاش و سرعتندن ناشی دها زیاده تفصیلات اعطاسنه وقت بوله‌میه‌رق یالکز

— « غطفان ! »

جوابنی ویروب یولنه دوام ایتدی . بن همان یوکسکجه بریره چیقه‌رق اوچ دفعه :

— « یاصباحاه !. »

دیه باغیردم . سسم تا ذات عالئ رسالتپناهی‌یه واصل اولدی . حتی مدینه‌ده [الفزع ! الفزع] دیه بین الناس ندالر چیقمغه باشلادی . بعده اوکمه طوغری یورودم . ایکی طرفمه بیله باقمدن همان غابه طرفنه طوغری قوشدم . نهایت دوه‌لری الان بنی غطفان طاقمنه یتشدم . حیوانلرینی صو ارمقده ایدیلر . بن اوزرلرینه همان اوق یاغدیرمغه باشلادم . هم اوق آتار ، هم ده :

انا ابن الاکوع
الیوم یوم الرضع

دیه اظهار شجاعت ایدردم. شجاعت وجسارتمك اثر ومكافاتی اوله‌رق دوه‌لری قورتاردم . اویله برصره‌ده ذات رسالتپناهی دخی یتشدی .دیدم‌که :

— « یا نبی‌الله ! قد حمیت‌القوم‌الماء . وهم عطاش. فابعث‌الیهم‌الساعه ! » [١]

بوسوزیمه جوابده طرف اشرف رسالتپناهیدن :

— « یا ابن‌الاکوع ! ملکت [او : اذا ملکت] فاسجح ! [او : فاسمح] »

بیورلدی . بوندن صوكره دونوب مدینهٔ منوره‌یه كلدك. هم كلیر ایكن رسول اكرم صلی‌الله‌تعالی علیه‌وسلم افندیمز. « غضباء » نام ناقهٔ سعادتلرنده بنی تركه‌لرینه بندیروب مدینهٔ منوره‌یه‌دكین كتیردیلر ! »

رباح ، وجه مبسوط اوزره ذات عالیٔ پیغمبری‌یه ایصال كیفیت ایله‌دكده رسول مكرم صلی‌الله تعالی علیه وسلم افندیمز ، درحال [مقداد بن اسود] رضی‌الله تعالی عنه حضرتلرینك النه برسنجاق ویره‌رك انی برمقدارعسكرله

---

[١] ابن سعدك روایتنه كوره ابن‌الاكوع : « یانبی‌الله ! قدحمیت القوم‌الماءوهم‌عطاش. فلو بعثتنی فی‌مائة رجل استنفذت مابأیدیهم من‌السرح .واخذت باعناق‌القوم » عباره‌سیله خطاب ایله‌مشدر .

ایلری‌یه اعزام ایتدی . کنـدیلری‌ده معیت سنیه‌لرینـه بشیوز وعلی‌روایةٍ یدی یوز قدر غزات اسلامیه آلوب ناقهٔ همایونلرندن [غضباء]ه راکباً برچهارشنبه صباحی نجد حوالیسنده‌بنی‌غطفان دیارینه‌طوغری سفربیوردی.

خیبر یولنده مدینهٔ منوره‌یه ایکی کونلك مسـافه‌ده کائن [ذوقرد] نام محلنده دشمنه یتشلمشدی .

اومحلده « ابو قتاده » حضرتلری طرفندن دشمن عسکرندن « مسعده » اسمنده بری ، جناب « عکاشه » طرفندن دخی « ابان بن عمرو » نامنده دیکر بری قتل ودوه‌لردن اون رأس اعاده واسترداد ایدلدکدن صوکره عودت همایون شرفوقوع‌بولمشدر .

بوغزوه‌ده [محرز بن نضـله] رضی‌الله تعالی عنه حضرتلری ، شهید اولمشدی .

— ۳ —

وقعهٔ غمر

اصحاب کرامدن [عکاشه بن محصن] رضی‌الله تعالی عنه حضرتلری ، شهر ربیع‌الاولده قرق نفر عسـکرله مدینـه‌دن حرکت ایتدی . مکه طرفلرنده « غمر » نام

درهیه اضافتله معروف اولان غمر محلی اهالیسنك علیهنده ایدی. فقط حین وصوللرنده دشمن ، طاغلمش بولنمغله تلاقئ طرفین واقع اولمامش ، انجق قوم مرقومك ایکی یوز رأس دوه‌لری بالاغتنام عودت ایدلمشدر .

— ٤ —

وقعهٔ ذی القصبه

شهر ربیع الاولده ایدی انصار کرامدن [محمد بن مسلمه] رضی الله تعالی عنـه حضرتلری ، معیتنه اون نفر اهل اسلام عسکری ویریله‌رك اعزام اولندی. فقط «ذی القصبه» نام محله مواصلتنده بنی ثعلبه عربانندن یوز نفر عسکرك لیلاً شدتلی محاصره‌سنه کرفتار اولدیغندن رفیقلری عموماً شهید اولدی. کندیسی ده اغیر صورتده یاره‌لندی. دشمن ایسه مشارالیهك تماماً فوت اولدیغی ظنیله شهدا ارەسـنده براغوب کیتمشـدی . اخیراً اهل اسـلامدن معرکه‌یه راست کلان بری واسـطه‌سیله غازئ نامدار ، مدینه‌یه ایصال ایدلمشدر .

بو وقوعات اوزرینه مرقوملرك تنکیلنه [عبیده بن الجراح] رضی الله تعالی عنـه حضرتلری مأمور تعیین

واعزام بیورلمشدی . دشمن فرقه‌سی حرکت اسلامیه‌دن
خبردار اوله‌رق خوفندن اطرافه طاغیلدی . بناءً علیه
مقاتله حصوله کلمدی . محللرنده یداغتنامه کچیریلان بر
قاچ رأس حیوانلری مدینه‌یه سوق وایچلرندن برینی‌ده
اسیر ایتمشلردر .

٥

وقعهٔ حموم

زیدبن حارثه رضی‌الله تعالی عنه حضرتلری ، حموم
حوالیسنده ساکن بنی سلیم طائفه‌سنك تنکیلنه مأموراً
شهر ربیع‌الاخرده مدینهٔ منوره‌دن حرکت ایتمشدی .
محل مأموریتی بولنان « حموم » حوالیسنه وصولنده
مزینه قبیله‌سندن اله کچیردیکی برقادینك دلالتیله زید
حضرتلری عشیرت مرقومه‌یه دسترس ظفر اوله‌رق بعض
افرادینی اسیر وبرخیلی حیواناتنی‌ده اغتنام ایتمشدر .
اسرا ارەسنده مزبوره قادینك زوجی‌ده موجود ایدی .
مدینه جناب رسالتپناه افندیمز ، زوجین مرقومینی آزاد
بیوردیلر .

٦

وقعهٔ عیص

غزوهٔ ذی‌قرد اثناسنده شامدن قریشیلرك بركاربانی مکه‌یه متوجهاً چیقدیغنی ایشیدلمشدی . اوقافله‌یی ضبط واغتنام ایتمك اوزره شهرجمادی‌الاولیده [زیدبن حارثه] رضی‌الله‌تعالی عنـه حضرتلری یتمش نفر اهل اسـلام بهادریله مدینهٔ منوره‌دن چیقارلمش وسردار مشـارالیه حضرتلری دخی مدینه‌یه درت میل مسـافه‌سی بولنان « عیص » نام محلده قافله‌یه تصـادف ایتدیکنـدن انی اوروب اموالنی اخذ واغتنام ایله‌مشدر .

قافله‌نك متاعی اره‌سنده رؤسای مشرکین قریشدن « صفوان بن امیه » نك کلیتلی کموشی‌ده موجود ایدی . امتعه‌دن باشقه برقاچ‌ده اسیر اله کچمشدی . حتی رسالتپناه افندیمزك کریمهٔ مکرمه‌لری [زینب] رضی‌الله تعالی عنها حضرتلرینك مکهٔ‌مکرمه‌ده زوجلری ایکن بالاخره افتراق ایتمش اولان « ابوالعاص بن الربیع » دخی اسرا ایچنده ایدی .

مدینه‌یه کتیرلدیکی زمان « زینب » رضی‌الله‌تعالی‌عنهایه وقوعبولان دخالت والتجاسـنه بناءً جناب زینب دخی

انی حمایه ایتمکله فخر عالم صلی الله تعالی علیه وسلم افندیمز
ابو العاصی مجازاً اطلاق بیورمشدر !

ایشته بو وقعه‌دن صوکره «ابو العاص» انصافه کله‌رك
دین مبین اسلامی قبول ایتدیکندن شرف صهریت نبویه‌یی
اعادةً احرازه موفقیت سعادت سرمدیه‌سنه نائل بیورلمشدر.

وقعهٔ طرف

شهر جمادی الآخره‌ده‌ینه [زید بن حارثه] حضرتلری
بنی ثعلبه علیهنده اون بش نفر اهل اسلام ایله یوله
چیقارلمشدی بنی ثعلبه ایسه ، «طرف» نامیله معروف
اولان صویك جوار بادیه‌لرنده ایدی . لکن عشیرت
مرقومه ، حرکت واقعه‌دن خبردار اوله‌رق همان اطرافه
طاغیلیویردیکندن بعض اموال وحیواناتی النوب عودت
ایدلدی .

وقعهٔ وادی القری

رجبده ایدی زید حضرتلری ، وادی القری اهالیسی
علیهنده اعزام اولنمشدر . فقط وقوعه‌کلان مقاتله‌ده

اهل اسلامدن برخیلی ذوات شهید اولدیغی کبی رئیس السریه حضرت زید دخی یاره‌لنمشدر .

٩

بعث دومة الجندل

شهر شعبانده ایدی که جناب رسالتپناه صلی‌علیه‌الاله افندیمز ، بنی کلب قبیله‌سنی دین اسلامه دعوت ضمننده کبار اصحاب کرامدن [عبدالرحمن بن عوف‌الزهری] رضی‌الله‌تعالی عنه حضرتلرینی ، معیتنه برمقدار عسکر ویره‌رك « دومةالجندل » بلده‌سنه بعث بیورمشدر .

مبعوث مشارالیه ، اهالیٔ بلده‌یی اوچ کون دعوت ایتدکدن صوکره قبیله‌نك ــ نصارا دیننده بولنان ــ رئیسی « اصبع بن عمرو » نام ذات ، قبول دین مبین اسلام ایتدیکندن قبیله خلقندن ایمان ایتمدك همان بك آز برشی قالمشدر . ایمان ایتمیانلر دخی جزیه‌یه ربط ومحللرنده ابقا ایدلدیلر .

جناب عبدالرحمن حضرتلری ، اشبو موفقیتدن صوکره « اصبع » ك [تماضر] نامنده‌کی قیزینی تزوج ایدوب ، مدینهٔ منوره‌یه عودت ایتمشدی . که صحابیٔ مشارالیهك

[ابو مسلمه] اسمنده‌کی اوغلی مزبوره تماضردن متولد اولدیغنی مرویدر .

— ١٠ —

وقعهٔ غمیج

بنی سعد بن بکر قبیله‌سنك اهل اسلام علیهنده خیبر یهودیلریله عقد رابطهٔ اتفاق ایتمکده اولدقلری بین الاسلام مسموع اولدیغنك عقبنده حضرت علی کرم الله وجهه افندیمز ، برفرقهٔ عسکریه ایله اوجانبه حرکت ایتدیکی حالده عشیرت مرقومه‌یه تصادف ایده‌مامش و انجق « غمیج » محلنده قبیلهٔ مزبوره‌نك حیوانات ومواشیسنی بولمغله بشیوز دوه ، ایکی بیك قویونلرینی سوروب مدینهٔ منوره‌یه کلمشدر .

اشبو غنائمك خمسی ، خزینهٔ بیت المال مسلمینه بالافراز متباقیسی غزات کرامه تقسیم بیورلدی .

١١

ام القرفه

ام القرفه ، بنی فزاره‌دن برعشیرتك رئیسه‌سی واهل اسلام علیهنده شدت عظیمه کوسترنلرکده بری ایدی . حتی زیدبن حارثه حضرتلری ، مدینه‌دن شام حوالیسنه کیدرکن

مرقومه‌نك عشيرتندن برطاقم كيمسه‌لر صارقندیلق ایدەرك مشارالیهك نزدنده‌كی امتعه‌سنی اخذو اغتصاب اتمشلردی! بناءً علیه تأدیب وتنكیللرینه لزوم قطعی كورولدیكندن خصوص مذكورك امراجراسنه زید، مأمور بیورولدی.

سریه، عشیرت مذكوره‌نك مسكننه صباح وقتی واصل اولمشدی. انلری درحال تحت محاصره‌یه الدیلر. اثناء محاصره ومصادمه‌ده مرقومه «ام القرفه» قیزی ایله برابر اله كچدی.. ملعونه‌یی اهل اسلامدن [قیس بن محسر] نامنده بری اقبح قتل ایله اعدام ایتدی.

سریه‌نك غانماً وسالماً معاودت ایده‌بیلمسندن طولایی رسالتپناه افندیمز، محظوظیت مخصوصه اظهار بیوردیلر.

١٢

اسیر بن زرامك قتلی

اوچنجی سنهٔ هجریه‌سنده قتل اولندیغی بحث مخصوصنده یازیلان ابورافع سلامدن صوكره خیبر یهودیلری، ایچلرندن «اسیر بن زرام» نام شخصی كندیلرینه امیر انتخاب ایتمشلردی!

اسیر مرقوم ایسه قبائلی اهل اسلام علیهنده تحریك وتحشید ایتمكه باشلادیغی مسموع عالی اولمغله تحقیق كیفیت ضمننده «عبدالله بن رواحه» رضی الله تعالی عنه حضرتلری

اوچ نفر رفيق ايله خيبره كوندرلدى . مسموعاتك صحتى تحقق ايتدى ! بناءً عليه لعينك ارتق ازالهٔ وجودى وجوبى‌ده تحقق ايتديكندن صحابیٔ مشاراليه ، تكرار خيبره كيتدى . معيتنده اوتوز نفر اهل اسلام‌ده موجود ايدى . اسيره ديدى كه :

— « يا اسير ! سنى پيغمبريمز عليه السلام ايستدى . خيبر ولايتى واليلكنى سكا توجيه ايده‌جك ! »

ملعون ، حركت ايتدى . ممنون ايدى !. اوتوز نفر عونه سيله برابر اولديغى حالده كليرايكن يولده « قرقره » نام محله وصولنده دعوت واقعه‌يه ! اجابةً حركتندن ندامت ايتدى . فكرينى دكشديرمشدى !. غدر وخيانت جهتنه ميل ايتمشدى : سيفنى چيقارمق اوزره ياواش ياواش قبضه‌سنه ال اورديغى كورولدى !

اصحاب كرامدن [عبدالله بن انيس] رضى الله تعالى عنه حضرتلرى درحال :

— « هاى خائن ! نه ديمك ايسته‌يورسك ؟ »

ديركن حريفى دوه‌دن مقتولاً يره دوشورمش ديكر اصحاب كرام ، سائر يهوديلره كيريشه‌رك هپسنى اور اده قتل واعدام ايتمشلردر . !

اصحاب سریه‌نك سالماً ومظفراً عودتنده افندیمز :
[قد ینجیکم الله من القوم الظالمین] بیوردیلر .

١٣

مثله
و
عکلیلر وقعه‌سی [١]

عکل وعرینه قبیله‌لرندن برقاچ کیمسه، حضور لامع النور جناب رسالتپناهی‌یه کله‌رك اظهار اسلامدن صوکره :
— « یا نبی الله ! بز شهر آدمی دکلز . قیون، صیغیر کوده‌کلمش بر طائفه‌دنز . مدینه‌نك هواسنه تحمل ایده‌میه‌جکز »
دیه عرض حال ایتدیلر . افندیمزك ایسه خارج مدینه‌ده بر محل معینده برقاچ رأس دوه‌سی کودولمکده ایدی . انلری مراد ایده‌رك بیوردیلر که :
— « کیدیکز ! او دوه‌لرك سودیله کچینکز ! »
اشخاص مرقومه دوه‌لرك اولدیغی محله وصوللرنده همان چوبانی قتل ودوه‌لری اخذ وسوق ایتمشلردر !
حتی چوبانی قتل ایله بورنی، قولاغنی قطع ایتدکلرندن باشقه کوزینه‌ده دیکنلر صوقمشلردی !

[١] عکل : عین مهمله‌نك وکافك ضمه‌لریله ،

اشبو وقوعات، مسموع عالی اولدیغی زمان حریفلرك تعقیبنه « کرز بن جابر الفهری » برقاچ نفر اهل اسلام ایله برابر مأموراً اسرا بیورلمشدی .

کرز، او آدملری طوتوب مدینه یه کتیردی . روایته کوره باارادهٔ سنیهٔ جناب پیغمبری اوزمان حریفلر، کوزلرینه قصاصاً میخلر قاقیلوب اشد العذابه کرفتار ایدلمشلردر .
اندن صوکره اومثللو معامله، منهی قالدی .

١٤

مصالحهٔ حدیبیه

حدیبیه، بین الحرمین برقویو یاخود براغاج اسمیدر. مدینهٔ منوره یه طقوز، مکهٔ مکرمه یه برمرحله مسافه ده بولنور . عصر سعادتده بئر مذکورك یاننده حدیبیه نامیله متعارف برقریه وار ایدی .

تاریخ هجرت نبویه نك آلتنجی سنه سی غرهٔ ذی القعده سنده ایدی که حضرت پیغمبر، بیك درت یوز وعلی روایة بیك بشیوز ویاخود یدی یوز قدر اصحاب کرامیله برابر مدینهٔ منوره دن مکه یه حرکت بیوردیلر .

اشبو حرکت همایون احمدیه ده زوجات طاهرات

نبویه‌دن « ام سلمه » رضی الله تعالی عنها حضرتلری ده معیت سنیهٔ نبوتپناهیلرنده ایدی .

بو حرکتدن مقدمجه حضرت رسول مکرم صلی الله تعالی علیه وسلم افندیمز رؤیلرنده : « برچوق اصحاب کلز یتیله برابر مکهٔ مکرمه یه کیدوب بیت الالهی زیارت ومفتاح کعبه‌یی ده اخذ بیوردقلرینی » کورمش واو ، رؤیای نبویه‌یی اصحاب کرامنه نقل ایله برابر مکه‌یه کیده‌جکلرینی وکعبه‌یی ده طواف ایده‌جکلرینی بیان بیوردقلرنده اصحاب کرام ، اورؤیانك کورولدیکی سنه‌سنده همان مکه‌یه کیده‌جکلرینی امید ایتمشلردی . لکن وقت عزیمت وزیارت ایچون طرف اشرف رسالتدن برصراحت کوسترلمامشدی .

نیتلری محاربه اولمیوب انجق عمره « یعنی سعی وطواف ایله کعبهٔ معظمه‌یی زیارت » دن عبارت اولدیغی ایچون اکا دلیل اولمق اوزره یولجی کبی بر قیلنج طاقنملرینی اصحاب کرامنه امر بیورمشدی .

بناءً علیه افراد اسلامیه ، حرکات حربیه‌ده قوللاندقلری اسلحه وآلات تدارکندن صرف نظر ایدوب بر یولجی طرز وقیافتنه کیرمشدر .

روایته کوره بدایت حرکت اسلامیه‌ده یانلرینه هیچ

سلاح الميه‌رق برمنزل قدر يول كيتدكدن صوكره حضرت عمرالفاروق افنديمزك ذات عالئ رسالتپناهي‌يه :

— « يارسول‌الله ! بزشمدى اويله برخلقك مملكتنه كيده‌يورزكه اكثر اشرافنى اولدير مشدك . اوحالده سلاحسز كيتمك مناسب اولمز رأينده بولنيورم »

ديمسى اوزرينه بررقيلنج الـمسنه طرف اشرف پيغمبريدن ارادهٔ سنيه شرف متعلق بيورلمغله هركس اورادن دونوب بررقيلنج قوشانمشدر .

حجاج اسلاميه اهل مدينه‌نك ميقاتى اولان « ذوالحليفه » نام محله مواصلات ايتديكى زمان انده ايكيشر ركعت نماز ادا ايده‌رك احرامه كيرديلر ، يتمش قدر قربانلق دوه‌لره علامت‌ده وضع اولندى .

بوعلامتلنان قربانلق دوه‌لرك ايچنده ابوجهل لعينك وقعهٔ بدرده اخذواغتنام اولنان دوه‌سى‌ده موجود ايدى ! ايشته بوميقاتده اكثر اصحاب كرام دخى احرامه كيرمشدى .

رسول اكرمك حديبيه جوارلرينه كلديكى صره‌ده ايدى . . برارالق صحاب كرام ؛ حضور پرنور جناب رسالتپناهي يه وارديلر . انلرك قدوم ومراجعتلرينك برحاجته مبتنى اولديغنى كشف وتفرس بيورمش اولان ذات احمدى ديدى :

— « مالكم ؟ »

بوكا اصحاب كرام :

— « يارسـول الله ! ركوهٔ همايونكزده كى صودن باشقه ايچمكه وابدست المغه صويمز يوقدر !»

ديه جواب ويرديلر. صوكره اوينبوع الحكم افنديمز مبارك دست شريفلريني ركوه نك ايچنه وضع بيورديلر . درحال اصابع شريفهٔ نبويه نك ارالرندنبرى پيكار كبى صواقمغه وركوه ده كى صوهمان طولوب اطرافدن طاشيمغه باشلامش واوصودن بيك درتيوزشوقدر حجاج اسلاميه هم ايچمش هم آبدست المشدر!!.

حتى جابر رضى الله تعالى عنهك :

— « اكربوز بيك آدمده اولسيدق اوصو بزه ينه كفايت ايده جكدى »

ديديكى مشهوردر !

لكن قريشك زيارت اسلاميه يى منع وانلرله محاربه يه قيام ايتمسى عقلاً بك مستبعد اولمديغندن مدينه حواليسنده بولنان « غفار، مزينه، جهينه، اشجع، اسلم، دئل [١] » كبى قبائل ده ـ برلكده حج ايتمك اوزره ـ حركت وزيارت بيت اللهه دعوت بيورولمشلردر .

قبائل مرقومه ايسه : « رسول الله، اولجه كندى ذات

[١] غفار : غينك كسرى، فانك تخفيفله ومزينه : ميمك ضمى، زانك فتحى، يانك سكونيله ودئل: دالك كسرى همزه نك سكونيله در

همايونلرينى مكه‌ده محاصره ايدوب الك بيوك تهلكه‌يه القا ايتمش اولان قريشك ايچنه كيديور. نفسنى تهلكه‌يه آتيور. ارتق آنكچون صاغ اوله‌رق كلمك احتمالى يوقدر » كبى بعض افكاره مبنى كيتمكدن امتناع ايچون كويا ادارۀ امور بيتيه‌لرينه باقه‌جق كيمسه‌لرى اولمديغندن وسائره‌دن بحثله بديهى البطلان برطاقم بهانه‌لر بيانه مراجعت ايده‌رك معذرت درميان ايتديلر .

رسول اكرم صلى الله تعالى عليه وسلم افنديمز حضرتلرى قريشك احوالنى اوكرنوب برخبر كتيرمك اوزره «ذوالحليفه» محلندن جانب مكه‌يه

« بسربن سفيان » ياخود « عينيه بن حصين » [١] حضرتلرينى جاسوسلغه كوندرمشدى .

جاسوس مشاراليه، « عسفان » [٢] ياخو « غدير الاشطاط » نام محله مواصلت همايون اثناسنده دونوب اصحاب كرامه التحاق ايتدى .

حالبوكه حركت اسلاميه‌دن خبرالمش اولان قريش،

---

[١] عينيه : جهينه وزننده اسم مصغردر

[٢] عسفان : عثمان وزننده .

اهل اسلامی مكه یه دخولدن منع ایچون « بلدح » [١]
نام محلده عسكر طوپلامغه باشلامشدی .

« عیینه » حضرتلری . قریشك ترتیب ایله دیكی اردونك
« ذی طوی » موقعنه وایكی یوز نفر عسكرله طلیعه یه مأمور
تعیین ایتدیكی « خالدبن الولید » دخی « كراع الغمیم » نام
محله قدر كلدیكنی خبر ویردی .

حضرت پیغمبر ، بو سفر همایونلری حرب وقتال ایچون
اولمیوب بلكه حج وطواف ایچون اولدیغندن موجود
افراد اسلامیه یانلرینه بر قیلنجدن باشقه سلاح المامشلردی .

بناءً علیه ایشی اوراده مجلس مذاكره یه وضع وحقنده
ده اصحاب كرامیله مشاوره بیوره رق دیدیلركه :

— « جواب ویریكز ! زیارت بیت اللهدن بزی منع
ایدنلره ویاذراریسنه‌می میل ایده‌جكز ؟ یوقسه نه یاپه‌جغز ؟ »
حضرت ابی بكر الصدیق افندیمز حضرتلری طرفندن جواباً

— « یا رسول الله ! سز زیارت بیت اللهی مراد ایده‌رك
چیقدیكز . قتالی قصد ایله چیقمدیكز . اوحالده بیته میل
وتوجه بیورك ! بزی منع ایدن اولور ایسه انكله طبیعی مقاتله
ایدرز »

---

[١] بلدح : با ودالك فتحه‌لری ، لام وحاء مهمله‌نك سكونلریله .

دینلدیکنه قارشی ذات عالیٔ پیغمبری‌ده :

— « بزی قریشك یولندن باشقه بر یوله چیقاره‌جق آدم وارمی ؟ »

بیورمقله میدانه « ناجیه بن جندب الاسلمی » [۱] کیره‌رك :

— « بن یارسول‌الله ! »

دیمش ودیدیکی کبی‌ده باشقه یولدن عسکری کچیرمشدر.

اولوقت که براینیش یره راست کلدیلر حدیبیه‌موقعنه ایمك ایچون ذات عالیٔ رسالتپناهی؛ اردوی سعادتلرینه خطاباً :

— « صاغ طرفی طوتیکز ! »

فرمان همایوننی ویرمش اولمغله اردوی‌اسلام ،برازصاغ جانبه میل ایدوب صرپ بریوقوشدنبری « ثنیةالمرار » اسمنده‌کی دیه‌یه چیقمشدر « حدیبیه » قریه‌سی ایشته اودیه‌نك اشاغیسنده کائن ایدی قریش،قریهٔ مذکوره‌یی اردوکاه اتخاذ ایتمشدی .

قریشك طلیعه‌سی « خالدبن‌الولید » انی اوزاقدنبری کورونجه همان‌دونوب‌قریشه کیده‌رك اوانده‌کی‌مشهوداتنی خبرویردی .

---

[۱] جندب : جیمك ودالك ضمه‌لری نون وبانك‌سکونلریله .

روایته کوره « کراع الغمیم » محلنه قریب بریرده اینه‌رك صلوة وقت ظهری جماعةً ادا ایتمش اولان جماعت اسلامیه‌نك ایکندی نمازینی ادایه شروعنده خالد بن الولید، انلرك ارقه‌لرندن همان هجوم ایتمك جهتنی تصور ایتمشکن انك اوتصوری جبریل امین طرفندن خبر ویرلدیکیچون وقت عصرده صلوة خوف ادا بیورلدیغندن اهل اسلامده‌کی آثار بصیرت وانتباهه قارشی موفقیتسزلکنی آکلایه‌رق قریش اردوسنه طوغری رجعت ایتمشدی.

بحکمة الله تعالی دزکه حضرت رسول اکرم افندیمزك را کب اولدقلری «قصواء» اسملی ناقهٔ سعادتلری «ثنیة المرار» دیه‌سنده همان یره‌چوکیویردی! . اصحاب کرام : « خلأت القصواء، خلأت القصواء » دیه کیفیتی ذات رسالتپناهی یه عرض واعلام ایتدکدن صوکره انی قالدیروب یوروتمکی ایستدیلر ایسه‌ده هردرلو جبرواقداملری ثمره‌سز قاله‌رق موفقیت حاصل ایده‌مدکلرندن رسول کبریا :

— « ماخلأت القصواء . وماذاك لها بخلق . ولكن حبسه حابس الفیل: یعنی قصوا اسرکشلك ایدوب ده طورمدی. اویله عادتی‌ده یوقدر . لکن ابرهه‌نك فیلنی یره‌چوکدیرن قصوایی‌ده یره‌چوکدیردی»

دیوب انك عقیبنده :

— « والذی نفسی بیده لایسألونی خطة یعظمون فیها حرمات الله الا اعطیتهم ایاها »

کلامنی ده علاوه بیوردیلر . که مقصد عالئ جناب پیغمبریلری « الله تعالی حضرتلری اصحاب فیلی مکه‌یه عنوةً کیرمدن منع ایله‌دیکی کبی بزه‌ده بوحال وهیئت ایله دخول مکه‌یه رخصت ویرمدی . بیت اللهه حرمتسزلك انتاج ایدن قتالك عدم وقوعنه سبب اولمق اوزره اهل مکه‌نك بندن ایسته‌یه‌جکی هردرلو موادی قبول واعطایه البت راضی اولورم » دیمکدی .

چونکه قریش اوزرینه همان وارلسه محاربه ومقاتله حصوله کلمامك هرحالده غیرقابل ایدی .

« غفار ، مزینه ، جهینه » قبائلی کبی حوالئ مدینهٔ منوره‌ده ساکن عربان ، معیت سنیهٔ نبویه‌ده اوله‌رق زیارت بیت اللهه کله‌مدکلرندن حجاج اسلامیه‌نك مجموعی انجق بیك بشیوزقدر اولدیغندن باشقه یانلرنده مکمل سلاح دخی موجود دکلدی .

بوکا مقابل اهل مکه ایسه افراد اسلامیه یه نسبةً دها زیاده ایدی . حتی طائف امراسندن « عروه بن مسعود الثقفی » نام امیرواحایش قبیله‌سی شیخی اولوب جنکاور

لكيله بين العرب معروف « حليس بن علقمه » دخی برابر
لرنده ایدی .

اهل اسـلامده موجودیتی، مشرکین عربجـه دخی
منکر اولمیان یکدستیٔ انضباطه نسبتله پریشانیٔ عسکریسی
کندیسنی بك چابك هزیمتـه دوچار ایده کلان قریش
اردوسی، باشی بوزوق برجمعیت عادیه طرزنده کورینیور
ایدی .

بناءً علیه اهل اسلامك ـ صبر وثباتی اولدیغی تقدیرده ـ
عون وعنایت خدا ایله مظفریت کسـب ایتمسی شـبهه سز
ایدیسه ده او حالده ده طرفیندن برچوق تلفات عسـکریه
وقوعندن صوکره دخول مکه حرباً حصوله کله رك حرم
شریف بیت اللهه چاره سز برنوع حرمتسزلك ایدلمش
اولور ایدی. بوندن باشقه برده اسلامی هنوز اظهار ایده ـ
مامش اوله رق مشرکین مکه ایچنده طوران ضعفاء مسلمین
دخی او عربدهٔ عسکریه اره سـنده هیچ بللی اولمقسزین
کورولتی یه کوندرلمش اوله جقلردی .

ایشـته ناقهٔ سعادتك ـ خلاف معتادی اوله رق ـ
من طرف الله اویله ناکهانی چوکیویرمسی بوکبی دها بك
چوق دقایقه رمز واشارت ایدی !.

ناقهٔ سـعادت؛ اصحـاب کزین طرفندن قالدیریلوب

يورودلمك ايچون اولقدر زورلانديغى حالده ينه قالقمايوب قالمش ايكن رسولا كرم افنديمز انى بالذات سوق ايدنجه همان قالقه‌رق يوريه‌يوردى ، فقط مكه‌يه طوغرى يول ايله كيتميوب برطرفه صاپدى . « حديبيـه »نك نهايتنده صويى چكلمش برقويونك باشنه طوردى . اردوى همايون دخى اوقويونك كنارينه ايندى .

لكن قويوده‌كى ازمقدار صوعسكر طرفندن آوچله چيقـاريلوب كرك انده، كرك قويونك جوارنده ارتق صوبولنمديغى جهتله جماعت اسلاميه‌ده مضايقه يوزكوستردى اصحاب، صويه اولان احتياجدن شكايت ايتديلر. رسول الله افنديمز، اوزمان تيركشلرندن براوق چيقاروب صوسز قويونك دبينه طوغرى اتمق اوزره اصحاب كرامدن «براء بن عازب» رضى الله تعالى عنه حضرتلرينه امر واعطا بيورمش اودخى بروجه فرمان نبوى اوقى آتوب ايندرديكنك عقبنده قويودن اولقدر صوفوران ايتمشـدركه جماعت اسلاميه‌نك صويه اولان هر درلو احتياجاتنى ازاله ايله‌دى!! .

بعض تفاسيرك بياناتنه كوره بئرمذ كورك صويى آرتق اندن صوكره برده‌ا قوروماش و « انسـان العيون »ك بيانه كوره اردوى اسـلام اورادن قالقديغى زمان عازب

سهم مذ کوری قویودن چیقاردیغندن صوڭی تکرار چکیلوب قورومشدر .

فخر کائنات افندیمز، بو سفرلرنده حربی مراد ایتمدیکنی بیلدیرمك ایچون بنی خزاعه قبیله سندن « خراش بن امیه » حضرتلرینی « ثعلب » اسمنده‌کی دوه‌لرینه بندیره‌رك قریشه کوندردی . قریش ایسه خراشی اولدیرمك ایچون اوزرینه هجوم ایتمشلر وحتی احابیش عربلرینك ارەیه کیروب ده مددکارانه معاونتی اولمسیدی جانی قورتاره بیلمش اولمیه‌جق درجه‌سنده بیوك تهلکه‌یه براقشلردی .

جناب خراش، همان دونوب کیفیتی نبی ذیشانه تبلیغ ایدنجه او حضرتده نیت شریفه‌لرینك نه یولده اولدیغنی کوزلجه تفهیم ایتمك مأموریتیله حضرت عمر الفاروق رضی الله تعالی عنه افندیمزی اعزام ارزولرینی اظهار بیوردیلر. جناب فاروق :

— « رؤسای قریش، بنم کندیلری حقنده نقدر غیظ وغلظتم اولدیغنی بیلیرلر قورقارم که بکا سوء قصد ایده‌لر. بر ده مکه‌ده بنی حمایه ایده‌جك عشیرتم یوقدر . فقط عثمان بن عفانك کیتمسی بندن دها زیاده مناسبدر . زیرا اونك اوراده اقرباسی، عشیرتی چوقدر . علی الخصوص ابو سفیان ایله قرابتی ودوستلغی واردر »

دیه جواب ویردی . بعده حضرت پیغمبر « عثمان بن عفان »
رضی الله عنه حضرتلرینی اون نفر اصحاب کرام ایله برابر مکه یه
کوندردی . ابو سفیان ورؤسای قریش ایله ملاقات
ایدوب مقصد عالئ جناب پیغمبرینك مجرد طواف وزیارت
بیت الله اولدیغنی بیلدیره جك ومکه ده اسلامی هنوز اظهار
ایده بیلمش اولمیانلرله ده کوریشوب انلره ده تسلیت
ویره جکدی .

رؤسای قریش ، سفیر مشار الیهی بیوك ممنونیتله
استقبال ایتدیلر . لکن حضرت عثمان رضی عنه الرحمن ،
وصایای علیهٔ وسالتپناهی یی رؤسای مرقومه یه تبلیغ
ایتدیکی زمان انلرده

— « یا عثمان ! سن کلدك باری بوراده قال !
وبیت اللهی ده طواف وزیارت ایت ! محمد [علیه الصلوة
والسلام] ی مکه یه قویمایه جغز »
جوابنی ویردکارندن حضرت عثمان :

— « رسول الله زیارت ایتمدکجه بن زیارت ایتمم »
دیه مکه لیلرك تکلیفنی رد ایتمکله رؤسا بو سوزه قارشی
منفعل اوله رق مشار الیهی توقیف وکوز حبسنه ادخال
ایله مشلردر !

بر دیکر روایته کوره :

هم خراشـك ، همده جناب عثمان رضی الله تعالی عنهمانك او سفارتلری هنوز وقوعبولمامشـدی خزاعه قبیله‌سی رئیسی « بدیل بن ورقاء » نام کیمسه قبیله‌سندن برطاقم آدملرله برابر اولدیغی حالده قافلهٔ همایونه کلدی.

ابن ورقاء خزاعی‌نك منسـوب اولدیغی خزاعه ، تهامه‌ده‌کی قبائلدن اولوب زمان جاهلیتده بر خصوصدن طولایی هاشـمیلرله عقد اتفاق ایتمش اولمغـله ظهور اسلامدن صوکره‌ده او عهد اتفاقی اونوتمیه‌رق حضرت رسول اکرم افندیمزه طرفدار اوندن کیری طور-میورلردی. حتی هنوز قبـول دین مبین اسـلام شرفیله مشرف اوله‌مامشلر ایکن ینه قریشك حرکاتنه واحوال وافکار سائره‌سـنه دائر حضرت نبی ذیشانله کیزلیجـه مخابره بیله ایدردی .

بوکره‌ده ابن ورقاء خزاعینك کلیشی خیر خواهلق یولنده ایدی . وقتا که ابن ورقاء حضور پرنور رسالتپنا-هی‌یه کیردی دیدی‌که :

— « قریش عسـکرینی کوردم . حدیبیه‌نك صولی یرینی وحرکات عسکریه‌یه مساعد مواقعنی ضبط ایتمشلر!

تدارکلی ده بولنمشلر. هله کیری دونمك نیتنده دکلدرلر. سزه شدیداً ممانعت ایده‌جکلر »
حضرت رسول کبریا جواب اوله‌رق :
— « بز کیمسه‌لر ایله حرب وقتال ایچون کلمش دکلز . انجق عمره نیتیله کلدك . قریش طائفه‌سنی محاربات سابقه ضعیف وبیمجال براقمشدر. فقط ایسترلرسه انلرله مصالحه ومعاهده ایدرم . صوکره بنم شریعتمك ظهور وانتشارنده ارزو ایدرلرسه انلرده باشقه‌لری کبی تابع اولورلر . اکر بو صورتی قبولدن امتناع وبنی مکه‌یه دخولدن منع ایده‌جك اولورلرسه کندم یالکز قالنجه‌یه دکین انلرله حرب ایدرم . ارتق جناب حق امری نه ایسه البته یرینه کتیریر »
دیدی ، انك اوزرینه بدیل :
— « اویله ایسه بن وارەیم بو بابده‌کی بیاناتکزی قریشه اخبار ایده‌یم »
دیدکدن صوکره رخصت الوب قریش اردوسنه عودت ورؤسای قریش ایله ملاقات برله انلره :
— « بن شمدی محمد [علیه‌الصلوة والسلام] ك یانندن کلیورم. سویله‌دیکی سوزی ایسترسه‌کز سزه تبلیغ ایده‌یم »

دیدیکی حالده « عکرمه بن ابی جهل » ایله « حکم بن عاص » کبی بعض سفهاء روساء قریشك :

— « سنك ویره جکك خبره بزم احتیاجمز یوقدر »

دیدکلرینه قارشی اوده همان سکوت ایله کلام بیننده متردد اوله قالمش ایکن عرب اغنیاسندن وطائف امراسندن « عروه بن مسعود الثقفی » ، او مثللو ملاحظه‌سز قونوشان رؤسایه :

— « هله بدیلك سویله‌یه‌جکی سوزی دیکله‌یکزده ایشکزه کلیر ایسه قبول والا رد ایدیکز ! »

سوزیله نصیحت ایله‌دیکندن او نصیحتك تأثیری اوله‌رق « حارث بن هشام » ایله « صفوان بن امیه » طرفلرندن بدیله :

— « سویله باقه‌لم ! »

دینلمش بعده اوده جناب حبیب کبریانك دهان شریفلرندن اولان کافهٔ مسموعاتنی جواباً تبلیغ ایله‌مشدر .

بونك اوزرینه « عروه بن مسعود بن معتب الثقفی » آیاغه قالقدی .. رؤسای قریشه خطاباً :

— « بکا امنیتکز وارمی ؟ »

دیور ایدی . قریش ده :

— « اوت سندن هر وجهله امینز ! »

سوزيله اكا اولان امنيت تامه‌لرینی اظهار ایتـدیکندن اوده بدیله اشارتله :

— « بو آدم سزه مصلحانه ومنصـفانه بر طریق سلامت کوستریور ! طوریکزبن برکره انك یاننه کیدوبه باقه‌یم ! »

دیمش قریش‌ده :

— هایدی کیت ! کوره‌لم »

دیه رخصت ویرمشلردر .

بناءً علیه عروه اردوی همایونه کلدی . ذات‌اشرف رسالتپناهی ایله کوروشدی . ومسـئلهٔ حاضره حقنده مذاکره ومکالمه ضمننده دیدی‌که :

— « یا محمد [علیه‌الصلوة والسلام] قریشك بتون رؤسا واشرافی تدارکات کلیه ایله قارشوکزه چیقدی . سنی مکه‌یه دخولدن منع ایچـون قوتلی بر معاهده دخی پیدا ایتدیلر . سـنك یانکده‌کی عسکر ایسه ضعیف بر بلوکدن عبارت !.اوله بیلورکه‌یارین جمله‌سی قورقولرندن قاچوب سنی میدانده یالکز براغیوررلر ! »

بو سوزه قارشی جانی پك زیاده صـیقلمش اولان یارغار نبوی جناب صدیق رضی‌الله تعالی عنه حضرتلری

قاشلرینی چاتدقدن وفنا برصورتده اکاباقدقدن صوکره کمال حدتله :

— « امصص ببظر اللات ! بزمی طاغیلوب ده حضرت سید کائناتی یالکز اوله‌رق میدانده براغه‌جغز ؟ »

سوزلریله عروه‌یی اغیر تکدیر ایتمش و حضرت عمر الفاروق رضی الله تعالی عنه افندیمزده انك کوکسنه حدتندن شدتلی یومروق ایندیرمشدر !

جناب صدیقك اشبو جواب تکدیر آمیزانه‌سنی عروه ایشیدنجه :

— « انی سویله‌یان کیمدر ؟ »

دیوب اصحاب کرامدن :

— « ابوبکر »

جوابنی الدیغنده عروه اکا دونه‌رك :

— « والله یا ابا بکر ! اکر سنك بکا اولان التفات ومنتك اولمسیدی جواب ومقابله‌ده بولنور ایدم »

دیدی .

بعده عروه ـ عادت عرب اوزره ـ حضرت فخر کائنات علیه وعلی اصحابه اکمل التحیات افندیمزك مبارك لحیهٔ سعادتلرینی الیله طوتوب اوقشامق ایستدی . او درلو

نوازش مشركانه ايسه تعظيمه منافى بر كيفيت اولديغى حالده سيد كائنات عليه افضل الصلوة افنديمز حضرتلرى عروه‌نك اوحركت ناسزاسنه قارشى‌ينه اكا لطف و نزاكت ايله معامله بيورورلردى .

« مغيرة بن شعبة الثقفى » رضى‌الله تعالى عنه حضر - تلرى كه او زمان ذات عالئ رسالتپناهينك باشى اوجنده يالين قيلنج بر حالده طوريور ايدى . همان عروه‌نك - لحيهٔ سعادتى طوتمق اوزره بولنان - اللى اوته طرفه حدتله ايته‌رك :

— « چك اللكى ! مشركك اكا طوقانمسى اولمز » ديمش وانك او صورتله شدت معامله‌سنى كورمش اولان عروه :

— « بره ظالم و غدار ! سنك دوكديكك قانك چركين لكه‌سنى هنوز تميزلدم . بكا شمدى بو طور و معامله‌ك نه ديمك ! »

ديه مغيره‌يى شديداً تكدير و مؤاخذه ايتمك ايستديكندن مغيره دخى قارشولق اوله‌رق بر طاقم سرت سوزلر سويله‌مش بولنمغله حضور عالئ رسالتپناهيده اوزونجه وشدتليجه بر مجادله وقوعبولمشدر .

مجادله‌نك سكونتپذير اولديغى اثناده حضرت نبى محترم بديله مقدما سويله‌دكلرينك عينى اوله‌رق عروه‌يه‌ده « انجق طواف بيت الله ايچون كلديكنى وعقد رابطهٔ صلح وصلاح ايديله‌بيله‌جكنى فقط قريش بو ايكى شيله قناعت كتير- مديكى تقديرده ارتق صوك درجه‌يه قدر مقاتله ايده‌جكنى» سويلدى !.

عروه ايسه قالقوب يده‌جكى صره‌ده :

— « يا محمد [عليه الصلوة والسلام] فرض ايده‌لم كه غالب كلدك عربده‌سندن اول كلانلردن اصلنى تلف ايدوب بتيرمش كيمسه وارميدر ؟ »

ديمش اولدقدن باشقه هردرلو مكالمات ومذاكراتك دوام وجريان ايله‌ديكى اثناده اصحاب كرامك حضور عالئ نبويده‌كى اوضاع واطوار معظمانه‌لرينى كوره‌رك جمعيت اسلاميه‌نك جهت وحدتى بولنان دين مبين اسلام اساسنده‌كى متانت ارتباطيه وانضباطيه‌سنه پك زياده سيله تعجب وتحيرايده قالمشدى !.

وقتا كه عروه كيدوب انجمن مشورت قريشه قارشدى، انلره ديدى كه :

— « اى معشر القريش ! بن قياصره واكاسره ونجاشئ حبشه كبى برچوق حكمداران ايله كوروشدم .

اتباعنك كنديلری حقنده‌كی معاملاتنی‌ده كوردم . والله هیچ برینك قومنده ، هیئت اسلامیه‌نك محمد [علیه الصلوة والسلام] ه ایتدیكی حرمت واطاعتی كورمدم . قولایلقله طاغیله‌جق برجمعیت دكلدر . قورقارم‌كه سز اكا غالب ومظفر اوله‌میه‌جقسكز »

انجمن قریش ایسه :

— « صوص یا ابا یعفور ! بویله لاقردی سویله‌مه ! اولسه اولسه بوسنه رد ایدرزده كله‌جك سنه قبول ایده‌بیلورز »

جوابیله مقابله ایتمش اولدیغندن عروه‌نك فنا حالده جانی صیقلمش و :

— « لا اراكم الاستصیبكم قارعة »

دیه‌رك حدتله قالقوب اتباعیله برابر اولدیغی حالده مملكتی بولنان طائف طرفنه طوغری یورومش كیتمشدر .

عروه‌نك بو انصرافنی متعاقب بنی كنانه‌دن احابیش قبیله‌سی رئیسی « حلیس بن علقمه » :

— « هله بن‌ده بركره كیده‌یم »

دیدی . قریش‌ده مناسب كوره‌رك حلیس ، اردوی اسلامه طوغری كلدی .

حليس ، قارشيدن كورونديكى زمان رسول مكرم ،
انك حقنده :

— « هذا فلان.وهو من قوم يعظمون البدن فابعثو
هاله »
بيورمش وانك اوزرينه طرف اسلامدن بر طاقم ذوات
انى استقباله چيقارلمشدى .

لكن اردوى اسلامده‌كى مشهودات ومحسوساتى
علامتلنمش بر طاقم قربانلق دوه‌لر كبى آثار وامارات
اعتماريه‌دن عبارت قالمغله بعض مكالمه‌دن صوكره همان
مجلس مشورت قريشه عودت وانلره :

— « بويله زيارت بيت‌الله ايچون كلمش اولان جما -
عت ناصل منع اولنه‌بيلير . فى‌الواقع سزكله متفقز اما
زوار بيت‌اللهى منع ايتمك اوزره متفق دكلز »
ديه معلومات ومطالعاتنى بيان ايله هركسده صلح ومسا -
لمته ميل ورغبت اويانديرر ايكن طرف اشرف جناب
پيغمبريدن - وجه مشروح اوزره - رسالت وسفارت
مأموريتيله عثمان بن عفان رضى عنه‌الرحمن حضرتلرى
قريشه اعزام بيورلمشدر .

حضرت عثمان ذی‌النورين افنـديمز ، مكه‌یه دخول ایتمزدن مقدم اهل مكه‌دن « ابان بن سعید » نام كیمسه‌یه راست كلمش اوده صحابیٔ مشارالیهك سـفارتله كلدیكی ایچون دخولنی تجویز ایده‌رك اوحضرتی عظماء قریشه كتیروب تقدیم ایتمشدر .

حالبوكه عثمان ، مأموربه اولدیغی امر رسالت وسفا-رتی تبلیغ ایتدیكی زمان قریشدن :

— « ایسترسه‌ك یالكز سن بیتی طواف ایت ! ! »

جوابنی المشدی !

فقط اكا مقابل !

— « خیر بن یالكز طواف ایده‌مم . تاكه رسول‌الله طواف ایده »

دیه مقابله ایتدیكندن عظماء قریش سـفیر معالیسمیر مشارالیهی اون نفر اصحابیله برابر اولدیغی حالده طوتوب كوز حبسنه قویمشلردر !

مصالحه — حلیس بن‌علقمه‌نك بیان ایتدیكی مطا-لعاتی اوزرینه ارتق قریشـده آز چوق صلح ومسالمت فكر وارزوسی حاصـل اوله‌رق اندن صوكره فصحای عربدن خطیب مشـهور « سهیل بن عمرو » ایله برابر « مكرز بن حفص » « خـویطب بن عبـدالعزی » نام

اشخاص ثلثه‌یی مأموراً اردوی اسلامه بعث واعزام ایتدیلر .

مبعوثانك ورودلری زماننده ذات عالی رسالتپناهی، سهیلی کورونجه مرقوملك اشبو مأموریت ومبعوثیتنی برفال خیر عد ایده‌رك اصحاب کرامنه :

— « سهل امرکم »

دیه تبشیر بیورمشلردی !

مبعوثان ایله ملاقات وقوعبولدقدن صوکره همان شروط مصالحه‌یی مذاکره‌یه مبادرت اولنمش وجریان ایدن برچوق مباحثات ومناقشات دخی حریت وجدان شرط مهمی اساسی اوزرنده اون سنه مدتله مصالحه ومتارکه‌یی انتاج ایله‌مشدرکه اساس مذکور اوزرینه عقد اولنان اشبو متارکه صلحنامه‌سی سایه‌سنده ـ طرفین کرك منفرداً ، کرك مجتمعاً یکدیکری علیهنه حرکت وتعرض ایده‌میه‌جکلرندن ـ اهل اسلام علناً نشر دین مبین اسلام ایده‌بیله‌جکلردی .

مع مافیه همان اهل اسلامك اوزمانده مکه‌یه کیروب طواف کعبه ایتملری شرطی ذات عالیٔ پیغمبری طرفندن تکلیف اولندی . سهیل ایسه اوشرطك علیهنده :

— « خیر ! بو اولماز ! . زیرا مکه‌یه عنوةً کیرلمش

اولدیغی حوادثی طوائف عرب میاننه یاییلیر واو حوا-
دثده قریشـك شان واعتبارینه خلـل كتیرر . لكن
كله جك سنه طواف ایده بیلیرسكز)

دیمش وسعی وطوافك ارتق سـنهٔ آتیـه یه ترك وتعلیق
فكری طرف اشرف رسـالتپناهیدن ضروری اوله رق
قبول بیورلمشدر .

بعده سهیل :

— (لكن سزدن بری بزه كلیر ایسـه انی بز رد
ایتمیه جكمز ! بزدن بری سزه كیدرسه انی ردایده جكسكز)
تكلیف تحمل سوزی درمیان ایتدی .

بوتكلیف وخیمدن طولایی حدت ایدن اصحاب
كرام :

— (بوهیچ اولور شیمیدر ؟ بزه بر مسلم كلدیكی
حالده انی طوتوب ده مشركلرك النه ناصل تسلیم ایده لم)
دیدیلر .

سهیل ایسه بو شرط اخیر قبول اولنمدقجه مصالحه یه
قرار ویریله میه جكنی قطعیاً بیان ایتدیكندن رسول محترم
صلی الله تعالی علیه وسلم افندیمز ، او شرطی ده ضرورةً
قبول بیوردی . اصحاب كرام رسـول الالهك او قبولندن
طولایی پك تعجب وتحیر ایده رك :

— (يا رسول الله! بو شرطیده یازدیره جقمیسك ؟)

دیرلرکن او حضرت نبی ذیشان :

— (اوت یازدیره جغم ! بزدن انلره کیده جك اولانلری الله بزدن بعید ایتسون ! انلردن بزه کلوب ده اعاده ایدیله جکلر ایچون ده جناب حق البته بر چاره خلق ایدر)

بیوردیلر .

رسول مکرم صلی الله تعالی علیه وسلم افندیمزك مدینهٔ منوره ده کوردیکی رؤیایه کوره بو سفرده همان مکه یه دخول وطواف کعبه میسر اوله جغنی قویاً امید ایتمشلرکن هم اویله بر موفقیته نا مظهر هم ده اغیر بر طاقم شرائطله متارکه قبولنه مجبور اوله قالمالری اصحاب کرامه پك کوج کلدیکدن همان برچوغی از قالدی دائرهٔ ایمان واطاعتدن چیقیور ایدی !

حتی رأی رزینی بیاندکی سرعت وشدتیله مشتهر اولان جناب فاروق افندیمز ، رسول ذیشانه خطاباً :

— (سن اللهك رسولی دکلمیسك ؟ وبزم دینمز دین حق دکلمیدر ؟ نیچون بو ذل وحقارتی قبول ایدیورز ؟)

دیمکه قدر جسارتده شدت اظهار ایتدیکندن اکا حضرت رسالتپناه افندیمزده :

— (بن اللهك حق رسولی‌یم . لکن اکا عاصی اولهم . او بنم یاردمجمدر)

دیه جواب ویرمش بعده جناب فاروق :

— (یا سن بیت‌اللهی طواف وزیارت ایده‌جکسکز دیمدکمی ؟) دیمکله اکاده طرف ذیشرف احمدیدن :

— (اوت دیدم . اما بوسنه دیمدم . ینه دیورمکه مکه‌یه کیره‌جکسکز . سعی وطواف ایده‌جکسکز !)

سوزیله مقابله بیورلمشدی .

طرفین بیننده قبولی تقرر ایدن مواد ، ارتق صفحهٔ صحیفه‌یه چیقارلمق اوزره امر تحریره جناب علی کرم‌الله تعالی وجهه افندیمز مأمور بیورلدیغی زمان مشارالیه اولا لوحهٔ صلحنامه‌یی [بسم‌الله الرحمن الرحیم] ایله تزیین ایتدی... سهیل :

— (بن او اسمی طانیمم . باسمك اللهم یاز)

دیدیکندن اصحاب کرام بو خصوصده مخالفت ایتمك ایستدیلر .

حالبوکه حصوله کلان اختلاف یالکز بر نزاع لفظیدن عبارت اولوب اساس مقصدجه هر ایکی کلام

بیننده فرق بولنمدیغی ایچون حضرت رسول اللهك امر شریفیله (باسمك اللهم) دیه یازلدی .

بعده رسول اکرم ، عنوان صلحنامه‌یی (هذا ماصالح علیه محمد رسول الله) دیه‌یازدیردیسه‌ده سهیل اکاده اعتراض ایده‌رك :

— (اکر بز سنك رسالتکی تصدیق ایتسیدك سنکله مقاتله ومجادله ایدوب‌ده زیارت بیت اللهدن سنی واتباعکی منع ایتمزدك . لکن اسمکی وباباکك اسمنی یازدیر) دیمکله رسول الله افندیمز سهیله خطاباً :

— (والله‌سز بنی تکذیب ایتسه‌کزده بن رسول اللهم) دیمش وجناب علی‌یه :

— (بأس یوق یا علی ! رسول الله عباره‌سنی محو ایت‌ده محمد بن عبدالله دیه یاز)

امر شریفنی ویرمشدر .

جناب علی ایسه جوابده :

— (بن رسول الله عباره‌سنی بوزه‌مم)

دیه قسم ایتدیکندن رسول اکرم صلی الله علیه وسلم افندیمز :

— (اویله ایسه او عباره‌یی بکا کوستر !)

بیوروررلرکن عباره کوستریلوب انی کندی دست

شريفلريله محو بيورمش واثناء محوده مشكوة صدر شريف رسالتدن : (يا على ! بوكبى معامله سزك حقكزده دخى بركون وقوعه كله جكدر) شعاع حقيقتى اشعه پاش ظهور اولمشدى .

مستقبله متعلق اخبار مغيبات قبيلندن اولان معجزاندندركه وقعهٔ صفينده مخالفين فرقه سى بولنان شاميلرله بينلرنده يازيله جق صلحنامه ده (اميرالمؤمنين) لقبنك طى ايدلمسى خصوصى تكليف وتكليفده ده سهيل قدر اصرار ايدلديكى زمان حقيقت كلام رسالتپناهى كركى كبى اكلاشيله رق سلطان اقليم ولايت اولان على كرم الله وجهه [صدق رسول الله] بيورمشلردى !.

متن صلحنامه ده كى او درلو تعديلات لفظيه ايشلرى بيتدكدن صوكره : (اون سنه مدتله عقد رابطهٔ صلح وصلاح اولنديغنى يعنى بو مدت ظرفنده طرفين يكديكرينك عليهنده سلاح قوللانميه جغنى واوسنه اهل اسلام طواف ايتمكسزين يعنى مكه يه كيرمكسزين مدينه يه دونوب كيده جكى ولكن سنهٔ آتيه ده بلا سلاح كله رك طواف كعبه ايده جكلرى ، واثناء طوافده مكه ده يالكز اوچ كون اقامت ايده بيله جكلرى وبو مدتده اهالئ مكه طيشارى يه چيقملرى شروطى ايله برابر برده افراد

قريشـدن طرف اهل اسـلامه كلنلرك مكه‌ليلره رد اولنمسى واهـل اسـلامدن ـ ارتداداً ـ مكه‌يه قاچان اولور ايسه انك مدينه‌يه رد واعاده اولنمامسى ماده‌لرى) يازلدى .

لكن بو مادهٔ اخيره قريشدن دين اسلامى قبول ايده‌رك كله‌جكلره مخصوص اولوب قبائل سائره مستثنا طوتلدى . مثلا قريشدن باشقه اولان قبائل ، طرفيندن هرهانكى برينى ايسترسه اونك عهد واماني التنه داخل اولمق اوزره مخير براغيلدى . ايشـلك بو جهتى بر كره تصديق ايدلديكى كبى همان خزاعه قبيـله‌سى عهد وامان محمدى‌يه ؛ بنى بكر قبيله‌سى‌ده قريشيلرك عهدينه داخل اولدقلرينى اعلان ايتديلر .

صلحنامه بو وجهله تمام اولنجه اشراف مهاجرين وانصار كرامدن ورؤساى مشركيندن سائر حاضر وشاهد اولانلرك اساميسى ذيلاً تحرير اولنمشدر .

حكمت صلح — هرنه صورتله اولور ايسه اولسون قريش ايله اهل اسلام بيننده آثار صلح ومسالمتك وجودى مقتضاى حكمت حال ومصلحت ايدى .

زيرا مصالحه سايه‌سنده اهل اسلام علناً ترويج حقيقت ايده‌بيله‌جكدی . حالبوكه حديبيه مصالحه‌سنه كلنجه‌يه دكين اهل اسلام ايله معاندين قريش اره‌سنده امنيت بولنمديغی ايچون اختلاط سربست بر صورتده اوله‌مديغندن سربستیٔ اختلاطك عدمی ، مسلمان اولميانلری شعائر وخصايص اسلاميه‌دن بيخبر براقمقده‌تأثيرلی بولنه‌رق كرك قريشك، كرك قبائل وعشاير سائره‌نك دين اسلامجه موجود اولان هردرلو حقايق نافعه‌دن فعلياته تعلق ايدن جهتی‌ادراكه قريش غوائلی‌مانع اوله‌يوردی.

اكر صلح طرفی‌التزام ايدلميوب ده همان مكه‌يه عنوةً دخول تصورنده بولنلسه اوده كعبهٔ معظمه‌يه‌قارشی‌برنوع حرمتسزلك اوله‌جغندن فضله نشردين اسلام اوغورنده طرفيندن برچوق تلفات وقوعی‌ده بديهی ايدی .

ايشته بوكبی محذورات وقوعنه محل براقمدن نشر اسلامه يول بولمق ايچون صلح ومسالمتی التزامدن باشقه برمعقول تدبير كوروله‌مامكده‌ايدی. اما مصالحه‌وقوعبولديغی تقديرده ارەده‌كی اختلال واختلاف يرينه صلح‌سايه‌سنده عمومی برآسايش قائم اوله‌رق طرفين افرادی يكديكريله سربست كوريشه بيلوب مشركين، حضرت سلطان اقليم رسالت افنديمزك معجزات باهراتنی‌وحسن‌سيرت‌وعاداتنی

ودین اسلامك ادیان سائره‌یه نسبت قبول ایتمیان خصایص ومحسناتنی كوره‌رك وافراد اسلامیه‌نك حائز اولدیغی حریتی‌ده اكلایه‌رق آحاد مشركیندن كیمه‌نك دائرهٔ فاخرهٔ اسلامه دخولنه واهل اسلام علیهنده‌كی افكار فاسده‌نك‌ده زوالنه صلح سبب اوله‌جق واو حالده ایسه رؤسای قریش كندی افكار مستبدانه‌لرنده یالكز قاله‌جق وسربستیٔ اختلاطك حسن تأثیراتندن اولمق اوزره اسلام حقنده قبائلجه حصوله كلان میلان قلبی سببیله ازوقت ظرفنده دین مبین احمدی وشرع پاك محمدی عربستانك هرطرفنه منتشر اوله‌جقدی !..

بناءً علیه اوبله برزمانده قیمتلی مصالحه‌نك اهمیتی یالكز جناب فخر الانبیانك نزد عالیٔ دقایقدانیلرنجه كشف وتفرس بیورلمش اولدیغندن همان صلحی التزام ایتمش ومصالحه فكر مصیبنك علیهنده بولنورجه سنه شرائط صلحیه‌یی قبولده استثقال كوسترن اصحاب كرامنه‌ده انجق رضا ومتابعت ایله امر بیورمشدر .

رد ابی جندل ـــ صلحنامه‌نك هنوز تصدیق وامضا ایدلدیكی براثناده ایدی‌كه اولجه قبول دین اسلام ایتمش اولدیغیچون باباسی ـ وقریش مرخصی بولنان ـ سهیله

بن عمروك زنجیربند بر حالده حبس ایتدیکی اوغلی ابوجندل
حضرتلری بر تقریبله قورتیله رق زنجیرینی سورویه سورویه
وتکبیر کثیره حضورعالیٔ نبوی یه کلمشدر !
باباسی سهیل ایسه انی کوردیکی کبی همان :
— « صلحنامه مقتضاسنجه سزدن ایتداردینی ایستیه‌
جك اولدیغم آدم بودر! »
دیرایکن اهل اسلام طرفندن‌ده بالمدافعه :
— « خیر ! صلح قراری هنوز شمدی اولدی .
بواراده قاچوب کلان مستثنا اولمق لازم کلیر . بوندن
صوکره کله‌جکلری رد ایدرز »
دینلدیکی حالده شایدرد ایدلمدیکی تقدیرده مصالحه‌نك کأن
لم یکن حکمنده براغه‌جغنی قطعیاً بیان ایتدیکندن نقض
عهددن اجتناباً اوغلی ابوجندل کندیسنه رد وتسلیم
ایدلمشدر .
سهیل، بونك اوزرینه ابوجندلی یقه‌سندن طوتوب
دوکه دوکه کتیرر وابوجندل ایسه :
— « یامعشر المسلمین! بن اهل ایماندنم روای حقمیدرکه
بنی اعداء دین اولان کیمسه‌لرك پنجهٔ اعتسافنه تسلیم
ایدرسکز ! »
فریادینی چیقاریر ایکن ذات عالیٔ رسالتپناهی یه

كرك حضرت ابی جندله كرك آنك حالنه تأسف ایدن اصحاب كرامه صبر وتحمل ایله امر وتسلیت بیوروولردی

شاذ — « سبیعیه بنت الحارث الاسلمیه » نام قادین ده قبول اسلام ایتدیکی زمان همان حضور پرنور رسالتپناهی یه كلمش اولدیغندن آنی تعقیب ایدن زوجی «مسافر المخزومی» رسول ذیشان افندیمزه خطاباً :

— « یا محمد ! زوجه‌می بكا اعاده ایت ! زیرا بزدن كله‌جكلری ردواعاده ایتمك شروط مصالحه‌دندر »

دیدیکی حالده اشبوشرطك انجق افراد ذكوره شامل اولوب اناثه شمولی اولمدیغندن اكا اویله جواب ویرلمش وامراعاده‌ده‌كی محذوری حق جل وعلا حضرتلری «.... فلا ترجعوهن الی الكفار لاهن حل لهم ولاهم یحلون لهن واتوهم ماانفقوا » آیت كریمه‌سنی انزال بیورمشدر .

بناءً علیه مسلمهٔ مرقومه‌یی اعاده‌دن صرفنظر وانجق مخزومیٔ مرقومك انفاق ایتدیکی یعنی ویردیکی مهر كندیسنه اعاده ایدلدكدن صوكره سبیعیه‌یی مؤخراً جناب فاروق حضرتلری كندینه تزویج ایله‌مشدر.

شو معاهده‌نك وقوعی اوزرینه جوار سعادتقرار

رسالتپناهی‌یه کیروب اخذ بیعت ایدن مؤمنات مهاجراتك
بری‌ده عقبه بن ابی معیطك قیزی [ام‌کلثوم] در! مرقومه ،
مکه‌دن مدینهٔ منوره‌یه دکین ماشـیاً هجرت ایتمشـدی
معاهدهٔ واقعه احکامنجه انی کیری المق اوزره ایکی برادری
« عماره » ایله « ولید » مدینه‌یه کلمشلرسه‌ده طرف اشرف
رسالتدن : [جناب حق اوو امثالنك ردینی منع بیوردی]
جوابنی اله‌رق دوندیلر ! مرقومه ام‌کلثومی ابتدا زیدبن
حارثه حضرتلری، نکاحلامش وجنـاب زیدك مؤته‌ده
وقوع شهادتی اوزرینه زبیربن‌العوام اله‌رق اندن « زینب »
نام برقیزی اولمش بعده تطلیق اولنمغله عبدالرحمن بن عوف
حضرتلری المش جناب عبدالرحمانك فوتندن صوکره
مرقومه‌یی عمروبن‌العاص نکاحلامشـدر . ام کلثومك
عبدالرحماندن [ابراهیم، عوف] ناملرنده ایکی چوجغی
اولمش ووفاتی ـ زوج اخیری بولنان ـ عمروك تحت نکاحنده
ایکن قوعه کلمشدر .

بیعة الرضوان — اشبو بیعة الرضوانك زمان وقوعی
حقنـده کی روایات اختلافدن آزاده دکلدر . مثلا بعض
روات آنك مصالحه‌دن مقدم، بعضی‌ده مؤخر اولدیغنی
خبرو یریورده صلحنـامه‌نك طرفینجـه تصدیق وامضا

ایدلدیکی وابوجندل حضرتلرینك ده حسب المصالحه باباسنه رد واعاده اولندیغی اثناده ـ مدت مکث واقامتی اوچ کونه بالغ اوله رق عودتی براز کچکمش اولان ـ عثمان ذی النورین افندیمزك خبر مقتولیتی النديغندن همان ایشته اوزمان رسول ذیشان علیه صلواة الرحمن افندیمز:

—« لانبرح حتی نناجز القوم »

بیوردقدن صوکره بیعت امروفرمانی ویرمشدی. که بو روایت عقله دها موافق کورنمکده در.

ایشته بووجهله شرفصادر اولان ارادهٔ سنیهٔ حضرت رسالتپناهی اوزرینه منادی :

—« یاایها الناس! البیعه البیعه. نزل روح القدس. فاخرجوا علی اسم الله ! »

دیه ندا ایتمش وارتق رسم بیعتی اجرا ایچون افراد اسلامیه طرف اشرف احمدی یه طوغری قوشوب کلمشدر.

اوزمان ذات عالئ پیغمبری ، حدیبیه محلنده « سمره » اسملی برنوع اغاجك التنده کولکه ده اوطور یورلردی . ایشته اومحلده حضرت رسالتپناه صلی علیه الاله افندیمز ، اواغاجك التنده اوطوردقلری حالده کندیسنه عموماً بیعت اولنمشدر.

لکن بیك درتیوز آدمی جامع اولان قوجه براردونك

ایچنده « جدبن قیس » اسمنده بری دوه سنك ارقه سنه صاقلانه‌رق بیعت ایتمامشدی ! .

جناب ذی النورین افندیمزك مقتولیتی خبرینك عدم صحتی احتمالیله آنك ده بیعتنه لزوم کورمش اولان ذات عالئ رسالتپناهی وکالةً صاغ النی صول الی اوستنه قویه‌رق بعده :

— « اللهم ان هذه عن عثمان . فانه فی حاجتك وحاجة رسولك »

دیه بیعتنی اجرا ایتمشدر .

اشبو بیعت « یافتح مکه‌یه موفق یارتبهٔ شهادت احرازی میسر اولمدقجه قاچمامق ایچون موته توطین نفس ایتمك اوزره » ایدی .

بناءً علیه اولوجهله بیعت ایتمش اولانلردن حق تعالی راضی اولمش ورضاء عالیلرینی استعیذ بالله [لقد رضی الله عن المؤمنین اذیبایعونك تحت الشجرة . الخ] آیت کریمه سیله ده بیلدیرمش اولدقدن باشقه حضرت رسالتپناه صلی علیه الاله افندیمز دخی :

— « لایدخل النار احد بایع تحت الشجرة »

و :

— « لایدخل النار من شهد بدراً والحدیبیة »

بیورمشلردر .

هر کسدن اول بیعت ایدن « سنان بن ابی سنان الاسدی » حضرتلری ایدی . سنان مشارالیه، امر بیعتی پك كوزل ومرغوب برصورتده اجرا ایتمش اولدیغندن سائر اصحاب کرامده حین بیعتلرنده رسول اللهه خطاباً :

— « نبایعك علی ما بایع سنان ! »

دیرلردی .

عمره — امر مصالحه صورت قطعیه‌ده ختام بولدقدن صوكره رسول محترم افندیمز، اصحاب کرامنه خطاباً :

— « قربانلریكزی کسیکز ! »

بیوردیلر . واشبو ارادهٔ علیه‌لرینی اوچ دفعه تکرار دخی ایتدیلر . لکن مصالحه‌نك برطاقم اغیر شرطلرله تقرر ایتمش اولمسندن طولایی غلیانه کلان هیئت ایچندن اکثر افرادده وبلکه هیچ برنده اثر امتثال کوره مدیکندن حرم همایونلری « ام سلمه » رضی الله تعالی عنها حضرتلرینك یاننه کیروب ماهو الواقعی افاده بیورمشلردر .

حرم مشارالیها ایسه جوابده :

— « اویله ایسه سزارتق هیچ کیمسه‌یه برشی دیمدن کندی قربانکزی کسیکز ! باشکزی ده تراش

ایدیکز ! »

دیدی . بعده افندیمز دخی قربانلق دوه‌سنی کسدیروب لحمنی فقرایه تقسیم بیورمش وقیرمزی بر پوست اوستنده اوطوردیغی حالده مبارك باشلرینی اصحاب کرامدن « خداش » رضی الله تعالی عنه حضرتلرینه تراش ایتدیرمشدر .

بعض اصحاب کرام ده رسول اکرمك اودرلو معاملات اعتباریه‌سنی کورنجه امتثالاً همان قربانلرینی نحر وباشلرینی ده تراش ایتدیرمشدی . لکن حضرت عثمان وابوقتاده رضی الله تعالی عنهما کبی اوسنه همان دخول مکه‌یه موفقیت امیدنده بولنمش اولانلر طوافدن صوکره تراش اولمق اوزره صاچلرینی کسوب بقیه براقمش اولملرندن طولایی رسول اکرم افندیمز ، حجاج اسلامیه حقنده‌کی دعاء رحمت ومغفرتلرینی :

— « اللهم ارحم المحلقین دون المقصرین »

دیه محلقین کرامه حصر وقصر بیوردیلر .

اشبو دعایی ایکی وعلی روایةٍ اوچ دفعه سویله‌دکدن صوکره اوچنجی ویادردنجی دفعه‌ده : « اللهم ارحم المحاقین والمقصرین ! » بیوردقلری ده مرویدر .

ایشته اویله برصره‌ده برروز کار چیقه‌رق حجاجك صاچلرینی قالدیروب حرم شریف کعبه‌یه اتمش اولمغله

عمرهٔ اسلامیه‌نك حسن قبول بیورلدیغی آكلاشیله‌رق ممنون ومتشكر اولمشلردی .

روایته كوره حضرت پیغمبر، قربانلق دوه‌لردن یكرمی رأسنی اصحاب كرامدن «ناجیه‌بن جندب» حضرتلریله مكه‌یه كوندروب نحر ولحومنی فقرایه تقسیم ایتدیرمشدر .

بحث ومناجبه — هجرت علیهٔ جناب رسالتپناهیدن آزمقدم فرس دولت ساسانیه‌سی روما دولتی اوزرینه غلبه ایده‌رك شام وآنك انطاكیه، قدس شریف وبلاد سائره مثللو حوالیسنده‌دین نصارایی قالدیروب یرینه كندی دینی بولنان وآیین مشركیندن برنوع اولان مجوس دینی اقامه ایتمكه تشبث ایتمش وروم طائفه‌سنك نصارا دیننده وبناءً علیه اهل كتاب اولمسی سببیله ادیان سائره‌دن زیاده اهل اسلامه قریب اولمسندن طولایی مشركین قریش، كتابسز فرسلرك اهل كتاب بولنان روملره غلبه‌سنی ایشتدكلری زمان بك زیاده‌سیله ممنون ومحظوظ قاله‌رق اهل اسلامه :

— « بزم اخوانمز سزك اخوانكزه غلبه ایتمش بزده سزه البته غالب اوله‌جغز »

دیمشلردی !.

مشركينك بوسوزينه قارشی حق تعالی استعيذ بالله « الم غلبت الروم فی ادنی الأرض وهم من بعد غلبهم سيغلبون. فی بضع سنين ... » آيات كريمه‌سنی انزال بيوره‌رق اون سنه‌يه وارمدن رومك فرسه غالب اوله‌جغنی تبشير بيورمغله ابوبكر صديق رضی الله تعالی عنه حضرتلری قريشه :

— « اوقدر سوينميكز ! اون سنه‌يه وارمازروم فرسه غالب اوله‌جقدر »

ديديكندن اشداء مشركين قريشدن « ابی بن خلف » نام لعين اوسوزك عليهنده : « كذبت » ديه ايمانسزلك اظهار ايتدكدن صوكره :

— « كل سنكله بحث ايده‌لم »

ديمش وجناب صديق افنديمزده اكا موافقت ايدوب « طقوزسنه ظرفنده روم دولتی فرسه غلبه ايدرسه « ابی بن خلف » جناب صديقه يوزدوه ويرمك وغلبه ايتمزسه حضرت ابوبكرده اكا يوزدوه ويرمك اوزره » بحث ومناحبه ايتمشلردی .

حتی بحث ومناحبه ادعاسنده كی اصابتنه اعتمادوامنيتنی مكمل كورن ابی بن خلف لعين ، حضرت ابوبكرك مهاجرتلری اثنالرنده مشار اليهدن اوغلی « عبدالرحمن بن ابی بكر » ی كفيل المش لعين مرقومك احده سفری

زمانلرنده « محمد بن ابی بکر » دخی اندن بر کفیل الهرق اساس بحث ومناحبه تحکیم ایدلمشدی.

ایشته بوحدیبیه سفری اثناسنده رومك فرسه غلبهٔ کاملهسی خبری شیوعبولمشدر . ابن خلف ایسه احد غزوهسنده رسول اکرم صلی الله علیه وسلم افندیمز . حضرتلرینك برضربهسیله برهلنوب سرفده تلف اولمش بولندیغندن جناب صدیق اودوهلری لعینك ورثهسنه تضمین ایتدیردی . وبعدالمعاودهالوب حضوررسول اللهه کیدهرك تقدیم ایتدی . رسول اکرم دخی :

— « فقرایه تصدق ایت ! »

دیه امر بیوردیغندن طرف صدیقدن دوهلر تماماً تصدق وایثار بیورلمشدر .

معاودت همایون — حضرت نبی محترم افندیمزك حدیبیهدهکی مدت مکث واقامت علیهلری اون طقوز وعلی روایة یکرمی کونه بالغ اولدقدن صوکره ایدی اصحاب کرامیله برابر اولدیغی حالده مدینهٔ منورهیه متوجهاً عودت بیورمشلردر .

طواف وزیارت کعبه وقوعبولمقسزین عودت ایدلدیکنه بعض اصحاب کرام تأسف ایتمکده ایدیلر .

لكن « كراع الغميم » نام محله مواصلت همايون اثناسنده ـ بلكه شانلى بر بيوك فتوحاته قريباً مظهر اوله‌جغنى مبشر اولان ـ سورۀ شريفۀ فتح نازل اولديغندن نزول سوره خصوصى حضرت رسالتپناه صلى عليه الاله افنديمز، اصحاب كرامنه :

— (انزلت علىّ سورة هى احب الى مما طلعت عليه الشمس)

وياخود :

— (انزلت على سورة مايسرنى بها حمر النعم)

ديه تبشير وبعده سورۀ شريفۀ مذكوره‌يى تلاوت بيورديقده اصحاب كرام دخى بوندن طولايى پك زياده‌سيله ممنون ومتشكر اولمشلر وممنونيت فوق العاده‌لرى سببيله كرك جناب پيغمبرى ، كرك يكديكرينى تبريك وتهنئه ايتمشلردر .

حالبوكه طواف ايده‌مدن دوندكلريچون متأسف قالان بعض اصحاب :

— (كفار بزى طواف كعبه‌دن منع ايتمش اولديغى حالده بونك ايلريسنده نه فتوحات اولور ؟ اوفتح دكلدر) ديه اظهار آثار تأسف واستبعاد ايتديلر!. حضرت پيغمبر اوزمان انلره خطاباً :

— (نه چركين لاقردى ! بلكه فتوحاتك اعظمى ايشته بو دفعه‌كى ايشمزدر . كفار مصالحه ايچون سزه التجا ايتدى. اك زياده اكراه ايتدكلرى شيئى سزدن كورمش اولديلر . الله تعالى سزى انلره غالب ومظفر ايله‌دى . وهم‌ده سالماً ومأجوراً اعاده بيوردى كه بوده فتوحاتك اعظميدر . يوم احدده بنم سزه (اخراكم) ديه چاغيرديغمى ويوم احزابده كفارك التكزدن اوستكزدن كلديكى واوزمان اوغراديغكز مصيبتى اونوتديكزمى ؟)

بيورمغله انلر دخى ايشى اكلايه‌رق :

— (والله يا نبى‌الله ! بزسنك دوشونديككى دوشو- نه‌مامش ايدك . سن دها ايو بيلورسك !)

ديه تسليميت كامله اظهار ايتديلر .

معجزه — يولده بر ارالق ارزاق دوكنه‌رك دوه- لرى ذبح واكله تشبث اولنمشدى رسول ذيشان افنديمز اوزمان اصحابنه :

— (پوستلريكزى ، عبالريكزى ياييكز !)

ديدى . اصحاب كرام دخى يايديلر . حضرت پيغمبر :

— (ياننده اككك اوفاغى ، ارزاق بقيه‌سى بولنانلره

بقایاسنی بونلرك اوستنه آتسونلر !)
بیوردی . یانده بقیهٔ ارزاق بولنانلر ، بقایاسنی كتیروب
اورایه دوكدیلر .

رسول اكرم افندیمز دخی بساطه دوكیلان بقیه‌یه
بركتله دعا ایتدكدن صوكره :

— (شمدی وعالریكزی یاناشدیروب طولدیریكز)
امر عالیسنی ویردی . اصحاب كرامده قابلرینی طولدیردیلر .
طونججه‌یه‌دكین یدیلر . اما ارزاقی توكه‌ده‌مدیلر ! حتی انك
برمثلی‌ده ینه بساط اوزرنده قالمشدی !.

ینه او اثناده ایدی‌كه زمان عزیمت اسلامیه‌ده
ذوالحلیفه جوارلرنده بر یرده وقوعبولدیغی وجه اوزره
بر زمان اصحاب كرامجه صویه احتیاج حاصل اولمش
وبر قدح صویی بیك درتیوز نفرلی بر قافله‌یه كفایت
درجه‌ده چوغالتمق معجزه‌سنی حضرت رسول‌الله اظهار
بیورمشدر !

الغاء ماده — حدیبیه مصالحه‌سندن وقافلهٔ اسلا-
میه‌نك مدینهٔ منوره‌یه مواصلتندن صوكره ایدی مكه‌ده
شرف قبول دین اسلام ایله مشرف اولان (ابو بصیر

عتبه بن اسيد الثقفى) حضرتلرى قريشك ايچندن صا.
ويشوب مدينه‌يه كلمشدى .

لكن انى اعاده ايتمك اوزره اوچكون صوكره برى
بنى عامر بن لؤى عشيرتندن .ديكرى ده عشيرت مرقومه‌نك
آزادليلرندن اوله‌رق قريشك ايكى مأمورى مدينهٔ منوره‌يه
كلوب بر موجب معاهده اعاده‌سنى ايستديلر .ايكى مأموردن
برينك النده « ازهر بن عبد عوف » ايله « اخنس بن
شريق الثقفى »طرفندن رسالتپناه افنديمزك نامهمايونلرينه
يازلمش برده مكتوب وار ايدى .

رسول اكرم دخى اعاده‌يه مجبور اولدى . حالبوكه
(ابو بصير) حضرتلرى :

— (بن كنديمى آلايش شركدن هنوز تميزله‌مش
ايكن مشركينك ايچنه بردها ناصل كيده‌بيليرم ؟)
ديه فرياد ايديور ايدى . معاهده ، انك اعاده‌سنى ايجاب
ايتديكندن حضرت رسول خدا :

— (يا ابا بصير ! بز عهديمزى بوزه‌ميه‌جغز .
ارتق سن ده براز صبر وتحمل ايت ! جناب حق سكا
ومشركين ايچنده سنك كبى قالان ديكر اهل اسلامه
البته بر طريق نجات ويرر)

دیدکدن صوکره انی مأمورلره ویردی .

ابو بصیر حضرتلری ایسه مأمورلرك النده اولدیغی حالده کیدەرك یولك ذوالحلیفه نام محلنه واردقلرنده خرما یمکه بر کناره اوطورمش اولان مأمورلردن برینك قیلنجنی (باقەیم ناصل قیلنجدر) دیه قیندن چیقارمش والنه الدیغی فرصتدن بالاستفاده انی او قیلنج ایله همان اولدیرمش دیکری ایسه مدینهٔ منورەیه قاچەرق حضرت پیغمبره ابوبصیرك حرکت قاتلانەسندن شکایت ایتمشدر .

بونك عقبنده کلان ابو بصیر دخی حضور عالیٔ نبوی‌یه کیردی . ورسول ذیشانه خطاباً :

— (یا رسول‌الله ! سن بنی بر مقتضای معاهده انلره تسلیم ایتدك . وعهدیکی‌ده ایفا ایتمش اولدك اما شمدی بنی جناب حق خلاص ایتدی)

دیەرك مدینهٔ‌منورەده قالمق خصوصنده‌کی ارزوی‌شدیدینی تکرار اظهار ایلەدی .

حالبوکه معاهده نامەنك او فقرەسی هر وقت کله ـ جکلره شامل بولندیغیچون توقیفی نقض عهد دیمك اولدیغندن حضرت سید کائنات افندیمز ،انی مدینەده الیقویەمدی . لکن :

— (مدینه‌دن چیق‌ده ایسته‌دیکك یره کیت !)
دیه رخصت ویردی‌که بودها کابرنوع تسهیلات مخصوصه،
برنوع ارشاد ایدی .
بو درلو رخصته مظهر اولان ابو بصیر حضرتلری
دخی مدینه‌دن همان چیقوب ساحل دریایه طوغری
یورودی . ومکه‌نك شام یولی اوزرنده‌کی « عیص » نام
موقعنی طوتدی . مشرکین مکه‌نك شامه کیدن یولجیلرینه
صارقندیلق ایتمکه باشلادی .
مکه‌ده اسلامنی اخفا ایدن اهل اسلام ؛ ابو بصیرك
بو حرکت قهرمانانه‌سنی ایشتدکلرنده همان طاقم طاقم
چیقوب یاننه طوپلاندیلر .
جناب ابو بصیر ، کندی امامت وریاستی آلتنده
واز وقت ظرفنده یتمش نفری حاوی بر جماعت اسلامیه
تشکیل ایتدی .
اشبو جماعت اسلامیه ؛ مکه‌نك شام یولنی تماماً کسدی .
مکه‌دن شامه چیقان یولجیلری طوتار ومالنی یغما
ایدر اولدی .
حدیبیه مصالحه‌سی زماننده اهل اسلامه کلدیکی
حالده اعاده ایدلمش اولان (ابو جندل بن سهیل)
حضرتلری دخی باباسنك قیدو بندندن بر تقریب ایله

قورتیله‌رق فرار وابو بصیرك نزدینی جای استقرار ایله‌دی .

بوندن صوکره جماعت اسلامیه‌نك امامتنی ابو بصیر ابن سهیله ترك وتوجیه ایتدیکندن ابوجندل ، امامت جماعته کچدی . جماعت اکا اقتداءً نماز قیلار ایدی .

ابو جندل حضرتلرینك اشبو فراری وعیصده ابو بصیره التحاقی اطراف مکه‌جه شایع اولنجه بو خبری ایشیدن بتون بنی غفار ، بنی اسلم ، بنی جهینه وقبائل سائره مسلمانلری قاچوب عیص جماعت اسلامیه‌سنه التحاق ایتمکله حاضر اولان افراد جماعت اوچیوزه بالغ اولمش ومکه‌نك شام یولی بونلرك النده ارتق بسبتون مسدود ومنقطع اوله قالمشدر!.

مکه اهالیسی وبالخاصه قریش قبیله‌سی ایسه معیشتلری تجارت سایه‌سنده بر قبیله اولدیغندن شام یولنده موارده ومراسلهٔ تجاریه‌نك بو وجهله انقطاع وانسدادندن طولایی پك زیاده اندیشه واضطراب ایچنه دوشدیلر .

وحتی عیص جماعت اسلامیه‌سنی مدینه‌یه جلب ومصالحه نامه‌دن مدینه‌یه واران قریش آدملرینك لزوم اعاده‌سنی ناطق اولان ماده‌سنی لغو خصوصنی رجا ایتمك

اوزره همان رسول الله افنديمزك حضور عاليلرينه ايكى آدم ده مأموراً كوندرديلر .

غريبدركه بو ماده نك رد ويا قبولى حقنده بين الطرفين خيلى اوزون مناقشه وقوعه كلمش ونهايت اونسز عقد رابطهٔ صلح ومسالمتك دائرهٔ امكان داخلنده اولمديغى قريش مرخصى سهيل طرفندن قطعياً بيلديرلمكله چاره سز قبول ايدلمشدى .

بو كره او ماده نك لغو وابطالنه جناب حق، انلرى ينه مجبور براقمش وواقع اولان الحاحلرندن طولايى فوائد ومحسناتى اهل اسلامه راجع اولمق حكمتى اساسنده مؤسس اوله رق ابطال ده ايتديرمشدر .

بو خصوص لغو ايسه كرك ذات عالئ رسالتپناهى وكرك باشقه اهل اسلام طرفندن الك ملتزم ومطلوب اولان مواد مهمه دن اولديغندن همان قبول ايديله رك او ماده لغو ايدلمش وعيص جماعت اسلاميه سنك مدينهٔ منوره يه كلملرينه دائر جناب ابى بصير حضرتلرينه خطاباً برده نامهٔ همايون يازيله رق كوندرلمشدر .

حالبوكه او زمان ابو بصير . اغير خسته اولوب نامهٔ همايونك زمان مواصلتنده همان صوك نفسه كلمش بولنيور ايدى .

تحريرات عليهٔ رسالتپناهی‌یی ابو بصیر حضرتلری النه الدیغی کبی همان یوزینه ؛ کوزینه سوره‌رك تسلیم روح ایله‌دی . رضی الله عنه

ابو جندل حضرتلری‌ده مشارالیهی اوراده دفن ایتدکدن صوکره معیتنده‌کی جماعت اسلامیه‌سنی الوب مدینه‌یه کلدی .

بو ماده‌نك لغوندن وعیص جماعت اسلامیه‌سنك‌ده مدینه‌یه ورودلرندن صوکره هرکس ارتق سربستیٔ دین وآیین حاصل ایتمش دیمك اولدی .

فصل عاشر

یدنجی سنهٔ هجریه وقایعی

غزوهٔ خیبر و قدوم جعفر ، فدك مصالحه‌سی ، غزوهٔ وادی‌القری ، صلح تیما ، سفراء پیغمبری ، عمرة‌القضاء .

— ١ —

غزوهٔ خیبر

خیبر — مدینهٔ منوره ایله شام اره‌سنده ومدینه‌یه درت قوناق مسافه‌ده واقع واطرافی مزارع وبساتین متعدده ایله مزین بر شهر متین ایدی . اهالیسی‌ده عموماً یهودی ایدی .

جوار مدینه‌ده‌کی یهودیلردن کیمنك نفی واجلا ، کیمنك‌ده قتل واعدام ایدلدکدن صوکره بقیه‌سنك چوغی قلاع خیابره‌ده اجتماع ایتمشدی .

حتی بنی نضیر یهودیلرینك رئیسی «حیی بن اخطب» نام لعین دخی آل حقیقك التون، جوهر کبی قیمتلی اشیاسنی کتیروب خیبرده بر کیزلی یرده دفن واخفا ایتمشدی .

بوندن باشقه عربك اك بيوك واك مهم تجارتكاهى شام اولديغى حالده اوحوالينك يولى اوزرنده بولنان خيبرده يهوديلرك اولوجهله طوپلانوب ده قوۀ عسكريه پيدا ايتمكده اولملرى اهل اسلام عليهنده بر تشبث ديمك اوليور ايدى .

لكن هيئت اسلاميه نك مكه اهاليسى طرفندن دائما شبهه سى اولديغيچون حوالئ شاميه يى دوشونمكه وقتى اوله ميور ايدى .

حالبوكه اخيراً حديبيه معاهده سنده اجرا اولنان عقد مصالحه دن صوكره غوائل قريشيه ارتق برطرف اوله رق شام طرفى ايشلرينى تسويه يه وقت فرصت الويرمش ايدى .

بناءً عليه رسول مكرم صلى الله تعالى عليه وسلم افنديمز ، حديبيه دن معاودت بيوردقدن صوكره مدينه ده بر آى وعلى رواية ذى الحجه يى چيقارنجه يه دكين يكرمى كون اقامتله « سباع بن عرفطة الغفارى » حضرتلرينى امر محافظۀ بلده يه قائممقام نصب و تعيين ايده رك بعده تاريخ هجرتك يدنجى سنه سى شهر محرم اونى صره لرنده قلاع خيبره يه طوغرى حركت بيورمشلردركه اشبو حركت همايونده معيتلرنده بيك درتيوز پياده ايكى يوز سوارى موجودى ده وار ايدى .

حضرت پيغمبر ، نزد همايونلرنده امهات مؤمنيندن

« ام سلمه » رضی الله تعالی عنها بولندیغی حالده حرکت بیوره‌رق مقدمة الجیش اولمق اوزره « عبادبن بشر » رضی الله عنه حضرتلرینی برمقدار عسکرله ایلری‌یه طوغری اعزام بیورمشدر .

حدیبیه وقعه‌سنده بعض بهانه‌لره مراجعت واستناد ایده‌رك دعوت رسالتپناهی‌یه اجابت ایتمامش اولان « غفار ، مزینه ، جهینه ، اشجع ، دئل » کبی مخلفونك بعضی بودفعه غنیمته اشتراك امیدیله اردوی همایونه قاتلدیلر .

لکن ذات رسالتپناه صلی علیه الاله افندیمزده انلره — « بنمله برابر کلمیکز ! انجق جهاده رغبت ایده‌رك بوله‌چیقیکز ! غنیمتدن ایسه سزه ذاتاً حصه یوقدر » بیوردقدن صوکره اولوجهله اعلان‌ده ایتدیرمشدر .

حالبوکه بواعلانی متعاقب :

— (لایخرج الضعیف ولامن له مرکب صعب !)

امرشریفنی‌ده علاوه ایتدیردیکی حالده بعض افراد اشبو ارادهٔ سنیهٔ رسالتپناهی‌یه مخالفت ایله‌دیکندن حضرت نبی محترم افندیمز ، جناب بلال واسطه‌سیله :

— (جنت عاصی‌یه حلال اولماز)

تهدیدینی صوت رفیع ایله اوچ کره تکرار ایده‌رك امر

خروجده هركسك مسامع دقتنی اطاعت نقطهٔ اساسیه‌سنه جلب ایتدی.

اردوی همایون ، خیابره جوارینه‌مواصلت ایتدیکی زمان قلاع خیابره‌دن(نطات)نام قلعه‌نك جواری اردوکاه اتخاذ بیورلمشدی .

کبار انصار کرامدن (حباب بن‌منذر) حضرتلری حضور پرنور احمدی‌یه‌واروب بعض مطالعه بیان‌ایتدی . دیدی که :

— (یارسول‌الله ! بومحلی تشریف واردوکاه اتخاذ بیوروشکز وحی الهی ایله اولمش‌ایسه بك اعلا . والا تبدیل محل بیوریکز ! زیرا بوراسی هم نطاته قریب؛ هم خیابره جنکاورلری هپ‌بوراده مجتمع !. برده‌بورانك آدملری حالمزه واقف اولورلرسه انلربالای قلعه‌دنبری دیه‌مزه‌اوق آتارلر. بزاوقلریمزی انلره‌ایصال‌ایده‌میه‌جکمز !

حضرت پیغمبر صلی‌علیه رب‌البر افندیمزده اکا :

— (نزولمز وحی‌ایله دکلدر. بلکه تصادف قبیلندندر. برباشقه محل مناسب وارایسه اورایه کیده‌لم)

جوابنی‌ویردیکندن‌اوخصوصده‌وقوف‌ومعلومات‌عسکریه‌سی بولنان بعض اصحاب کرام‌همان‌اطرافه‌طاغیلوب محل‌مناسب تحری ایدلمش ومناسب اولمق اوزره بولنمش اولان

(رجيع) محلنه نقل وعزيمت اولنمشدركه رجيع محلى غطفانيلرله خيبره اهاليسى ارەسنده برحدفاصل اولديغندن اوراسنك اردوكاه اتخاذ ايدلمسى غطفانيلرك ـ هيئت اسلاميه عليهنده خيبره اهاليسنه ـ محتمل اولان التحاق وامدادينى منع ايده بيلمك محسناتى ده حائز ايدى.

بروقت صباحلين هجوم ايدلدى . اثناء هجومده خيبره اهاليسنك چفتجى طاقمى ، حراثت وزراعت الاتيله برابر تارلايه كيتمك ايچون قلعەدن چيقمقده ايديلر . انلر ، اردوى همايونى اولا كورمش اولدقلرندن : (محمد والخميس !) ديه باغيرەرق قلعەيه طوغرى قاچمشلردر .

خيبر كوروندیكى وبعض اهاليسنك ده اولوجهله كرى يه طوغرى مرعوباً فرار وحصنلرنده قرار ايتديكى زمان ذات اشرف رسالتپناهى :

ــ (الله اكبر خربت خيبر . انااذا نزلنا بساحة قوم فساء صباح المنذرين)

بيورديلر .

امر محاصرەيه [نطات] نام حصندن مباشرت اولنمشدر روايته كوره اشبو حصنك اثناء محاصرەسنده اعز وانفس اموال ديمك اولان خورما اغاجلرينك قطعنه ارادۀ سنيۀ

جناب پیغمبری شرفصادر اولمشدی . بناءً علیه همان درتیوز عددخورما اغاجی کسلدی . اندن صوکره قطعیات اجراسی منهی قالدی. که خبرقطعی [ماقطعتم من لینةٍ او ترکتموها قائمةً علی اصولها فبأذن الله] آیت کریمه‌سی صراحةً افاده ایتمکده‌در. لکن وجه مسرود اوزره قطع لینه‌نك خیبرده اولدیغی‌ده مروی ایسه‌ده بوبابده موجود اولان قرآن تاریخیه‌نك دلالتبه کوره قطع مذکورك انجق غزوهٔ بنی نضیر زماننده لینهٔ بنی نضیر علیهنده اجرا ایدلدیکی روایتی هرحالده شایان قبول کورولمکده‌در .

شقیقهٔ نبویه — بعض اوقاتده سر سعادت افسر رسالتپناهی‌یه عارض اولان شقیقه یعنی یارم باش اغریسی بووقعه‌ده ظهور ایتدیکنه مبنی جناب رسول محترم افندیمز بالذات چیقه‌مدقلریچون نطات حصنلرینك امر محاصره‌سی یدی کون امتداد ایتمش وررایت سعادتی قالدیران اصحاب کرامدن هیچ بری ده فتوحاته موفق اولوب‌ده عودت ایده‌مامشدر.

نطاتك حاوی اولدیغی حصنلردن « ناعم »ك فتحیله اصحاب کرام اوغراشیر ایکن « مرحب » نام لعین. قلعه‌نك دیواریندنبری دوشوردیکی قوجه طاش « محمد بن مسلمه »

حضرتلرینك برادری « محمود بن مسلمه » حضرتلرینی شهید ایتمشدر .

لواء شریفی جناب ابی بکردن صوکره عمرالفاروق رضی الله عنهما حضرتلری کتیروب حضور پیغمبری یه براقدقده رسول اکرم افندیمز :

— « لواء شریفی یارین اویله بر حیدر کرارك دست پرزور جلادتنه ویره جکم که او، جناب اللهی ورسولنی سور وانلرده آنی سورلر . وجناب حق جل وعلا، انك الیله فتوحاتی میسر ایده جکدر »

بیوردیلر .

بو ستایش جهانقیمت اوزرینه کبار اصحاب کرام حضراتی « عجبا او حیدر کرار کیم اوله ؟ لواء شریفی کیمه ویره جکدر » دیه هر کس ارتق اوستایشه اهل اولمق ارزوسنده بولندی.

حتی جناب فاروق رضی الله عنه حضرتلرینك اوصره ده

— « مدت عمرمده قوم بیننده حائز شرف وشان وامتیاز اولمق ارزوسنه مائل اولدیغم یوقدر . انجق یوم مذکورده اوستایش نبوی یه قارشی لواء شریفك کندی الیمه ویرلمش اولمسنی پك چوق ارزو ایتمشدم »

دیدکاری مرویدر .

دوس قبیله سی شیخی « طفیل بن عمروالدوسی »

رضی الله عنه حضرتلری هجرتدن مقدم مکه یه واروب قبول دین اسلام شرفیله تشرف ایتدکدن صوکره قبیله سنی دعوت ایتمك ایچون غیرت وهمت ایتمکده بولنمشدی .

بوکره درتیوز قدر اتباعی ایله برابر اولدیغی حالده زیارت رسول الله نیتیله مدینهٔ منوره یه کلمشدی . حضرت پیغمبرك ایسه خیبر غزاسنه حرکت همایونلرینی ایشتدیکی کبی اردوی سعادته التحاق ایتمش واوشانلی غزوه ده برابر بولنمشدر .

دوسیلردن روایٔ شهرتشعار «ابوهریره» رضی الله عنه حضرتلرینك کلوب اصحاب صفه یه قاتلدیغی ده ایشته بو اثناده ایدی .

ایرتسی کون حرب وقتاله تشبث اولنه جغی ساعتده رسول ذیشان صلی علیه الرحمن افندیمز :

— « علی نرده ؟ »

بیوردیلر . اصحاب کرامده :

— « کوزلرینك اغریسیله بحضور بولنیور »

دیه جواب ویررلرکن حضرت سیدکائنات افندیمزده :

— « آدم کوندریکز ! »

دیوب احضارینه امروفرمان ویرمش ودرحال یاننه بری کوندریله رك یولده کوزینی آچوب ده اوکنده کی شیئی

کورمکه طاقتسز درجه‌سنده بحضور بولنمش اولان حضرت شیرخدا احضار ایدلمشدر .

بعده ذات عالیٔ احمدی ، او حضرتك کوزلرینه توکوردکدن فضله : « اللهم اذهب عنه الحر والقر ! » دیه دعا بیوردیغنك عقیبنده چشم حیدری بشفائه تعالی برء یاب اولمش واندن صوکره مدت عمرنده بردها اغیرمامشدر

برکره اولوجهله شفا بولان حضرت حیدرینك صرتنه ذات احمدی کندی درع شریفلرینی الباس وبلنه‌ده ذوالفقار نام صمصام خون آشام جلادتلرینی ربط و دست پرزورینه‌ده لواء شریفی اعطا بیوردی که مذکور لواء شریف بیاض واوزرنده کلمهٔ توحید سیاه خط ایله محرر ومنقوش ایدی .

بودرلو تجهیزات بیتدکدن صوکره جناب علی :

— « یارسول الله ! انلر بزم کبی مسلمان اولنجه‌یه دکین مقاتله ایده‌جکم »

دیرایکن طرف اشرف نبویدن :

— (اوت وحدانیت الهیه‌یی ورسالت احمدیه یی تصدیق واقرار ایتدکلرینه دکین !. بونی‌ده یاپارلرسه ارتق قورتیلدیلر)

جوابی ویرلمش واکا :

— « يا على ! انلرى اولادين اسلامه دعوت ايت ؟ ودين اسلامه لازم اولان شيلردن خبردار ايله ! فوالله لان يهدى الله بك رجلاً واحداً خير من ان يكون لك حمر النعم »
تنبيهاتى ده علاوه بيورلمشدر .

جناب حكمران قلمرو جلادت افنديمز حضرتلرى « يد يمين سطوتنده رايت سعادت ، دست يسار صولتنده صمصام شهامت بولنديغى حالده قوشه‌رق لواء شريفى قلعه‌نك دیبنه دیکدی . وانك عقبنده « هل من مبارز؟ » ديه ميدان مبارزه‌يه ار ايستدى .

اشبو دعوته سادات يهوديه‌دن « مرحب » نام پهلوانك برادرى « حارث » ، اجابت ايده‌رك ميدانه طوغرى اچيلدى . لكن جناب علينك سيف صارم جلادتنه مقاومت ايده‌مديكندن همان ايكى يه بيچيله قالمشدى . حارثك بومقتوليتنى متعاقب بيوك برادرى مرحب :

قد علمت خيبر انى مرحب
شاكى السلاح البطل المجرب
اذا الحروب اقبلت تلتهب

عبارات تمدحكارانه‌سنى سويله‌يه سويله‌يه ميدانه چيقه‌رق ايتديكى مبارزه‌ده « محمد بن مسلمه » رضى الله تعالى عنه

حضرتلری مرحبی اوروب ایکی باجاغنی بردن قیلنج ایله کسمش ، دوشورمشدی .

مرحب ، بقاء حیاتندن امیدسز قالمغله برابر جان اجیسی‌ده زیاده کلدیکندن بتون بتون قتل ایله جریحه المندن خلاص ایتمسنی رجا یوللو جناب ابن مسلمه حضرتلرینه :

— « اجهز علی یا محمد ! »

دیمش ایسه‌ده ابن مسلمه حضرتلری :

— « لا ! حتی تذوق من الموت مثل ماذاق اخی محمود ».

جوابنی ویره‌رك او خصوصده التزام تأنی ایتدیکی حالده جناب المرتضی افندیمز ، او اراالق مرحبی اویله بر حالده ر کتیردیکندن همان اولدیره‌رك سلبنی اخذ ایله‌مشدر .

فقط حین تقسیم غنایمده سلبك جناب مرتضاده قالمسنه ابن مسلمه حضرتلری راضی اوله‌میه‌رق نهایت طرفینجه حضور پرنور نبویده رفع خصام ایدلدیکی زمان :

— « یا رسول الله ! بن مرحبك ایکی باجاغنی بردن قیلنجم ایله کسوب دوشوردیکمده شبهه یوق که قتلنه‌ده مقتدر اولمشدم دیمکدی . لکن قرنداشم محمودك مرحب

٢٣

الندن طاتدیغی الم موتدن مرحبكده طاتمسنی مراد ایتدم.
چونکه مرحب قلعه دیوارندن محمودك اوستنه بر طاش
دوشـورمش ، محمود ایسـه اوچ کون صوکره متأثراً
فوت اولمشدر ! »
دیدیکندن رسول اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم افندیمز
سلبك ابن مسـلمه حضرتلرینه ردواعاده ایدلمسنی جناب
حیدره امر وتنبیه بیورمشدی .

وقعه‌نك شو صورت جریاننه باقیلیر ایسـه ملعون
مرحبك بالمبارزه حضرت علی طرفنـدن جرح وقتل
ایدلدیکی حقنده‌کی روایتك صحتی اولمدیغی تظاهر ایدر .
حالبوکه مرحبك سالف الذکر تعبیرات تمدحکارانه -
سنه جناب علینك :

انا الذی سمتنی امی حیدره
کلیث غابات کریه المنظره
اکیلکم بالسیف کیل السندره

جوابیله مقابله ایتدیکی مرویدر .

فقط جناب حیدرك شو جواب حماستکاریسی باشقه
بر موقعده ، باشـقه بر آدمه خطاباً اولدیغی دها موافق
مقتضای حال کبی کورونمکده‌در .

رسول اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم افندیمزڭ آزاد-
لیلرندن، « ابو رافع » رضی الله عنـه حضرتلرندن روایة
صحیح البخاریده مذکوردرکه :

— « جناب علی کرم الله وجهه افنـدیمز ، کروه
مکروه مشرکین ارەسنده شیر ژیان کبی حمله وهجوم ایله
مشغـول بولنور ایکن یهودینـك بری ید مرتضـایه
اوروب قالقانینی دوشورمش ، دیکر بر یهودی دخی او
قالقانی الوب قاچمش اولدیغندن اشـبو معاملەیه قارشی
غضب وحدتی دها زیاده اولان حضرت اسدالله ؛ قلعه-
نك قاپوسنی بر بطش کوه براندازانه ایله قوپاروب ارتق
او قاپویی اوکون فتح میسر اولنجهیه قالقان کبی قوللانمش
وبعدالفتح یره اتوب کچمشدی . غائلهٔ حرب وقتال ختام
بولنجه سکز آدم اورایه کیتدکدهاو قاپویی قالدیرمق
ایچون یرندن اوینادهمدك ! »

مرحبك حین قتلنده وقاپونك قالقان کبی استعمال
اولندیغی زمانلرده نطاة قلعهلرندن « ناعم » فتح اولنمش
وبعده ینه انك قلعهلرندن « حصن صعب » محاصرەسنه
انتقال اولنمشدر .

ناعم قلعەسیده ایکی کونلك محاصره نتیجەسی اوله-
رق فتح اولندی . . اشبو قلعەده اربه ، خرما ، زیت ، یاغ

لحم ، شحم ، ماشیه ، امتعه کبی بر چوق اشـیا وارزاق اله کچمشدی .

اندن صـوکره ینه نطاتك قلاعندن « حصن قله » محاصره‌سنه تشبث اولنوب اولا صویی کسلدی . بعده فتح اولندی .

صوکره « شق » قلاعنك حصون ثلثه‌سندن حصن اوله هجوم وفتح ایدیلوب انك حصـن ثانیسی « براء » ه هجوم وبیوك برقتالدن صوکره اودخی فتح ایدلمشدر .

بو فتوحات صره‌لرنده قلاع مفتوحه اهالئ یهودیه‌سی « کتیبه » قلعه‌سنك حصون ثلثه‌سـنه چکیلوب انده تحصن ایتمشدیلر .

ارض حبشه‌ده‌کی مهاجرین اسلامیه ، اشبو قلعه‌نك ایام محصوریتی اثناسنده کلوب مواصلت ایله‌دیلردی .

قلاع مذکوره‌دن سـلام بن ابی الحقیقك مسکنی اولان « قموص » دخی یکرمی کونلك محاصره‌دن صوکره عنوةً فتح ایدیلوب بعده « وطیح ، سـلالم » حصنلری فتوحاتنه باشلانیلنجه اهالیسی صلحاً قلعه‌یی تسلیم ایتمشلردر .

موسی بن جبیر علیه‌الرحمـه‌نك حدیثی اولمق‌اوزره سیرالکبیرك یازدیغنه کوره :

خیبر حصوننده‌ن الك صوك فتح اولنان ، « کتیبه » حصنیدر . اون درت کونلك محاصره نتیجه‌سی اوله‌رق صلحاً فتح اولندی .

شرط مصالحه‌یی تعیین مذاکره‌سیچون یهودیلر مرخصی ومبعوثی اولمق اوزره « ابن ابی الحقیق » ی رسول اکرم افندیمز ، جلب ایده‌رك انکله قونوشمشدی . ماللرندن ، متاعلرندن شرط مسرود خلافنه اوله‌رق یهودیلرك هیچ برشی الدقلری ویا صاقلادقلری تقدیرده عهد معقودك مفسوخ وذمة اللهك دخی بری اوله‌جغی علاوه‌سیله امر مصالحه‌یه ختام ویرلمشدر .

اشبو مصالحه‌ده شرط ایسه ، کوچوك بیوك کافهٔ اهالئ خیبر ، ارض خیبردن چیقمق ، وهیچ بری ، اوستنده‌کی ثوبندن باشقه برشیئی استصحاب ایتمامك ایدی .

برکره عقد صلح ایدلدکدن صوکره قلعه‌ده یوز عدد درع ، درتیوز قیلنج ، بیك سونکو ، بشیوز کمان بولنمشدر .

مع مافیه سلام بن ابی الحقیق ، حل وعقد مصالحه‌یه بالذات مبعوث اولدیغی حالده عقد ایتدیکی عهدینی ایفا ایتمیه‌رك اولاً کندیسی حکمسز براقمشدر :

خاندان آل حقیقه مخصوص قیمتلی بعض اوانی

وحليات وار ايدی‌که اوانیٔ مذکوره‌نك شهرت نفاستی حسبيله مدينه ومحال سائره‌ده اجرای ولایم صره‌لرنده عاريةً طلب وبعدالاستعمال اعاده ايديله‌كلمكده اولديغی جهتله انكار واخفاسی قابل دكلدی .

قيمتلی شيلر ايدی ! حتی مكه‌ده بر مستعير اوانیٔ مذكوره‌نك برينی ضايع ايتديكی زمان اون بيك دينار بدل مثلی ضمان ويرمشدی . ايشته اويله اولان حليات و اوانی‌يی ابن ابی الحقيق ، صاقلايوب موجوديتنی انكار ايتدی ! !

بونك اوزرينه افنديمز ـ ايجاب مصلحت اوله‌رق ـ اكا بيورديلركه :

— « هانی بن سزی مدينه جوارندن طرد واجلا ايتديكمده برابريكزده كتيرديككز اوانی وحليات ؟ »

لكن يهودیٔ لعين ، انكارده اصرار ايتدی و :

— « انلر محاربه‌لرده صرف واتلاف ايدلدی . بويله كونلرده انجق انلر صرف اولنيور ايدی ! »

ديدی . افنديمز ، استيضاحه اهتمام كوستره‌رك :

— « اكر بن انلری سزده بولورايسه‌م سزی اولديره‌يم‌می ؟ »

بيورديلر. ابن ابی الحقيق:

— « يكى بولور ايسه‌ك اولدير ! »
جوابنى ويرديكندن افنديمز تكرار :
— « مالكزدن هر نه‌اليرسه‌م بكا حلال وعقد ذمتكز قرين زوال اولسونمى ؟ »
بيوروب : « اولسون ! » جوابنى الدقدن صوكره مسئله‌يه «ابو بكر الصديق ، عمر الفاروق ؛ على ، زبير بن العوام » رضى‌الله تعالى عنهم حضراتيله برابر اون نفر يهودى شاهد تعيين ايدلدى .
ايش بورايه كلنجه يهوديلردن برى قالقوب ابن ابى الحقيقك قولاغنه كيزليجه :
— « اكر بو مال سنده ايسه ياخود يرينى بيله‌يور ايسه‌ك بيلديرده نفسكى تخليص ايت ! زيرا محمد [عليه‌الصلوة والسلام] هيچ كيمسه‌نك بيلميه‌جكى شيلرى بيله‌يور ! »
ديه نصيحت ايتديكى حالده اندن زجر وتوبيخ ايله مقابله كورديكندن يرينه چكيلوب اوطورمشدى . بعده ابى الحقيقك اوغللرى « كنانه » ايله « ربيع » ك تعذيب وتنكيللرينه « زبير بن العوام » رضى عنه‌السلام حضرتلرى مأمور اولمشدر .
تعذيب حقنده شرفصادر اولان اشبو ارادۀ سنيۀ جناب

رسالتپناهی ، یا نهی عن المثله‌دن مقدم واقع اولمشدر ویاخود مجرد سیاسته محمولدرکه او مقوله احوالدن زجر امثال حاصل اوله !

زبیر ، تعذیباته دوام ایتدیکی حالده کنانه بر تجلد عنودانه‌ده بولنه‌رق خبر ویرماز ایدی .

ربیع بن ابی الحقیق ، برادرینك شو اغورده وزبیر النده اوغرادیغی فلاکتی کورونجه اقرار واعتراف ایده‌رك جناب رسالتپناه افندیمزه :

— « کنانه‌یی کوردم که هر صباح شوویرانه‌ده کزردی ! »

دیدیکندن افندیمزك امر همایونیله زبیر ، او ویرانه‌یی حفر ایتمش ، کنز مطلوبه‌ده دسترس اولمشدر ! بر مرکب دریسی ایچنده محفوظ وخرابه‌ده مدفون ایدی ! . .

دیکر روایته کوره : (ثعلبه بن سلام ابن ابی الحقیق) نام یهودی‌یه سؤال بیورولدی . ثعلبه ایسه ضعیف الجثه ، خفیف العقل برشی ایدی . دیدی که :

— « بن بیلمم ! فقط کنانه هر صباح شو خرابه‌ده کزردی ! »

بونك اوزرینه رسول اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم

افنديمز، زبيره محل معهودى قازديردى . كنز مطلوب ده قسماً چيقدى .

اشبو كنز مدفون بولندقدن صوكره كنانه‌نك (محمد بن مسلمه) رضى الله تعالى عنه اليله قتل ايدلديكى مرويدر . كنانه‌نك حين محاربه‌ده قلعه ديواردنبرى يوارلاديغى قوجه طاش ايله (محمود بن مسلمه) حضرتلرينى شهيد ايتديكندن طولايى (محمد بن مسلمه) حضرتلرى انى قتل ايتمش اولمق اوزره روايت ايدنلر وار ايسه‌ده بر ايكى صحيفه قدر از يوقاريده مرحب نام جنديينك :

— (بنى يارى مقتول براقمه ! تام اولديرده اجيسنى چابك اونوده‌لم !)

كبى برخطاب نيازمندانه‌سنه (ابن مسلمه) حضرتلرى :

— (لا ! حتى تذوق من الموت مثل ماذاق اخى محمود)

ديديكنى يازدق كه وقعه‌نك صورت جريانه نظراً صحيحى ده بو اولمق لازم كلير . چونكه برذاتى هم او، هم او قتل ايتمش اولمز . مكركيم فعل قتلده مشترك يعنى طاشى رأس الحصاردن دوشورمك خصوصنده متحد الرأى ومتعاون اوله‌لر !

كنانه ايله ربيعك دملرينك اهراق، ذريتلرينك استرقاق اولنمسى شرط معين موجبنجه ايدى .

كنانه، عظماء يهوددن حيي بن اخطبك يكي دامادی اولمشدی . كنانه ايله برادری ربيع قتل وزوجه‌لری‌سبی اولندی‌كه سبی اولنانده (صفيه بنت حيي) ايله بنت عمی ايدی . شوغزوه‌ده بو ايكيدن باشقه سبايا اولمامشدر . صفيه حضور پرنور پيغمبری‌يه عرض .وتقديم اولنديغی زمان ذات عالیء رسالتپناهی مبارك رداء شريفه‌لرينی ياپوب انك‌اوستنه‌صفيه‌يی اوطورتمشلردی. اشبومعامله‌دن صفيه‌نك. نظررغبت نبويه‌يی جلب ايتمش اولديغی‌اصحاب كرام آكلامشلردی !

حضرت‌پيغمبر صلی‌عليه‌رب‌البرافنديمز، دحية‌الكلبی. حضرتلرينه خيبر سباياسندن احسان وعد ايتدكلرندن حضرت‌دحيه،بوكره‌صفيه‌يی‌ايسته‌مش‌ايسه‌ده‌يرينه‌صفيه‌نك. بنت عمنی ويرمشدر .

رسول مكرم‌افنديمز اوويرانه‌يی حفره امرايتمش. وايشته اوراده خزينه‌نك بعضی بولنمش اولديغندن. متباقيسنك نرده اولديغنی صورديغی حالده كنانه اخبار واقرار ايتمديكيچون حضرت نبی ذيشان صلی عليه‌الرحمن افنديمز ملعون كنانه‌يی جناب زبيربن‌العوام رضی‌عنه‌السلام. حضرتلرينك النه‌ويرمشدركه‌خزينه‌نك نرده اولديغنی جبراً

اقرار ایتدیرمك وایتمدیکی تقدیرده ایدنجه یه دکین تعذیب
ایتمك امرینی ده اوزمان برابرجه ویرمشدی .

حالبوکه جناب زبیر، لعینك النی ایاغنی باغیلوب بتون
وجودینی آتشلرله یاقدیغی حالده ینه اقرار ایتدیرهمدیکندن
کیفیتی ذات رسالتپناه افندیمزه عرض وحقنده استیذان
ایتمش نبی ذیشان افندیمز دخی :

— (محمد بن مسلمة الانصاری حضرتلرینه تسلیم ایتده
اوده آنی برادری یرینه قتل ایتسون !)

فرمانی اصدار بیوردیغندن ابن مسلمه حضرتلری دخی
حریفی قتل واعدام ایتمشدر .

آل حقیقلك اله کچیریلان دفینه سنده کی جواهر وحلیاتك
قیمتی اوزمان اون بیك التون تخمین اولنمشدی .

جنایت تسمیمیه — بو اثناده ایدی بر کون مرحبك
قرنداشی حارثك قیزی و(سلام بن مشکم)ك زوجه سی (زینب)
طرفندن حضور عالئ رسالتپناهی یه قیزاردلمش بر قویون
اهدا وتقدیم اولندیغندن رسول اکرم، انی اکل ایتمك
اوزره بعض اصحاب کرامیله برابر سفره یه اوطورمشدی .
قویوندن برلقمه الوب برازچکنه دکده :

—(كوكلم شهادت ايدركه بوقويون زهيرلى !)

بيوردى .

روايت اخرايه كوره قوزى طرف حق جل وعلادن لسانه كله‌رك :

—(لاتأكلنى فانى مسموم)

ديدى .

برباشقه روايته كوره رسول اكرم افنديمز لقمه‌يى اغزينه آلوب چكنه‌دكدن صوكره دها يوتمزدن مقدم يتشان جبريل عليه السلام رسول اللهه :

—(اولقمه‌يى اغزكدن ايت !)

وياخود :

—(لقمه‌يى [بسم الله الذى لايضر مع اسمه شئ فى الارض ولافى السماء وهو السميع العليم ..] دى ده يوت ! تا كه اعدا مأيوس اولسونلر) ديه تنبيه ايتديكندن حضرت پيغمبر دخى اويله جه بايدقدن فضله سفره‌ده‌كى اصحاب كرامى ده ال كلدن همان منع بيوردى .

انجق (براء بن معرور)ك اوغلى (بشر) حضرتلرى برلقمه‌يى يوتمش بولنمغله تأثير سمدن خسته‌دوشمش ووجود مسعود همايون احمديدخى متأثر قالمشدى .

فقط انك عقبنده مداواته تشبث بيوره رق بين الكتفين حجامت ايتديرمكله زهرك تأثيراتى صاوشدى .

مع مافيه اندن صوكره هرسنه خيبر فتوحاتى موسمنده سم مذكورك تأثيرى وجود همايونلرنده ينه حس بيورورلردى . حتى: (مازالت اكلة خيبر تعاودنى اوان قطعت ابهرى) بيوردقلرى بوتأثير متوالى يه اشارتدر !

حالبوكه بودرلو تسميمات ظهورايدنجه مرقومه زينب حضور عالئ نبوى يه جلب واحضار ايدلدى .

رسول اكرم افنديمزده استنطاق ضمننده اكا .

— (بوخيانته ناصل جرءة ايتدك ؟)

ديه سؤال بيورديلر . اوده جوابده .

—(اگر نبى محقق ايسه‌ك تأثير ايتمز . دكل ايسه‌ك الكدن قورتلمش اولورز فكريله جسارت ايتدم . اما شمدى اكلادم كه رسول الله ايمشسك . صدق رسالتكه ايناناه‌رق سكا ايمان ايتدم)

ديديكندن حضرت پيغمبر انى آزاد بيورديلر .

لكن متعاقباً بشر حضرتلرى مسموماً وفات ايتديكى ايچون ورثه‌سنك طلب واداسيله زينب قصاصاً قتل واعدام ايدلمشدر .

خيبر اراضيسى خزينهٔ بيت المال ايچون ضبط ونسوان

وصبيان اهالى دخى اسير ايدلدى . كريده قالان سائر اهالى يرلرنده يارىجيلقله ابقا ايدلمشلردر .

بو وجهله ابقا اولنان يهوديلر ، زمان خلافت فاروقيه‌ده يهوديلرك حوالئ خيابره‌دن عموماً نفى واجلا ايدلديكى ايامه دكين اوراده قالمشلردى .

اسرى ايچنده حيى بن اخطبك قيزى وكنانه بن ربيع بن حقيقك زوجه‌سى (صفيه)هنوز تزويج اولنمش بولنديغى وزوجى ده قتل ايدلديكى ايچون يكى كلين اوله‌رق طول قالمشدى .

حالبوكه صفيه فوق العاده حسن جمال صاحبه‌سى اولديغى كبى جمالى ده اصحاب كرام حضراتجه مشهود اولمش بولنديغندن تقسيم غنايم صره‌سنده هركيمك حصه‌سنه دوشسه ديكرلرينك كوكلى قاله‌جق ايدى .

بناءً على ذلك حضرت سيدكائنات افنديمز اوكبى محتمل اولان شيلرك حدوثنه محل قالمامق اوزره صفيه‌يى كندى ذات همايونلرى ايچون انتخاب بيوردى .

لكن انك طرف اشرف نبويدن جاريه اولديغى حالده مى قوللانيله‌جق يوقسه امهات مؤمنين اولان زوجات طاهرات عدادينه ادخالمى ايديله‌جك ؟ بوراسى اصحاب كرامجه كسديريله‌مديكندن وراء حجابه آلنوب آلنميه‌جغى

انتظاری خصوصنه ـ کبار صحابه‌دن برینك ارشاد ودلالتیله ـ لزوم حاصل اولدی . زیرا زوجات طاهرات نبویه‌یی اصحاب کرام کندی والده‌لری مقامنده عدو اعتبار ایدرلردی . انکیچوندرکه انلره (امهات مؤمنین) دینلمشدر .

نسوان اسلامك ارککاره کورونملری اولجه انزال بیوریلان آیت کریمهٔ حجاب ایله طرف جل وعلادن منع ایدلمش ایدیسه‌ده بو احتجاب وتستر خصوصی حره اولان نسوانه مخصوص اولمغله جاریه‌لر ایچون تستر واجب اولمامش ایدی . جاریه‌لر آچیق کزرلردی . متعاقباً صفیه‌نك طرف عالیٔ نبویدن حجاب وپرده ارقه‌سنه التمسیله امهات مؤمنین صره‌سنه کچمش اولدیغی اکلاشیلدی .

اثناء معاودت همایون نبویده «سد الصهباء» نام منزلده ذات عالیٔ احمدی صفیه‌یی حجاب ارقه‌سنه الدقدن باشقه امر زفاف شرف وقوعبولمش ومشار الیهانك امهات مؤمنین سلك جلیلنه ادخال بیورلدیغی ارتق اظهار واعلان اولنوب افندیمز ، اوزمان سد الصهباء منزلنده اوچ کون اقامت بیورمشدر .

لیلة الزفافده ابوایوب الانصاری رضی عنه الباری حضرتلری حول قبهٔ رسول اللهده محافظلق مأموریتنی ایفا ایتمشدی .

صباحلین حضرت رسول مکرم افندیمز، جناب ابی ایوبی الندە قیلنجی بولندیغی حالدە محافظ طورمقدە اولدیغنی کورونجە اکا :

— « اونە یا ابا ایوب ! »

بیوردیلر . حضرت صحابئ مشارالیە دە :

— « یارسول‌الله ! امین اولەمدم . زیرا انك باباسنی وزوجنی وبرچوق‌دە قوم قبیلەسنی قتل ایتدك . بلكە فرصتلە سوء قصد ایدرسە دیە قورقدم‌دە حول شریفكدن ایریلەمدم »

جوابنی ویرمش اولدیغندن حضرت پیغمبر ممنون اولەرق آنك حقندە :

— « اللهم احفظ ابا ایوب كما بات یحفظنی »

دیە دعا ایتمشدر .

اردوی همایونك مدینۀ منورەیە مواصلتندە حضرت عائشە رضی‌الله عنها، صفیەیی كورمك ایچون همان تبدیل قیافت ایدرك نسوان سائرەایلە برابر اولدیغی حالدە عروسۀ مشارالیهانك یاننە كزلیجە كیرمشدی . آنك اوصورتلە كیردیكنی حضرت رسول‌الله كشف وتفرس بیوردقلری حالدە اورادە هیچ بللی ایتمامش وانجق حجرەسنە عودتندن صوكرە :

— « یاعائشه ! صفیه‌یی ناصل بولدك ؟ »

بیوروب :

— « برقاچ یهودیه‌لرك ارەسنده بریهودی قیزندن باشقه برشی کورمدم ! لکن ایشتدم که سن آنی سوه‌یورمشسك ! »

جوابنی ایشتدیکندن ،

— « لاتقولی یاعائشـه ! فانی لم ار فی وجهها کبوة حین عرضت علیها الاسلام ـــ یعنی : دیمه یاعائشه ! زیرا بن اکاعرض اسلام ایتدیکم زمان یوزنده هیچ بر اثر تردد کورمدم »

بیورمشلردی .

غنایمی ذات عالیٔ رسالتپناهی مجاهدین کرامه تقسیم بیوردیغی زمان اصحابك صحراده کزن براعرابی چوبانه‌ده حصه آییره‌رق برواسطه ایله کوندرمشدی .

چوبان حصه‌سنی کوردکده :

— (بونه‌در ؟)

دیه صوروب :

— (غنایمدن حصه کزه دوشان قسمه‌در)

جوابنی المغله اوحصه‌سنی همان اله‌رق حضور رسول اللهه کلدی والنده‌کی حصهٔ غنیمته اشارتله :

— (يارسول الله ! بونك ايچون سكا ايمان واطاعت ايتمدم)

ديدكدن صوكره برابر اليله خنجره سنى [بوغازينى] كوستره رك :

— (بلكه ايشته شورامه براوق طوقانسون ده شهيد اوله يم . جنته كيره يم . مرادم انجق بودر !)

ديديكندن اكا قارشى ذات احمدى :

— (اكر سن طوغرى سويله دك ايسه حق تعالى ده وعدينى يرينه كتيرير)

بيورمشدى .

غريبدركه اره دن چوق كچمدن وقوعبولان غزاده اعرابئ مشاراليه اوجه كوستر ديكى خنجره سندن براوق اصابت ايده رك شهيداً ترك دغدغهٔ حيات ايله مشدر !

رسول اكرم صلى الله تعالى عليه وسلم افنديمز حضرتلرى ايسه آنك اوحالنى كورديكى زمان :

— (طوغرى سويله دى . الله تعالى ده وعدينى يرينه كتيردى)

بيورمقله برابر مبارك جبهٔ شريفه سنى صاروب اوزرينه ده نماز قيلدقدن و : (اللهم هذا عبدك خرج مهاجراً فى سبيلك قتل شهيداً على ذلك) ديه دعا دخى ايتدكدن صوكره دفن ايله مشدر . اشبو غزوه ده (جعفر بن ابى طالب) رضى الله

تعالى عنه حضرتلرینه وانکله برابر ارض حبشدن دار الاسلامه هجرت ایدن دیکر اصحابنه، دوسیلردن راوی شهرتشعار ((ابوهریره)) حضرتلرینه، کذلك معیتی افرادیله برابر ((طفیل بن عمرو الدوسی)) یه اموال غنیمتدن حصه افراز واحسان بیورلمشدر . فقط بو خصوصده رسول اکرم افندیمز، غزاة کرامك رأیلرینه مراجعتله اولارضا وموفقتلرینی استحصال ایلهمشدی .

٢

فدك مصالحه سی

خیبر مظفریت عظیمه سی اوزرینه مدینهٔ منوره یه ایکی قوناق مسافه سی بولنان فدك نام قریه نك اهالیسی خوف وخشیته دوشه رك سلامتده قالملری ایچون هیئت اسلامیه ایله برمعاهده یاپمق تصورینه دوشمش وحتی ذات عالی پیغمبری یه (محیص یاخود محیصه بن مسعود) [١] نامنده برسفیری اعزام ایده رك مصالحه استدعا ایلهمشلردر .

جناب رسالتپناه صلی علیه الاله افندیمزده اشبو فکر مسالمته موافقت کوستره رك [بتون فدك اراضیسی ذات احمدی یه ترك ونفرغ ایدلمك وفدك اهالیسی ده او اراضیده ییاریجیلقله خدمت ایدوب محصولاتنك یاریسنی ذات عالی

[١] قاتل ابن سنینه بوذات اوله جقدر . صحیفه ٦٤

نبوی‌یه ویرمك] شرطنی فدکلیلره قبول ایتدیردکدن صوکره صورت مصالحه‌یی حاوی صلحنامه تنظیم وتعاطی قیلنمشدر . که اندن صوکره فدك حاصلاتی منحصراً رسالتپناه افندیمزك اولدی .

مدت حیات سعادت آیات رسالتپناهیلرنده فدك حاصلاتی خاندان رسالتك ادارهٔ معیشتلرینه قارشولق طوتیلورایدی .

٣

ــ وادی القری غزوه‌سی ــ

جناب فخر رسل افندیمز حضرتلری، خیبر فتوحاتی اتمام وفدك معاهده‌سنی‌ده تسویه ایتدکدن صوکره وادی القری جانبنه عزیمت واورانك اهالیٔ یهودیه‌سنی‌ده دین اسلامه دعوت بیورمشدی .

حالبوکه یهودیلر، اجابتدن صرفنظرله حرباً مقابله‌یه بیله تشبث ایده‌رك ایچلرندن بری قلعه‌لرندن طیشاری‌یه چیقوب مبارزه‌یه ارایستدیکندن (زبیر بن العوام) رضی الله تعالی عنه حضرتلری، انی قتل ومتعاقباً ایکنجی برده چیقان دیکر یهودی‌یی‌ده اعدام ایتدی .

بعده برى برينك عقيبنده ميدان مبارزه‌يه كيرن
يهوديلردن برينى حيدر كرار، ايكيسنى ابودجانهٔ شهرتشعار
رضى الله عنهما حضرتلرى اولديردكلرندن يهوديلرك
اون برنفر قهرمانى اولوجهله اعدام ايدلمش وصوكره ايلرى‌يه
طوغرى يورويش اجرا ايدن اردوى همايون
وادى القرايى درت كون محاصره ايله ضبط وتسخير ايله مشدر
قلعه‌نك اوزمان اله كچيريلان اموال واشياسى غزات
كرامه تقسيم واهاليسى اهالئ خيبر كبى چفتجى اولمق
اوزره يرلرنده ابقا اولندى .

رسول اكرمك آزادلولرندن [مدعم] رضى الله
عنه، اشبو غزوه‌ده دشمن طرفندن اتيلان براوقك اصابتيله
شهيد اولمش وانديمز شهيد مشاراليهك غنايم خيبردن
قسمته داخل اولميان برشمله‌يى كيزلى اوله‌رق آلمش بولنديغنى
اخبار ايله برابر حقنده : [ان الشملة التى غلها من خيبر
لتشتعل عليه ناراً] بيورمشدى !

٤

« صلح تيما »

بودرلو وقايع حربيه، وفتوحات اسلاميه‌ده هيئت
محترمهٔ اسلاميه‌نك آوازهٔ سطوتنك كنكرهٔ بالاخانهٔ اشتهارده

اهتزاز حاصل ایله‌دیکنی ورایت اقبال ومظفریتنڭ‌ده آفاق اعتلاده موجه‌نمای مهابت اولدیغنی کوروب‌ده خلجانه دوشمش اولان قبائلدن تیما اهالیسی‌ده جزیهٔ شرعیه اعطاسنه روی رضا کوستره‌رڭ صلحاً اطاعت وتابعیتی قبول ایتمشلردر.

اشبو تیما بلده‌سی مدینهٔ منوره ایله شام اره‌سنده ومدینهٔ منوره‌یه سکز قوناق بعد مسافه‌ده واقع بر بلده ایدی

اردوی همایونڭ زمان معاودتی، شهر صفرده وقوعبولدی بوموفقیت عظیمه‌دن صوکره ارتق اطرافه بعضاً جمعیتلی فرق عسکریه کوندرلمکه وهرطرفده سطوت اسلامیه‌نڭ تأثیری کوسترلمکه باشلاندی.. هیئت اسلامیه‌نڭ بویله بردن بیوك برقوهٔ عسکریه قازانمش اولمسنه انجق مصالحهٔ حدیبیه‌نڭ حسن تأثیرات کلیه‌سی اولمشدر.

مثلا اکر قریش ایله مصالحه ایدلمامش وانلرڭ تجاوزاتندن اهل اسلام تماماً امین بولنمامش اولسیدی بری طرف ایشلرینه بڭ اودرجه‌ده سربست باقه‌ماز ایدی . باقه‌مدیغی حالده اویله شانلی فتوحات وغلباته مظهرده اوله‌ماز ایدی .

ایشته وقتیله حدیبیه معاهده‌سنی چشم استثقال ایله کورمش وشروط معاهده‌یه اعتراض ایتمش بولنان اصحاب

كرام، معاهدەنك بودرلو حسن تأثيراتنی وفوائدو محسناتنی
كورونجه نادم اولەرق توبه واستغفار ايتمشلردر .

اسلام ابی موسی — تاريخ هجرتك بوسنەسندە
« ابوموسی الاشعری » حضرتلری، قبيلەسندن برچوق
كيمسەلرايله برابراولديغی حالدە يمندن مدينۀ منورەيه كلوب
شرفقبول دين مبين اسلام ايله مشرف اولديلر .
رضوان الله تعالی عليهم اجمعين !

٥

سفراء پيغمبری

ينه بو سنه ايچندە ايدی كه استعيذ بالله [قل يا ايها -
الناس انی رسول الله اليكم جميعاً] آيت كريمەسی طرف
اشرف حق جل وعلادن نازل اولوب سيد الكونين
رسول الثقلين افنديمز حضرتلری جميع خلايقی دعوته
مأمور بيورلديغندن ذات عالئ پيغمبری زمانك اك بيوك
حكمدارلری بولنان ذواتی تحريراً دعوته لزوم كورمش
واولوجهله يازديردقلری مكاتيب شريفەلرينی ، تعيين
بيوردقلری سفراء كرامی واسطەلريله شهر محرم اوائلندە
ارسال بيورمشدر .

اشبو محررات شريفهٔ نبويه ، ذات جليل احمدينك
او صره‌ده كموشدن مخصـوصاً ياپديروب اچنـه [محمد
رسول‌الله] عبارهٔ شريفه‌سنى حك ايتـديردكلرى مهر
شريف ايله تختيم بيورلمشلردى .

شو مهر شريف ، رسالتپناه افنديمزدن صـوكره
« ابو بكر الصديق ، عمر الفاروق ، عثمان ذى‌النورين »
رضوان‌الله تعالى عليهم‌اجمعين حضراتى صره‌سيله استعمال
ايتمشـلردر . فقط حضرت عثمان ؛ زمان خـلافتلرنده
ايدى بركون قبا جوارنده بر بستانده الآن « بئر خاتم »
عنوانى حائز بولنان قويونك جوار وكنارنده اوطور-
يورلردى . تختيمى لازم كلن بر ورقه ايچون مهرهمايون
حضرت خليفه ، مهر دارى « معيقيب » حضرتلرينـه
ويريرلركن وعلى روايةٍ بعدالتختيم مهرشريفى مهردا-
رك الندن كرى الير ايكن هر ايكيسنلك‌ده الندن‌چيقه‌رق
قويويه دوشمشـدر . معيقيب ، او زمان خزينهٔ بيت‌المال
امينى يعنى امور ماليـه ناظرى ايدى . اوچ كون متماديا
اراندیغى حالده بولنه‌مامشـدر . بناءً عليه مهر همايونك
شرف استعمالى جناب على المرتضى كرم‌الله وجهه
افنديمزه نصـيب اوله‌مدى .. بئر مذكور ، اندن‌اوللرى
« بئر اريس » اسميله مسمى ايكن شو وقعه اوزرينه « بئر

خاتم » نامیله اشتهار ایله مشدر .

بودرلو دعوته تحریریه اصولنه مراجعت بیورلدیغی وقته دکین رسول الله افندیمزك مكاتیب ایچون مهر قوللاندقلری یوغیدی . لكن بین الملوك محرراتده خاتم استعمالی اوزمان تحقیق بیورلدیغندن خاتم شریف مذكور لزوماً اتخاذ واستعمال بیورلدی .

طرفلرینه مكاتیب شریفهٔ نبویه گوندریلان ملوك وتبلیغ رسالته مأمور اولان ذوات شو :

دعوت اولنان ملوك	سفراء كرام نبوی
نجاشیٔ حبش : « اصحمه بن بحر النجاشی »	عمرو ابن امیة الضمری
فرس پادشاهی : « كسری خسرو پرویز بن هرمز »	عبد الله بن حذافة السهمی
قیصر روم « هراكلیوس = هرقل »	دحیه بن خلیفة الكلبی
مصر حكمداری : « مقوقس جریج بن مینا »	حاطب ابن ابی بلتعهٔ لخمی
شام حكمداری : « حارث ابن ابی شمر الغسانی »	شجاع بن وهب الاسدی
یمامه ملكی : « هوذه بن علی حنفی »	سلیط بن عمرو العامری
بحرین حكمداری : « منذر بن ساوی »	علاء بن الحضرمی

وجهله یدی نفر حكمدار ویدی ذات سفیردن عبارتدر .

حبشه سفیر — جناب عمرو بن امیة الضمری رضی الله تعالی عنه حضرتلری ، امر دعوت حقنده كی نامهٔ همایونك تقدیم وتبلیغندن فضله برده ارض حبشده كی مهاجرین

اسلامیه‌نك ارتق عودتلرینی ایستمك وام حبیبه رمله بنت ابی سفیان رضی‌الله عنها حضرتلرینی رسول اکرم صلی‌الله تعالی علیه‌وسلم افندیمزه نکاح ایله‌مك مأموریت مخصوصه‌سنی‌ده حائز ایدی .

ام حبیبه حضرتلری ، ارض حبشه هجرت ایدن مهاجریندن « عبیدالله بن جحش » ك زوجه‌سی اولوب حالبوكه عبیدالله حبشه‌ده نصارا دینینه کیردیکندن دین مبیننده ثابت قالان « ام حبیبه » اندن ایریله‌رق یالکز قالمش وعربك اویله تك قالان قادینلری کندی کفولرینی بولمدقجه ازدواجه رغبت ایتمامك ، کندیلرنجه طبیعت حکمنه کیرمش بر عادت اولدیغیچون اوعادته قارشی جناب ام‌حبیبه حضرتلری کوچ برحاله ، مشکل برموقعه دوشمش ایدی .

بویله متانت دینیه‌سی سببیله وطنندن دور وکافهٔ خصم وتعلقاتندن مهجور قالان بر اصیلزاده قادینك مکافاةً تلطیفی نزد جلیل نبوینجه‌الزم امور اولدیغندن اشبو نقطه‌یی نظر عالیقدر اعتباره الان ذات عالیٔ رسالتپناهی انی تزوجه رغبت بیورمشلردی .

تاریخ نبوت احمدیه‌نك التنجی سنه‌سنده مهاجراً عزیمت ایدن جعفر بن ابی طالب رضی‌الله تعالی عنه

حضرتلرينك دعوتيله قبول دين اسلام ايتمش بولنان جناب نجاشی حضرتلری (عمرو بن امية الضمری) رضی‌الله تعالی عنه حضرتلرينه صورت مخصوصه‌ده اكرام ايتمش وام حبيبه‌رمله بنت ابی سفيانی بر منطوق فرمان نبوی رسول اكرمه تنكيح وتزويج ايله‌دكدن صوكره كرك مشارالیهايی ، كرك سائر مهاجرينی ايكی كمی‌يه بنديروب مدينه‌يه طوغری كوندرمشدر .

غريبدركه امر نكاح عقد ايدلمزدن بر كيجه مقدم (ام حبيبه‌رمله)رضی‌الله تعالی عنها حضرتلری حالت منامنده كنديسنه خطاباً : (يا ام المؤمنين !) ديه ندا ايدلديكنی ايشتمش وتعبيرينك نه اوله‌جغنی ملاحظه ايده طورور ايكن عمروك عقد نكاحه وكيل ومأمور اولديغی مژده‌سنی المش اولديغندن اشبو بشارت عظمايی كنديسنه ويرمش اولان [ابرهه] نام جاريه‌يه حلياتندن ايكی عدد بيله‌زك ايله برقاچ عدد يوزك بخشش اوله‌رق اعطا وايثار ايتمشدی .

لكن جاريهٔ مرقومه جناب نجاشينك جاريه‌سی اولمغله ام حبيبه‌نك اوزمان ايثار ايله‌ديكی حليات مذكوره‌يی نجاشی جاريه‌سندن اخذ واسترداد ايده‌رك مؤخراً

ترتيب وتجهيز ايله‌ديكى سائر هدايای ثمينه ايله برابر جناب ام حبيبه حضرتلرينه اعاده وتقديم ايتدی.

اشبو قافلهٔ اسلاميه ، حضرت رسالتپناه صلى عليه الاله افنديمزك غزوهٔ خيبرده قلاع خيابرده‌ن (كتيبه) حصن حصيننك فتح وتسخيريله اوغراشمقده بولنديغى بر صره‌ده مدينهٔ منوره‌يه واصل اولمشدی .

ذات جليل رسالتپناه افنديمز ، جناب جعفرله كوروشدكلرنده حاصل ايله‌دكلری ممنونيت همايونلرندن : (بيلمم بو ايكى شيئك هانكى بريله فرحلنه‌يم ؟ فتح خيبرله‌می يوقسه قدوم جعفرله‌می ؟) بيورديلر !

مهاجرين اسلاميه‌نك زمان عودتلرنده جناب نجاشی اوغلی « ارمی بن اصحمه » يی زيارت پرسعادت رسول‌الله ايچون متحيزان حبشه‌دن التی نفر ذات ايله برابر مدينه‌يه اعزام بيورمشدی .

ارمی نك النده طرف نجاشيدن ذات احمدی يه خطاباً يازلمش جوابنامه دخی وار ايدی .

فرس حكمدارينه سفير — اوزمان ايران دولت ساسانيانيه‌سنك حكمداری « پرويز » نام شخص بى‌تمييز ايدی . عبدالله بن حذافة السهمی رضی‌الله تعالى عنه

حضرتلری مأموراً کیتدی .. پرویز نامنه خطاباً :
[بسم الله الرحمن الرحیم . من محمد رسول الله الی کسری عظیم فارس . سلام علی من اتبع الهدی . و آمن بالله ورسوله . وشهد ان لااله الاالله وحده لاشریك له وان محمداً عبده ورسوله . ادعوك فانی رسول الله الی الناس کافةً . لینذر من کان حیاً ویحق القول علی الکافرین اسلم تسلم .وان توایت فعلیك اثم المجوس والسلام] عبارهٔ شریفه‌سیله یازلمش بر ده نامهٔ همایون وار ایدی . [١]

وقتاکه جناب عبدالله ، او زمان حکمدار فرسك تختگاه سلطنتی بولنان « مداین » شهرینه واروب حضور حکمداری‌یه کیردی . ونامهٔ همایونی‌پرویزه تسلیم‌ایتدی. پرویز کافر ، نامهٔ همایونده‌کی‌مأل‌ومندرجاته هنوز مطلع اولمزدن اول اسم شریف پیغمبرینك کندی نام بدکام

---

[١] نامهٔ همایونك :

— « بسم الله الرحمن الرحیم . من محمد رسول الله الی پرویز بن هرمز اما بعد فانی احمدالله الذی لااله الاهو الحی القیوم الذی ارسلنی بالحق بشیراً ونذیراً الی‌قوم غلبتهم السفاهة وسلبت عقولهم . من یهدی الله فلا مضل له ومن یضلل فلا هادی‌له . وان الله بصیر بالعباد . لیس کمثله شیٔ وهو السمیع العلیم . اما بعد فاسلم تسلم من عذاب الله »
عبارهٔ‌شریفه‌سیله‌یازلدیغی‌ده‌مرویدر .

ملعنتلرينه مقـدم اولديغنی كوردكده اسم عالیٔ نبويتك وقوعبولان تقدمنی چكه‌میه‌رك همان غضب وحدت ايتمش ونامهٔ سعادتی‌ده شق برله يره اتدقدن صوكره سفير عالیی جناب عبداللهك دخی خارج مملكته طوغری طرد واخراج ايدلمسی خصوصنی شديداً امر ايتمشدر .

لكن عبداللهك خارج مملكته چيقـديغنك عقيبنده پرويز ايتديكی شدت معامله‌دن هرنه‌دنسه نادم اوله‌قالديغندن او وقته‌دكين تا مدينه‌يه قدر كلمش اولان سفير مشار اليهك اعاده‌سنی امر ايله‌ديكی حالده موفق اوله‌مامشدی !

عبدالله ، اولوجهله معامله كوره‌رك عودت ايدوب ماهو الواقعی ذات عالیٔ رسالتپناهی‌يه عرض و اعلام ايتدی . افنديمز دخی اكا قارشی يالكز : « مزق كتابی مزق الله تعـالی ملكه ! » تير سريع التأثيرينی پرويزك جبههٔ ملك وسلطنته طوغری اتمشدی .

غدار پرويز ، او معامله‌سيله قناعت ايده‌مدی‌ده يمن ملكی « باذان » نام حكمداره ذات اشرف نبويتـك شهر مداينه كوندرلمسنی ! حاوی بر امر مؤكد ويرمش . اوده فرسك يمنده مقيم خاندان حكمداريسندن ومشاهير شجعـانندن « بانويه » ايله « خر خسره بن التيجان » نام ايكی آدمی حضور پرنور رسالتپناهی‌يه اعزام ايتمشدی .

بونلرك النده باذان طرفندن يازلمش برقطعه مكتوب وار ايدي كه مكتوب مذكورك ايچنده پرويزك باذانه يازديغى امرنامهٔ شديدالمآل دخى ملفوف ايدى .

ايكى سفير شايان بيوريلان مساعدهٔ سنيه اوزرينه شرف ملاقاته مظهر اولديلرسه ده ابراز وتقديم ايله دكلرى مكتوبك جوابى ايرته سى كونه تعليق بيورلدقدن صوكره كنديلرينه اذن ويرلمشدر .

حالبوكه « پرويز » اوغلى « شيرويه » طرفندن او كيجه قتل ايدلديكندن كيفيتى حضرت جبريل امين واسطه سيله اكلامش اولان ذات جليل احمدى ، ايرته سى كون كلان ايكى سفيره ، بلاد عراقده پرويزك باشنه دوشان مصيبت وفلاكتى : [جناب جبار المنتقم حضرتلرى ، شهر جمادى الاولانك اونجى صالى كيجه سى ساعت يديده شيرويه يى باباسى پرويزك اوزرينه مسلط ايده رك او ظالم غدار ، شيرويه نك شمشير تدميريله قتل واعدام ايدلدى . وارتق بزم ايله ملاقات ومقاتله يه وقتى قالمدى] ديه نقل وتبليغ ايتدكدن صوكره باذانه خطاباً يازديرديغى جوابنامهٔ عاليلرنده ده كيفيتى عين وجهله درج وتصريح ايتمش وايكى سفيره ده شفاهى اوله رق :

— « سويليكز باذانه كه ! اكر بنم نبوت ورسالتمى

تصديق ايدرسه حكومتى كنديسنه ترك ايدرم . والا ملك ومملكتى جناب حق بنم امتمه ويره جكدر . وبنم دينمى اديان سائره اوزرينه غالب ايده جكدر »
ديه تنبيه دخى ايله مشدى .

مع مافيه هر ايكى سفيره صورت مخصوصه ده اكرام واحترامده بولندى . حتى مقوقسلك التون وابريشمدن معمول ومصنوع اولمق اوزره اهدا ايتديكى كمر مرصعى حين عودتلرنده ـ « خرخسره » يه ويردى . بانويه يه ده باشقه درلو هديه لر احسان بيوردى .

كمرى المش اولان « خرخسره » نك اولاد واحفادينك ايشته او كمر سببيله الآن (ذو المعجر) لقب وشهرتنى حائز اولدقلرى بعض آثارده كورولمشدر .

ايكى سفير ، باذانك مقر حكومتى اولان صنعايه واروبه مسموعات ومشهوداتنى حكايه ايتديلر . بوكا قارشى بالطبع متحير قالان باذانده :

ــ (باقه لم صحيحميدر ؟)

انتظارنده بولنور ايكن ايكى اوچ كون صوكره وقوعات مذكوره نك صحتى اكلاشيلديغندن وبرده حكمدار جديد شيرويه نك كنديسنه يازديغى تحريراتده محمد [عليه الصلوة والسلام] عليهنده حركتدن شدتله نهى اولنمش

بولنديغنـدن ارتق كرك باذان ، كرك هر ايكي سـفير وتبعهٔ سائرهلري صـدق نبوت ورسالت احمديه يه ايمان حاصل ايتمش اولمغله ذات عالئ رسالتپناهي دخي باذان حضرتلرينك عهدهسنده يمن ولايتي واليلكني ابقا بيورمشدر .

طرف اشرف نبويدن ايلك تعيين بيوريلان والي ، ايشته بو باذان اولديغي كبي ملوك ايرانيهدن ابتدا قبول دين اسـلام ايتمش اولانده ينه بو ذاتدر . رضي‌الله تعالى عنه !

شرقي روما ايمپراطورينه سفير = شرقي روما ايمپراطوري (هراكليـوس = هرقل) اولوب مقر حكومتي (استانبول) ايدي .

دحية الكلبي رضي‌الله عنه حضرتلري دعوتنامهٔ همايوني الوب كيتدي .. اوزمان هراكليوس شام حواليسنك اصلاح احواليله مشغول بولنهرق قدس شريفده مقيم ايدي .

قيصر هراكليوس ، نامهٔ نبي‌الديغي زمان بيوك بر ممنونيت كوسترمش وسفير رسالتپناهي حضرت دحيه حقندهده حسن قبول ورعايت مخصوصه ابراز ايتمشدر .

اشبو نامهٔ سعادتك هر اكليوسه واصل اولوب مواد مندرجه‌سی حقنده مراقبه وملاحظه‌يه لزوم حاصل ايله‌ديكی صره‌ده عظماء قريشدن (ابوسفيان بن حرب) برطاقم رؤساء قريش ايله برابر اولديغی حالده نزد ايمپراطوريده بولنديغندن هراكليوس طرفندن بعض احوال وشؤن احمديه‌يه اطلاع تحصيلی ايچون استنطاق واستجواب اولنمشدی :

مجلس مخصوص تشكيل ايدلدی . عموماً عظماء روم مذكور انجمن محاوره‌ده حاضر اولدی . ايمپراطور، ترجمانی واسطه‌سيله قريش آدملرينه خطاباً :

— « هانكی بريكز دعوای نبوتده بولنان او آدمه نسباً قريبدر؟ »

ديدی . ابوسفيان اكا جواب ويردی :

— « بن ! »

بونك اوزرينه هراكليوس، ينه اوترجمان واسطه‌سيله :

— « آنی بكا، ارقداشلرينی ده اكا قريب اوطورديكز ! »

ديه امر ايدوب اويله‌جه‌ده ترتيب ايدلدكدن صوكره هراكليوس، ابوسفيانك يانه قريب اوله‌رق اوطورديلان قريش آدملرينه :

— « بوذات، انك حقنده بكا يالان برشى سويلرسه سزبونى تكذيب ايديكز !»

ديمش وبعده مكالمه ينه ترجمان ايله اولمق اوزره ابوسفيان ايله ايمپراطور اره سنده شو محاوره جريان اتمشدر :

هراقليوس :

— « كيف نسبه فيكم ؟ »

ابوسفيان :

— « هوفينا ذونسب »

هراكليوس :

— « فهل قال هذاالقول منكم احد قط قبله ؟ »

ابوسفيان :

— « لا ! »

هراكليوس :

— « فهل كان من آبائه من ملك ؟ »

ابوسفيان :

— « لا ! »

هراقليوس :

— « فاشراف الناس يتبعونه ام ضعفاؤهم ؟ »

ابوسفيان :

— « بل ضعفاؤهم ! »

هراقليوس :

— « ايزيدون ام ينقصون ؟ »

ابوسفيان :

— « بل يزيدون ! »

هراقليوس :

— « فهل يرتد احدمنهم عن دينه بعدان يدخل فيه سخطةً له ؟ »

ابوسفيان :

— « لا ! »

هراكليوس :

— « فهل كنتم تتهمونه بالكذب قبل ان يقول ماقال؟»

ابوسفيان :

— « لاونحن منه فى مدةٍ لاندرى ماهوفاعل فيها »

هراكليوس :

— « فهل قاتلتموه ؟ »

ابوسفيان :

— « نعم ! »

هراكليوس :

— « فكيف كان قتالكم اياه ؟ »

ابوسفيان :

— « الحرب بيننا وبينه سجال . ينال مناوننال منه »

هراكليوس :

— « فهل يغدر ؟ »

ابوسفيان :

— « لا »

هراكليوس :

— « ماذا يامركم ؟ »

ابوسفيان :

— « يقول اعبدوالله وحده ولاتشركوابه شيئاً ! واتركواما يقول آباؤكم ! ويأمرنا بالصلاة والصدق والعفاف والصلة ! »

زمين محاوره بومركزه كلديكى اثناده هراكليوس:

— « بن سكا انك صاحب نسب عالى اولوب اولمديغنى صوردم . سن ده اويله در ديدك . رسل كرام ايسه ذاتاً قومنك نسبنده اوله رق بعث وارسال اولنور . اوجه قبيله كزدن هيچ بر آدمك بودعواده بولنوب بولنمديغنى ده صوردم . بولنمديغنى جوابنى ويردك . اكر اويله بر دعوانك اوجه بر كونا سبقى اولسيدى بن آنك حقنده « رجل يتأسى

بقول قيل قبله » دیه بیلیرایدم . آباءواجدادندن هیچ بری ملکمی ایدی دیدم سن دیدك كه دكل ! اكر اويله اولسيدى باباسنك ملكنى ايستور ديرايدم . بودعواسندن اول يالان سويله ديكنی كورديكزمی ديورم . جوابده يالانجى اولمديغنى سويليورسك . اوحالدهده آكلاشيله يوركه « انه لم يكن ليذر الكذب على الناس ويكذب على الله ». اشراف مى بميدر اكا ايمان واطاعت ايدن ؟ يوقسه ضعفاء ملتميدر ؟ ديدم . سن ، ضعفاء قومدرديدك . ضعفاء قوم ايسه اتباع رسلدر . اتباعى چوغاليورمى يوقسه ازاليورمى ديورم . چوغالمقده اولدقلرينى خبر ويردك امر ايمانده بويله‌در تمام اولنجه‌يه دكين چوغالير كيدر . اتباعندن هيچ برى دينه سخطه حاصل ايدوب‌ده ارتداد ايتمشميدر صوريورم. ايتمديكنى سويله يورسك ! ايمانده بشاشتى قلوبه كيرركن بويله‌در. غدر ايدرمى ديدم ايتمز ديدك . رسل كرام هيچ غدر ايتمزلر. سزه نه‌يى امر ايدر ديدم يالكز اللهه عبادتى واكا هيچ برشيئك اشراك ايدلمامسنى امر وعبادت اوثاندن شديداً نهى ايتديكنى وصلاة ، صدق ، عفاف ، صلهٔ رحم ايله امر ايله ديكنى سويله يورسك اكر سنك بوديديكك وجه اوزره امرونهى ايديورسه محققدركه او آدمده ايكى اياغمك باصديغى شو محلى [يعنى

روما ممالکنی] قریبا ضبط ایده‌جکدر . هر زمان بیلیر
ایدم که اودیدیکك ذات مطلقا برزمان ظهور ایده‌جك !
لکن بیلمزدم که سزدن ظهور ایتسون ! اکرا کاخلوص
اوزره بولنه‌بیله‌جکمی بیلسه‌یدم شرف ملاقاتنی احرازه
جان آتاردم . اکر عندنده بولنسه‌یدم مبارك ایکی قدم
شریفلرینی ییقار ایدم »
سوزلرینی علاوه ایتدی .

ابوسفیان دیر ایدی که :

امر محاوره بوسوزلرله نهایت بولدقدن صوکره
رسول اللهك دحیه رضی الله تعالی عنه حضرتلرینك یدیله
کندیسنه کوندردیکی نامهٔ سعادتی هراکلیوس احضار
ایتدیروب اوقودی

نامه‌نك قرائتی‌ده ختام بولنجه مجلسده کورولتی چوغالدی
غلبه‌لکلی سسلر یوکسلدی . بزده مجلسدن طیشاری چیقدق

جناب دحیه، نزد قیصریده مظهر اکرام واحترام
اولمش وافندیمزه مخصوص بعض هدایایی حامل بولندیغی
حالده ممنوناً ومطیباً عودت‌ده ایتمشدی .

انجق روایته کوره یولده [حسمی] محلنده هنید نام
شخص، هوادارلریله برابراولدیغی حالده حضرت دحیه‌یی
صیقشدیروب نزدنده‌کی هدایایی المش اولمغله هنیدك شو

معامله‌سی، حسمی اهالیسنک تأدیب وتنکیلی ایچون علیهلرنده سریه اخراجنه باعث اولمشدی .

مصر حکمدارینه سفیر = کبار صحابهٔ کرامدن «حاطب ابن ابی بلتعة اللخمی » رضی الله عنه حضرتلری ، معیتنده « ابوذر الغفاری » رضی الله عنه حضرتلرینک آزادلیسی « جابر » حضرتلری بولندیغی وحکمدار مصر بولنان « مقوقس جریج بن مینا » یه خطاباً طرف اشرف رسالتپناهیدن [بسم الله الرحمن الرحیم . من محمد عبدالله ورسوله الی المقوقس عظیم القبط . سلام علی من ابتع الهدی . امابعد فانی ادعوك بدعایة الاسلام اسلم تسلم یؤتك الله اجرك مرتین . فان تولیت فعلیك اثم القبط . یا اهل الکتاب تعالوا الی کلمة سواء بیننا وبینکم ان لا نعبد الا الله ولا نشرك به شیئاً ولا یتخذ بعضنا بعضاً ارباباً من دون الله! فان تولوا فقولوا اشهدوا بانا مسلمون] عبارهٔ شریفه‌سیله یازلمش برنامهٔ همایونی حامل اولدیغی حالده مأموراً مصره کیتمشدر.

اوزمان اقلیم مصر حکومتی رومادولتی طرفندن اداره اولنور یعنی مصر حکومتی حکمدارلری روما دولتنک انتخاب وتعیینی ایله اولور ایدی .

جناب حاطبك سفارت سنيه‌سی اثناسنده‌کی حکمدار دخی‌ملت قبطیه‌دن « جریج بن مینا » نامنده برشخص ایدی .

سفیر مشارالیه،انی اسکندریه‌ده بولدی . ومراسم لازمهٔ الایفـای ملاقاتی بعدالاجرا نامهٔ همایونی تقدیم ایتدی . لکن مفهوم شریف مکتوب‌مقوقس جریجك معلومی اولدقدن صکره‌ردو استثقال جهتنه ازمیل ایدر کبی کورینه‌رك :

— « مادام که محمد [علیـه الصلوة والسـلام] نبی ذیشاندر . کندیسـنه مخالفت ایدنلری تیرسریع التأثیر دعاسیله نیچون قهر وتدمیر ایله‌مز ؟ »

دیمکه جرءة ایتمسیله میانهٔطرفینده باب بحث‌ومناظره آچلمش اولدیغندن حاطب :

— « ای اما عیسی علیه‌السـلام نبی باحق ایکن کندیلرینی تصدیق ایتمامکله برابر بیك درلو اذا وجفـا ایتمش اولان‌قومنی نیچون صدمهٔدعاسیله برباد‌ایتمامشدر؟ »

سؤال حقیقتمآل سفیرانه‌سنده بولنمش ، مقوقس جریج ایسه اسکی دعواسنده براز تلعثمدن ونهـایت سکوتدن باشـقه دیه‌جك جواب بوله‌مینجه حاطب حضرتلری سوزه‌تکرار باشلایه‌رق .

— « زمان سالفده ضلالتله مفطور حمقاء بشردن بعضلر ، حاشا دعوای بیمعنای الوهیت ایتمشکن هیچ بری دفعةً دوچار پنجهٔ قهر قهار اولمامشلردر . سزك زمان ادارهٔ حکومتکزدن مقدم مصرده تسلطن ایتمش برشخص دخی دعوای الوهیته قالقشدیغی وحتی دعواسنه کوره بیك درلو معاملات ظالمانهده بولندیغی حالده بدایت امرده لحکمةٍ دوچار قهر اولمامشکن عاقبتده نه وجهله مصائب عظیمهٔ دنیویهیه وخسران الیم اخرویه کرفتار اولدیغی معلومکز اولمشدر . شمدی سزه لایق اولان ، غیریکزه مدار عبرت اولمامقدر . ناصلکه حضرت موسی علیه‌السلام خلقی قدوم عیسی ایله تبشیر ایتمش ایسه حضرت عیسی دخی شرفقدوم حضرت محمدی ایله امتی تبشیر ایلمشدر . که هرایکی تبشیرده یکدیکرینك عینی ! . بزم سزی حضرت قرآنك احکامنه دعوتمز ، سزك اهل توراتی احکام انجیله دعوتکز کبی ! . هرپیغمبر ، ادراك ایتدیکی قوم وملت ، کندیسنك امتی اولدیغنه اینانیر ایسه‌کز شمدی نبی ذیشان اخرالزمان اولان افندیمز سزه وبزه ادراك ایتمشدر . ارتق سز وبز انك قوم وامتی بولنیورز دیمك اولور . بناءً علیه امتی بولندیغکز

او نبی ذیشانه اطاعت واتباعه سزی دعوت ایدیورز »
دیدیکندن نتیجهٔ مباحثه‌ده حاطب غالب کلمکله مغلوب
وملزم قالان مقوقس جریج ، نهایت اعتراف ماهوالحق
ایده‌رك .

— « یاحاطب ! بن اوحضرت نبی ذیشانك اطوار
سنیه‌سنی ، اخلاق وافعال شریفه‌سنی هرزمان تحقیق
واستخبار ایتمکده‌یم. بیلیرم‌که خلق عظیم اوزره یارادلمش
بروجودیکتادر. خلقه تبلیغ ایتدیکی احکامی عین صواب کوردم.
امر ونهینده نامعقول برشی کورولمز ذات شریفی حاشا
سحر، کهانت ، کذب وخیانت کبی اعمال واقوال سخیفه‌دن
کلیاً منزهدر . اسرار وخفایای قلبیه‌یی وحی الهی ایله
کشف واظهار ایتمك کبی اسباب نبوت انك ذات شریف
اعجاز صفاتلرنده جلوه‌کر اولمقده‌در . شو حالده بکا
براز مهلت ویرده دوشونه‌یم »
دیرکن نامهٔ همایونی آبنوسدن برحقه ایچنه وضع ایتمش واوستنی
مهرلیوب بعده خزینهٔ خاصهٔ ملوکانه سنه کوندرمشدر .

مدت مهلت منقضی اولدقدن صکره برقطعه جوابنامه
یازدیری [١] وذات عالیٔ رسالتپناهی‌یه مخصوص

[١] مقوقسك جوابنامه‌سی اولمق اوزره تصادف اولنان
شودر : « لمحمد بن عبدالله من المقوقس عظیم القبط سلام علیك .

اولەرق . [ماریه نامنده برجاریه وانك سیرین اسمندەکی همشیرەسیلەوالدەسی ، بیك مثقال آلتون ، کذلك « لزاز » « سمدل » ناملرنده ایکی رأس آت ، دلدل نامنده بیاض برقاطر ، عقبه یاخود فعفیر اسمنده براشك ، بلوردن برعدد قدح ، آلتون ایله ابریشمدن معمول برمرصع کمر ، دریدن معمول برقالقان . قرای مصریەدن « بهنا » نام قریەده حصوله کلمکده اولان عسل مشهوردن برمقدار بال ، یکرمی قات مکمل البسه] هدیه کوندردی .

ماریهٔ مرقومه اقصای صعید مصرده ونیل کنارنده « اسنا » اعمالندن « قفط » نام قریه اهالیسندن ایدی .

بر روایته کوره اهدا اولنان جاریەلر ، درت نفر ایدی .

شامده حارث بن ابی شمر الغسانی یه سفیر —

حارث ، روایته کوره اوزمان شامك [غوطه] نام بلدەسنده مقیم ایدی . ملوك بنی کندەدن شاعر امرئ القیس ، بنی اسد علیهنه استعانه ضمننده استانبوله کلیر ایکن

اما بعد فقد قرأت کتابك وفهمت ماذکرت فیه وماتدعو الیه وقدعلمت ان نبیاً قدبقی . وکنت اظن انه یخرج بالشام وقداکرمت رسولك وبعثت الیك بجاریتین لهما مکان من القبط عظیم . وبکسوة واهدیت لك بغلة لترکبها »

بعض اشياسنی شامده وفاسیله معروف سموئل نام شاعره
توديع ایتدیکی زمان [قبل الهجره — ٤٥ ویاخود ٥٤] اشیاء
مودوعه نك طرفنه تسلیم واعطاسنی سموئله شدیداً تکلیف
ایدن ذات ، شامده اوزمانکی حاکمی « حارث بن ابی شمر
الغسانی » ایدی .. فقط نامنه بودفعه نامهٔ همایون یازیلان
حارث ، اوکو نلرده کی حارثمیدر دکلمیدر ! تعیینی مشکلدر !.
حارثك منسوب اولدیغی غساسنه حکومتنك ملوکی ؛
فی الاصل یمندن اوحوالی یه هجرت ایدن طوائف عربدن
اولوب اوزمانه قدر تقریباً بشیوز اللی سنه قدر برمدتدن
بری روما حکومتنك نظارت وحمایتی تحتنده اولمق اوزره
حوالیٔ مذکوره ده اجرای حکومت ایتمشدیلر . حکو-
متلری تاریخده [غساسنه حکومتی] نامیله مذکوردر .

نامهٔ همایونی [١] تبلیغ وایصاله مأموراً سفارتله
بعث بیوریلان [شجاع بن وهب الاسدی] رضی الله
تعالی عنه حضرتلری ، غوطه ده ویاخود باقاده حارثه

[١] نامهٔ همایونك صورت منیفه سی :
بسم الله الرحمن الرحیم . من محمد رسول الله الی الحارث ابن
ابی شمر . سلام علی من اتبع الهدی . وانی ادعوك الی ان تؤمن
بالله وحده لاشریك له یبقی لك ملکك .

تسلیم ایتمشدی . حارث ایسه اوقودقدن صوکره یره توب یره آتمش و : [کیت سویله ! ایشـته عسکرله اوزرینه کلیورم] کبی تهدیدده بولنمش اولمغله سفیر مشارالیه مشهوداتنی رسول اکرم افندیمزه عرض واعلام ایله مشدر .

حارث ، همان اهل اسـلام علیهنده حرکت ایتمك اوزره استیذان ایتدیکی حالده قیصر مساعده ایتامشدی !

جناب رسالتپناه افندیمز ، مرقومك شو معامله سنه قارشی : [باد ملکه] دیه بد دعا بیورمش حارث دخی از وقت ایچنده کافراً فوت اولوب جزاسنی ، بلاسنی بولمشدر .

یمامه‌ده هوذه‌یه سفیر — هوذه بن عـلی یمامه‌ده نصرانی المذهب بر ملك ایدی . وقتیله یمن والیسی هرزنك کسرایه کوندردیکی هدایایی حامل اولان قافله‌نك بحرین طریقنـده بنی تمیمـه منسـوب بنی یربوع طرفندن غارت ایدلدیکی زمان قافله‌ده‌کی دوه صاحبلرینك افادات وشـکایاتنی کسرایه عرض ایتمکده یمامـه ملکی [هوذه بن علی] توسط ایتمش وشو مسئله‌دن طولایی بنی قیس ایله بنی کنانه‌ ارەسنده تکون ایدن خصـومت یکرمی سنه امتداد ایده‌رك اك صوکره کی « فجار الاخر » محاربه‌سنده

فخر رسالت افنديمز، بنى كنانه طرفدارى اولەرق تقريباً اون درت ياشلرنده اولديغى حالده مذكور محاربەده بولنمشدى لكن بو هوذەنك اوزمانكى هوذه اولوب اولمديغنى تماماً تعيين ايدەجك براثره تصادف ايدەمدم .[سليط بن عمرو العامرى] رضى الله تعالى عنه حضرتلرى ، كتيروب نامهٔ همايونى [١]هوذەيه تسليم ايتدى . هوذه ،بدايت امرده عزت واكرام ايله مقابلەده بولندى حتى نامهٔ شريفى اوقويوب مأل منيفنه مطلع اولديغى زمان قيرليەجق صورتده جواب بولمق اوزره بعض بهانەلر بياننه مراجعت ايدەرك جوابنامەسنده : [طائفهٔ عرب ، سلطنتك بنم المدن كيتديكنى ايستەميور . بناءً عليه معذورم . بكا بو مادەدن باشقه برشى امر ايت] ديه يازمش ورسول اكرمه بعض هدايا ايله سليطى ممنوناً اعاده ايتمشدى .

قول آخره كوره : بويله دكل ! هوذه ، بعض تهديداتده بولنمشدى . حتى جوابده : [كنديسندن صوكره ملك وسلطنتمه بنى وصى وولى عهد تعيين

---

[١] بسم الله الرحمن الرحيم . من محمد رسول الله الى هوذة بن على. السلام على من اتبع الهدى . واعلم ان دينى سيظهر الى منتهى الخف والحافر . فاسلم تسلم واجعل لك ماتحت يدبك.

ايدرسه مطيع ومسلمان اولورو الاّ انكله حرب ايدرم !] ديمشدی !

لكن نبی مكرم افنديمز ، سليط حضرتلرندن هوذه‌نك اوضاع و بياناتنی اوكرنديكی زمان حقنده بد دعا ايتديككندن فتح مكه‌دن اثنـاء عودتنـده هوذه‌نك هلاك اولديغنی جبريل امين ، بيلديرمش وافنديمز دخی اصحاب كرامنه اخبار ايله برابر : [يمامه‌ده قريباً بر كذاب، دعوای نبوت ايده‌جك و بنم ارتحالمدن صوكره قتل ايديله‌جكدر] بيورمشلردر .

كذاب مرقوم ، مسيلمه ايدی [١] عين افادۀ عليه اوزره قريباً ظهور ايدوب بعد الارتحال ـ حمزه‌نك قاتلی وحشی طرفندن ـ قتل ايدلمشدر .

بحرينده منذره سفير — علاء الحضرمی رضی الله تعالی عنه حضرتلری ايدی .

---

[١] مسيلمه ، يمامه‌ده بنی حنيف قبيله‌سنك رئيسی ايدی . اسمی « هارون بن حبيب » كنيه‌سی [ثمامه] در . خلق وصورتی خلق وسيرتی قبيح بر آدم ايدی . ثابت بن شماس ايله برلكده حضور نبوی‌يه كلديكی وقت افنديمز ، مرقومك آتيده دعوای نبوتله خروج جرأتنده بولنه‌جغنی قوۀ كاشفۀ نبويه‌لريله كشف بيوردقلرندن حقنده كورديكی رؤيايی مراد ايده‌رك : [ما اراك الاالذی رأيت فيه مارأيت] بيورمشلردی !

منذر بن ساوى ، نامهٔ همايونى آلنجه دين اسلامى قبول وزير ادارهسنده بولنان اهالى‌يى‌ده دعوت ايتديكندن بعض رعاياسى مسلمان اولمشدر .

بناءً عليه ماهوالواقعى سدهٔ سنيهٔ رسالتپناهى‌يه تماما عرض واعلام ايتمكله برابر قبول اسلامدن طولايى رعاياسنجه حاصل اولان اختلاف مذهبى‌يه كوره اداره‌يه متعلق بعض مسائل حقنده طرف اشرف رسالتپناهيدن استيذانى حاوى بر جوابنامه دخى يازمشدى . افنديمز دخى ؛ هم بيان محظوظيتى هم‌ده مسائل مذكوره حقنده ايضاحاتى حاوى اولمق اوزره : [بسم الله الرحمن الرحيم . من محمد رسول الله الى المنذر بن ساوى . سلام عليك ، فانى احمد اليك الله الذى لااله الاهو واشهد ان لا اله الاالله وان محمداً رسول الله. اما بعد فانى اذكرك الله عز وجل فانه من نصح فانما ينصح لنفسه فانه من يطع رسلى ويتبع امرهم فقد اطاعنى . ومن نصح لهم فقد نصح لى . وان رسلى قد اثنوا عليك خيراً . وانى قد شفعتك فى قومك فاترك للمسلمين ما اسلموا عليه وعفوت عن اهل الذنوب فاقبل منهم وانك مهما تصلح فلن نعزلك عن عملك . ومن اقام على يهوديته

ومجوسيته فعليه الجزية] جوابنامهٔ همايونى اسطار واسرا بيورديلر .

— ٦ —

عمرة القضاء

التنجى سنهٔ هجريه‌سنده واقع اولان حديبيه مصالحه‌سنده اهل اسلامك عمره‌سى سنهٔ آتيه‌يه تعليق وكيفيت تنظيم اولنان معاهده‌نامه‌ده اولوجهله‌تصريح ايدلمشدى .

بناءً على ذلك رسول ذيشان افنديمز ، اشبو يدنجى سنه‌سى شهر ذى‌القعده‌سى اوائلنده اصحاب كرامنه : [حديبيه‌ده حاضر بولنمش اولانلر ، عمره‌لرينى قضا ايچون شمدى حركته حاضر اولسونلر !] بيوردى . خيبرده شهيدويا فراشنده‌فوت اولانلرك غيرى بتون‌اهل حديبيه درحال حاضر اولديلر .

افنديمز ، ايشته اوزمان عمره يعنى سعى وطواف نيتيله مدينهٔ منوره‌دن مكهٔ مكرمه‌يه طوغرى حركته بيوردى . موكب همايونك‌اشبو حركتنده « ابو ذرالغفارى » رضى‌الله تعالى عنه حضرتلرى ؛ مدينهٔ منوره‌ده امور مملكتك‌اداره‌سى نظارتنه قائممقام‌تعيين‌بيورلمشدى .

معيت سنيهٔ همايونلرنده صبيان ونسواندن باشقه ايكى بيك نفر اصحاب كرام موجود وقربانلق يتمش رأس دوه ايله برابر يدكده يوز آت وار ايدى .

ذوالحليفه محلنه مواصلتده افنديمز ، انصار كرامدن [محمد بن مسلمه] رضى الله عنه حضرتلرينى آتليلر فرقه‌سيله ايلرى‌يه كوندروب كنديلرى او محلده احرامه كيرديلر . صحابئ مشاراليه [مرالظهران] محلنه وار . مشدى . مكه‌ليلردن بر طائفه‌يه تصادف ايتدى . طائفه صوردى :

— « كلان كيمدر ؟ »

محمد بن مسلمه حضرتلرى :

— « رسول اللهدر . ان شاء الله يارين بو محله وصول ايده‌جكدر »

جوابنى ويردى . طائفهٔ مرقومه ، الدقلرى اشبو معلوماتى كيدوب اهل مكه‌يه اعلام ايتديلر .

رسول اكرم ، ايرته‌سى كون مرالظهرانه واصل اولدى . وحجاج كرامك اسلحه‌سنى انصار كرامدن [اوس بن خويلد] رضى الله تعالى عنه حضرتلرينك نظارتى تحتنده اوله‌رق ايكى يوز نفرلى بر محافظه فرقه‌سيله

برابر ایلری‌یه [بطن یأجج] محلنه کوندردی .

قریش ، موکب همایونك حرکتنی ایشتدیکی جهتله برموجب معاهـده مکه‌یی ترك وتخلیه ایدوب خارجه ، طاغ باشلرینه چیقدی .

بناءً علیه جناب رسالتپناه افندیمز ، مرالظهراندن قالقدی . قربانلق دوه‌لرینی ایلری‌یه سوق و [ذی‌طوی] محلنده حبس ایتدیردی .. کندیلری [قصـواء] نام ناقهٔ سعادتلرینه راکب ایدیلر .

موکب همایونده ارتق اهل مکه‌یه قارشی انتظامنی دوزلتدی . افندیمز راکب اولوب اصحاب کرام دخی حول واطراف همایونی احاطه ایتمش بر ترتیبده ایدیلر .

ایشته ترتیب مذکور اوزره [حجون] ه نازل اولان بریوقوشدنبری مکه‌یه داخل اولدیلر .

شاعر شهیر قدسی نوا [عبدالله بن رواحه] رضی الله تعالی عنه حضرتلری ، حبیب خدانك ناقهٔ سعادتلرینك یولارینی طوته‌رق اوکنده یورور و :

خلوا بنی الکفار عن سبیله
انی شـهید انه رسـوله
خلوا وکل الخیر فی رسوله

يارب آنى مؤمن بقيله
اعرف حق الله فى قبوله
نحن ضربناكم على ترتيله
كما ضربناكم على تنزيله
ضربا يزيل الهام عن مقيله

رجز لطيفنى صوت بلندايله اوقور ايدى !

جناب عبدالله حضرتلرى ، خزرج قبيله سندن وعقبات بيعتلرنده اخذوقبول دست بيعت ايدوب بدر غزاسنده حاضر بولنمش اولان انصار كرامدن وشعراى فصحاى بنامدن ايدى . دائما كفارك دين باطللرينى ذم وقدح يولنده شعر سويلردى .

حضرت عمر الفاروق ، اويله برحالده ابن رواحه حضرتلرينى شعردن منع ايتمك ايستدى . ديدى كه :

— « يا ابن رواحه ! سن رسول اللهك حضورنده شعرمى اوقويورسك ؟ »

رسالتمآب افنديمز ، عمرى منع ايتدى :

— « خل ياعمر ! فلهى اسرع فيهم من نضج النبل »

اهل مكه ايسه اوزمان قعيقعان ياخود [قيقعان] طاغلرنده ايديلر . مكه يه عقيب دخولده حجاج اسلاميه همان بيت اللهى طواف وبعده صفا ايله مروه ارهسنده سعى ايتمشدر .

موكب همايونك مكه‌يه دخولنی اوز اقدن سير و تماشا ايدركن قريش طرفندن : [محمدك اصحابی، مدينه‌نك اغير هواسندن ستمه‌يه طوتولديلر . ستمه خسته‌لغنك تأثيريله وجودلری ضعيفلنوب كعبه‌يی طوافه كوجلری قالمادی] ديلديكی مسموع عالی اولمغله نبی اكرم، اصحاب كرامنه :

— « كنديكزی دشمنه ضعيف كوسترميكز بلكه قوتلی كوستريكز ! »

ديه امر ايتديكندن اثناءسی وطوافده حجاج كرام دخی سرعت كوسترمشلردی !

مكه‌يه يوم دخولك ايرتسی كونی عم نبوی عباس، حارث بن عبدالمطلبك قيزی و كندی زوجه‌سی ام الفضلك همشيره‌سی [ميمونه] رضی الله تعالی عنهايی افنديمزه نكاح ايتديرمشدر .

قربانلر كسلمش وعمره‌نك احكام وشرائطی اتمام ايديلەرك مراسم لازمة الايفای اعتماريه تمام اولمشدی .

بناء عليه اهل اسلامك مكه‌دن برموجب معاهده همان خروج ايتملری خصوصنی تكليف ايتمك اوزره

اهل مكه طرفندن « سهيل بن عمرو » نزد جليل رسالتپناهی يه ارسال ايدلدی . سهيل .

— « بز ؛ شرطمزه وفا ايتدك . سن ده ايتمليسك ؛ اوچ كون ديدك . اوچ كون اولدی . آرتق چيقه جقسك ! » ديدی . رسول الله افنديمز دخی .

— « اوت اويله در . لكن بن عممك قيزينی الدم . بر كون دها مهل ويريكز ! تا كه آنی برابر الهيم . هم سزده كليكز برابر طوز اتمك ييه لم ! »

بيورمش ايسه ده سهيل :

— « خير ! بزا كا راضی دكلز . طعامكی ده ييمز . چاغيرسه كده كلمز »

جوابنی ويرمش اولمغله ارتق شرط عهد ايفا ايدلمش اولمق اوزره همان مكه دن خروج ايدلمش و حضرت ميمونه رضی الله تعالی عنهايه دخول و زفاف ده يولك [سرف] نام محلنده واقع اولمشدر .

بعض آثار ، حضرت ميمونه نك بنی هلال قبيله سندن اولديغنی ديكر بعض ده حارث بن عبدالمطلبك قيزی اولمسی سببيله بنی هاشمدن ايدوكنی بيان ايديور . جناب رسالتمآب افنديمز دخی سهيله [عممم قيزينی الدم بر كون دها مهل .]

دیمشدی .اوتقدیرده میمونهٔ مشارالیهانك بنی هلالدن دکل بلکه بنی هاشمدن اولمسی اقتضا ایده‌جکدر .

حضرت میمونه، تاریخ هجرتك (٥١) نجی سنه سنده فوت اولوب نمازینی عبدالله بن عباس حضرتلری قیلدیرمش قبره‌ده اووضع بیورمشدی .

جلدی ثانی بیتدی

فهرست

دین اسلام بخشنده [کتابك خلاصهٔ مندرجاتی]

فصل سادس

اوچنجی سنهٔ هجریه وقایعی

فصل سابع

دردنجی سنهٔ هجریه وقایعی

صحیفه

فصل ثامن

بشنجی سنهٔ هجریه وقایعی

فصل تاسع

التنجی سنهٔ هجریه وقایعی

صحیفه

صحيفه

فصل عاشر

يدنجى سنۀ هجريه وقايعى

